

BETÆNKNING
OM
BESKATNINGEN AF
PENSIONSORDNINGER
M.V.

AFGIVET AF
DET AF FINANSMINISTEREN DEN 31. OKTOBER
1960 NEDSATTE UDVALG

BETÆNKNING NR. 419

1966

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
------------------	---

Udviklingen af de danske regler om beskatningen af pensionsordninger og pensionslignende ordninger.....	7
Udvalgets konklusioner.....	16
Udkast til lov om beskatningen af pensionsordninger m.v.....	18

Bemærkninger til lovudkastet:

Afsnit 1. »P-ordninger«	32
Indledning	32
Kapitel 1. Definitioner.....	36
Kapitel 2. Den skattepligtige indkomst og formue	63
Kapitel 3. Afgift.....	69
Kapitel 4. Bonus m.v.....	86
Kapitel 5. Tillægsskat.....	88
Afsnit 2. Forsikring m.v., der ikke er »P-ordning«	89
Afsnit 3 Fælles bestemmelser for forsikring m.v.....	97
Afsnit 4. Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser	100
Mindretalsudtalelse	106
Kommentar til mindretalsudtalelsen.....	120

Bilag til betænkningen:

1. Om beskatningen af forsikrings- og pensionsordninger m.v. i Norge og Sverige	122
2. Skrivelse af 19. februar 1966 fra Udbyttedelingsnævnets formand	134
3. Skrivelse af 12. november 1962 fra Statsanstalten for Livsforsikring	136
4. Skrivelse af 15. november 1962 fra Assurandør-Societetet og Statsanstalten for Livsforsikring.....	138
5. Skrivelse af 13. november 1962 fra Assurandør-Societetet	139

Indledning.

Udvalget er nedsat af finansministeren den 31. oktober 1960 med den opgave at foretage en gennemgang af reglerne om beskatningsforhold i forbindelse med forsikrings- og pensionsordninger, herunder også de arve- og gaveafgiftsregler, der i denne forbindelse har betydning, og at fremkomme med forslag til eventuelle ændringer i disse regler.

Udvalget har følgende sammensætning:

Formand:

Departementschef H. P. Gøtrik, skattedepartementet.

Medlemmer:

Direktør H. Bech for Danmarks Sparekasseforening.

Vicedirektør Volmer A. Bork for Assurandør-Societetet.

Kontorchef Troels Bruun for skattedepartementet.

Direktør C. A. Busch-Petersen for Statsanstalten for Livsforsikring.

Direktør Kaj Christensen for Assurandør-Societetet.

Ligningschef Moritz B. Hansen for statens ligningsdirektorat.

Konsulent Sven Reiermann for departementet for lønnings- og pensionsvæsenet, økonomiministeriet.

Direktør A. Skjoldager for Danske Bankers Fællesrepræsentation.

Kontorchef Chr. Vinten for skattedepartementet.

Rådsformand P. Ørding for Forsikringsrådet.

Daværende fuldmægtig i departementet for lønnings- og pensionsvæsenet, finansministeriet, G. Linvald var oprindeligt beskikket som medlem af udvalget, men den 13. december 1960 blev han efter anmodning fritaget for hvervet samtidig med, at daværende fuldmægtig Sven Reiermann blev beskikket som udvalgsmedlem.

I skrivelse af 21. april 1961 fra udvalgets for-

mand til departementschef G. Coin, arbejdsministeriet, meddeltes det, at finansministeren havde tiltrådt, at lederen af udbyttedelingsnævnets sekretariat, kontorchef Arp, blev holdt løbende orienteret om udvalgets drøftelser. Samtidig meddeltes, at der ville blive givet udbyttedelingsnævnet eller kontorchef Arp lejlighed til at redegøre for nævnets synspunkter, i det omfang nævnets interesser måtte blive berørt af udvalgets arbejde. Kontorchef Arp har derefter deltaget i 2 af udvalgets møder. Der henvises i øvrigt til nedenstående lovudkast § 30 og bemærkningerne hertil samt til den som bilag 2 aftrykte skrivelse af 19. februar 1966 fra departementschef Coin til udvalgets formand.

Kst. kontorchef i skattedepartementet, Knud Jensen har fungeret som sekretær for udvalget. Udvalget har holdt 87 møder.

De gældende lovregler, som udvalget har skullet gennemgå, findes dels i lov nr. 150 af 28. maj 1958 om beskatningen af renteforsikringer m.v. (»renteforsikringsloven«, i det følgende benævnt »rfl.«) som ændret ved senere love, jfr. lovbekg. nr. 263 af 23. juni 1965, dels i lov nr. 147 af 10. april 1922 om afgift af arv og gave (»arveafgiftsloven«) som ændret ved senere love, jfr. lovbekg. nr. 63 af 9. marts 1964. Udvalget har i første række beskæftiget sig med reglerne i rfl., da en reform af disse regler må anses for mest påkrævet. Da det dernæst efter udvalgets opfattelse vil være muligt at gennemføre en sådan reform uden en samtidig ændring af arveafgiftsloven, har man fundet det rigtigst at afgive nærværende betænkning om indkomst- og formuebeskatningen af pensionsordninger m.v., således at de tilsvarende arve- og gaveafgiftsregler henskydes til senere behandling.

Den 27. april 1964 nedsatte finansministeren et udvalg med den opgave at overveje mulighederne for en reform af skattebegunstigelserne for den private opsparing. Blandt de lovbestemmelser, dette udvalg skulle gennemgå, var i kommissoriet nævnt rfl.'s §§11-20, jfr. § 1, stk. 1 d, om kapitalbindingskonti og om børneopspa-

rings- og selvpensioneringskonti. Udvalget afgav betænkning i december 1964 (statens trykningskontor, betænkning nr. 378). Som følge af denne udvikling har nærværende udvalg ikke inddraget rfl.'s §§ 11-20 i sine overvejelser. I det lovudkast, udvalget har udarbejdet, har man dog som § 29 optaget en bestemmelse svarende til rfl.'s § 20 om børneopsparings- og selvpensioneringskonti. Derimod er det, som det nærmere fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, forudsat, at rfl.'s regler om kapitalbindingskonti udskilles i en særskilt lov.

I bemærkningerne til lovudkastets §§ 1, 8, 11, 25 og 30 (side 37, 65, 69, 87 og 96) er der forudsat visse ændringer i lov om særlig indkomstskat (lovbkg. nr. 281 af 2. juli 1965) og i lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten (lovbkg. nr. 421 af 6. december 1965, »ligningsloven«).

1 medlem (Bork) har afgivet mindretalsudtalelse vedrørende lovudkastets §§ 7, 9, 17 og 28.

København, den 20. april 1966.

H. Bech

Volmer A. Bork

Troels Bruun

Kaj Christensen

C. A. Busch-Petersen

H. P. Gøtrik,
formand

Moritz B. Hansen

Sven Reiermann

A. Skjoldager

Chr. Vinten

P. Ørding

/ Knud Jensen

Udviklingen af de danske regler om beskattningen af pensionsordninger og pensionslignende ordninger.

Kapitel 1.

Pensionsydelser fra arbejdsgiver til arbejdstager.

I. Tjenestemandsortninger og lignende.

(Uafdækkede pensionsordninger)

En pensionsordning i snævraste forstand foreligger, hvor der som led i en lønftale er truffet bestemmelse om, at arbejdstageren ved arbejdsforholdets ophør efter den fastsatte pensionsalder skal oppebære løbende, livsbetingede ydelser (»alderspension«) direkte fra arbejdsgiveren. Det kan tillige være bestemt, at ydelserne skal udbetales i tilfælde af arbejdsforholdets ophør på grund af arbejdstagerens uarbejdsdygtighed før den fastsatte pensionsalder (»invaliddepension«), ligesom der kan være indføjet regler om ydelser efter arbejdstagerens død til dennes eventuelle efterlevende ægtefælle og/eller mindreårige børn (»enke- og børnepension«). [en således afgrænset pensionsordning er arbejdstagerens og hans efterlevende ægtefælles eller børns ret til at få noget beløb udbetalt betinget af, at de oplever den aftalte pensionsbegivenhed, der for arbejdstageren selv vil være enten pensionsalderens indtræden eller en tidligere indtrædende uarbejdsdygtighed og for ægtefælles eller børns vedkommende arbejdstagerens død.

Beskatning af arbejdstageren.

Selv om pensionsretten »indtjenes« af arbejdstageren under ansættelsesperioden, og selv om man med andre ord kan betragte den stigning, der under »indtjeningsperioden« sker i pensionsrettens kapitalværdi, som en del af arbejdstagerens løn, indkomstbeskattes arbejdstageren ikke af pensionsgodet i »indtjeningsperioden«. Dette følger af de her i landet gældende almindelige indkomstskatteprincipper, hvorefter et beløb ikke anses for indtjent, før retten til

beløbet er endeligt erhvervet. Efter tilsvarende principper anses den pensionsberettigede heller ikke i formueskattemæssig henseende som ejer, før pensionsydelserne er forfaldne, jfr. reglerne i statsskattelovens § 12, nr. 3, om formueskattefrihed for bl.a. »ret til pension«. På den anden side skal arbejdstageren, hans enke eller børn, svare indkomstskat af pensionsydelserne, efterhånden som disse kommer til udbetaling, jfr. statsskattelovens § 4 c, hvor »pension« er udtrykkeligt nævnt som eksempel på skattepligtig indkomst. Det her anførte kan også udtrykkes således, at det for en pensionsordning i snævraste forstand følger af almindelige skatteprincipper, at beskattningen udskydes fra indtjenings- til udbetalingsperioden.

Om den skattemæssige behandling af vederlag for opgivelse af retten til en pensionsindtægt, herunder godtgørelse til fratrådte tjenestemænd m.fl., henvises til bemærkningerne i kapitel 2, afsnit II B, nedenfor.

Fradragsret for en skattepligtig arbejdsgiver.

Efter tilsvarende principper, som gælder for arbejdstagerens beskattning, anses arbejdsgiverens udgifter til pensionering af de hos ham ansatte ikke for afholdt, før de fastsatte pensionsydelser forfalder til betaling. Før pensionsbegivenhedens indtræden er arbejdsgiveren derfor afskåret fra at bringe nogen del af udgifterne til pensioneringen til fradrag i sin skattepligtige indkomst. Når pensionsbegivenheden er indtrådt, kan pensionsydelserne derimod fratrækkes i den skattepligtige indkomst, efterhånden som de forfalder til betaling. Det ville have været bedst stemmende hermed, om arbejdsgiveren ved opgørelsen af sin skattepligtige formue ikke kunne opføre kapitalværdien af fremtidige, endnu ikke forfaldne pensionsydelser som en fradragsberettiget gældspost, men her griber stats-

skattelovens § 13 b ind med en positiv regel om ret til i den skattepligtige formue at fradrage bl.a. »kapitalværdien af pensioner«. Det er i praksis antaget, at denne lovregel også finder anvendelse, før pligten til at udrede pensionsydelserne er blevet aktuel, jfr. U.f.R. 1952 pag. 772 H.

II. Forsikrings- og pensionskasseordninger og lignende. (Afdækkede pensionsordninger).

A. Ordninger med løbende udbetalinger.

Uden for tjenestemandsområdet har pensionsordningerne gennem de senere årtier fået en anden karakter end de under I omtalte uafdækkede arbejdsgivertilsagn, idet der jævnsides med, at pensionsordninger i stigende omfang er oprettet af private arbejdsgivere, er sket en udvikling i retning af større betryggelse for de pensionsberettigede. Denne udvikling har navnlig givet sig udslag i bestemmelser om afsætning af midler til sikring af arbejdsgiveres pensions-tilsagn og om ret for en arbejdstager til, hvis et ansættelsesforhold afbrydes »i utide« (d.v.s. før pensionsbegivenheden er indtrådt), at beholde værdien af et allerede »indtjent« pensionsgode. Lov nr. 183 af 11. maj 1935 (nu lovbe-
k. nr. 163 af 26. maj 1959) om tilsyn med pensionskasser (»tilsynsloven«) må ses som et led i denne udvikling.

Af tilsynsloven fremgår, at private arbejdsgivers tilsagn om ydelse af alders-, invalide-, enke- og børnepension skal være afdækket enten i form af forsikring i et anerkendt livsforsikringsselskab (pensionsforsikringsselskab) eller ved oprettelse af en selvstændig pensionskasse, der er undergivet forsikringsrådets tilsyn.

Loven indeholder dernæst regler, der skal sikre, at en pensionskasses aktuarmæssigt opgjorte forpligtelser modsvares af kassens indtægter og formue, samt regler om formuens anbringelse og om medlemmernes rettigheder ved udtrædelse før opnået pensionsalder o.s.v. Den udtrædelsesgodtgørelse, som et medlem måtte have krav på i tilfælde af udtrædelse »i utide«, skal som hovedregel anbringes på en nærmere foreskreven måde, hvorved det sikres, at udbetaling til sin tid normalt sker i form af løbende, livsbetingede ydelser (= alders-, invalide-, enke- og børnepension). Der kan dog i visse undtagelsestilfælde blive tale om udbetaling af en udtrædelsesgodtgørelse til det udtrædende medlems frie rådighed.

Loven omfatter arbejdstagere, der er ansat hos private arbejdsgivere, dog bortset fra visse virksomhedsledere. For de således undtagne administrerende direktører og lignende er der altså fortsat mulighed for at oprette pensionsordning i form af uafdækkede pensionstilsagn fra arbejdsgiveren.

Almindelige beskatningsprincipper.

Hvad enten de beløb, som en arbejdsgiver under et ansættelsesforhold består af afsætter til sikring af en arbejdstagers pensionsret, indbetales til en pensionskasse eller til et forsikringsselskab, må det principielle udgangspunkt for den skattemæssige behandling af beløbene være, at den opsamlede kapital (eller nærmere betegnet: den fordring, som gennem arbejdsgiverens indbetalinger erhverves på pensionskassen eller forsikringsselskabet) tilhører *enten* arbejdsgiveren *eller* arbejdstageren.

Hvis det må konstateres, at pensionsmidlerne fortsat tilhører arbejdsgiveren, kan denne ikke efter de almindelige beskatningsprincipper opnå nogen fradragsret for beløbene, efterhånden som disse henlægges, men først når udbetaling til den pensionsberettigede finder sted. På den anden side indtræder den pensionsberettigedes skattepligt først ved udbetalingen. Her gælder altså ganske samme synspunkter som ved de under afsnit I omtalte uafdækkede pensions-tilsagn.

Må det omvendt konstateres, at ejendomsretten til midlerne straks overgår til arbejdstageren, må arbejdsgiverens indbetalinger skattemæssigt sidestilles med lønindtægt for arbejdstageren og lønudgift for arbejdsgiveren.

Landsoverskatterådets (LOSR's) oprindelige praksis var også i overensstemmelse med disse synspunkter, jfr. f.eks. LOSR's kendelse af 5. maj 1916, medd. XIV nr. 72 og LOSR's skrivelse af 30. april 1919, medd. 1919 nr. 34.

P'-princippet.

På dette punkt skiftede LOSR imidlertid kurs ved kendelse af 12. december 1924 (LOSR medd. XL nr. 16). Denne kendelse vedrørte en arbejdstager, for hvem arbejdsgiveren havde tegnet en renteforsikring, hvortil præmierne betales med halvdelen af hver af parterne. Uanset at arbejdstageren bevarede sine rettigheder efter policen i tilfælde af arbejdsforholdets ophør »i utide«, mente LOSR, at arbejdstagerens rettigheder måtte karakteriseres som suspensivt betingede, idet der herved blev lagt vægt på, at

arbejdstageren ikke havde nogen mulighed for at genkøbe forsikringen, og han blev derfor ikke indkomstskattepligtig af arbejdsgiverbidragene.

Som det fremgår af de udførlige præmisser til kendelsen, var denne i øvrigt støttet på betragtninger om hensynet til skattemæssig ligestilling med pensionsordninger for tjenestemænd, idet man uanset den private arbejdstagers skattefrihed for arbejdsgiverbidragene bibeholdt adgangen for arbejdsgiveren **til** at behandle sine bidrag som lønudgifter, og idet spørgsmålet om fradragsret for pensionsudgifter jo ikke er aktuelt for staten og kommunerne.

Hermed var man for de private, afdækkede pensionsordninger havnet i et beskatningssystem, som først blev lovfæstet med loven af 28. maj 1958 om beskatningen af renteforsikringer m.v. (»rfl.«), hvorved en arbejdsgivers bidrag til arbejdstagerens pension opnår en skattemæssig særstilling i forhold til anden form for aflønning, når visse vilkår for pensionsmidlernes båndlæggelse iagttages. Systemet går i korthed ud på, *at* arbejdsgiveren opnår fradragsret: for afholdte udgifter til arbejdstagerens pensionsdækning i pensionskasse eller ved forsikring, *og at* arbejdstageren, uanset arbejdsgiverens fradragsret, ikke er indkomst- og formueskattepligtig af pensionsmidlerne i indtjeningstiden, men først ved pensionens udbetaling. Det gælder ikke blot selve arbejdsgiverbidragene, men også rentetilvækst og lignende i tiden indtil udbetalingen; dette må dog ses i sammenhæng med, at der under en forsikrings eller pensionskasseordnings løbetid, d.v.s. så længe det er uvist, hvilke udbetalinger der eventuelt vil finde sted, normalt ikke kan konstateres nogen rentegevinst i skattemæssig forstand, således at der alene er basis for indkomstbeskatning af en rentetilvækst, i det omfang denne indgår som en bestanddel af udbetalingerne. — Der er således her — i modsætning til beskatningsprincipperne for de uafdækkede pensionstilsagn, hvor udskydelsen af en arbejdstagers skattepligt modsvares af udskydelsen af arbejdsgiverens fradragsmulighed — tale om skatteregler, der for arbejdsgiver og arbejdstager under eet virker som en henstand med skattepligten efter et særligt pensionsbeskatningsprincip, i det følgende kaldet »P-princippet«.

Om den skattemæssige behandling af vederlag for opgivelse af retten til en pensionsindtægt, herunder af udtrædelsesgodtgørelse fra pensionskasse m.v., henvises til bemærkningerne i kapitel 2, afsnit II. B. nedenfor.

B. Ordninger med kapitaludbetaling.

Forsikring.

Hvis præmier vedrørende en kapitalforsikring betales af en anden end forsikringens ejer, må det på samme måde, som hvor talen er om renteforsikring og lignende, være det principielle udgangspunkt, at præmierne skattemæssigt må behandles som ydelser til forsikringens ejer, således at denne skal svare indkomstskat (eventuelt gaveafgift) af præmierne. Dette må også gælde, hvis en arbejdsgiver foretager indbetalinger til en kapitalforsikring, der tilhører den pågældende arbejdstager. På basis af LOSR's tidligere omtalte kendelse af 12. december 1924 og den heri anlagte sondring mellem arbejdsgiverbidrag og egne indbetalinger til en ordning med løbende udbetalinger udvikledes imidlertid efter statsskatteoven af 1922 en tilsvarende praksis vedrørende arbejdsgiverbidrag til kapitalforsikringsordninger. Også her var synspunktet det, at hvis arbejdstageren som følge af visse båndlæggelsesbestemmelser fra arbejdsgiverens side var afskåret fra at disponere over forsikringen ved genkøb, belåning eller lignende, måtte arbejdstagerens (eller hans efterladtes) ret til forsikringsydelsen dermed anses som således betinget, at der ikke var grundlag for at indkomstbeskatte ham af arbejdsgiverbidragene.

Opsparing.

Forskellige grunde kan medføre, at man i tilfælde, hvor en arbejdsgiver vil sikre sin arbejdstager - eller dennes efterladte - en kapitaludbetaling ved arbejdsforholdets ophør, vælger i stedet for indbetalinger til en kapitalforsikring at foretage opsparing, f. eks. ved indbetalinger fra arbejdsgiveren til en konto i bank eller sparekasse. Før statsskatteoven af 1922 var der næppe tvivl om, at sådanne arbejdsgiverbidrag til en konto, der måtte anses som tilhørende arbejdstageren, var indkomstskattepligtige for ham, selv om kontoen var båndlagt for ham, f. eks. til fratrædelse af stillingen, jfr. således også LOSR's kendelse af 5. maj 1916, medd. XIV nr. 72 (indkomstskattepligt for arbejdstageren af arbejdsgiverens årlige henlæggelser til en arbejdstageren tilhørende konto, der var båndlagt til arbejdsforholdets ophør). Man kunne have forestillet sig, at denne skattepligt for arbejdsgiverbidrag til en opsparingsordning var blevet bibeholdt, selv efter at den ovennævnte praksis vedrørende kapitalforsikringsordninger var indledt, idet der jo til en opsparingsordning

ikke er knyttet det usikkerhedsmoment vedrørende tidspunktet for udbetaling af et bestemt beløb, som er særkende for en livsforsikring.

Med statsskatteloven af 1922 var imidlertid indført den nye bestemmelse i § 12, nr. 2, sidste punktum, hvorefter »den, der har båndlagt en kapital til fordel for andre, men således at renten foreløbig skal tillægges kapitalen, vedvarende svarer formueskat af denne.« Denne regel medførte, at beløb, som arbejdsgiveren indbetalte til en opsparingsordning for arbejdstageren, ikke indgik i dennes skattepligtige formue, så længe midlerne var båndlagt, og herfra sluttede LOSR, at de båndlagte indbetalinger heller ikke i indkomstskattemæssig henseende var overgået til arbejdstageren, jfr. således LOSR medd. XLIII nr. 6 (kendelse af 18. september 1925) og 1929 nr. 111 (kendelse af 2. maj 1929). Derimod drog LOSR ikke den konsekvens af statsskattelovens § 12, nr. 2, at arbejdsgiveren skulle være afskåret fra at behandle sine indbetalinger til opsparingskontoen som endeligt afholdte lønudgifter.

Udbetaling fra kapitalforsikring eller opsparing.

Den båndlæggelse, som efter praksis var et vilkår for, at arbejdstageren kunne undgå indkomstbeskatning af en arbejdsgivers indbetalinger til en kapitalforsikring eller opsparing, skulle vedvare indtil ansættelsesforholdets ophør. (Dette krav vedrørende båndlæggelsens varighed blev dog først præciseret på et senere tidspunkt, jfr. herom nedenfor). På den anden side krævedes der ikke nogen båndlæggelse ud over dette tidspunkt, og arbejdstageren kunne således også ved fratrædelse før den aftalte pensionsalder få midlerne frigivet, uden at der i den anledning blev spørgsmål om at efterbeskatte ham for de tidligere år, i hvilke han skattefrit havde modtaget indbetalingerne til sin forsikring eller opsparingskonto.

Til gengæld for, at man i praksis behandlede arbejdsgiverbidragene som suspensivt betingede, og dermed indkomstskattefrie, erhvervelser for arbejdstageren, skulle man have ventet, at arbejdstageren måtte svare indkomstskat af kapitalen, når denne blev frigivet, og den »suspensive betingelse« dermed bortfaldt.

Så vidt ses har man imidlertid ikke på noget tidspunkt søgt et sådant beskatningskrav gennemført, hvor talen er om kapitalforsikringssummer. Man har her i praksis fortolket statsskattelovens § 5 b om indkomstskattefrihed for » . . .

udbetaling af livsforsikringer . . . « som også omfattende forsikringssummer, der hidrører fra en forsikring, hvortil en anden end den til udbetalingen berettigede har indbetalt præmierne. Man har med andre ord ladet arbejdstageren nyde fordel af skattefriheden efter lovens § 5 b, uanset at forsikringspræmierne skattemæssigt er behandlet som arbejdsgiverens indbetalinger.

For opsparingsordninger derimod krævede man oprindeligt arbejdstageren indkomstbeskattet af kapitalen, når denne blev frigivet. Det kan i denne forbindelse oplyses, at LOSR i en ikke offentliggjort kendelse af 27. august 1926 (LOSR 1925/26 nr. 1104) havde taget stilling til samme kollektive opsparingsordning, som er omhandlet i den ovenfor omtalte LOSR medd. 1929 nr. 111, idet man i denne tidligere afgørelse var nået til, at vedkommende arbejdstager måtte indkomstbeskattes af det opsparede beløb i det år, han fik det udbetalt. Senere fik LOSR på ny forelagt spørgsmålet om indkomstbeskatning for en arbejdstager, der i 1930 fik udbetalt et beløb fra samme ordning. LOSR fastholdt sit tidligere standpunkt og statuerede indkomstskattepligt - omend med nogen tvivl, idet man under sagens behandling var inde på spørgsmålet om at fritage udbetalingen for skattepligt efter synspunktet: udbetaling af »kapitaliseret pension« eller livsforsikring. Sagen blev derefter indbragt for domstolene, der gav skatteyderen medhold i påstanden om skattefrihed efter analogi af statsskattelovens § 5 b om udbetaling af livsforsikring, jfr. U.f.R. 1934 pag. 852 Ø.L. Dommen blev ikke indanket for højesteret, og den danner således grundlag for den efterfølgende praksis, hvorefter en arbejdstager ikke blot under indbetalingsperioden, men også ved udbetalingen undgik indkomstbeskatning af arbejdsgiverbidrag til en opsparingsordning.

Udviklingen efter 1934.

Den udbygning og udbredelse af de specielle danske »kapitalpensionsordninger«, som siden er sket, må bl. a. ses på baggrund af de nævnte skattebegunstigelser, der altså var fælles for ordninger med arbejdsgiverbidrag til kapitalforsikring og til opsparingskonto i pengeinstitut m.v. Medvirkende til kapitalordningernes udbredelse har dog også været, at disse ordninger kan benyttes til dækning af et vist pensionsbehov i mange tilfælde, hvor der ikke findes at være mulighed for opsamling af tilstrækkelige midler til, at der kan sikres løbende pensionsydelse af passende størrelse. Endvidere kan helbredsmæssige grun-

de (»dårligt liv«) føre til, at der i visse tilfælde må vælges en opsparingsordning fremfor en forsikringsmæssig ordning.

Begrænsninger.

De særlige skattebegunstigelser, som var tilagt kapitalordningerne, kunne friste til misbrug i form af henlæggelser, som ikke skulle dække noget egentligt pensionsbehov, men som udelukkende eller væsentligst blev foretaget med henblik på skattebesparelse. Faren for sådanne misbrug var særligt iøjnefaldende for sådanne aktieselskabsdirektører m.fl., som beherskede aktiemajoriteten i vedkommende aktieselskab, og som således reelt var i stand til at bestemme størrelsen af selskabets indbetalinger til deres egen pensionsordning. Herom blev det i ligningsrådets vejledende anvisninger med virkning fra skatteåret 1949/50 fastslået, at pensionsordninger for direktører m. fl., der beherskede aktiemajoriteten i det pågældende selskab, kun kunne opnå skattemæssig godkendelse, såfremt ordningen var oprettet som led i en almindelig personalepensionsordning, og kun såfremt der ved ordningen var tilsikret direktøren løbende (= indkomstskattepligtige) ydelser. Kapitalpensionsordninger for de pågældende direktører m. fl. kunne herefter ikke opnå skattemæssig godkendelse.

Hvor muligheden for med skattemæssig virkning at oprette kapitalpensionsordning ikke var udelukket i kraft af de nævnte regler, var der i praksis fastsat den begrænsning - som stadig gælder - at arbejdsgiverens bidrag ikke må overstige, hvad der må anses for passende i forhold til arbejdstagerens aflønning m.v.

Båndlæggelsens varighed.

Efter LOSR's oprindelige praksis var det noget uklart, om den skattemæssige behandling af en kapitalforsikrings- eller opsparingsordning efter reglerne for pensionsordninger var betinget af, at midlerne var båndlagt for arbejdstageren indtil ansættelsesforholdets ophør. Det kan således nævnes, at den i Østre Landsrets ovennævnte dom af 1934 omhandlede opsparingsordning gik ud på udbetaling af en kapital til arbejdstageren ved dennes 65. år, uanset om han til den tid var fratrådt sin stilling eller ej, og at man til trods herfor godkendte skattefrihed for de løbende arbejdsgiverbidrag. I den efterfølgende tid blev det imidlertid fast praksis, at den skattemæssige godkendelse som ka-

pitalpensionsordning var betinget af aftale mellem parterne om båndlæggelse indtil ansættelsesforholdets ophør. Specielt for kapitalforsikringsordninger - hvor policen normalt indeholder bestemmelse om udbetaling, når arbejdstageren har opnået en forud aftalt alder - herskede der dog på dette punkt endnu nogen uklarhed, indtil det ved en skrivelse af 2. oktober 1953 fra ligningsdirektoratet til livsforsikringsselskabernes forening blev fastslået, at kravet om båndlæggelse af kapitalen indtil ansættelsesforholdets ophør også gjaldt i disse tilfælde (dog med nogle modifikationer vedrørende policer oprettet før 1. oktober 1953).

Lov nr. 150 af 28. maj 1958 (»rfl.«).

De regler, der i loven af 28. maj 1958 blev givet om pensionsordninger, herunder også kapitalpensionsordninger, kan i hovedtrækkene ses som en kodifikation af den hidtidige praksis. Loven indeholdt dog samtidig væsentlige nydannelser, der i korthed skal omtales her.

Den væsentligste nydannelse på kapitalpensionsområdet var indførelsen af en afgiftspligt, normalt på 25 pct., for den del af en kapitaludbetaling, som hidrører fra arbejdsgiverbidrag til en kapitalpensionsordning. Afgiftspligten må ses som et modstykke til, at arbejdsgiverbidragene har været skattefri for arbejdstageren under indbetalingsperioden.

Det oprindelige forslag til loven af 28. maj 1958 indeholdt en regel om afgiftsfrihed for den del af udbetalingen fra en kapitalordning, som hidrørte fra indbetalinger før lovens skæringsdato. Under forslagens behandling i folketinget skete der imidlertid på dette punkt en ændring, således at afgiftsfriheden kom til at omfatte udbetalinger fra en kapitalordning, i hvilken arbejdstageren er indtrådt før 1. januar 1958. Afgiftsfriheden for disse »gamle« kapitalordninger omfatter således også den del af udbetalingen, der hidrører fra arbejdsgiverbidrag efter nævnte tidspunkt.

Med indførelsen af afgiftspligt for de efter 1. januar 1958 oprettede kapitalordninger er muligheden for skattemæssigt misbrug væsentligt formindsket. I sammenhæng hermed må det ses, at der i loven er åbnet adgang til under visse betingelser at oprette kapitalpensionsordninger også for aktieselskabsdirektører m. fl., uanset om disse behersker aktiemajoriteten i vedkommende selskab.

Derimod er den begrænsning, at arbejdsgive-

rens bidrag skal stå i passende forhold til aflønningen m.v., fortsat gældende.

Vilkåret om, at der skal være aftalt båndlæggelse indtil ansættelsesforholdets ophør, er ligeledes bibeholdt. Hertil er føjet et yderligere vilkår om, at båndlæggelse skal være aftalt mindst til arbejdstagerens fyldte 60. år, idet der dog samtidig er hjemlet nogle undtagelser fra denne 60 års regel, herunder en overgangsregel vedrørende de »gamle« ordninger.

Den omtalte afgiftspligt kan eventuelt bortfalde ved såkaldt genanbringelse af det afgiftspligtige beløb efter reglerne i rfl.'s § 9.

Kapitel 2.

Egne bidrag til pensionsordning og lignende.

I. Ordninger med begrænset fradragsret.

A. Fradragsret for indbetalinger.

I statsskattelovens § 6, sidste afsnit, fastslås, at »den beregnede skatteindtægt er skattepligtig uden hensyn til, hvorledes den anvendes, altså hvad enten den benyttes ... til formueforøgelse eller på anden måde.« I den tilsvarende bestemmelse i den tidligere statsskattelov af 8. juni 1912 § 6, sidste afsnit, var det udtrykkeligt bestemt, at indkomstskattepligten også omfattede indtægt, der »anvendes til egen og enkes pensionering, til erhvervelse af livsforsikring eller anden pensionsforsikring, hvad enten denne er tvungen eller frivillig«. Denne passus udgik i statsskatteoven af 1922 som følge af, at der med denne lovs § 6 c blev indført en fradragsret for »beløb, der anvendes til pensions- og enkeforsørgelse, livsforsikring, syge-, invaliditets-, alderdoms- og arbejdsløshedsforsikring, dog ikke ud over et samlet beløb af indtil 400 kr. årligt«. Fra og med skatteåret 1952/53 blev fradragsgrænsen forhøjet til 600 kr. årligt.

Denne begrænsede fradragsret, der var fælles for rente- og kapitalforsikringer m.v., og som også omfattede sygekassekontingenter og lignende, måtte ses som et socialt fradrag, der skulle tilskynde til sikring mod de økonomiske følger af en forsørgers død, arbejdsløshed eller uarbejdsdygtighed på grund af sygdom, invaliditet og alder. Senere er motiveringen for den begrænsede fradragsret udvidet, idet man i forbindelse med forhøjelser fra og med skatteåret 1960/61 til 1.000 kr. og 600 kr. for henholdsvis forsørgere og ikke-forsørgere indførte reglerne i rfl.'s afsnit 2 om kapitalbindingskonti, således at den begrænsede fradragsret nu også skal tilskynde til opsparing i almindelighed.

Samtidig med disse ændringer blev der i rfl.'s § 20 optaget regler om de såkaldte selvpensionerings- og børneopsparingskonti. Indbetalinger til disse konti, der ligesom forsikring kan tjene pensions- og forsørgelsesformål, er herefter også omfattet af den begrænsede fradragsret.

Med virkning fra skatteåret 1963/64 forhøjedes fradragsgrænsen til 1.500 kr. og 1.000 kr. for henholdsvis forsørgere og ikke-forsørgere, og endelig blev der ved lov nr. 226 af 4. juni 1965 med virkning fra skatteåret 1966/67 gennemført en forhøjelse til 2.500 kr. for alle skatteydere.

Under udviklingen af praksis vedrørende de under kapitel 1, afsnit II.B. omtalte pensionsopsparingsordninger blev det fastslået, at disse ordninger også i henseende til en arbejdstagers egne bidrag var skattemæssigt ligestillet med kapitalforsikringsordninger, således at der også var begrænset fradragsret for egne indbetalinger til en skattemæssigt gyldig pensionsopsparingsordning. Denne praksis blev lovfæstet ved rfl.'s § 1, stk. 1 d, nr. 1.

B. Skattefrihed for udbetalinger.

I henhold til statsskattelovens § 5 b skal »udbetaling af livsforsikringer« ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Der er herefter skattefrihed for kapitalforsikringssummer og lignende, uanset at forsikringssummen hidrører fra indbetalinger, der er omfattet af reglerne om begrænset fradragsret.

Skattefriheden for udbetalinger omfatter også den del af en kapitalforsikringssum, der måtte kunne henføres til rentetilvækst før udbetalings-tidspunktet. Da der heller ikke, medens en forsikring løber, sker nogen beskatning af rentetilvækst, følger heraf, at rentetilvæksten af kapitalforsikring er helt fritaget for indkomstbeskatning.

Efter praksis før rfl. fandt reglerne om skattefrihed for kapitalforsikringssummer og lignende, herunder også fritagelsen for indkomstbeskatning af rentetilvækst, tilsvarende anvendelse på pensionsopsparingsordninger, hvad enten indbetalingerne til disse ordninger i det hele blev foretaget af en arbejdsgiver, eller der tilføjede blev indbetalt bidrag af arbejdstageren selv.

Som omtalt ovenfor under kapitel 1, afsnit II.B., blev der med rfl. indført bestemmelser om 25 pct. afgift af den del af udbetalingen fra en kapitalforsikrings- eller opsparingsordning, der hidrører fra en arbejdsgivers indbetalinger til ordningen, herunder den rentetilvækst m.v.,

der kan henføres til arbejdsgiverbidragene. Derimod gælder der fortsat skatte- og afgiftsfrihed for den del af udbetalingen, der måtte hidrøre fra arbejdstagerens egne - begrænset fradragsberettigede - indbetalinger til ordningen samt den herpå faldende rentetilvækst. Ved udbetaling »i utide« fra en *pensionsopsparings* ordning skal der dog som hovedregel svares en afgift på 35 pct. af *hele* udbetalingen, herunder også af den del, der hidrører fra arbejdstagerens eventuelt egne bidrag. (Fra denne hovedregel er der gjort undtagelse ved en bestemmelse om afgiftsfrihed for den del af udbetalingen, der måtte hidrøre fra arbejdstagers egne bidrag ud over 350 kr. årligt.). I modsætning hertil gælder skatte- og afgiftsfriheden for den del af udbetalingen fra en kapitalpensionsordning på forsikringsbasis, der må henføres til arbejdstagerens egne bidrag, også i tilfælde af udbetaling »i utide«.

C. »Selvpensionering«.

Det er uden betydning for den skattemæssige behandling af en kapitalforsikring, hvortil præmierne betales af den pågældende selv, om den indgår i en pensionsordning med en arbejdsgiver, eller om den opretholdes som privat forsikring. En kapitalforsikring kan således benyttes som en form for skattebegünstiget selvpensioneringsordning.

En pensionsopsparingsordning derimod kan med skattemæssig virkning kun opretholdes efter aftale med en arbejdsgiver, der yder bidrag til ordningen. Yderligere er det et vilkår, at der mellem arbejdsgiver og arbejdstager er aftalt båndlæggelse af de opsparede midler, herunder den del af opsparingen, der svarer til arbejdstagers eventuelle egne indbetalinger, jfr. herom nærmere kapitel 1, afsnit II. B.

Med rfl.'s § 20 blev der som omtalt ovenfor under afsnit A indført beskattningsregler om børneopsparings- og selvpensioneringskonti, der kan opretholdes af vedkommende skatteyder selv. For disse ordninger gælder samme skattebegünstigelser som for kapitalforsikring m.v., d.v.s. begrænset fradragsret for indbetalingerne og skattefrihed for udbetalingerne, herunder også for tilskrevne renter m.v.

II. Ordninger med fuld fradragsret.

A. Fradragsret for indbetalinger.

Som omtalt under afsnit I.A. var reglen i statsskattelovens § 6 c om begrænset fradragsret fælles for rente- og kapitalforsikringer m.v.

Heri skete der en ændring, da man i de årlige ligningslove med virkning første gang for skatteåret 1955/56 indførte fuld fradragsret for udgifter til arbejdsløshedsforsikring og for »udgifter til præmie vedrørende livrente, overlevelsesrente, invaliderente, pensionsforsikring eller lignende renteforsikring, der er tegnet til fordel for den skattepligtige eller hans pårørende, samt bidrag til en pensionsordning, der går ud på at sikre den skattepligtige eller hans pårørende en løbende årlig pensionsindtægt«. Med renteforsikringer blev herved ligestillet visse kapitalforsikringsformer med ratevis udbetaling, nemlig »annuitetsforsikringer, når forsikringssummens ratevise udbetaling efter policen skal udstrækkes over et åremål af 10 år eller mere, eller når forsikringen er kombineret med en opsat livrenteforsikring, samt arverenter, alt for så vidt der ikke ved policen er tillagt den til udbetalingen berettigede valgfrihed mellem ratevis eller samlet udbetaling af forsikringssummen«.

Retten til fuldt ud at fratrække de omhandlede forsikringspræmier m.v. ved indkomstopgørelsen for betalingsåret gælder dog ikke for engangsindskud og lignende, idet der her er fastsat nærmere regler om fordeling af fradragsretten over en periode på 15 år.

Ved ligningsloven for skatteåret 1957/58 blev der åbnet mulighed for, at visse opsparingsordninger, der går ud på at sikre deltagerne aldersforsørgelse, såkaldte tontineordninger, henføres under reglerne om forsikrings- og pensionsordninger med fuld fradragsret.

Efter at der ved lov nr. 260 af 2. oktober 1956 var indført bestemmelser om pristalsreguleret aldersdomsforsikring og aldersdomsopsparing, blev reglerne om fuld fradragsret dernæst udvidet til også at omfatte indbetalinger til indeksopsparing. Herved bemærkes, at de vilkår, der i medfør af nævnte lov af 2. oktober 1956 gælder for *indeksforsikring*, medfører, at sådan forsikring altid vil opfylde de skattemæssige betingelser for, at forsikringspræmierne kan behandles som fuldt fradragsberettigede.

De omtalte fradragsregler blev opretholdt ved rfl. af 1958. Samtidig med, at der ved ændringslov nr. 226 af 4. juni 1965 - med virkning fra skatteåret 1966/67 - skete en forhøjelse af den begrænsede fradragsret til 2.500 kr. årligt, blev udgifter til syge- og ulykkesforsikring udskilt fra reglerne om begrænset fradragsret, således at disse udgifter, herunder sygekassekontingenter og lignende, herefter også er fuldt fradragsberettigede.

B. Beskatning af udbetalinger.

Løbende udbetalinger.

I henhold til statsskattelovens § 4 c medregnes som skattepligtig indkomst bl. a. ».. pension .. livrente, overlevelserente, aftægt og deslige«. Denne skattepligt gjaldt efter statsskatteloven, uanset om retten til de pågældende løbende ydelser var tilvejebragt helt eller delvis gennem egne tidligere indbetalinger, der alene havde været fradragsberettigede inden for den grænse på oprindelig 400 kr. årligt, som var fælles for præmier vedrørende rente- og kapitalforsikring m.v. Herved fandt der en form for dobbeltbeskatning sted med hensyn til den del af livrenteydelser og lignende, som hidrørte fra egne tidligere indbetalinger til ordningen.

Denne dobbeltbeskatning ophørte, da der, som omtalt ovenfor under A., fra og med skatteåret 1955/56 blev indført fuld fradragsret for renteforsikringspræmier og lignende. Den hidtidige bestemmelse i statsskattelovens § 4 c om indkomstbeskatning af løbende udbetalinger fra ordningen opretholdtes uændret, men samtidig indførtes regler om indkomstbeskatning af løbende udbetalinger fra de annuitetsforsikringer m.v., som blev henført under den fulde fradragsret for indbetalingerne. Da der ikke tidligere i almindelighed havde været indkomstskattepligt for udbetalinger fra rateforsikring, blev der indføjet overgangsbestemmelser, hvorefter kun den del af rateudbetalinger og lignende, der hidrørte fra fuldt fradragsberettigede indbetalinger til ordningen efter skærings-tidspunktet (normalt) 1. januar 1954, skal indkomstbeskattes.

Engangsudbetalinger og lignende.

Reglen i statsskattelovens § 5 b om skattefrihed for »udbetaling af livsforsikringer« omfattede efter praksis også engangsudbetalinger ved ophævelse af renteforsikring eller lignende og bonusudbetalinger. I disse henseender var rente- og kapitalforsikring således skattemæssigt ligestillede. På tilsvarende måde var der skattefrihed for engangsudbetalinger i forbindelse med ophævelse af en pensionsordning med løbende udbetalinger, f. eks. udtrædelsesgodtgørelse fra en pensionskasse eller fratrædelsesgodtgørelse til en tidligere tjenestemand; det var herved uden betydning, om engangsudbetalingen kunne henføres til egne tidligere indbetalinger eller til ydelser fra en arbejdsgiver.

Samtidig med gennemførelsen af fuld fradragsret for indbetalinger til ordninger med løbende udbetalinger bortfaldt den hidtidige skattefrihed for engangsudbetalinger og lignende fra disse ordninger. Herefter var den fulde fradragsret for indbetalinger til en ordning, respektive indkomstskattefriheden for arbejdsgiverbidrag, modsvaret af en indkomstbeskatning af enhver udbetaling fra ordningen, herunder også bonusudbetalinger, udbetaling af tilbagekøbsværdi og vederlag for opgivelse af retten til en pensionsindtægt. Efter et tilsvarende princip som omtalt ovenfor vedrørende løbende udbetalinger fra rateforsikring blev beskatningen af engangsudbetalinger og lignende dog begrænset til den del af udbetalingerne, som hidrørte fra fuldt fradragsberettigede indbetalinger til ordningen efter (normalt) 1. januar 1954.

Efter de tidligere gældende regler skulle bonusudbetalinger som hovedregel medregnes i indkomstopgørelsen for udbetalingsåret, medens beskatningen af tilbagekøbsværdier og lignende blev fordelt over 3 år. Efter rfl. skal løbende bonusudbetalinger fortsat indkomstbeskattes 1 udbetalingsår, medens der af engangsudbetalinger og lignende i stedet for indkomstskat skal svares en afgift på 25 pct. Denne afgiftspligt kan bortfalde efter visse regler i rfl's § 9 om genanbringelse af det afgiftspligtige beløb.

III. Begrænset fradragsret for renteforsikringspræmier m. v.

Med rfl. af 1958 blev der indført principiel ligestilling ved beskatning af *arbejdsgiverbidrag* til henholdsvis pensionsordninger med løbende udbetalinger og kapitalpensionsordninger, idet det nu for begge disse pensionsformer gælder, at arbejdstagers skattefrihed for arbejdsgiverbidrag under indbetalingsperioden modsvares af en skatte- eller afgiftspligt af udbetalingerne. En tilsvarende principiel ligestilling blev derimod ikke gennemført med hensyn til en arbejdstagers eventuelle egne bidrag til en pensionsordning eller en skatteydere - arbejdstagers eller selvstændig erhvervsdrivendes — indbetalinger til »selvpensioneringsordning« med henholdsvis løbende udbetalinger og kapitaludbetaling. Som det fremgår af afsnit I.B. og C. ovenfor, har man bibeholdt skatte- og afgiftsfriheden for sådanne udbetalinger fra en kapitalordning, som hidrørte fra egne begrænset fradragsberettigede indbetalinger + rentetilvækst heraf, hvorimod den fulde fradragsret for egne

indbetalinger til en ordning med løbende udbetalinger modsvares af pligt til at svare indkomstskat eller afgift af alle udbetalinger.

Under hensyn til denne forskel i beskatningsvilkårene for henholdsvis pensionsordninger med løbende udbetalinger og kapitalpensionsordninger blev det i forbindelse med vedtagelsen af lov nr. 211 af 16. juni 1962 om almindelig omsætningsafgift - hvorunder visse foranstaltninger til fremme af den private opsparring, herunder en forhøjelse af den begrænsede fradragsret, blev aftalt - bestemt, at der skulle »gennemføres en ordning, så tilskyndelsen til at tegne pensionsforsikringer så vidt muligt ikke svækkes« (Folketingstid. 1961/62 B 1137). Som resultat heraf blev der ved lov nr. 373 af 1. december 1962 gennemført visse ændringer i rfl. Der er herefter åbnet adgang til at vælge »beløb, som af den skattepligtige er anvendt til præmie vedrørende liv- eller overlevelsese rente til fordel for den skattepligtige selv eller hans

pårørende og eventuel i tilknytning hertil tegnet invaliderente eller som bidrag til en pensionskasseordning, der går ud på at sikre den skattepligtige eller hans pårørende en løbende årlig pensionsindtægt. . .« henført under den begrænsede fradragsret i stedet for at opføre disse indbetalinger som fuldt fradragsberettigede beløb. Virkningen af, at der i overensstemmelse hermed er valgt begrænset fradragsret, bliver bl. a., at engangsudbetalinger ved eventuelt tilbagekøb af forsikring eller lignende, herunder også bonus, er indkomstskatte- og afgiftsfri, i det omfang sådanne udbetalinger hidrører fra begrænset fradragsberettigede indbetalinger på samme måde som tilfældet er for kapitalordninger. Af løbende, livsbetingede udbetalinger fra de pågældende forsikrings- og pensionskasseordninger skal 70 pct. medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, således at der herefter er indkomstskattefrihed for 30 pct. af de løbende udbetalinger.

Udvalgets konklusioner.

Udvalgets konklusioner.

Der har under udvalgets drøftelser været enighed om følgende 2 hovedsynspunkter:

- A. Det pensionsbeskatningsprincip, »P-princippet«, som udvikledes i praksis efter statskatteloven af 1922, og som senere er lovfæstet, bør fortsat være gældende for visse nærmere definerede pensionsordninger i ansættelsesforhold og selvpensioneringsordninger.

Det har for udvalgets standpunkt i denne henseende været afgørende, at den udskydelse af skattepligten fra indbetalings- til udbetalingsperioden, som »P-princippet« indebærer, må antages i mange tilfælde at være en forudsætning for, eller i hvert fald i væsentlig grad at tilskynde til, at der - til gavn for den enkelte såvel som for samfundet som helhed - oprettes pensionsordninger.

Når reglerne søges udformet således, at arbejdstagerens eller selvpensionistens adgang til at forbruge pensionsmidlerne i de normale tilfælde udskydes fra indbetalings- til udbetalingsperioden, kan anvendelsen af »P-princippet« desuden motiveres med, at dette princip, omend det afviger fra de almindelige danske personbeskatningsregler, dog må siges at harmonere med synspunktet: skat efter evne, idet skattepligten herefter først indtræder, efterhånden som den pågældende får rådighed over midlerne.

- B. Ved afgrænsningen af, hvilke typer af pensionsordninger der fremover bør behandles som »P-ordninger«, må hensynet til, at de hidtil kendte og indarbejdede danske pensionsformer fortsat kan benyttes, tillægges en betydelig vægt.

Det er derfor udvalgets opfattelse, at hovedlinierne i de nugældende danske beskatningsregler for pensionsordninger bør bibeholdes, også hvor disse regler - herunder navnlig reglerne om pensionsordninger med kapitaludbetaling -

afviger fra andre landes skattelovgivning på dette område. Herved bemærkes, at denne del af skattelovgivningen har så nøje sammenhæng med hvert lands særlige lovgivning og praksis vedrørende pensionskassers indretning, livsforsikringsvirksomhed, tjenestemandspension, enke- og børnepension, kollektive eller individuelle aftaler mellem arbejdsgiver og arbejdstagere o.s.v., at direkte sammenligninger mellem de enkelte landes beskatningsregler på området ofte ikke kan foretages. Af disse grunde har udvalget fundet det mest hensigtsmæssigt at begrænse sine undersøgelser af udenlandske skatteregler til stort set alene at omfatte de norske og svenske regler, jfr. herved de som bilag 1 optrykte redegørelser.

Udvalgets arbejde har således i det væsentlige samlet sig om en kritisk gennemgang af de gældende danske beskatningsregler for pensionsordninger i videre forstand med særligt henblik på de områder, hvor den gældende lovgivning enten lider af uklarheder eller kan føre til misbrug derved, at reglerne benyttes til at opnå skattebegunstigelser gennem oprettelse af ordninger, som ikke tjener noget reelt pensionsbehov.

Disse mangler i den gældende lovgivning vil blive nærmere gennemgået i forbindelse med den omtale af de gældende retsregler, som er indeholdt i bemærkningerne til nedenstående lovudkast.

Ved udarbejdelsen af lovudkastet har udvalget haft det hovedsigte at skabe større sikkerhed i retsanvendelsen og mindre mulighed for misbrug, end de nugældende lovregler giver, samtidig med at man, i det omfang det er skønnet foreneligt med de nævnte hensyn, har søgt kontinuiteten i beskatningsvilkårene for de allerede kendte pensionsformer bevaret.

Ud over de her fremdragne hensyn til a) sikkerheden i retsanvendelsen, b) forebyggelse af misbrug og c) kontinuiteten i beskatningsvilkårene har udvalget under sit arbejde med

lovudkastet været opmærksom på den væsentlige betydning, der må tillægges hensynet til d) lovreglernes overskuelighed. Man har derfor tilstræbt gennem en systematisk opbygning af udkastet og ved formuleringerne af de enkelte regler at lette indføringen i dette i sig selv vanskelige beskatningsområde. Dette har medført, at lovudkastet i sin form afviger stærkt fra den gældende lov om beskatningen af renteforsikringer m.v.

De ønsker og forslag om forenkling af denne lovgivning, som har været fremsat fra forskellig side, har man i et vist omfang måttet lade vige for de hensyn, der er nævnt under a)-c). Da disse hensyn har måttet tages, og da der samtidig må stilles krav om teknisk nøjagtighed og udvetydighed ved udformningen af beskatningsregler, der skal afpasses efter meget forskelligartede pensions- og forsikringsordninger, har det ikke været muligt samtidig at opnå den ønskede forenkling af reglerne. Medvirkende hertil har også været de hensyn til bestående ordninger, som har motiveret udkastets overgangsregler, der omtales i det følgende.

For at undgå indgreb i bestående forsikringskontrakter m.v., der er oprettet i tillid til de skattemæssige vilkår, som har været gældende ved kontraktens oprettelse, har det været nødvendigt i lovudkastet at medtage en række komplicerede overgangsregler. Som det nærmere fremgår af lovudkastet, har udvalget her fundet det mest hensigtsmæssigt at indarbejde den væsentligste del af overgangsreglerne i de paragraffer, der i øvrigt omhandler vilkårene for fremtidigt oprettede ordninger af den pågældende art. Denne metode indebærer efter udvalgets opfattelse den fordel, at de pågældende overgangsregler, der får virkning over en meget lang årrække, er lettere forståelige, når de ses i sammenhæng med de regler, som i øvrigt skal gælde for både bestående og fremtidigt oprettede ordninger.

Hvad angår de økonomiske virkninger af lovudkastet bemærkes, at da de gældende regler

om fuld og begrænset fradragsret for indbetalinger til pensions- og forsikringsordninger m.v. — respektive retten til ved indkomstopgørelsen at bortse fra arbejdsgiverbidrag til disse ordninger - og om indkomstskat eller afgift af udbetalinger fra ordningerne stort set er forudsat opretholdt, kan det ikke antages, at de ændringer i de nugældende regler, som er foreslået i lovudkastet, vil påvirke opgørelsen af de skattepligtige indkomster i væsentligt omfang. Der er heller ikke grund til at antage, at administrationsudgifterne - for det offentlige og for forsikringsselskaberne og pengeinstitutterne m.v. - vil blive væsentligt påvirket af de foreslåede lovændringer.

I tilslutning til udvalgets drøftelser vedrørende de i lovudkastets § 2 omhandlede »P-rateforsikringer« har 2 af udvalgets medlemmer (Bech og Skjoldager) foreslået, at der indføres tilsvarende regler om »P-rateopsparing«, således at der med fuld fradragsret skulle kunne foretages indbetalinger til en opsparingskonto i et pengeinstitut, forudsat at kontoens indestående til sin tid skulle udbetales ratevis efter nærmere angivne regler. Forslaget har imidlertid ikke fundet tilslutning hos udvalgets øvrige medlemmer, og de 2 udvalgsmedlemmer har frafaldet ønske om en egentlig mindretalsudtalelse.

De nævnte 2 udvalgsmedlemmer har endvidere anført synspunkter om, at de i lovudkastets § 4, stk. 1a, 3. og 4. punktum, indeholdte regler for stærkt indsnævrer rammerne for anbringelse i værdipapirer. Disse synspunkter har ikke fundet tilslutning hos udvalget i øvrigt.

Et mindretal (Bork) har ikke kunnet tilslutte sig flertallets indstilling f.s.v. angår lovudkastets §§ 7, 9, 17 og 28 og har i en mindretalsudtalelse, der er optrykt nedenfor side 106 f.f. gjort nærmere rede for sit standpunkt.

Mindretalsudtalelsen har givet udvalgets øvrige medlemmer anledning til nogle bemærkninger, der er optrykt side 120-21.

Udkast til lov om beskatningen af pensionsordninger m. v.

AFSNIT 1

„P- ordninger“

Kapitel 1.

Definitioner.

§ 1

Ved pensionsordning med løbende udbetalinger forstås i denne lov en ordning, der går ud på at sikre pension i form af:

- a) Løbende, livsbetingede pensionsydelse fra offentlig kasse, hidrørende fra ansættelse i staten, folkeskolen, folkekirken og kommunerne, fra statsunderstøttet pensionsordning eller fra Arbejdsmarkedets Tillægspension.
- b) Løbende, livsbetingede ydelser fra pensionskasse eller forsikring som omhandlet i stk. 2 eller 3, forudsat at ydelserne har karakter af alderspension med udbetalinger begyndende tidligst ved den pågældendes fyldte 60. år, medmindre lavere aldersgrænse er fastsat med ligningsrådets godkendelse, invalidepension, pension til efterlevende ægtefælle, herunder frasepareret eller fraskilt ægtefælle, eller pension til efterlevende børn, herunder stedbørn og adoptivbørn, med udbetalinger ophørende senest ved børnenes fyldte 24. år, respektive 1. policedag efter det 24. år.

Stk. 2. Det er en forudsætning, at den i stk. 1 b omhandlede pensionskasse er omfattet af loven om tilsyn med pensionskasser, og at kassen, eventuelt den pågældende afdeling af kassen, er betegnet som »P-pensionskasse«. For pensionskasser, der er indrettet med henblik på indkøb af livrente eller lignende for de for hvert enkelt medlem opsparede bidrag, er det yderligere et vilkår, at indkøb af livrente eller lignende ikke kan undlades uden forsikringsrådets samtykke.

Stk. 3. Det er en forudsætning, at den i stk. 1 b omhandlede forsikring er oprettet her i landet i et forsikringsselskab, som er berettiget til

at drive forsikringsvirksomhed her, og at policen bærer betegnelsen »P-forsikring«. Yderligere er det et vilkår, at forsikringen opretholdes med forsikringstageren som forsikret og ejer af forsikringen eller - såfremt forsikringen opretholdes efter aftale mellem en arbejdstager og dennes arbejdsgiver, og præmier eller kapitalindskud indbetales af arbejdsgiveren - med arbejdstageren som forsikret og ejer af forsikringen. Reglerne omfatter dog også en overlevelserente, der opretholdes med ejerens ægtefælle eller tidligere ægtefælle som forsikret.

Stk. 4. Forsikring, der indeholder garanti for, at ydelserne i alle tilfælde vil blive udbetalt i en vis periode, men som i øvrigt opfylder vilkårene i stk. 1 og 3, behandles, hvor ikke andet er bestemt, efter reglerne for pensionsordning med løbende udbetalinger, såfremt præmien for garantien ikke overstiger 10 pct. af præmien for den samlede forsikring. Det er dog en forudsætning, at der ikke i policen er indsat andre begunstigede end *enten* forsikredes »nærmeste pårørende«, jfr. lov om forsikringsaftaler § 105, stk. 5, *eller* forsikredes ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, og/eller livsarvinger, herunder stedbørn og adoptivbørn og disses livsarvinger.

Stk. 5. Finansministeren kan bestemme, at her i landet virkende pensionskasser, pensionsfonds eller lignende, der har til formål at udbetale pension, jfr. stk. 1 b, men som ikke er omfattet af stk. 2, samt tontineordninger, som går ud på at sikre deltagerne alderdomsforsørgelse, og som er oprettet i her i landet virkende banker, sparekasser eller andre institutioner, behandles efter reglerne for pensionsordning med løbende udbetalinger.

Stk. 6. Uanset om vilkårene i stk. 1-3 er opfyldt, behandles en pensionsordning, der før denne lovs ikrafttræden er etableret enten ved medlemskab af en pensionskasse af den i stk. 2

nævnte art eller ved oprettelse af livrente-, overlevelsere- eller invaliderenteforsikring i et forsikringsselskab som omhandlet i stk. 3, efter reglerne for pensionsordning med løbende udbetalinger, i det omfang præmier eller bidrag til pensionskassen eller forsikringen er forfaldne for denne lovs ikrafttræden. Det er dog en forudsætning, at pensionskasseordningen eller forsikringen ved denne lovs ikrafttræden er omfattet af § 1, stk. 1 c, i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v. (lovbekendtgørelse nr. 263 af 23. juni 1965). Med den i stk. 7 fastsatte begrænsning gælder det samme med hensyn til senere forfaldne indbetalinger til sådan pensionskasseordning eller forsikring, forudsat at policen, vedtægterne, præmiekvitteringen eller lignende efter nærmere af finansministeren fastsatte regler, jfr. § 38, stk. 2, bærer betegnelsen »P-pensionskasse« eller »P-forsikring«. Foranstående bestemmelser finder tilsvarende anvendelse på udbetalinger i overensstemmelse med vilkårene for en tontineordning, der er godkendt i medfør af § 1, stk. 3, i nævnte lov.

Stk. 7. Såfremt det i en af stk. 6 omfattet forsikringsaftale før denne lovs ikrafttræden er fastsat, at bonus skal anvendes til opskrivning af forsikringen, gælder reglerne i stk. 6, 3. punktum, også for de heraf følgende forøgelser af forsikringsydelse. I øvrigt finder vilkårene i stk. 1 b og stk. 3 efter denne lovs ikrafttræden anvendelse på sådan forøgelse af forsikringsydelse, der medfører forøgelse af de fremtidige præmiers kapitalværdi.

§ 2.

Ved rateforsikring i pensionsøjemed (»P-rateforsikring«) forstås i denne lov en kapitalforsikring, der indeholder bestemmelse om ratevis udbetaling af forsikringssummen, og i hvilken følgende yderligere betingelser er iagttaget:

- a) Policen skal være oprettet her i landet i et livs- eller pensionsforsikringsselskab, der er berettiget til at drive livsforsikringsvirksomhed her, og skal bære betegnelsen »P-rateforsikring«. Efter forsikredes fyldte 55. år kan en police kun oprettes i tilslutning til en før denne alder oprettet police og kun med en forsikringssum, der ved samme udbetalingstidspunkter som efter den tidligere police udgør indtil 50 pct. af den tidligere aftalte forsikringssum.
- b) Forsikringen skal opretholdes med forsikringstageren som forsikret og ejer af forsik-

ringen, eller - såfremt forsikringen opretholdes efter aftale mellem en arbejdstager og dennes arbejdsgiver, og præmier eller kapitalindskud indbetales af arbejdsgiveren - med arbejdstageren som forsikret og ejer af forsikringen.

- c) Policen skal indeholde bestemmelse om udbetaling af forsikringssummen i lige store rater over mindst 10 år og om, at rater, der kommer til udbetaling, medens forsikrede lever, tilfalder denne.
- d) Der kan ikke aftales senere forfaldstidspunkt for sidste rate end første policedag efter den dato, på hvilken forsikrede er eller ved død forinden ville være fyldt 80 år. Rateudbetalingen kan tidligst påbegyndes ved forsikredes fyldte 60. år, medmindre lavere aldersgrænse er fastsat med ligningsrådets godkendelse. Det kan dog tillige aftales, at udbetalingerne påbegyndes i tilfælde af forsikredes invaliditet eller død før hans fyldte 60. år.
- e) Der kan ikke i policen indsættes andre begunstigede end enten forsikredes »nærmeste pårørende«, jfr. lov om forsikringsaftaler § 105, stk. 5, eller forsikredes ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, og/eller livsarvinger, herunder stedbørn og adoptivbørn og disses livsarvinger.

Stk. 2. Uanset om vilkårene i stk. 1 er opfyldt, behandles en annuitetsforsikring eller arverente, der er oprettet her i landet i et forsikringsselskab som omhandlet i stk. 1 a, og som ved denne lovs ikrafttræden er omfattet af § 1, stk. 1 c, i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v.. efter reglerne for rateforsikring i pensionsøjemed, i det omfang præmier eller kapitalindskud til forsikringen er forfaldne før denne lovs ikrafttræden. Med den i stk. 3 fastsatte begrænsning gælder det samme med hensyn til senere indbetalinger, forudsat at policen, præmiekvitteringen eller lignende efter nærmere af finansministeren fastsatte regler, jfr. § 38, stk. 2, bærer betegnelsen »P-rateforsikring«.

Stk. 3. Såfremt det i en af stk. 2 omfattet forsikringsaftale før denne lovs ikrafttræden er fastsat, at bonus skal anvendes til opskrivning af forsikringen, gælder reglerne i stk. 2, 2. punktum, også for de heraf følgende forøgelser af forsikringsydelse. I øvrigt finder vilkårene i stk. 1 efter denne lovs ikrafttræden anvendelse på sådan forøgelse af forsikringsydelse, der medfører forøgelse af de fremtidige præmiers kapitalværdi.

§ 3.

Ved kapitalforsikring i pensionsøjemed («P-kapitalforsikring») forstås i denne lov en kapitalforsikring, der opretholdes i henhold til aftale mellem en arbejdstager og dennes arbejdsgiver, og hvortil præmier eller kapitalindskud indbetales af arbejdsgiveren. I øvrigt skal følgende betingelser være iagttaget:

- a) Policen skal være oprettet her i landet i et livs- eller pensionsforsikringsselskab, der er berettiget til at drive livsforsikringsvirksomhed her, og skal bære betegnelsen: »P-kapitalforsikring«. Efter forsikredes fyldte 60. år kan en police kun oprettes i tilslutning til en før denne alder oprettet police.
- b) Policen skal opretholdes med arbejdstageren som forsikret og ejer af forsikringen og skal indeholde bestemmelse om udbetaling af forsikringssummen til arbejdstageren selv i overensstemmelse med de under punkt c) nævnte vilkår, idet det herunder kan aftales, at forsikringssummen kun kommer til udbetaling, såfremt arbejdstageren lever ved det aftalte udbetalingstidspunkt. Forsikringen kan dog også oprettes som en ren dødsfaldsforsikring, men i så fald kun med udbetaling i tilfælde af arbejdstagerens død før første policedag efter hans fyldte 70. år.
- c) Policen skal indeholde bestemmelse, hvorefter udbetaling til arbejdstageren selv sker tidligst ved hans 60. år, medmindre lavere aldersgrænse er fastsat med ligningsrådets godkendelse, og senest ved 1. policedag efter hans fyldte 70. år. Der kan dog tillige aftales udbetaling af forsikringssummen til arbejdstageren i tilfælde af tidligere indtruffen invaliditet.
- d) Der kan ikke i policen indsættes andre begunstigede end enten forsikredes »nærmeste pårørende«, jfr. lov om forsikringsaftaler § 105, stk. 5, eller forsikredes ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, og/eller livsarvinger, herunder stedbørn og adoptivbørn og disses livsarvinger.

Stk. 2. Uanset om vilkårene i stk. 1 er opfyldt, behandles en kapitalforsikring, der som led i en af § 3 i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v. omfattet pensionsordning er oprettet her i landet i et forsikringsselskab som omhandlet i stk. 1 a, efter reglerne for kapitalforsikring i pensionsøjemed, i det omfang præmier eller kapitalindskud til forsikringen er forfaldne før denne lovs ikrafttræden. Med den i

stk. 3 fastsatte begrænsning gælder det samme med hensyn til senere indbetalinger, forudsat at policen, præmiekvitteringen eller lignende efter nærmere af finansministeren fastsatte regler, jfr. § 38, stk. 2, bærer betegnelsen »P-kapitalforsikring«.

Stk. 3. Såfremt det i en af stk. 2 omfattet forsikringsaftale før denne lovs ikrafttræden er fastsat, at bonus skal anvendes til opskrivning af forsikringen, gælder reglerne i stk. 2, 2. punktum, også for de heraf følgende forøgelse af forsikringsydelsen. I øvrigt finder vilkårene i stk. 1 efter denne lovs ikrafttræden anvendelse på sådan forøgelse af forsikringsydelsen, der medfører forøgelse af de fremtidige præmiers kapitalværdi.

§ 4.

Ved opsparing i pensionsøjemed («P-opsparing») forstås i denne lov en opsparing, der er etableret efter aftale mellem en arbejdstager og dennes arbejdsgiver, og hvortil indbetalingerne foretages af arbejdsgiveren. I øvrigt skal følgende betingelser være iagttaget:

- a) Opsparingen skal være påbegyndt før arbejdstagerens fyldte 60. år i en her i landet virkende bank eller sparekasse, i overfor mynderiet eller med finansministerens godkendelse i en anden her i landet virkende institution, og kontoen skal være betegnet som »P-opsparing«. De opsparede midler skal indsættes på indlånskonto i det pågældende pengeinstitut m.v. Finansministeren kan bestemme, at midlerne tillige kan anbringes i offentligt kursnoterede værdipapirer eller som indskud i investeringsforening, dog kun inden for de grænser, som efter loven om tilsyn med pensionskasser gælder for anbringelse af den del af en pensionskasses midler, der hidrører fra pligtige indbetalinger til pensionskassen, og som skal tjene til dækning af pensionskassens forpligtelser. De nærmere regler herom fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra handelsministeriet.
- b) Til kontoen skal være knyttet bestemmelse om, at kapitalen med påløbne renter m.v. tilhører arbejdstageren og skal udbetales til denne i overensstemmelse med de under punkt c) nævnte vilkår. Endvidere skal der være truffet bestemmelse om udbetaling i tilfælde af arbejdstagerens død.

- c) Til kontoen skal endvidere være knyttet bestemmelse, hvorefter udbetaling til arbejdstageren selv sker tidligst ved hans 60. år, medmindre lavere aldersgrænse er fastsat med ligningsrådets godkendelse, og senest ved hans fyldte 70. år. Der kan dog tillige bestemmes udbetaling til arbejdstageren i tilfælde af invaliditet, som i henhold til reglerne i lov om invalidepension m.v. berettiger ham til at oppebære invalidepension bestående af helt grundbeløb m.v.
- d) Der kan ikke træffes bestemmelse om udbetaling efter arbejdstagerens død til andre end hans ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, eller livsarvinger, herunder stedbørn og adoptivbørn og disses livsarvinger.

Stk. 2. De i kapitel 2-4 indeholdte regler vedrørende opsparing i pensionsøjemed finder tilsvarende anvendelse på en af § 7, stk. 3, i lov om arbejdsmarkedets tillægspension omfattet ordning. Reglerne om afgiftspligtens indtræden m.v. kan dog efter finansministerens bestemmelse fraviges, i det omfang disse regler ikke skønnes forenelige med de særlige vilkår, der gælder for sådan ordning.

Stk. 3. Uanset om vilkårene i stk. 1 er opfyldt, behandles en indlånskonto, der som led i en af § 3 i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v. omfattet pensionsordning er oprettet i en her i landet virkende bank eller sparekasse eller i overformynderiet, efter reglerne for opsparing i pensionsøjemed, i det omfang indbetalingerne til kontoen er forfaldne før denne lovs ikrafttræden. Med den i stk. 4 fastsatte begrænsning gælder det samme med hensyn til senere indbetalinger, forudsat at kontoen, indbetalingskvitteringen eller lignende efter nærmere af finansministeren fastsatte regler, jfr. § 38, stk. 2, bærer betegnelsen »P-opsparing«.

Stk. 4. For indbetalinger til en af stk. 5 omfattet konto ud over det største beløb, der har været indbetalt til kontoen i et af de seneste 3 kalenderår forud for denne lovs ikrafttræden, gælder vilkårene i stk. 1.

Stk. 5. Reglerne i stk. 3 og 4 finder tilsvarende anvendelse på en af § 3 i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v. omfattet opsparingsordning med anbringelse i investeringsforening eller i værdipapirer, forudsat at ordningen er oprettet i en her i landet virkende bank eller sparekasse eller i overformynderiet.

§ 5.

Ved indeksordning forstås i denne lov en af lov om pristalsreguleret aldersdomsforsikring og aldersdomsopsparing omfattet forsikring eller opsparingskonto med tilknyttet indekskontrakt.

Til kapitalforsikring i pensionsøjemed og til opsparing i pensionsøjemed kan for et kalenderår tilsammen højst anvendes 15 pct. - for en arbejdstager, der ved kalenderårets begyndelse er fyldt 45 år, dog 20 pct. - af arbejdstagerens samlede lønindtægt i kalenderåret hos den pågældende arbejdsgiver incl. det til forsikringen eller opsparingen anvendte beløb, herunder af provision, tantieme og lignende samt af skattepligtig værdi af naturalydelse m. v.

Stk. 2. Der kan dog for et kalenderår højst anvendes 20.000 kr. incl. beløb, der af eventuelle andre arbejdsgivere måtte være anvendt til den pågældende arbejdstagers forsikring eller opsparing. For hver fulde fem points stigning i pristallet ud over 100 forhøjes de nævnte 20.000 kr. med 1.000 kr., idet overskydende points henstår til næste regulering. Reguleringspristallet for oktober måned anvendes ved pristalsreguleringen for det følgende indkomstår.

Stk. 3. Ved opgørelsen af de årlige beløb, der kan anvendes i medfør af stk. 1 og 2, bortses fra tilskrivning af bonus og renter m.v. Hvor midlerne i en opsparing i pensionsøjemed ikke er indsat på indlånskonto i pengeinstitut m.v., gælder det samme med hensyn til avancer og tab ved indfrielse eller afhændelse af værdipapirer, salg af tegningsrettigheder, udlodning af likvidationsproveni eller lignende.

I aftaler om de i §§ 1-5 omhandlede forsikringer m. v. kan en arbejdsgiver, i det omfang det er foreneligt med lovgivningen i øvrigt, tage forbehold om,

- a) at bonus hidrørende fra forsikring helt eller delvis skal tilfalde ham selv,
- b) at værdien af forsikringen eller indeståendet på kontoen m.v. helt eller delvis skal tilfalde ham selv i tilfælde af, at arbejdsforholdet af andre grunde end arbejdstagerens død eller erhvervsudygtighed ophører før dennes fyldte 30. år og før udløbet af en periode på indtil 5 år efter forsikringens eller kontoens oprettelse, samt

- c) at værdien af forsikringen eller indeståendet på kontoen m.v. helt eller delvis skal anvendes til dækning af eventuelle tab, der påføres ham af arbejdstageren, såfremt dennes tabvoldende handling har medført straf af fængsel.

Stk. 2. Andre forbehold fra arbejdsgiverens side vil - bortset fra de under § 1, stk. 1 a, omhandlede pensionsordninger og de under § 1, stk. 1 b smh. m. stk. 2, og stk. 5, samt § 4, stk. 2, omhandlede pensionskasseordninger — bevirke, at ordningen ikke i skattemæssig henseende kan behandles efter reglerne for pensionsordning med løbende udbetalinger, rateforsikring i pensionsøjemed, kapitalforsikring i pensionsøjemed, opsparing i pensionsøjemed eller indeksordning.

Stk. 3. For et forbehold, der er indføjet i en pensionsaftale før denne lovs ikrafttræden, og som har været foreneligt med § 2 i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v., gælder bestemmelsen i stk. 2 kun, i det omfang forbeholdet vedrører senere forhøjelse af indbetalingerne. Reglerne i § 1, stk. 7, § 2, stk. 3, § 3, stk. 3, og § 4, stk. 4, finder herved tilsvarende anvendelse.

Kapitel 2.

Den skattepligtige indkomst og formue.

§ 8.

Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kan fradrages præmier eller bidrag til pensionsordning med løbende udbetalinger, til rateforsikring i pensionsøjemed eller til indeksordning, jfr. dog stk. 3.

Stk. 2. Fradragsretten for kapitalindskud på over 10.000 kr. til en af §§ 1 eller 2 omfattet ordning kan dog vælges fordelt over en periode på indtil 15 år, således at indskuddet fradrages med lige store årlige beløb i indkomsten for indskudsåret og hvert af de følgende år. Dør den skattepligtige, før afskrivning i overensstemmelse hermed er afsluttet, kan hans eventuelle efterlevende hustru, såfremt hun ved dødsfaldet var sambeskattet med afdøde, fratrække eller afskrive det resterende afskrivningsbeløb efter foranstående regler. Hvis forsikringen m.v. tilhører en gift kvinde, der afgår ved døden før sin ægtefælle, kan den efterlevende ægtefælle, såfremt han ved dødsfaldet var sambeskattet med afdøde, ligeledes fratrække

eller afskrive et resterende afskrivningsbeløb efter foranstående regler. Afskrivningsretten bortfalder, når der i henhold til §§ 14 eller 15 er indtrådt afgiftspligt for hele den pågældende ordning, jfr. § 18.

Stk. 3. Ved opgørelsen af en arbejdstagers skattepligtige indkomst medregnes ikke beløb, der af arbejdsgiveren indbetales til en af kapitel 1 omfattet ordning for arbejdstageren. Det samme gælder for indbetalinger fra den pågældendes tidligere arbejdsgiver, såfremt ordningen for den pågældende er omfattet af § 1. Efter en arbejdstagers død gælder tilsvarende regel for indbetalinger fra afdødes tidligere arbejdsgiver til sikring af ægtefælle- og/eller børnepension efter arbejdstageren som omhandlet i § 1, stk. 1 b.

Til den skattepligtige indkomst henregnes:

- a) Pension, jfr. § 1. Løbende ydelser fra de i § 1, stk. 4, omhandlede forsikringer er dog kun indkomstskattepligtige, såfremt de udbetales til forsikrede selv eller i kraft af en begunstigelsesbestemmelse i policen direkte til forsikredes ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, eller livsarvinger, herunder stedbørn og adoptivbørn og disses livsarvinger, under 24 år.
- b) Udbetalinger fra en rateforsikring i pensionsøjemed til forsikrede selv i overensstemmelse med policens vilkår om ratevis udbetaling samt udbetaling af rater efter forsikredes død, såfremt raterne i kraft af en begunstigelsesbestemmelse i policen udbetales direkte til forsikredes ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, eller livsarvinger, herunder stedbørn og adoptivbørn og disses livsarvinger, under 24 år.
- c) Løbende udbetalinger fra en indeksordning til interessenten selv.

Stk. 2. Rater, der udbetales fra en af § 2, stk. 2, omfattet forsikring i overensstemmelse med policens vilkår om ratevis udbetaling, er indkomstskattepligtige, uanset om udbetaling sker til andre end de under stk. 1 b nævnte personer. Den del af raterne fra en af § 2 omfattet forsikring, der måtte hidrøre fra indbetalinger før begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for skatteansættelsen for skatteåret 1955/56, er kun indkomstskattepligtig i det i § 31 angivne omfang.

§ 10.

Ved opgørelsen af den skattepligtige formue bortses fra værdien (genkøbsværdi, kapitalværdi, indestående og lignende) af en af kapitel 1 omfattet ordning.

§ 11-

Ved opgørelsen af en arbejdsgivers skattepligtige indkomst sidestilles beløb, som af ham indbetales til en af kapitel 1 omfattet ordning for en arbejdstager, der er ansat hos ham, med beløb, der er udbetalt til arbejdstageren selv. Hvor betingelserne for at behandle beløbet som en udgift vedrørende arbejdsgiverens erhvervsvirksomhed herefter er til stede, er beløbet, uanset om det udgør løbende bidrag eller engangsbidrag, fradragsberettiget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for det indkomstår, i hvilket udgiften er afholdt. Det samme gælder for beløb, der indbetales til en tidligere ansat arbejdstagers pensionsordning, som er omfattet af § 1, eller som efter en arbejdstagers død indbetales til sikring af ægtefælle- og/eller børnepension efter arbejdstageren som omhandlet i § 1, stk. 1 b.

Stk. 2. Ved opgørelsen af en arbejdsgivers skattepligtige indkomst medregnes beløb, der måtte tilfalde ham i medfør af et af de i § 7, stk. 1 a og b, omhandlede forbehold, forudsat at arbejdsgiverens indbetalinger har været fradragsberettigede for ham. Beløb, der i medfør af et af § 7, stk. 1 c, omfattet forbehold måtte blive anvendt til dækning af arbejdsgiverens eventuelle tab, skal kun medregnes i indkomsten, såfremt tabet er udgiftsført af arbejdsgiveren.

Kapitel 3.

Afgift.

§ 12.

Af kapitalforsikring i pensionsøjemed og opsparing i pensionsøjemed svares en afgift på 25 pct.

- a) ved udbetaling til arbejdstageren efter dennes fyldte 60. år eller den lavere pensionsalder, der måtte være fastsat med ligningsrådets godkendelse,
- b) ved udbetaling til arbejdstageren efter indtruffen invaliditet, som berettiger ham til i henhold til reglerne i lov om invalidepension m.v. at oppebære invalidepension be-

stående af helt grundbeløb m.v. eller til i overensstemmelse med en eventuel aftale herom i en forsikringspolice at få forsikringssummen udbetalt,

- c) ved arbejdstagerens død eller
- d) ved arbejdstagerens fyldte 70. år, resp. 1. policedag efter det fyldte 70. år.

Stk. 2. Afgiften i medfør af stk. 1 svares af hele værdien (genkøbsværdi, kapitalværdi, indestående og lignende) af den pågældendes kapitalforsikring og/eller opsparing i pensionsøjemed. Udbetales i de i stk. 1 a og b omhandlede tilfælde kun en del af værdien, kan afgiften dog begæres berigtiget alene af det udbetalte beløb efter reglerne i § 13, jfr. § 26.

Stk. 3. Ved udbetaling i de i stk. 1 a og b omhandlede tilfælde påhviler det arbejdstageren over for det forsikringsselskab eller pengeinstitut m.v., hvorfra udbetaling sker, at afgive erklæring om, hvorvidt han har anden af §§ 3 eller 4 omfattet forsikring eller opsparing. Såfremt det af erklæringen fremgår, at der som følge af udbetalingen m.v. er indtrådt afgiftspligt for forsikring eller opsparing i andet forsikringsselskab eller pengeinstitut m.v., skal det udbetalende forsikringsselskab m.v. derefter give det pågældende andet forsikringsselskab m.v. underretning herom.

Stk. 4. For en af § 3, stk. 2, eller § 4, stk. 3, omfattet police eller konto gælder følgende særlige regler:

- a) Afgift i medfør af stk. 1 skal senest svares ved arbejdsforholdets ophør efter det 70. år. Denne regel træder i stedet for bestemmelsen i stk. 1 d.
- b) Såfremt den pågældende police eller konto i medfør af de hidtil gældende regler har været fritaget for afgift efter § 6 c i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v., skal beløb, der hidrører fra de i § 3, stk. 2, eller § 4, stk. 3, omhandlede indbetalinger, holdes uden for afgiftsberegningen efter stk. 1.
- c) En police eller konto som nævnt under b) kan af en arbejdstager, der er fratrådt sin stilling hos den pågældende arbejdsgiver, inden 3 måneder efter fratrædelsen begæres af giftsberigtiget i overensstemmelse med reglerne under b). Afgiftsberigtigelsen skal i så fald omfatte hele værdien af den pågældendes kapitalforsikring og/eller opsparing som nævnt under b), idet reglerne i stk. 3 herved finder tilsvarende anvendelse.

d) Hvis policen eller kontoen ikke i medfør af de hidtil gældende regler har været fritaget for afgiften efter § 6 c i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v., skal der ved afgiftsberegning i medfør af stk. 1 bortses fra den del af udbetalingen m.v., som måtte hidrøre fra arbejdstagerens egne indbetalinger før denne lovs ikrafttræden, herunder beløb, der i medfør af de hidtidige regler i afgiftsmæssig henseende er sidestillet med arbejdstagerens egne indbetalinger.

§ 13.

Ved udbetaling fra en kapitalforsikring i pensionsøjemed og fra en opsparing i pensionsøjemed i andre tilfælde end de i § 12 omhandlede svares en afgift på 30 pct. af det udbetalte beløb.

§ 14.

Ved andre udbetalinger end de i § 9 omhandlede fra en pensionsordning med løbende udbetalinger, fra en rateforsikring i pensionsøjemed og fra en indeksordning svares en afgift på 30 pct. af det udbetalte beløb.

Stk. 2. Såfremt retten til udbetalinger fra en af § 1, stk. 1 b, jfr. stk. 2 og 5, omfattet pensionskasse, fra en af § 1, stk. 4, omfattet forsikring eller fra en rateforsikring i pensionsøjemed tilfalder en person, der ikke er indkomstskattepligtig af udbetalingerne i henhold til § 9, eller såfremt sådan ret bevares af en person, efter at den pågældendes indkomstskattepligt i henhold til § 9 er bortfaldet, svares en afgift på 30 pct. af det beløb, som på tidspunktet for rettens erhvervelse, respektive indkomstskattepligtens ophør, kunne være udbetalt til den pågældende ved ordningens ophævelse, eventuelt af kapitalværdien af fripolice eller lignende.

§ 15.

Ved overdragelse eller anden overførsel til eje eller pant samt ved dispositioner i øvrigt, hvorved en ordning bringes i strid med de i kapitel 1 foreskrevne vilkår, svares en afgift på 30 pct. af det beløb, som på tidspunktet for dispositionen kunne være udbetalt ved ordningens ophævelse, eventuelt af kapitalværdien af fripolice eller lignende. Samme afgift skal svares ved ændring af udbetalingsvilkårene for en rateforsikring i pensionsøjemed efter det aftalte tidspunkt for første udbetaling. Endvidere skal samme afgift svares ved afhændelse af værdi-

papirer, der henhører under en opsparing i pensionsøjemed.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 finder ikke anvendelse på udlodning til ægtefælle ved skifte af et fællesbo med respekt af udbetalingsvilkårene m.v. Det samme gælder for overgang af en overlevelserente til en fraskilt hustru fri rådighed i medfør af reglerne i lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse.

Stk. 3. Såfremt dispositionen kun vedrører en del af ordningen, og der inden udløbet af fristen for afgiftens indbetaling, jfr. § 21, stk. 1, oprettes selvstændig police eller konto for den resterende del, skal afgiften kun beregnes af det beløb, som dispositionen vedrører.

Stk. 4. Det påhviler den afgiftspligtige, jfr. § 21, stk. 1, at drage omsorg for, at vedkommende forsikringsselskab, bank eller sparekasse m.v. inden 1 måned efter, at dispositionen er foretaget, får underretning herom. Såfremt denne frist overskrides, skal afgiften erlægges med det dobbelte beløb. Finansministeren er bemyndiget til efter ansøgning at forlænge den nævnte frist samt til helt eller delvis at eftergive afgiftsforhøjelsen.

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse på andre ændringer i en af § 1, stk. 6, § 2, stk. 2, § 3, stk. 2, eller § 4, stk. 3, omfattet police eller konto m.v. end sådanne, som er forenelige med nærværende lovs almindelige vilkår for en ordning af den pågældende art. Ved salg af værdipapirer, der henhører under en »P-opsparing«, men for hvilke vilkårene i § 4, stk. 1 a, 3. og 4. punktum, ikke er opfyldt, skal afgift dog ikke svares, såfremt det ved salget indvundne beløb anbringes i overensstemmelse med vilkårene i § 4, stk. 1 a, 2.-4. punktum.

§ 16.

Afgift skal ikke betales af beløb, der tilfalder en arbejdsgiver i medfør af et forbehold som omhandlet i § 7, stk. 1 og 2, medmindre beløbet anvendes til dækning af arbejdstagerens gæld, jfr. § 7, stk. 1 c.

Stk. 2. Det samme gælder for beløb, der anvendes i overensstemmelse med et forbehold som omhandlet i § 7, stk. 3.

§ 17.

Hvor der i henhold til §§ 14 eller 15 er indtrådt afgiftspligt vedrørende en af §§ 1 eller 2

omfattet ordning, skal der ved afgiftsberegningen bortses fra den del af udbetalingen m.v., som måtte hidrøre fra indbetalinger før begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for skatteansættelsen for skatteåret 1955/56. I tilfælde af delvis udbetaling m.v. skal den del af beløbet, der måtte hidrøre fra indbetalinger efter nævnte tidspunkt, herved anses for først udbetalt.

Stk. 2. Hvor der i henhold til §§ 13 eller 15 er indtrådt afgiftspligt vedrørende en af § 3, stk. 2, omfattet forsikring, skal afgift ikke svares, i det omfang udbetalingen m.v. modsvares af arbejdstagerens eventuelle egne indbetalinger før denne lovs ikrafttræden, herunder af beløb, der i medfør af de hidtidige regler i afgiftsmæssig henseende er sidestillet med arbejdstagerens egne indbetalinger.

§ 18.

Har der i tilfælde, hvor afgiftspligt i henhold til §§ 14 eller 15 er indtrådt for hele den pågældende ordning, været foretaget kapitalindskud med afskrivning over en årrække som omhandlet i § 8, stk. 2, fragår i det afgiftspligtige beløb den del af indskuddet, for hvilken afskrivningsretten bortfalder i medfør af § 8, stk. 2, sidste punktum.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på tidligere foretagne kapitalindskud med afskrivning over en årrække som omhandlet i § 34.

§ 19.

Forinden afgiftsberegningen afrundes det afgiftspligtige beløb nedad til det nærmeste med 100 delelige kronebeløb. I tilfælde, hvor pligten til at foretage afgiftsberigtigelse ikke omfatter hele den pågældende ordning, samt i alle tilfælde af afgiftspligt for en indeksordning skal afgift dog svares med mindst 30 kr., respektive med hele udbetalingen m.v., hvis denne er under 30 kr.

§ 20.

Når udbetaling eller disposition som omhandlet i §§ 12-15 er sket, anses den pågældende ordning ikke længere for omfattet af kapitel 1. I tilfælde af delvis udbetaling eller ved delvis disposition som omhandlet i § 15, stk. 3, gælder dette dog kun for en hertil svarende del af ordningen.

§ 21.

Afgiftspligten, der indtræder på tidspunktet for udbetalingen eller dispositionen, påhviler den eller dem, der er berettiget til de omhandlede udbetalinger m.v. Vedkommende udbetalende myndighed, pensionskasse, forsikrings-selskab, bank eller sparekasse m.v. skal beregne og indeholde afgiftsbeløbene, som inden 3 måneder efter afgiftspligtens indtræden indbetales til statskassen. Samtidig med afgiftens indbetaling skal der af den udbetalende myndighed m.v. gives den afgiftspligtige underretning herom.

Stk. 2. Såfremt indbetaling ikke finder sted inden udløbet af den i stk. 1 nævnte frist, vil afgiftsbeløbet være at forrente med $\frac{1}{2}$ pct. månedlig for hver påbegyndt måned fra fristens udløb at regne.

Stk. 3. Ved beregning, tilbageholdelse og indbetaling af for lave afgiftsbeløb er den pågældende institution over for statskassen ansvarlig for betaling af det manglende beløb, medmindre det godtgøres, at der ikke fra institutionens side er udvist forsømmelighed ved iagttagelsen af bestemmelserne i denne lov. Institutionen hæfter over for statskassen for de tilbageholdte afgiftsbeløb, og staten har for sit krav på disse beløb fortrinsret på samme måde som for forfalden skat, ligesom beløbene kan inddrives ved udpantning efter reglerne om inddrivelse af skyldige skatter.

Stk. 4. For lidt erlagte afgiftsbeløb kan inddrives hos den afgiftspligtige i overensstemmelse med lovgivningens almindelige regler om inddrivelse af skyldige skatter.

Stk. 3. E) i lovgivningen indeholdte regler om straf for urigtig selvangivelse m.v. finder tilsvarende anvendelse på oplysninger, der afgives i forbindelse med afgiftsberegningen.

§ 22.

Afgiftsberegningen kan af den afgiftspligtige inden 4 uger efter, at underretning om afgiftens indeholdelse er givet, begæres efterprøvet af skatterådet i den skattekreds, inden for hvis område den afgiftspligtige har bopæl på tidspunktet for udbetalingen m.v. Hvis den afgiftspligtige ikke på dette tidspunkt har bopæl her i landet, må klage over afgiftens beregning

rettes til skatterådet for den skattekreds, hvori den, der skal indeholde afgiften, har forretningssted. Sker udbetalingen til et dødsbo, kan afgiftsberegningen begæres efterprøvet af skatterådet for den skattekreds, inden for hvis område afdøde ved sin død var bosat, eller, hvis han ikke var bosat her i landet, af skatterådet for den skattekreds, hvori den, der skal indeholde afgiften, har forretningssted.

Stk. 2. Over skatterådets afgørelse kan klage indgives til landsskatte retten inden 4 uger efter, at den afgiftspligtige har modtaget underretning om afgørelsen.

Stk. 3. I øvrigt finder lovgivningens almindelige regler om påklage af beregninger af indkomst- og formueskat til staten tilsvarende anvendelse. I henseende til fristerne for sagsanlæg ved domstolene anses klagen at vedrøre det skatteår, som følger efter det kalenderår, hvori afgiftspligten er indtrådt.

§ 23.

Af afgiften tilfalder en tredjedel den eller de kommuner, hvortil der for april kvartal i det skatteår, hvori den afgiftspligtige udbetaling eller disposition er foretaget, svares personlig kommuneskat af den afgiftspligtige eller af den, med hvem den afgiftspligtige måtte være sambeskattet for nævnte kvartal. Hvis den afgiftspligtige er et dødsbo, tilfalder nævnte tredjedel den eller de kommuner, hvortil afdøde - eller den, med hvem afdøde måtte være sambeskattet - var ansat til personlig kommuneskat i det kvartal, hvori dødsfaldet er indtruffet. Er i andre tilfælde den afgiftspligtige ikke skattepligtig til nogen kommune for april kvartal i det pågældende skatteår, tilfalder afgiften fuldt ud statskassen. Er flere kommuner berettiget til andel i afgiften, vil den nævnte tredjedel være at fordele mellem de pågældende kommuner efter det forhold, hvori det beløb, der for det pågældende kvartal i alt er pålagt den afgiftspligtige - respektive den sambeskattede eller afdøde - som personlig kommuneskat, fordeles sig mellem disse kommuner.

Stk. 2. Ved eventuel tilbagebetaling eller nedsættelse af afgiften eller ved delvis uerholdelighed fordeles reduktionen forholdsmæssigt på de statskassen og kommunen tilfaldende andele af afgiften.

§ 24.

I tilfælde af

- a) overførsel af beløb fra ordning omfattet af § 1 til anden - bestående eller nyoprettet - af § 1 omfattet ordning for den pågældende,
- b) overførsel af beløb fra ordning omfattet af § 2 til anden - bestående eller nyoprettet - af §§ 1 eller 2 omfattet ordning for den pågældende, dog bortset fra overførsel til anden af § 2 omfattet forsikring efter det aftalte tidspunkt for første udbetaling, jfr. § 15, stk. 1, 2. punktum,
- c) overførsel af beløb fra ordning omfattet af §§ 3 og 4 til anden - bestående eller nyoprettet - af §§ 1-4 omfattet ordning for den pågældende og
- d) sådan overførsel af indeksordning fra et forsikrings selskab eller pengeinstitut m.v. til et andet, som kan ske i medfør af de af finansministeren herom fastsatte regler,

behandles overførslen ikke ved anvendelsen af reglerne i nærværende lov som udbetaling, respektive indbetaling af det overførte beløb.

Stk. 2. Det samme gælder overførsel af pensionsbidrag m.v. i forbindelse med fratrædelse af stilling i staten, folkeskolen, folkekirken, kommune eller af udtrædelsesgodtgørelse fra en statsunderstøttet pensionsordning eller fra en pensionskasse, der er omfattet af § 1, til en for den fratrådte arbejdstager oprettet særlig konto, jfr. stk. 3. Sådan overførsel kan dog ikke omfatte beløb, som efter de herom gældende bestemmelser kunne være udbetalt til den fratrådte arbejdstagers frie rådighed. Kontoen kan oprettes hos en institution, der er omfattet af nærværende lovs bestemmelser om pligt til at indeholde afgift, og som efter lovgivningens almindelige regler kan modtage indskud af denne art.

Stk. 3. Overføres et beløb, der indestår på en særlig konto som nævnt i stk. 2, til en af § 1 omfattet pensionsordning for kontohaveren, gælder reglerne i stk. 1. Af andre udbetalinger fra kontoen svares afgift med 30 pct. I øvrigt gælder samme regler som for opsparing i pensionsøjemed.

Stk. 4. Overførsel som omhandlet i stk. 1 kan uanset bestemmelserne i §§ 2, 3 og 4 ske efter arbejdstagerens fyldte 55., respektive 60. år.

Stk. 5. Det er en forudsætning for anvendelsen af reglerne i stk. 1-4, at der ikke forenden overførslen er indtrådt afgiftspligt eller indkomstskattepligt vedrørende de overførte beløb, jfr. herved § 20.

Kapitel 4. **Bonus m.v.**

§ 25.

Ved opgørelsen af almindelig eller særlig indkomst bortses fra tilskrivning af bonus og renter m.v. vedrørende en af kapitel 1 omfattet ordning. Hvor midlerne i en opsparing i pensionsøjemed ikke er indsat på indlånskonto i det pågældende pengeinstitut m.v., gælder det samme med hensyn til avancer og tab ved indfrielse eller afhændelse af værdipapirer, salg af tegningsrettigheder, udlodning af likvidationsprovenu eller lignende.

Stk. 2. Reglerne i kapitel 2-3 om indkomstskat eller afgift af udbetalinger m.v. finder tilsvarende anvendelse på beløb, der hidrører fra tilskrivning af bonus, renter og salgsavancer m.v. Dog er bonusudbetaling kun afgiftspligtig, såfremt udbetalingen sker samlet, når forsikringen bliver virksom, ophæves eller bortfalder, medens andre bonusudbetalinger medregnes som skattepligtig indkomst.

Stk. 3. Fra indkomstskattepligten i henhold til stk. 2, 2. punktum, er undtaget bonus, som hidrører fra indbetalinger til en af §§ 1 eller 2 omfattet ordning før begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for skatteansættelser for skatteåret 1955/56, eller fra en arbejdstagers egne indbetalinger til en af § 3 omfattet forsikring før denne lovs ikrafttræden. Dette gælder dog ikke bonus, der tilfalder en arbejdsgiver, jfr. § 7, stk. a, og § 11, stk. 2.

Kapitel 5. **Tillægsskat.**

§ 26.

Såfremt den person, hvem afgiftspligt vedrørende en rateforsikring i pensionsøjemed, en kapitalforsikring i pensionsøjemed, en opsparing i pensionsøjemed eller en indeksordning påhviler efter reglerne i §§ 13-15 - eller den, med hvem den afgiftspligtige måtte være sambeskattet — i det indkomstår, hvori udbetalingen m.v. finder sted, har en skalaindkomst, der sammenlagt med den pågældendes eller hans arbejdsgivers — respektive de sambeskattedes eller deres arbejdsgiveres - eventuelle indbetalinger i indkomståret til ordninger som ovenfor nævnt overstiger grænsen for beregning af indkomstskat til staten efter den for familieforsørgere fastsatte laveste procentsats, skal der ud over afgiften i henhold til §§ 13-15 beregnes indkomstskat af udbetalingen m.v. efter reglerne i stk. 2.

Stk. 2. Skalainkomsten for det indkomstår, hvori udbetalingen m.v. finder sted, forhøjes med den del af det afgiftspligtige beløb, der modsvaret dels eventuelle indbetalinger som i stk. 1 nævnt, dels eventuelle tilsvarende indbetalinger i det nærmest foregående indkomstår. I den på dette grundlag beregnede forhøjelse af indkomstskatterne godskrives der et af indkomstforhøjelsen beregnet afgiftsbeløb på 25 pct, der fordeles forholdsmæssigt på indkomstskatten til stat og kommune og på de enkelte skatterater. Såfremt den pågældende kun er fuldt skattepligtig her i landet en del af skatteåret, godskrives der kun en hertil svarende andel af det beregnede afgiftsbeløb.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 gælder ikke, når afgiftspligt indtræder, efter at den tidligere ejer af forsikringen m.v. er afgået ved døden.

AFSNIT 2.

Forsikring m.v. der ikke er „P-ordning“.

27.

Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kan fradrages udgifter til arbejdsløshedsforsikring samt til syge- og ulykkesforsikring.

Stk. 2. Ved opgørelsen af en arbejdstagers

skattepligtige indkomst medregnes ikke beløb, der af arbejdsgiveren indbetales til den i lov om den offentlige sygeforsikring omhandlede dagpengefond.

Stk. 3. Ved opgørelsen af den skattepligtige

indkomst medregnes udbetalinger fra arbejdsløshedsforsikring og dagpengefonden samt løbende, livsbetingede udbetalinger fra de i stk. 1 og 2 i øvrigt omhandlede forsikringer m.v.

§ 28.

For livsforsikring, der ikke henhører eller ikke ønskes henført under afsnit 1, og for pensionskasseordning, der er af den i § 1, stk. 2, nævnte art, eller som er godkendt i medfør af § 1, stk. 5, men som ikke henhører eller ikke ønskes henført under afsnit 1, gælder reglerne i stk. 2-7.

Stk. 2. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kan fradrages præmier eller bidrag til de i stk. 1 omhandlede forsikringer m.v. Fradraget kan dog sammenlagt med eventuelle fradrag for indskud på de i § 29 omhandlede børneopsparings- og selvpensioneringskonti og de i lov..... omhandlede kapitalbindingskonti ikke overstige et samlet beløb af 2.500 kr. Fradragsretten for første præmie til forsikring, der oprettes efter udløbet af et indkomstår, men før udgangen af den nærmest påfølgende januar måned, kan, såfremt præmien indbetales til forsikringsselskabet inden samme frist, vælges henført til det nævnte indkomstår.

Stk. 3. Løbende, livsbetingede udbetalinger medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Hvis forsikringen eller pensionskasseordningen opfylder betingelserne i § 1, bortset fra vilkåret om betegnelse som »P-forsikring« eller »P-pensionskasse«, eller hvis pensionskassen er godkendt i medfør af § 1, stk. 5, skal dog kun 70 pct. af udbetalingerne medregnes som skattepligtig indkomst.

Stk. 4. Andre udbetalinger end de i stk. 3 omhandlede, såsom udbetaling af kapitalforsikring ved forsikringens udløb, udbetaling af tilbagekøbsværdi ved ophævelse af rente- eller kapitalforsikring og udbetaling af bonus, medregnes ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, jfr. dog § 31 og § 32, stk. 3, 2. punktum.

Stk. 5. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst bortses fra tilskrivning af bonus og renter m.v.

Stk. 6. Ved opgørelsen af den skattepligtige formue finder skattelovgivningens almindelige regler anvendelse, jfr. herved lov om indkomst- og formueskat til staten § 12.

Stk. 7. Bestemmelsen i stk. 3, 2. punktum, finder tilsvarende anvendelse på en forsikring eller pensionskasseordning, der ved denne lovs

ikrafttræden er omfattet af § 1, stk. 1 d nr. 3, i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v., uanset om forsikringen eller pensionskasseordningen opfylder de almindelige betingelser i § 1. For den del af udbetalingerne, der hidrører fra indbetalinger efter denne lovs ikrafttræden, gælder dette dog kun med tilsvarende begrænsninger, som er fastsat for adgangen til fremtidig at indbetale til en af § 1, stk. 6, omfattet forsikring eller pensionskasseordning, jfr. herved § 1, stk. 7, og § 15, stk. 5, smh. m. § 20.

§ 29.

Finansministeren kan tillade, at fradragsret efter reglen i § 28, stk. 2, også skal indrømmes for indskud i opsparingsordninger, der udelukkende har alderdoms- eller familieforsørgelse til formål, såfremt dette formål skønnes tilbørligt sikret. I tilladelsen kan finansministeren fastsætte, at indståendet i den pågældende opsparingsordning ikke skal medregnes i den skattepligtige formue, og at renter, der tilskrives, ikke skal medregnes i den skattepligtige indkomst.

§ 30.

Ved opgørelsen af en arbejdsgivers skattepligtige indkomst kan inden for de grænser, der er angivet i stk. 5, fradrages bidrag til en hjælpe- og understøttelsesfond, for hvilken betingelserne i stk. 2-4 er opfyldt.

Stk. 2. Fonden må alene have til formål at yde understøttelse til personer, der tidligere har været ansat i arbejdsgiverens virksomhed, eller til sådanne afdøde arbejdstageres efterladte ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, eller efterlevende børn, herunder stedbørn og adoptivbørn, under 24 år.

Stk. 3. Fondens midler skal være anbragt efter tilsvarende regler, som gælder for pensionskasser, der er omfattet af loven om tilsyn med pensionskasser. De nærmere bestemmelser herom fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra handelsministeriet.

Stk. 4. Fondens vedtægter skal godkendes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra arbejdsministeriet.

Stk. 5. Fradragsretten for et bidrag som omhandlet i stk. 1 er betinget af, at de kapitaler, der, efter at bidraget er ydet, tilhører fonden og virksomhedens eventuelle andre fonds, som er omfattet af foranstående regler eller af reglerne i lov....., eller som er godkendt i medfør af § 21 i lov om beskatningen af renteforsikringer

m.v., tilsammen ikke overstiger et beløb svarende til 50 pct. af arbejdsgiverens samlede lønudgifter i det senest afsluttede indkomstår. Hvis fonden eller fondene alene vedrører nogle af arbejdstagerne i virksomheden, kommer kun

den hertil svarende del af lønudgifterne i betragtning. Finansministeren kan efter indhentet udtalelse fra arbejdsministeriet tillade, at den nævnte beløbsgrænse forhøjes fra 50 pct. til 75 pct.

AFSNIT 3.

Fælles bestemmelser for forsikring m.v.

§ 31.

I tilfælde af ratevis eller udskudt udbetaling af en kapitalforsikring, for hvilken forsikringsbegivenheden er indtrådt, skal differencen mellem på den ene side forsikringens kapitalværdi ved indkomstårets udgang med tillæg af eventuelle udbetalinger i årets løb og på den anden side forsikringens kapitalværdi ved indkomstårets begyndelse medregnes i den skattepligtige indkomst.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på den del af raten fra en af § 2 omfattet rateforsikring i pensionsøjemed, der måtte hidrøre fra indbetalinger før begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for skatteansættelsen for skatteåret 1955/56, jfr. § 9, stk. 2, 2. punktum.

§ 32.

Reglerne i § 8, stk. 1, jfr. stk. 2, § 27, stk. 1, § 28, stk. 2, og § 29 om fradragsret for forsikringspræmier m.v. gælder kun for personer, der er fuldt skattepligtige her i landet. Fradragsret-

ten tilkommer ejeren af den pågældende forsikring m.v., uanset hvem der har foretaget indbetalingen. For indskud på børneopsparingskonti, der er omfattet af § 29, tilkommer fradragsretten dog indskyderen.

Stk. 2. Indkomstskattepligten i henhold til § 9, § 25, stk. 2, § 27, stk. 3, § 28, stk. 3 og 7, og § 31 påhviler ejeren eller den, der efter ejerens død i henhold til bestemmelserne i policyen m.v. er berettiget til de pågældende udbetalinger.

Stk. 3. Beløb, der ydes ved, at forsikringspræmier m.v. betales af en anden end ejeren af forsikringen m.v., skal - bortset fra ydelser, der er omfattet af arve- eller gaveafgiftsreglerne og fra de i § 8, stk. 3, og § 27, stk. 2, omhandlede indbetalinger fra en arbejdsgiver - medregnes ved opgørelsen af ejerens skattepligtige indkomst. Det samme gælder for ydelser i form af overdragelse af ejendomsretten til livsforsikring m.v. samt udbetaling af forsikringssum m.v. til en anden end ejeren.

AFSNIT 4.

Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

§ 33.

Om bestående pensionskasse- og opsparingsordninger, der ikke er omfattet af afsnit 1, men som ved denne lovs ikrafttræden er omfattet af § 1, stk. 1 c, og/eller § 3 i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v., og som opfylder de i § 1, stk. 5, eller § 4, stk. 1 a, omhandlede almindelige vilkår for eventuelt at opnå godkendelse i medfør af disse bestemmelser, gælder følgende:

a) Reglerne i afsnit 1 finder med de fornødne

tillempelser anvendelse på midler, der hidrører fra indbetalinger til sådan ordning før denne lovs ikrafttræden. Finansministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler herom samt til at foreskrive, at indestående i en opsparingsordning, for hvilken der ikke opnås godkendelse i medfør af § 4, stk. 1 a, inden et nærmere fastsat tidspunkt skal afgiftsberigtiges efter regler svarende til § 12, uanset om udbetaling har fundet sted.

b) Reglerne i § 4, stk. 3 og 4, og § 12, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse på en opspa-

ringsordning, der godkendes i medfør af § 4, stk. 1 a.

- c) Finansministeren kan bestemme, at en hidtil gældende fradragsret for indbetalinger til de heromhandlede ordninger - respektive ret til ved indkomstopgørelsen at bortse fra arbejdsgiverbidrag til ordningerne - bibeholdes for et nærmere angivet tidsrum, dog højst for 3 år regnet fra denne lovs ikrafttræden. Reglerne under a) finder tilsvarende anvendelse på midler, der hidrører fra indbetalinger, som er omfattet af en sådan tilladelse.

§ 34.

De hidtil gældende regler om afskrivningsret for kapitalindskud samt præmier eller bidrag, der skal tiisvares over et kortere åremål end 15 år, finder fortsat anvendelse på indbetalinger, der er forfaldne til betaling før nærværende lovs ikrafttræden.

Stk. 2. I stedet for den i stk. 1 omhandlede afskrivningsret kan den skattepligtige vælge *enten* at fradrage resterende afskrivningsbeløb fuldt ud ved indkomstopgørelsen for skatteåret *eller* at fordele fradragsretten over en årrække i overensstemmelse med reglerne i § 8, stk. 2, således at afskrivningsperioden udløber senest 15 år efter indbetalingsåret.

Stk. 3. De hidtil gældende betingelser for en efterlevende ægtefælles adgang til at overtage en afskrivningsret, jfr. § 1, stk. 1 c, sidste punktum, i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v., finder anvendelse, hvor den skattepligtige er død før nærværende lovs ikrafttræden.

Stk. 4. Afskrivningsretten bortfalder, når der i henhold til §§ 14 eller 15 er indtrådt afgiftspligt for hele den pågældende ordning, jfr. § 18

§ 35.

De hidtidige regler i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v. § 2, stk. 2, om en arbejdsgivers ret til i indkomstår, der følger efter betalingsåret, at fradrage tilskud ud over de fastsatte årlige bidrag finder fortsat anvendelse på indbetalinger, der er foretaget før nærværende lovs ikrafttræden. Arbejdsgiveren kan dog i stedet vælge at fradrage resterende afskrivningsbeløb fuldt ud ved indkomstopgørelsen for skatteåret

Stk. 2. For engangsindbetalinger og lignende til en understøttelsesfond, der er godkendt i medfør af § 21 i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v., gælder reglerne i § ... i lov

om påligning af indkomst- og formueskat til staten.

§ 36.

Hvor der i medfør af de hidtidige regler er indtrådt afgiftspligt før nærværende lovs ikrafttræden, anvendes reglerne i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v. §§ 6, 7 og 10 om opgørelsen af det afgiftspligtige beløb og om afgiftens beregning og indbetaling m.v.

Stk. 2. På tilsvarende måde finder reglerne i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v. § 9 om genanbringelse med afgiftsfritagende virkning anvendelse, hvor der efter de hidtidige regler er indtrådt afgiftspligt før nærværende lovs ikrafttræden. Er afgiftsplikten indtrådt mindre end 6 måneder før nærværende lovs ikrafttræden, uden at nogen udbetaling eller afgiftsfritagende genanbringelse har fundet sted, kan den afgiftspligtige dog uanset bestemmelsen i § 24, stk. 5, vælge reglerne i § 24, stk. 1-4, anvendt.

§ 37.

På dispositioner, der før nærværende lovs ikrafttræden er foretaget vedrørende en af afsnit 1 omfattet ordning, finder reglerne i § 15, jfr. § 20, ikke anvendelse, selv om dispositionen har retsvirkning efter nærværende lovs ikrafttræden. I tilfælde af sikkerhedsstillelse for gæld er det dog herved en forudsætning, at sikkerhedsstillelsen senest 6 måneder efter tidspunktet for nærværende lovs ikrafttræden er begrænset til kun at omfatte tilbagekøbsværdien eller lignende på nævnte tidspunkt samt til kun at vedrøre gæld, der er opstået før samme tidspunkt. Vedrører sikkerhedsstillelsen anden gæld end policelån i vedkommende forsikringsselskab, er det endvidere en forudsætning, at der senest 6 måneder efter nævnte tidspunkt er foretaget anmeldelse herom til forsikringsselskabet.

Stk. 2. Hvor der i henhold til §§ 14 eller 15 indtræder afgiftspligt for en af §§ 1 eller 2 omfattet forsikring, der før nærværende lovs ikrafttræden er benyttet til sikkerhedsstillelse for gæld, skal afgiftsbeløb ud over 25 pct. af udbetalingen kun indeholdes af det pågældende forsikringsselskab i det omfang, tilbagekøbsværdien eller lignende tilrækker, efter at gælden er indfriet. Resterende afgiftsbeløb kan inddrives hos den afgiftspligtige efter lovgivningens almindelige regler om inddrivelse af skyldige skatter.

§ 38.

Hvor ikke andet fremgår af foranstående regler, træder bestemmelserne i denne lov fra og med skatteåret i stedet for beseemmelserne i afsnit 1 samt § 20 i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v.

Stk. 2. Finansministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler for gennemførelsen af denne lov, herunder regler om indbetaling til

statskassen af den i afsnit 1, kap. 3, omhandlede afgift og ^{om} betegnelsen m.v. af policer, kontrakter, vedtægter, medlemsbeviser, kvitteringer og lignende vedrørende ordninger, der er omfattet af reglerne i afsnit 1 eller § 28.

§ 39

Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovudkastet.

TIL AFSNIT 1.

Indledning.

A. »P-princippet«.

I dette afsnit findes regler om beskattningen af de pensionsordninger i videre forstand, i det følgende kaldet »P-ordninger«, som behandles efter et særligt pensionsbeskatningsprincip, »P-princippet«. Dette princip, hvis nærmere udformning fremgår af lovudkastets §§ 8 f f, går i korthed ud på, at beskattningen af en arbejdstager, for hvem en arbejdsgiver har oprettet en pensionsordning, eller af en skatteyder, der har oprettet en »selvpensioneringsordning«, udskydes fra indbetalings- til udbetalingsperioden. Samtidig indebærer »P-princippet«, at en arbejdsgiver, der bidrager til sine arbejdstageres »P-ordning«, skattemæssigt kan behandle sine bidrag som lønudgift, således at pensionsbidragene kan fratrækkes ved arbejdsgiverens indkomstopgørelse, forudsat at betingelserne for at behandle indbetalingerne som driftsudgift i øvrigt er opfyldt.

»P-princippet« må således ses som en undtagelse fra de her i landet gældende almindelige personbeskatningsregler, hvorefter indkomst- og formueskattepligten som principiel hovedregel omfatter al indtjening, uanset om de pågældende midler opspares - i en pensionsordning eller på anden måde - med henblik på senere udbetaling og forbrug.

Ganske vist havde der efter statsskatteloven af 1922 dannet sig en praksis, hvorefter man uden særlig lovhjemmel fritog en arbejdstager for beskattning af beløb, som af hans arbejdsgiver blev indbetalt til pensionsordninger og lignende, der opfyldte visse båndlæggelsesbetingelser. Arbejdstageren blev således i praksis ikke beskattet af arbejdsgiverbidragene, selv om han endeligt havde indtjent disse beløb, efterhånden som de indgik, f.eks. som præmier til en ham tilhørende (båndlagt) forsikring. Denne tidligere praksis må imidlertid anses for afløst af de særlige lovregler om beskattningen af pensions-

ordninger og lignende, som nu indeholdes i lov nr. 158 af 28. maj 1958 om beskattningen af renteforsikringer m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 263 af 23. juni 1965 (»rfl.«). Uden for det område, som er dækket af lovgivningen om pensionsbeskatning, kan der således ikke længere antages at være grundlag for at fravige de omtalte almindelige personbeskatningsregler.

Både afgrænsningen af området for pensionsbeskatningsreglerne i rfl. og beskattningsreglerne nærmere forståelse har i praksis givet anledning til mange tvivlsspørgsmål. Til afhjælpning heraf er der i lovudkastets afsnit 1 søgt opstillet udtømmende regler dels om, hvilke pensionsordninger der er »P-ordninger«, dels om de særlige beskattningsregler, der skal gælde for disse ordninger.

B. Oversigt over udkastet og gældende ret.

I udkastets afsnit 1, kapitel 1, under §§ 1-7, opregnes de nærmere vilkår for, at en ordning skattemæssigt kan behandles som »P-ordning«, medens de særlige beskattningsregler, der skal gælde for »P-ordningerne«, er optaget i afsnit 1, kapitlerne 2-5, under §§ 8-26. Under opregningen i kapitel 1 er medtaget stort set alle de typer af pensionsordninger i videre forstand, som er almindeligt forekommende her i landet, og som er omfattet af de særregler om pensionsordninger, der findes i rfl. Man har herunder også medtaget visse forsikringsformer, der kan benyttes såvel til sikring af pension i arbejdsgiver-arbejdstagerforhold som til »selvpensionering«, nemlig de i udkastets § 1, stk. 1b smh. med stk. 3 og 4, omhandlede renteforsikringer og de i § 2 omhandlede kapitalforsikringer med ratevis udbetaling, jfr. også de i § 5 omhandlede indeksordninger. Endvidere har man medtaget såvel ordninger med løbende udbetalinger (§§ 1, 2 og 5) som ordninger med kapitaludbetaling (§§ 3 og 4), jfr. herved bemærkningerne til § 1, stk. 2, om visse afgrænsningsspørgsmål ved

sondringen mellem disse 2 former for pensionsordninger samt bemærkningerne til §§ 3 og 4 om den skattemæssige baggrund for »kapitalpensionsordninger«.

På tilsvarende måde har man i udkastets afsnit 1, kapitel 2-5, bevaret hovedtrækkene i de nugældende pensionsbeskatningsregler, som i korthed går ud på følgende:

For pensionsordninger med løbende udbetalinger samt for de i rfl.'s § 1, stk. 1 c, omhandlede renteforsikringer (liv-, overlevelses- og invaliderende) og visse dermed skattemæssigt sidestillede kapitalforsikringer med ratevis udbetaling (annuitetsforsikring og arverente) er der under indbetalingsperioden fuld fradragsret for den skattepligtiges egne indbetalinger, respektive ret til ved indkomstopgørelsen at bortse fra eventuelle arbejdsgiverbidrag til den pågældende ordning. Denne skattefrihed under indbetalingsperioden modsvares af indkomstskattepligt af de løbende udbetalinger. Indkomstskattepligten følger i og for sig allerede af den almindelige regel i statsskattelovens § 4 c om pensionsydelse og lignende, når talen er om *livsbetmgede* ydelser, men i rfl.'s § 5 b er indkomstskattepligten udtrykkeligt fastslået som også gældende for ikke-livsbetingede udbetalinger fra de af lovens S 1, stk. 1 c, omfattede rateforsikringer. Hvis der — undtagelsesvis - i stedet for løbende udbetalinger finder en kapitaludbetaling sted, f. eks. i tilfælde af ophævelse af en forsikring eller udtredelse af en pensionskasse eller fratrædelse af en tjenestemandstilling, skal der i stedet for indkomstskat svares en afgift på 25 pct. af den udbetalte kapital.

For pensionsordninger med kapitaludbetaling gælder der ligeledes under indbetalingsperioden fuld indkomstskattefrihed for en arbejdsgivers indbetalinger til ordningen, hvorimod den skattepligtiges eventuelle egne indbetalinger alene er fradragsberettigede inden for den i rfl.'s § 1, stk. 1 d, fastsatte grænse på 2.500 kr. Til gengæld skal der ikke svares nogen indkomstskat eller afgift af den del af kapitaludbetalingen til sin tid, som hidrører fra den pågældendes egne indbetalinger, hvorimod der skal svares en afgift på normalt 25 pct. af den del af udbetalingen, som hidrører fra arbejdsgiverbidrag.

Efter de gældende regler i rfl. er »P-princippet« med andre ord udformet på den måde, at der - bortset fra visse overgangsregler, som vil blive nærmere omtalt nedenfor - gennemføres beskatning af alle udbetalinger, som hidrører enten fra egne fuldt fradragsberettigede indbe-

talinger til den pågældende ordning eller fra arbejdsgiverbidrag, som har været skattefri for arbejdstageren under indbetalingsperioden. Beskatningen af udbetalingerne er dog forskellig for henholdsvis løbende udbetalinger og kapitaludbetalinger, idet de løbende udbetalinger skal medregnes som almindelig skattepligtig indkomst for modtageren, medens der af kapitaludbetalinger skal svares en proportional afgift på normalt 25 pct. I lovudkastet har man bevaret hovedtrækkene i dette beskatningssystem, herunder den forskellige form for beskatning af løbende udbetalinger og kapitaludbetaling. Om de grunde, der taler for at bibeholde regler om proportional afgift af kapitaludbetalinger, henvises til bemærkningerne til udkastets kapitel 3.

I øvrigt vil der i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser i udkastet blive nærmere redegjort for de tilsvarende regler i rfl. på de punkter, hvor ændringer foreslås.

C. Definitionerne.

Uden for skattelovgivningen findes offentligretlige forskrifter angående pensionsordningers oprettelse og indhold kun for de i udkastets § 1, stk. 1 a, og § 5 omhandlede ordninger (tjenestemandsoordninger og lignende, Arbejdsmarkedets Tillægspension og indeksordninger) samt i loven om tilsyn med pensionskasser, jfr. omtalen af denne lov i bemærkningerne til § 1, stk. 1 b, jfr. stk. 2, og i lov nr. 102 af 14. marts 1941 som ændret ved lov nr. 268 af 14. juni 1951 om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse. Bortset herfra gælder der her i landet almindelig aftalefrihed på dette område. Det er for så vidt overladt til skattelovgivningen at drage grænserne for, hvilke forsikringsaftaler m.v., der kan antages at tjene egentlige pensionsformål, det vil sige, at man i skatteloven må give en selvstændig og udtømmende definition af pensionsbegrebet i videre forstand.

Ud over reglerne om de forskellige pensionsformers indhold har man i lovudkastet optaget det formkrav, at »P-ordninger« skal være udtrykkeligt betegnet som sådanne. (Dette formkrav gælder dog ikke for de i § 1, stk. 1 a, omhandlede pensionsordninger for tjenestemænd og lignende og ej heller for de i § 5 omhandlede indeksordninger, idet såvel tjenestemandsoordninger og lignende som indeksordninger skal behandles som »P-ordninger«). Der er i udkastets § 38 stk. 2, foreslået tillagt finansministeren bemyndigelse til at fastlægge regler om den praktiske gennemførelse af »P-stemplingen«.

Det foreslåede nye system med »P-stempling« har en dobbelt begrundelse. For det første vil det indebære en væsentlig lettelse for de skatte- lignende myndigheder, at disse normalt vil kunne undlade en dyberegående undersøgelse af, om de skattemæssige vilkår for »P-ordninger« er opfyldt. Det vil som hovedregel være tilstrækkeligt at påse, om den pågældende kvittering eller lignende er »P-stemplet«. Dernæst indebærer systemet, at den enkelte skatteyder, hvor en ordnings skattemæssige stilling er betinget af, om den »P-stemples« eller ikke, selv vil kunne vælge, om han ønsker ordningen behandlet som »P-ordning«.

Som et led i definitionen af private pensionsordninger i ansættelsesforhold indgår i rfl. - ligesom de i praksis udviklede regler forud for denne lov - at der mellem arbejdsgiver og arbejdstager skal være aftalt en båndlæggelse af pensionsmidlerne. Dette krav har man opgivet i lovudkastet, dels fordi værdien af en sådan båndlæggelse — der til enhver tid vil kunne opheves, hvis parterne er enige om det - i sig selv er temmelig problematisk, dels fordi spørgsmål om båndlæggelseskravets rækkevidde og nærmere indhold har affødt mange vanskeligheder i praksis, jfr. bemærkningerne til § 4. Opgivelsen af båndlæggelseskravet som et vilkår for den skattemæssige godkendelse vil naturligvis ikke være til hinder for, at parterne faktisk træffer aftaler om en båndlæggelse, som i langt de fleste tilfælde vil være motiveret af andre grunde end skattemæssige overvejelser. I stedet for båndlæggelsesvilkåret har man gennem de skærpede beskatningsregler i udkastets §§ 13-15 smh. med § 26 søgt at modvirke tendenser til udbetaling eller disposition »i utide«, det vil sige, før de pensionsbegivenheder er indtrådt, som er opregnet i definitionsparagrafferne.

D. Overgangsregler.

Der er i lovudkastet medtaget en række overgangsbestemmelser vedrørende bestående pensionsordninger. Der er her tale om langfristede aftaler mellem på den ene side arbejdsgiver og arbejdstager - eller »selvpensionisten« - og på den anden side vedkommende forsikrings-selskab, pengeinstitut o.s.v., og disse aftalers nærmere indhold vil bl.a. være bestemt af beskatningsreglerne. For at undgå at de foreslåede ændringer i beskatningsreglerne skal gribe forstyrrende ind i bestående pensionsordninger, som er omfattet af de gældende pensionsbeskatnings-

regler, er det anset for ønskeligt i det væsentlige at opretholde de gældende regler om disse ordningers indhold.

De anførte hensyn findes dog ikke at være til hinder for at lade de foreslåede ændringer i skatte- og afgiftsreglerne ved udbetaling eller disposition »i utide« gælde også for de bestående ordninger. På den anden side følger udkastet det synspunkt, at hidtil gældende vilkår, som ikke foreskrives for nye ordninger af den pågældende art, heller ikke bør opretholdes for de bestående ordninger. Dette gælder således rfl.'s båndlæggelsesvilkår, der er omtalt ovenfor, samt rfl.'s vilkår om »inkonvertibilitet« for rateforsikring, jfr. herom bemærkningerne til § 2.

Det er fundet hensigtsmæssigt at optage de overgangsregler, der må antages at få betydning gennem en længere årrække, i selve de bestemmelser i udkastet, som i øvrigt omhandler bestående og fremtidigt oprettede ordninger af den pågældende art. Samtidig har man dog af hensyn til reglernes overskuelighed gennemført det system, at disse overgangsregler er optaget enten som selvstændig paragraf eller som selvstændige stykker i slutningen af de pågældende paragrafer. Man vil således i cirkulærer og lignende kunne give en udtømmende opregning af de regler, der - udover de mere kortfristede overgangsbestemmelser, der er udskilt i lovudkastets afsnit 4 - fremover alene vil få betydning for de nu bestående ordninger, nemlig § 1, stk. 6 og 7, § 2, stk. 2 og 3, § 3, stk. 2 og 3, § 4, stk. 3-5, § 7, stk. 3, § 9, stk. 2, § 12, stk. 4, § 15, stk. 5, § 16, stk. 2, § 17, § 18, stk. 2 og § 25, stk. 3. (I denne sammenhæng skal for fuldstændighedens skyld nævnes, at der også under udkastets afsnit 2 og 3 findes indarbejdet overgangsregler, nemlig i § 28, stk. 7, og § 31, stk. 2).

I overensstemmelse med forannævnte synspunkter er overgangsreglerne udformet efter følgende principper:

i. De i udkastets § 1, stk. 1 a, omhandlede tjenestemandsortninger m.v. og de i § 5 omhandlede indeksordninger behandles både i henhold til rfl. og i henhold til udkastet efter reglerne for pensionsordning med løbende udbetalinger, uden at der herved er opstillet særlige skattemæssige vilkår vedrørende ordningernes indhold. Såvel fremtidigt oprettede som allerede bestående ordninger af disse kategorier skal i henhold til udkastet behandles efter udkastets regler for »P-ordning« med løbende udbetalin-

ger. Det har derfor ikke her været nødvendigt at optage særlige overgangsregler i udkastet vedrørende de bestående ordninger, ej heller med hensyn til den del af udbetalingerne, der hidrører fra hidtidige indbetalinger, cfr. nedenfor under 2. Derimod finder de almindelige overgangsregler om afgiftsfrihed for den del af en engangsudbetaling eller lignende, som måtte hidrøre fra indbetalinger før (normalt) 1. januar 1954, tilsvarende anvendelse på disse ordninger, jfr. herom nærmere bemærkningerne til udkastets § 17, stk. 1; dette får dog kun betydning for de i udkastets § 1, stk. 1 a, omhandlede ordninger, idet de i § 5 omhandlede indeksordninger ikke har kunnet oprettes før nævnte skæringsdato.

2. For andre end de af punkt 1 omfattede typer af forsikrings- og pensionskasseordninger, der hidtil har været omfattet af rfl.'s regler for pensionsordning med løbende udbetalinger, er der i udkastet opstillet særlige, fra rfl. afvigende, vilkår for behandlingen som »P-ordning« med løbende udbetalinger. Som nævnt ovenfor under B. er udbetalinger fra disse ordninger efter de gældende regler i almindelighed undergivet skatte- eller afgiftspligt. Denne skatte- eller afgiftspligt må ses som et modstykke til den hidtidige fulde fradragsret for egne indbetalinger, respektive skattefrihed for arbejdsgiverbidrag, og bør derfor fortsat være gældende, i det omfang udbetalingerne hidrører fra indbetalinger, der er foretaget under den nugældende lov. Da dernæst fremtidige engangsudbetalinger og lignende fra de heromhandlede forsikrings- og pensionskasseordninger efter de ovenfor omtalte synspunkter i det hele skal være omfattet af udkastets afgiftsregler, må resultatet blive, at disse ordninger *skal* behandles efter udkastets regler for P-ordninger, i det omfang bidrag eller præmier til pensionskassen eller forsikringen er forfaldne før en ny lovs ikrafttræden. Udkastets § 1, stk. 6, 1. og 2. punktum, og § 2, stk. 2, 1. punktum, er udformet i overensstemmelse hermed.

Bestemmelserne er dog begrænset til at vedrøre »danske« pensionskasse- og forsikringsordninger, jfr. herved bemærkningerne til § 1, stk. 3, om sondringen mellem »danske« og »udenlandske« ordninger. Denne begrænsning må ses i sammenhæng med, *dels* at rfl.'s afgiftsregler ikke er anvendelige på »udenlandske« ordninger, således at engangsudbetalinger og lignende fra »udenlandsk« forsikring m.v. efter de gæl-

dende regler er afgiftsfri, *dels* at indkomstskattepligt af løbende, livsbetingede udbetalinger fra forsikring m.v. følger af udkastets § 28, stk. 3, og statsskattelovens § 4 c.

For så vidt angår pensionskasseordninger er § 1, stk. 6, 1. og 2. punktum, dernæst begrænset til at vedrøre de under tilsyn værende pensionskasser, jfr. herom bemærkningerne til § 1, stk. 1 b og stk. 2. I øvrigt kan om »udenlandske« ordninger og om pensionskasser uden for tilsyn henvises til bemærkningerne til § 33.

3. For de af rfl.'s § 3 omfattede kapitalpensionsordninger på forsikrings- eller opsparingsbasis gælder lignende betragtninger som for de under 2 omtalte pensionsordninger med løbende udbetalinger. Der må derfor fortsat gælde afgiftspligt for beløb, der er omfattet af reglen i rfl.'s § 6 c om 25 pct. afgift af udbetaling fra en kapitalpensionsordning i overensstemmelse med ordningens vilkår. Da dernæst også de ændrede afgifts- og beskatningsregler ved kapitaludbetaling »i utide« findes at burde gælde for sådanne udbetalinger, som hidrører fra hidtidige skattebegunstigede indbetalinger til disse ordninger, er det i udkastets § 3, stk. 2, 1. punktum, og § 4, stk. 3, 1. punktum, bestemt, at de af rfl. omfattede kapitalpensionsordninger på forsikrings- eller opsparingsbasis, i det omfang indbetalingerne er forfaldne før en ny lovs ikrafttræden, skal behandles henholdsvis som »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«. Også her gælder dog en undtagelse vedrørende bestående »udenlandske« ordninger, jfr. herom ovenfor under 2 samt bemærkningerne til udkastets § 33. Endvidere er der gjort undtagelse med hensyn til opsparingsordninger, der ikke er oprettet i bank eller sparekasse, jfr. herved bemærkningerne til §§ 4 og 33.

4. De tidligere fremdragne hensyn til bestående pensionsordninger taler for, at der desuden åbnes adgang til for fremtidige indbetalinger at *vælge* (cfr. ovenfor under 2 og 3) de eksisterende ordninger i deres hidtidige form behandlet som »P-ordninger«, uanset om udkastets vilkår vedrørende indholdet af fremtidige »P-ordninger« af den pågældende art er opfyldt. På den anden side findes de nævnte hensyn kun afgørende, i det omfang indbetalingerne fortsættes i overensstemmelse med den hidtidige aftale. For indbetalinger herudover efter en ny lovs ikrafttræden bør lovens almindelige vilkår derfor finde anvendelse. Denne begrænsning

med hensyn til senere indbetalinger har man dog som omtalt i bemærkningerne til § 1, stk. 6, ment at kunne undlade, for så vidt angår pensionskasseordninger. Udkastets § 1, stk. 6, 3. og 4. punktum, smh. m. stk. 7, § 2, stk. 2, 2. punktum, smh. m. stk. 3, § 3, stk. 2, 2. punktum, smh. m. stk. 3 og § 4, stk. 3, 2. punktum, smh. m. stk. 4 og 5, samt § 7, stk. 3, er affattet i overensstemmelse hermed. Om disse overgangsreglers nærmere indhold henvises i øvrigt til bemærkningerne til de enkelte paragraffer.

For bestående forsikringsordninger m.v., der er oprettet her i landet, kan virkningerne af udkastets overgangsregler herefter sammenfattes derhen, at sådanne forsikringer m.v. vil kunne videreføres uændrede på samme skattemæssige vilkår som hidtil, dog med den modifikation, at de ændrede skatte- og afgiftsregler, der efter udkastet skal gælde i tilfælde af udbetaling eller disposition i utide (forhøjelse fra 25 pct. til 30 pct. afgift, jfr. udkastets §§ 13-15, samt eventuel tillægsskat i henhold til udkastets § 26), også vil omfatte allerede bestående forsikringer m.v.

Til kapitel 1.

Til § 1.

Som det fremgår af indledningen til denne paragraf, har man her defineret, hvad der i skattemæssig henseende skal forstås ved en pensionsordning med løbende udbetalinger. Med de forholdsvis få undtagelser, der vil blive fremhævet i det følgende, vil hermed som »P-ordning« være godkendt alle de i praksis forekommende ordninger med udbetaling af »egentlig« pension, d.v.s. løbende, (normalt) livsbetingede udbetalinger, der har karakter af alders- eller invalidepension eller pension til efterlevende ægtefælle eller mindreårige børn. I tilslutning til bestemmelsens enkelte afsnit bemærkes:

ad stk. 1 a.

Her er optaget de pensionsordninger, der er reguleret ved lov eller anden offentlig forskrift, og for hvilke det derfor ikke er anset for nødvendigt at foreskrive andre vilkår for ordningens status som »P-ordning«, end at der skal være tale om løbende, livsbetingede pensionsydelse.

Kravet om, at ydelserne skal være *livsbetingede*, betyder, at retten til udbetaling af ydelserne bortfalder ved den pensionsberettigedes (arbejdstagerens, eventuelt hans efterlevende

ægtefælles eller børns) død. Herved adskiller de livsbetingede ydelser sig fra de såkaldte garanterede ydelser, jfr. herom bemærkningerne til § 1, stk. 4, og § 2. Da der skal være tale om *løbende* ydelser, vil tilsikring af een livsbetinget udbetaling ikke være tilstrækkelig, jfr. herved § 3, stk. 1 b, 2. punktum, og bemærkningerne hertil. Endelig kræves det udtrykkeligt, at ydelserne skal have karakter af *pensionsydelse* hidrørende fra *ansættelse* i staten o.s.v., således at bestemmelsen ikke vil omfatte f.eks. folkepension eller rene understøttelser, hædersgaver eller lignende.

Stk. 1 a omfatter herefter for det første pensionsordninger for statens tjenestemænd - jfr. lov nr. 154 af 7. juni 1958 om lønninger og pensioner m.v. til statens tjenestemænd §§ 49 f f — og hertil svarende pensionsordninger for tjenestemænd i folkeskolen, folkekirken og kommunerne.

For disse pensionsordninger, i modsætning til alle de øvrige »P-ordninger«, der er omhandlet i § 1 og i de følgende paragraffer, gælder det særlige, at de løbende pensionsudbetalinger sker direkte fra arbejdsgiveren, d.v.s. fra den pågældende offentlige kasse. I modsætning til tilfælde, hvor en privat arbejdsgivers pensionsforpligtelse afdækkes, f.eks. i form af forsikring, sker der med andre ord ikke under en tjenestemands ansættelsesperiode nogen opsamling af pensionsmidler, der tilhører ham. Uanset at tjenestemanden i øvrigt må siges at have indtjent pensionsretten under ansættelsesperioden som en del af sin aflønning, følger det derfor allerede af de her i landet gældende almindelige beskatningsprincipper vedrørende betingede erhvervelser, at skattepligten for den pensionsberettigede (tjenestemanden selv eller eventuelt hans efterlevende ægtefælle eller mindreårige børn) først indtræder, efterhånden som retten til de enkelte pensionsydelse bliver aktuel.

Når tjenestemandens ordninger dog medtages som »P-ordning«, er det for at fastslå, *dels* at afgiftsreglerne i kapitel 3 finder tilsvarende anvendelse på fratrædelsesgodtgørelser til tjenestemænd, jfr. lønnings- og pensionslovens § 50, stk. 3, *dels* at beløb, der indeholdes i lønnen som tjenestemandens eget pensionsbidrag, er skattefri i medfør af udkastets § 8, stk. 3.

De tilfælde, hvor der efter loven om tilsyn med pensionskasser er mulighed for at oprette ordninger med løbende pensionsudbetalinger direkte fra *private* arbejdsgivere, jfr. herom nærmere bemærkningerne til stk. 1 b smh. med

stk. 2, d.v.s. »direktørordninger« og lignende, er ikke medtaget som »P-ordninger«. Hvis f.eks. et aktieselskab har givet selskabets administrerende direktør tilsagn om løbende pensionsydelser til sin tid, uden at dette tilsagn er afdækket gennem en pensionskasse- eller forsikringsordning, må det herefter følge af almindelige beskatningsprincipper vedrørende suspensivt betingede ydelser, at alene de pensionsydelser, der faktisk måtte blive udbetalt i henhold til pensionstilsagnet, bliver skattepligtige for modtageren, efterhånden som udbetalingerne sker, ligesom retten for arbejdsgiveren til at fradrage pensionsudgifterne ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst først indtræder til de samme tidspunkter. Der er med andre ord ikke her nogen ret for arbejdsgiveren til ved indkomstopgørelsen under ansættelsesforholdets beståen at fradrage nogen beregnet stigning i pensionsforpligtelsens kapitalværdi eller lignende. Derimod er der, hvis det drejer sig om en formueskattepligtig arbejdsgiver, ret for den pågældende til at fratrække pensionsforpligtelsens kapitalværdi ved opgørelsen af den skattepligtige formue, jfr. statsskattelovens § 13 b smh. med ligningslovens § 21. Denne formuemæssige fradragsret må efter praksis antages også at omfatte kapitalværdien af ikke-aktuelle pensionsforpligtelser. Hvad angår arbejdstagerens formueskattepligt henvises til bemærkningerne til udkastets § 10.

Det er i praksis antaget, at et beløb, der udbetales en gang for alle til afløsning af et uafdækket pensionstilsagn som her omtalt, ikke er indkomstskattepligtigt for modtageren. Selv om afløsningssummen udbetales i forbindelse med fratrædelse af stillingen, anses beløbet heller ikke for omfattet af reglerne om særlig indkomstskat af fratrædelsesgodtgørelse og lignende, jfr. lovbekg. nr. 281 af 2. juli 1965 om særlig indkomstskat m.v. § 2 nr. 9. Synspunktet er, at der er tale ikke om en fratrædelsesgodtgørelse, men om konvertering af en formuerettighed, jfr. herved statsskattelovens § 5 a. Samme synspunkt må formentlig føre til, at den arbejdsgiver, der afløser et (uafdækket) tilsagn om løbende pensionsydelser med en engangsudbetaling, ikke får fradragsret for af løsningssummen.

Resultatet forekommer ikke rimeligt. Derfor bør det formentlig overvejes gennem ændring af loven om særlig indkomstskat at tilvejebringe hjemmel til, at beløb, der af en arbejdsgiver udbetales til afløsning af et uafdækket pensions-tilsagn, som ikke er omfattet af nærværende lovudkast, beskattes hos arbejdstageren som sær-

lig indkomst. Det bør for denne skattepligt være uden betydning, om udbetalingen sker i forbindelse med fratrædelse af stillingen eller ej. Til gengæld bør der åbnes adgang for arbejdsgiveren til at behandle udbetalingen som lønudgift. Det beslægtede problem vedrørende afløsning af aftægtsydelser og lignende mener man ikke at burde tage op i denne forbindelse.

Under stk. 1 a) er dernæst medtaget statsunderstøttede pensionsordninger. Herunder falder ikke alene pensionsordninger, der er oprettet i institutioner, hvis drift — og dermed også pensionsudgifter — helt eller delvis betales af staten, men også pensionsordninger, der vel formelt er organiseret som selvstændige pensionskasser, men som reelt finansieres af staten gennem dækning af de pågældende pensionskassers eventuelle underskud. Det er derimod ikke tilstrækkeligt for anvendelsen af denne bestemmelse, at staten bidrager med på forhånd fastsatte beløb, og bestemmelsen omfatter derfor f.eks. ikke pensionskasser for statens overenskomstansatte, jfr. herved bemærkningerne til stk. 5.

Endelig er under a) medtaget den i lov nr. 46 af 7. marts 1964 omhandlede Arbejdsmarkedets Tillægspension. Det er dog her ligesom for de øvrige ordninger under stk. 1 a) et vilkår, at der er tilsikret den pågældende løbende, livsbetingede ydelser til sin tid, jfr. herved udkastets § 4, stk. 2, angående de i loven om Arbejdsmarkedets Tillægspension § 7, stk. 3, omhandlede særordninger med kapitaludbetaling for visse ældre arbejdstagere.

Da det for alle under a) omhandlede ordninger gælder, at der ikke er fastsat særlige skattemæssige vilkår for behandlingen som »P-ordninger«, har det ikke været nødvendigt at fastsætte specielle overgangsregler for disse ordninger. Da der dernæst — i modsætning til, hvad der gælder for alle de øvrige »P-ordninger« bortset fra indeksordninger — ikke her er foreskrevet noget vilkår om »P-stempling«, jfr. de indledende bemærkninger, afsnit C, er der heller ikke nogen mulighed for, at de personer, der er omfattet af disse ordninger, kan vælge sig beskattet efter andre regler end »P-reglerne«. De pågældende tjenestemænd m.fl. vil således ikke kunne benytte de regler, der vil blive nærmere omtalt i bemærkningerne til § 28, om adgang til at vælge begrænset fradragsret for egne bidrag med deraf følgende lempeligere beskatning af de løbende pensionsydelser og afgiftsfrihed for fratrædelsesgodtgørelser og lignende.

Dette forhold får bl.a. den virkning, at afgiftsreglerne i kapitel 3 - ligesom efter gældende ret - uden begrænsninger vil omfatte fratrædelsesgodtgørelser til i udlandet bosatte danske tjenestemænd m.fl., jfr. herved bemærkningerne til § 28.

ad stk. 1 b.

Denne bestemmelse omfatter såvel pensionsordninger i ansættelsesforhold i form af pensionskasse eller forsikring som selvpensioneringsordninger i form af forsikring, idet det som fælles vilkår er foreskrevet, at der skal være tilsikret løbende, livsbetingede ydelser fra pensionskassen eller forsikringen. Om dette vilkår henvises til bemærkningerne ovenfor under stk. 1 a. At ydelserne skal være livsbetingede, betyder ikke, at der skal være tale om livsvarige ydelser; bestemmelsen omfatter derfor også f.eks. en ophørende livrente.

I lov nr. 183 af 11. maj 1935 om tilsyn med pensionskasser, jfr. lovbekg. nr. 163 af 26. maj 1959 (»tilsynsloven«) er det bestemt, at private arbejdsgiveres tilsagn om pension til de i arbejdsgiverens virksomhed ansatte personer eller dissers efterladte (alders-, invalide-, enke- og børnepension, jfr. i øvrigt bemærkningerne til stk. 2 om forståelsen af ordet »pension« i tilsynslovens forstand) skal være afdækket enten i form af forsikring i et anerkendt livsforsikringsselskab (pensionsforsikringsselskab) eller ved oprettelse af en selvstændig pensionskasse, der er undergivet forsikringsrådets tilsyn. Herfra gælder dog en undtagelse med hensyn til visse virksomhedsledere, herunder administrerende direktører og lignende. For de således undtagne arbejdstagere er der altså mulighed for at oprette pensionsordning med løbende udbetalinger i form af uafdækkede pensionstilsagn fra arbejdsgiveren, jfr. herved bemærkningerne ad stk. 1 a) om de beskatningsregler, der gælder i sådanne tilfælde.

Tilsynsloven indeholder regler, der skal sikre, at en pensionskasses aktuarmæssigt opgjorte forpligtelser modsvares af kassens indtægter og formue. Endvidere er der i loven givet nærmere forskrifter om medlemmernes rettigheder i tilfælde af udtrædelse før opnået pensionsalder. Den udtrædelsesgodtgørelse, som et medlem måtte have krav på i tilfælde af udtrædelse »i utide«, skal som hovedregel anbringes på en nærmere foreskreven måde, hvorved det sikres, at udbetaling til sin tid normalt sker i form af løbende pensionsydelse.

Disse bestemmelser bevirker, at visse skattemæssige vilkår for »P-ordninger«, som i udkastet er foreskrevet med hensyn til pensionsordninger uden for tilsynsloven, hvor der gælder fuld aftalefrihed, har kunnet undlades, for så vidt angår pensionskasseordninger. Det er således ikke for pensionskasseordninger fundet nødvendigt at foreskrive skattemæssige vilkår om ejerforholdet - cfr. f.eks. § 1, stk. 3, 2. punktum, om renteforsikring - eller om, hvilke forbehold en arbejdsgiver kan tage, cfr. § 7.

Derimod er der ikke i tilsynsloven forskrifter om, hvilken alder et pensionskassemedlem skal have opnået, før han kan få udbetalt alderspension, eller om, hvilke personer der kan indsættes som pensionsberettigede. F.eks. vil der ikke efter tilsynsloven være noget til hinder for, at der i pensionskassevedtægterne tillægges andre personer end pensionskassemedlemmets ægtefælle eller mindreårige børn ret til at få udbetalt pension efter medlemmets død. Man har derfor anset det for rigtigst, at der på disse punkter foreskrives samme skattemæssige vilkår som for de pensionsordninger med løbende udbetalinger, der er baseret på (rente) forsikring, og som derfor falder uden for tilsynsloven.

Det er endvidere fundet rimeligt, at der kommer til at gælde ensartede skattemæssige vilkår for pensionsordninger med løbende udbetalinger, hvad enten talen er om selvpensioneringsordninger eller ordninger, hvortil en arbejdsgiver yder bidrag.

Derfor er der for pensionskasse- og (rente)-forsikringsordninger med løbende, livsbetingede udbetalinger foreskrevet de fælles vilkår, at ydelserne skal have karakter af *alderspension* med udbetalinger begyndende tidligst ved den pågældendes fyldte 60. år (medmindre der er dispenseret fra denne aldersgrænse, jfr. herom nedenfor) eller *invalidespension* eller *enke-* eller *enkemandspension* eller *børnepension*. Inden for disse rammer falder ordninger, der tjener typiske pensionsformål, medens andre af rfl. omfattede ordninger falder udenfor.

I rfl.'s § 1, stk. 1 c, er den fulde fradrags- (eller afskrivnings-) ret for egne indbetalinger til pensionskasseordninger, renteforsikringer og dermed skattemæssigt ligestillede ordninger med løbende udbetalinger alene betinget af, at forsikringen m.v. er oprettet til fordel for den pågældende selv eller hans pårørende. Dette gælder, hvad enten forsikringen m.v. er oprettet for en arbejdstager som led i en *pensionsord-*

ning, hvortil der tillige ydes bidrag fra arbejdsgiveren, eller forsikringen eller lignende oprettholdes alene ved indbetalinger fra skatteyderen selv som en selvfinansieringsordning. Tilsvarende vilkår gælder i henhold til rfl.'s § 3, stk. 1, for adgangen til ved indkomstopgørelsen at bortse fra arbejdsgiverbidrag til en pensionsordning. Der er med andre ord ikke i rfl. nogen aldersgrænse for, hvornår løbende »pensions« udbetalinger kan påbegyndes, ligesom begrebet »på-rørende« ikke er nærmere defineret i loven. I praksis antages »på-rørende« at omfatte ikke blot ægtefælle og livsarvinger, men også f.eks. forældre, søskende og svigerbørn.

I henhold til nævnte bestemmelse i rfl.'s § 3, stk. 1, der er fælles for pensionsordninger med løbende udbetalinger og med kapitaludbetaling (»kapitalpensionsordninger«), er det på den anden side et vilkår for adgangen til ved indkomstopgørelsen at bortse fra arbejdsgiverbidrag til en pensionsordning, at der i aftalen mellem arbejdsgiveren og arbejdstageren er truffet bestemmelse om, »at arbejdstageren ikke kan overdrage, pantsætte eller på anden måde råde over bidraget med påløbende renter, bonus m.v., så længe ansættelsesforholdet består, samt om, at hans kreditorer i samme periode ikke kan søge fyldestgørelse i de nævnte beløb. For kapitalpensionsordningers vedkommende skal rådighedsunddragelsen og unddragelsen fra kreditorfølgning dog vedvare mindst til arbejdstagerens fyldte 60. år, medmindre en lavere aldersgrænse for pensionering er fastsat med ligningsrådets godkendelse. Endvidere skal det i pensionsaftalen kunne fastsættes, at udbetaling af kapitalpensionen kan finde sted i alle tilfælde, hvor ansættelsesforholdet ophører på grund af uarbejdsdygtighed, for kvinders vedkommende tillige indgåelse af ægteskab.«

Det er i praksis antaget, at den citerede lovbestemmelse ikke er til hinder for, at løbende (indkomstskattepligtige) pensionsydelse - i modsætning til kapitalpension - udbetales til en arbejdstager allerede under ansættelsesforholdets beståen. Derimod følger det af lovreglen, at arbejdstageren i henhold til aftale med arbejdsgiveren skal være afskåret fra at disponere over pensionsmidlerne, f.eks. ved belåning eller lignende, så længe udbetaling ikke er sket.

Som omtalt i de indledende bemærkninger kræves der ikke efter nærværende lovudkast, hvor talen er om en pensionsordning, der er oprettet som led i et ansættelsesforhold, nogen aftale mellem arbejdsgiver og arbejdstager om

rådighedsunddragelse m.v. Med henblik på at understrege pensionsformålet har man derimod fundet det rimeligt i lighed med de regler, der nu gælder for kapitalpensionsordninger, at stille det vilkår, at pensionskassevedtægterne eller forsikringspolisen som hovedregel ikke må give ret til »alderspension« før det 60. år. Udtrykket »alderspension« omfatter også rene livrenteforsikring, herunder såvel opsatte som straks begyndende livrenter. Fra aldersgrænsen kan der, ligesom det nu er tilfældet for kapitalpensionsordninger, dispenseres af ligningsrådet. Denne dispensationshjemmel må forventes anvendt efter tilsvarende retningslinier, som nu følges i praksis, hvorefter der f.eks. er meddelt konkrete godkendelser af en 55 års aldersgrænse for grupper af arbejdstagere med særligt anstrengende eller opslidende arbejde. Dispensation kan også tænkes givet f.eks. i tilfælde, hvor der for en virksomhed med særlig motivering og efter en forud fastlagt plan gælder regler om afskedigelse med pension før det 60. år.

De løbende ydelser kan dernæst have karakter af invalidepension, hvorunder også falder rene invaliderenteforsikringer. Da udtrykket »invalidepension« ikke er defineret i lovudkastet, vil det være overladt til pensionskasserne og forsikringsselskaberne i de almindelige forsikringsbetingelser (som skal godkendes af forsikringsrådet) at fastsætte, hvilken invaliditetsgrad der skal være indtruffen som vilkår for den pågældendes eventuelle ret til at oppebære invalidepension. Dette kan sammenholdes med bestemmelsen i § 4, stk. 1 c, sidste punktum, hvorefter udbetaling af en opsparing i pensionsøjemed før arbejdstagerens fyldte 60. år alene kan aftales for tilfælde af invaliditet, som berettiger arbejdstageren til at oppebære fuld offentlig invalidepension, jfr. herom bemærkningerne til § 4, stk. 1 c. Forskellen på dette punkt mellem § 1, stk. 1 b, og § 4, stk. 1 c, skyldes, at invalidepension fra en pensionskasse eller et forsikringsselskab - i modsætning til udbetaling fra et pengeinstitut eller lignende - har karakter af en forsikringsydelse, således at pensionskassen eller forsikringsselskabet har en selvstændig interesse i at fastlægge vilkårene for ydelsens udbetaling, medens det samme ikke gælder ved udbetaling fra et pengeinstitut af kapitalopsparing i pensionsøjemed. Det kan i denne forbindelse oplyses, at de forsikringsmæssige vilkår for retten til invalidepension (invaliderente) i praksis svarer til betingelserne for at oppebære invalidepension med helt grundbeløb, idet der efter

de almindelige forsikringsbetingelser normalt kræves nedsættelse af erhvervsevnen til omkring $\frac{1}{3}$ eller derunder. Imidlertid vil også eventuelle invaliderenteforsikringer, der afviger herfra — f.eks. således at størrelsen af de tilsikrede løbende udbetalinger varierer efter invaliditetsgraden — være omfattet af lovudkastet.

En lovpligtig ulykkesforsikring vil derimod ikke være omfattet af lovudkastet, selv om der fra forsikringen måtte blive udbetalt løbende, livsbetingede ydelser. Forsikringen må skattemæssigt behandles som den pågældende arbejdsgevers (lovpligtige) ansvarsforsikring.

Om de pensionsordninger, der vil være omfattet af stk. 1 b, kan i øvrigt oplyses:

Pension til efterlevende ægtefælle eller børn kan for ansatte i en virksomhed være tilsikret i form af en pensionskasseordning eller en kollektiv forsikringsordning, i begge tilfælde således at den ægtefælle eller de (mindreårige) børn, som en afdød arbejdstager måtte efterlade sig, får ret til pension. Ægtefælle- og børnepension kan også — for såvel arbejdstager som selvpensionister — have form af individuelle overlevelsesser, oprettet til fordel for de i forsikringspolice indsatte begunstigede. Hvad enten talen er om en kollektiv eller individuel ordning, skal pensionsydelse — bortset fra de nedenfor ad § 1, stk. 4, omtalte garanterede ydelser — være livsbetingede. En arverente kan derfor i modsætning til de nugældende regler i rfl.'s § 1, stk. 1 c, ikke behandles som en pensionsordning med løbende udbetalinger, medmindre arverenten kan indpasses under reglerne i stk. 4.

For en efterlevende ægtefælle kan pensionsydelse være livsvarig eller ophørende. Det kan således i en kollektiv ordning f.eks. være fastsat, at ydelserne til en enke skal ophøre i tilfælde af, at hun indgår nyt ægteskab. Bestemmelserne omfatter også fraseparerede og fraskilte ægtefæller, jfr. herved lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse (lov nr. 102 af 14. marts 1941 som ændret ved lov nr. 268 af 14. juni 1951). Ægteskabets varighed og tidspunktet for ægteskabets indgåelse er uden betydning.

Pensionsydelse til børn, herunder stedbørn og adoptivbørn, kan kun udbetales til disses fyldte 24. år. Der kan herved henvises til reglerne om børnepensionstillæg i lov om lønninger og pensioner m.v. til statens tjenestemænd § 66, stk. 1, der ligeledes omfatter stedbørn og adoptivbørn, og hvorefter børnepensionstillæg-

get udbetales til barnets fyldte 18. år, men med mulighed for i det enkelte tilfælde at forhøje aldersgrænsen til det 24. år. Hvor talen er om forsikring, er sluttidspunktet for udbetaling af børnepension dog i udkastet fastsat til 1. policedag efter det 24. år, hvilket alene skyldes praktiske hensyn (jfr. de tilsvarende formuleringer i § 2, stk. 1 d, 1. punktum, § 3, stk. 1 c, 1. punktum, og § 12, stk. 1 d).

ad stk. 2.

Stk. 2 indeholder nogle yderligere vilkår for, at en pensionskasseordning skattemæssigt kan behandles som en »P-ordning« med løbende udbetalinger. Den pågældende pensionskasse skal være omfattet af loven om tilsyn med pensionskasser, jfr. omtalen af denne lov ovenfor ad stk. 1 b samt bemærkningerne nedenfor. Heraf følger, at udenlandske pensionskasseordninger — i modsætning til hvad der gælder efter rfl. — ikke kan godkendes som »P-ordninger«, jfr. herved bemærkningerne nedenfor til § 1, stk. 3. Er pensionskassen ikke omfattet af tilsynsloven, vil særlig godkendelse som »P-ordning« dog kunne opnås i medfør af § 1, stk. 5, jfr. bemærkningerne dertil. Endelig skal pensionskassen være betegnet som »P-pensionskasse«. Eventuelt kan man dog vælge alene at hæfte denne betegnelse på en afdeling af kassen med den virkning, at den afdeling af kassen, der ikke er »P-stemplet«, ikke omfattes af lovudkastets afsnit 1, men derimod af § 28, se herom nærmere bemærkningerne til denne paragraf. Det må være overladt til den enkelte pensionskasse at afgøre, om et ønske fra et eller flere medlemmers side om sådan opdeling kan imødekommes.

Det er i praksis antaget, at tilsynslovens regler vedrørende arbejdsgivertilsagn om pension alene gælder for tilsagn om løbende, livsbetingede ydelser. Et arbejdsgivertilsagn om kapitaludbetaling vil derfor ikke være omfattet af tilsynsloven, antagelig heller ikke selv om kapitalen skal udbetales i rater. Derimod er det efter praksis ikke afgørende for spørgsmålet om tilsynslovens anvendelse, om pensionskassen som sådan har nogen forsikringsrisiko. En pensionskasse kan være omfattet af tilsynsloven, selv om der i kassen alene foregår en opsparing af beløb, der fordeles på konti for hvert enkelt medlem, nemlig hvis det på forhånd er bestemt, at de opsavede beløb til sin tid skal anvendes til køb af renteforsikring (livrente, eventuelt tillige over-

levelsesrente). I denne forbindelse kan også henvises til tilsynslovens § 6:

»En pensionskasse, der består af mindre end 50 medlemmer, må ikke yde pension under nogen anden form end den, at kassen indkøber livrenter for de for hvert enkelt medlem opsparede bidrag med renter, medmindre ministeren for handel og industri efter indstilling fra forsikringsrådet tillader afvigelser herfra, eller pensionskassens forpligtelse til at yde pension er genforsikret fuldt ud i et statsanerkendt livsforsikringselskab (pensionsforsikringselskab).«

En pensionskasse med under 50 medlemmer skal altså have karakter af en opsparingskasse. Der er ingen mindstegrænse for antallet af en pensionskasses medlemmer, og der er for så vidt intet til hinder for, at en pensionskasse i tilsynslovens forstand kan omfatte kun ét medlem.

På linie hermed er det i handelsministeriets og forsikringsrådets praksis antaget, at et tilsagn fra en af tilsynsloven omfattet arbejdsgiver til hans arbejdstager(e) om pension i den form, at der under ansættelsesperioden opspares en kapital, som efter arbejdsgiverens bestemmelse til sin tid skal anvendes til køb af en livrente for arbejdstageren, må behandles som en af tilsynsloven omfattet pensionskasse. Det samme må antagelig gælde i tilfælde, hvor der som led i en pensionskasseordning er etableret en særlig opsparingskasse for nytilkomne arbejdstagere, som først efter at have opnået en vis anciennitet overføres til den »egentlige« pensionskasse, hvorfra der til sin tid sker løbende, livsbetingede pensionsudbetalinger. Her vil de 2 afdelinger af kassen antagelig blive behandlet som en enhed, således at også opsparingsafdelingen anses for omfattet af tilsynsloven. Muligvis vil man på tilsvarende måde anse en opsparingsordning for yngre arbejdstagere for omfattet af tilsynsloven, såfremt de opsparede beløb senere, når de pågældende arbejdstagere har opnået en vis anciennitet, skal anvendes som kapitalindskud i en pensionsforsikring eller en opsat livrenteforsikring for de pågældende.

Det fremgår heraf, at et vilkår fra arbejdsgiverens side om, at en kapital, der opspares i pensionsøjemed, på et senere tidspunkt skal anvendes som indskud i en nærmere betegnet pensionsordning med løbende udbetalinger, kan være således formuleret, at det er tvivlsomt om opsparingsordningen er omfattet af tilsynsloven. Tvivl kan endvidere opstå i visse »blandede« tilfælde, hvor der i aftalen mellem arbejdsgiver

og arbejdstager på forhånd er åbnet adgang til at fravige klausulen om indskud i pensionsordning med løbende udbetalinger, således at der i stedet sker udbetaling af selve den opsparede kapital til arbejdstageren, eventuelt til dennes efterladte. Afgørende for, om ordningen omfattes af tilsynsloven, må det antages at være, om opsparingen som hovedregel skal munde ud i en ordning med løbende udbetalinger, eller om dette ikke er tilfældet. Det vil således kunne bero på en konkret vurdering fra tilsynsmyndighedens side, om en opsparingsordning skal behandles som en pensionskasse i tilsynslovens forstand. Der kan herunder tænkes at forekomme den mellem løsning, at en opsparingsordning vel anses som en af tilsynsloven omfattet pensionskasse, men således at tilsynsmyndigheden ikke vil modsætte sig en bestemmelse i pensionsaftalen om, at kapitalen til sin tid med arbejdsgiverens samtykke kan udbetales kontant — eller anbringes i f.eks. værdipapirer — i stedet for at blive anvendt som indskud i en ordning med løbende pensionsudbetalinger. I sådanne særordninger vil forsikringsrådets tilladelse til, at der finder kapitaludbetaling sted med andre ord ikke være nødvendig.

Hvis tilvejebringelsen af en kapital, der på et senere tidspunkt skal anvendes til f.eks. køb af en livrente, ikke finder sted gennem en »egentlig« opsparing - f.eks. ved indskud i pengeinstitut eller ved opsamling i værdipapirer - men ved tegning af en forsikring med kapitaludbetaling, antages den pågældende ordning ikke at være omfattet af tilsynslovens regler om pensionskasser. Dette resultat er støttet på tilsynslovens § 1, stk. 2, hvorefter tilfælde, hvor en virksomheds pensionsforpligtelse er overført til et anerkendt livsforsikringselskab, er undtaget fra tilsynsloven.

Udover at vise nogle af de tvivlsspørgsmål, som rejser sig i forbindelse med tilsynslovens anvendelse på opsparingsordninger med klausul om senere køb af livrente eller lignende, tjener foranstående omtale af tilsynslovens praktisering til at illustrere, at der ikke i alle tilfælde uden for skattelovgivning findes en skarp grænse mellem pensionsordninger med henholdsvis løbende (livsbetingede) udbetalinger og kapitaludbetaling. Dette gælder for så vidt også uden for pensionskasseområdet, idet der f.eks. under visse betingelser er mulighed for at opnå en kapitaludbetaling ved genkøb af en livrente, jfr. også reglerne om engangsudbetaling til tjenestemænd, der fratræder stillingen før opnået

pensionsalder. Da der på den anden side efter udkastet - i overensstemmelse med gældende lov - er knyttet forskellige skattemæssige virkninger til de 2 former for pensionsordninger, må grænsedragningen mellem ordninger med løbende udbetalinger og kapitalordninger fremgå af selve skattereglerne. Man har her i lovdkastet anlagt det hovedsynspunkt, at man som pensionsordning med løbende udbetalinger alene medtager sådanne pensionskasseordninger og forsikringer, som efter deres principale indhold ved normalt forløb alene hjemler arbejdstageren, respektive selvpensionisten, eventuelt tillige eller alene hans efterladte ægtefælle eller mindreårige børn, ret til løbende, livsbetingede ydelser. Dette hovedsynspunkt har for pensionskassers vedkommende medført dels vilkåret om, at pensionskassen skal være omfattet af tilsynsloven (bortset fra de særlige regler i § 1, stk. 5), dels det yderligere vilkår for opsparingskasser, at indkøb af renteforsikring eller lignende ikke kan undlades uden forsikringsrådets samtykke. Herefter vil udbetaling fra en af stk. 2 omfattet pensionskasse i anden form end som løbende, livsbetingede ydelser kun kunne ske i de undtagelsestilfælde, hvor der efter tilsynslovens regler om udtrædelsesgodtgørelse til fratrådte arbejdstagere eller efter forsikringsrådets konkrete tilladelse måtte være åbnet adgang hertil.

Det må dog nævnes, at der i vedtægterne for enkelte pensionskasser, der er omfattet af tilsynsloven, er indeholdt regler om udbetaling efter et medlems død af visse ydelser, som ikke har karakter af løbende, livsbetingede pensionsydelser til efterladt ægtefælle eller mindreårige børn. Sådanne subsidiære udbetalingsvilkår kan ikke være til hinder for skattemæssigt at behandle pensionskassen som en pensionsordning med løbende udbetalinger, men hvis udbetaling sker i overensstemmelse med de nævnte subsidiære vilkår, må konsekvensen være, at der indtræder afgiftspligt i overensstemmelse med udkastets § 14.

En opsparingskasse, der er omfattet af tilsynsloven, vil eventuelt kunne behandles som »P-opsparing« efter reglerne i § 4, forudsat at vilkårene for »P-opsparing« er opfyldt. Dette gælder, uanset om vilkårene i § 1 er opfyldt eller ej, og den pågældende arbejdstager vil således i visse tilfælde have mulighed for at vælge mellem at få en ordning behandlet som »P-pensionskasse« eller som »P-opsparing«. På dette punkt afviger udkastet fra rfl., der ikke antages at hjemle mulighed for at behandle en

af tilsynsloven omfattet opsparingskasse efter reglerne for kapitalpension.

Denne forskel mellem udkastet og rfl. må ses i sammenhæng med den almindelige adgang, som udkastet giver til at *vælge* »P-stempling«.

ad stk. 3.

For at beskatningsreglerne for P-ordninger skal kunne finde anvendelse på en pensionsordning med løbende udbetalinger, som er baseret på forsikring, må forsikringen foruden vilkårene i stk. 1 b opfylde de særlige betingelser i stk. 3, der omtales nærmere i det følgende.

For det første skal forsikringen være oprettet her i landet i et forsikringsselskab, som er berettiget til at drive forsikringsvirksomhed her. Denne regel udelukker ikke, at forsikringen kan oprettes i et udenlandsk selskab, når det sker i et her i landet værende generalagentur for det pågældende selskab. Efter de herom gældende bestemmelser skal et sådant **general**-agentur have depot her i landet, der modsvarer agenturets aktuariemæssigt opgjorte forpligtelser, og agenturet fremtræder for så vidt i denne relation som et selvstændigt forsikringsselskab.

Udkastet adskiller sig på dette punkt fra rfl., hvorefter også forsikring oprettet i udlandet i derværende forsikringsselskaber er omfattet af reglerne om fuld fradragsret for præmiebetaling m.v. Den foreslåede ændring skyldes *dels*, at undersøgelsen af, om en udenlandsk forsikringsordning opfylder de skattemæssige vilkår for fuld fradragsret m.v., i praksis volder store vanskeligheder, navnlig som følge af de forskelligartede forsikringsbetingelser, der her kan være tale om, *dels* at reglerne om pligt til at indeholde afgift og om kontrollen med udbetalingeres påbegyndelse m.v. ikke vil kunne praktiseres over for udenlandske ordninger. Derimod vil præmier til en udenlandsk forsikring efter udkastet fortsat være fradragsberettigede inden for den i udkastets § 28 omhandlede fradragsramme. Der kan i øvrigt henvises til bemærkningerne til udkastets § 33.

I modsætning til § 2, stk. 1 a, og § 3, stk. 1 a, hvorefter det pågældende forsikringsselskab skal være berettiget til at drive /mforsikringsvirksomhed her, er det i § 1, stk. 3, alene foreskrevet, at selskabet skal være berettiget til at drive forsikringsvirksomhed her. Forskellen beror på, at § 1 også omfatter invalideforsikring, som vil kunne tegnes i et skadesforsikringsselskab.

Forsikringen skal opretholdes med forsikringstageren som forsikret og ejer af forsikringen. Hvis indbetalingerne helt eller delvis foretages af en arbejdsgiver som led i en pensionsaftale, kan arbejdsgiveren dog stå som forsikringstager, men i så fald med arbejdstageren som forsikret og ejer af forsikringen.

Kravet om, at forsikringstageren, respektive arbejdstageren, skal være forsikret, d.v.s. at forsikringen skal være tegnet på dennes liv, skal sikre, at ordningen fremtræder som en pensionsordning. Der skal således være tale om *enten* en livrente- eller invaliderenteforsikring, hvorved der alene tilsikres alders- eller invalidepension, så længe den pågældende arbejdstager eller selvpensionist selv er i live, *eller* en overlevelserente, hvorved der efter den pågældendes død tilsikres eventuel efterlevende ægtefælle eller mindreårige børn enke-, enkemands- eller børnepension. Efter rfl. gælder der ikke noget tilsvarende vilkår om, at en forsikring skal være tegnet på »hovedpersonens« eget liv, men en bestående forsikring, der på dette punkt ikke opfylder udkastets vilkår (f.eks. en livrente, der som led i en pensionsordning for en arbejdstager måtte være tegnet med arbejdstagerens hustru som forsikret), vil kunne fortsættes uændret som P-ordning inden for rammerne af § 1, stk. 6 og 7.

Ved forsikringens »ejer« må forstås den person, som har samtlige ejerbeføjelser i henhold til forsikringsaftalen, herunder navnlig retten til at oppebære samtlige forsikringsydelse, så længe han lever, og til at bestemme, hvem der som begunstiget skal være berettiget til forsikringsydelse (overlevelserente) efter hans død samt til at disponere over forsikringen ved genkøb eller lignende — i det omfang sådan disposition efter forsikringsaftalens indhold måtte være mulig. Ejervilkåret vil dog ikke være til hinder for, at den pågældende ved aftale med tredjemand forpligter sig til i et nærmere angivet omfang at undlade ændringer i en bestående forsikringskontrakt. En sådan båndlæggelsesaftale vil næppe være praktisk forekommende i selvpensioneringsordninger. I aftalen vedrørende en pensionsordning i ansættelsesforhold, der hviler på forsikring, vil der derimod normalt være optaget sådanne båndlæggelsesvilkår, at arbejdstageren ikke uden arbejdsgiverens samtykke kan foretage nogen disposition vedrørende forsikringen, så længe denne løber. I henhold til rfl.'s § 3, stk. 1, er det et skattemæssigt krav, at der mellem arbejdsgiver og arbejdstager er aftalt sådan båndlæggelse, og der vil ikke efter udkastet væ-

re noget til hinder for, at der fremtidig træffes tilsvarende båndlæggelsesaftale.

Hvis derimod ejerbeføjelserne vedrørende en bestående forsikring *overføres* til en anden person, indtræder der afgiftspligt i henhold til udkastets § 15, stk. 1.

Af udkastets § 7 fremgår, at arbejdsgiveren i visse tilfælde kan forbeholde sig retten til udbetaling fra forsikringen. I det omfang sådanne »tilbageførselsforbehold« er gældende, kan arbejdstageren ikke anses som egentlig ejer af forsikringen, og § 7 må f.s.v. ses som en undtagelse fra ejervilkåret.

En anden undtagelse fra ejervilkåret gælder vedrørende overlevelserente, hvad enten en sådan er oprettet som selvpensioneringsordning eller som led i en pensionsaftale med en arbejdsgiver, jfr. sidste punktum i stk. 3, hvorefter reglerne også omfatter overlevelserente, der opretholdes med ejerens ægtefælle eller tidligere ægtefælle som forsikret. Det typiske eksempel herpå vil være en overlevelserente, der er tegnet på mandens liv, og som ejes af hustruen. Bestemmelsen kan ses i sammenhæng med den i de indledende bemærkninger nævnte lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse. I denne lov, der omfatter tjenestemænd og andre, hvem en enkepension er sikret som led i deres tjensteforhold, er det bl.a. bestemt, at retten til enkepension ikke berøres af, at separation mellem ægtefællerne har fundet sted, *samt at* det i skilsmissetilfælde bestemmes ved bevillingen eller dommen, hvorvidt en individuel overlevelserente skal overgå til den fraskilte hustrus fri rådighed. Ifølge udkastets § 15, stk. 2, 2. punktum indtræder der ikke afgiftspligt i tilfælde, hvor en overlevelserente overgår til en fraskilt hustru i overensstemmelse med nævnte lovregel. Er enkepensionsordningen kollektiv, gælder der særlige regler om enkepensionsretten og om deling af enkepensionen i tilfælde, hvor manden efter at være fraskilt har indgået nyt ægteskab. De indskrænkninger i mandens dispositionsret, som disse regler medfører, kan ikke anses for stridende mod udkastets ejervilkår.

Bestående renteforsikringer vil inden for rammerne af overgangsreglerne i § 1, stk. 6 og 7, kunne fortsættes som »P-forsikring«, uanset om vilkåret om, at forsikrede skal være ejer af forsikringen, er opfyldt, men for bestående forsikringer af denne art vil fradragsretten fremover alene tilkomme forsikringens ejer, jfr. herom nærmere bemærkningerne til § 32.

ad stk. 4.

Bestemmelsen sidestiller visse forsikringer med udbetaling af såkaldt garanterede, d.v.s. ikke-livsbetingede, ydelser med de i stk. 1 b omhandlede forsikringer. Det gælder forsikringer, der bortset fra garantibestemmelsen opfylder vilkårene i stk. 1 b smh. m. stk. 3, når præmien for garantien ikke overstiger 10 pct. af den samlede forsikringspræmie. Hvis f.eks. årspræmien for en af stk. 1 b smh. m. stk. 3 omfattet livrente andrager 900 kr., kan det i policen fastsættes, at ydelser svarende til alderspensionen skal udbetales i en vis periode, uanset om den forsikrede måtte være i live, når det kan ske, uden at præmien for forsikringen derved kommer over 1.000 kr. I tilsvarende omfang kan det i en overlevelserente til fordel for hustruen fastsættes, at ydelser svarende til enkepensionen skal udbetales i en vis periode efter mandens død, uanset om hustruen lever.

Bestemmelsen er medtaget, fordi der eksisterer kollektive pensionsforsikringer med garantibestemmelser, som hidtil skattemæssigt er behandlet som rateforsikring kombineret med opsat livrente (>livrente med garanti<) eller som arverente, jfr. herom bemærkningerne til § 2, stk. 2. Garantien for udbetaling vil ofte tjene et pensionsformål, f.eks. i tilfælde hvor garanterede ydelser, der er sikret i forbindelse med en livrente, tilfalder efterlevende ægtefælle eller mindreårige børn, eller hvor en hustru, til fordel for hvem der er tegnet en overlevelserente med garanti, afgår ved døden før garantiperiodens udløb, og de resterende ydelser derefter tilfalder mindreårige børn. Man har derfor fundet det rigtigst også at behandle denne forsikringstype som pensionsordning med løbende udbetalinger. Praktisk taget alle de eksisterende forsikringer af denne art vil kunne indpasses under 10 pct. vilkåret.

Da en garantibestemmelse medfører, at de pågældende forsikringsydelser skal udbetales i alle tilfælde, selv om forsikrings- eller arbejdstager er afgået ved døden uden at efterlade sig enke eller mindreårige børn, vil garanterede ydelser i visse tilfælde kunne tilfalde personer, der ikke er omfattet af stk. 1 b. I sådanne tilfælde vil der indtræde afgiftspligt efter reglerne i udkastets § 14, stk. 2. Til understregning af pensionsformålet har man i øvrigt i stk. 4, sidste punktum - ligesom for de ordninger med garanterede udbetalinger eller kapitaludbetaling, der er omhandlet i §§ 2-4 - foreskrevet visse begrænsninger i

adgangen til at indsætte begunstigede, som skal oppebære de garanterede ydelser, efter at den principalt berettigede er afgået ved døden. Her ved bemærkes, at hvis talen er om en »overlevelserente med garanti«, følger det allerede af reglen om garantiens begrænsning, at der som principalt begunstiget skal være indsat en af de i stk. 1 b nævnte personer, normalt forsikrings- eller arbejdstagers ægtefælle. Bortset herfra kan som begunstiget for det første indsættes forsikredes (forsikringstagerens eller arbejdstagerens) »nærmeste pårørende«, hvorved i henhold til lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler skal forstås principalt forsikredes ægtefælle, subsidiært forsikredes børn, mest subsidiært forsikredes arvinger i henhold til lov eller testamente. Som begunstigede kan endvidere indsættes for sikredes ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle, og/eller livsarvinger, herunder stedbørn og adoptivbørn og disses livsarvinger, idet der her - i modsætning til begunstigeelse af »nærmeste pårørende«, hvor rækkefølgen af begunstigede er lovbunden - er fri adgang til at udpege principalt og subsidiært begunstigede blandt nævnte kreds af personer.

Reglen om indsættelse af livsarvinger som begunstigede afviger på 2 punkter fra reglen i stk. 1 b i.f. om børnepension:

- 1) Stk. 4 omfatter også børns afkom (børnebørn o s v) Begrundelsen herfor har været, at man, når talen er om garanterede ydelser, har fundet det mindre rimeligt, om f.eks. en afdød arbejdstagers mindreårige, forældreløse børnebørn i denne forbindelse skulle stilles ringere end afdødes egne - måske voksne - børn. Der kan herved henvises til de tilsvarende regler i udkastets § 2, stk. 1 c, § 3, stk. 1 d, og § 4, stk. 1 d.
- 2) Da de garanterede ydelser i alle tilfælde kommer til udbetaling, har man ikke her - således som ved de i stk. 1 b omhandlede livsbetingede ydelser - kunnet begrænse begunstigelsesreglen til at vedrøre *mindreårige* livsarvinger m.fl. På den anden side følger det af reglen i § 9, stk. 1 a, at kun udbetaling til mindreårige livsarvinger m.fl. vil blive beskattet som pension, medens der, hvor retten til garanterede ydelser tilkommer livsarvinger m.fl. over 24 år, indtræder afgiftspligt i henhold til § 14, stk. 2.

Bortset fra det ovenfor anførte om »overlevelserente med garanti« er det ikke noget vilkår,

at der i policen indsættes begunstigede. Er begunstigede ikke indsat, eller hvis ingen af de indsatte begunstigede er i live, tilfalder forsikringsydelseerne forsikringstagerens eller arbejdstagerens dødsbo, bl.a. med den virkning, at af dødes eventuelle kreditorer vil kunne søge fyldestgørelse heri.

ad stk. 3.

Som omtalt under bemærkningerne til stk. 1 b omfatter tilsynsloven alene pensionskasser for personer, der er ansat i privat virksomhed. Tilsynsloven omfatter således ikke pensionskasser for personer, der driver selvstændigt erhverv (f. eks. Lægernes Pensionskasse) og heller ikke pensionskasser, der udelukkende omfatter offentligt ansatte arbejdstagere. Disse pensionskasser vil følgelig ikke være omfattet af udkastets § 1, stk. 1 b smh. m. stk. 2, men efter stk. 5 kan finansministeren bestemme, at bl.a. sådanne pensionskasser skal behandles efter reglerne for pensionsordning med løbende udbetalinger. Det er dog herved en forudsætning, at de pågældende pensionskasser, pensionsfonds eller lignende har til formål at udbetale pensionsydelser som omhandlet i stk. 1 b. I øvrigt må der, forinden reglen i stk. 5 bringes i anvendelse på en pensionskasse eller lignende, forudsættes foretaget en nærmere gennemgang af kassens vedtægter m.v. med særligt henblik på, om der på betryggende måde er sikret overholdelse af udbetalingsvilkårene og af pligterne for pensionskassen til at foretage indberetninger og indeholde afgift o.s.v. efter reglerne i nærværende lovudkast.

Bestemmelse i medfør af stk. 5 vil eventuelt kunne træffes, uden at den pågældende pensionskasse eller lignende udtrykkeligt har ansøgt herom. Normalt må ansøgning dog forudsættes indgivet, før reglen bringes i anvendelse på en pensionskasse. Uanset om bestemmelse i medfør af stk. 5 måtte blive truffet efter ansøgning eller ej, vil den pensionskasseordning, for hvilken sådan bestemmelse er truffet, kunne vælges helt eller delvis henført under reglerne i § 28 om forsikring eller pensionskasse, der ikke behandles som »P-ordning«.

For bestående pensionskasser, der ikke er omfattet af tilsynsloven, men som hidtil har været omfattet af rfl.s regler om fuld fradragsret for indbetalinger, vil det være af betydning, at den omtalte ansøgning indgives snarest muligt bl.a. med henblik på den i udkastets § 33 c omhandlede adgang til at tillade midlertidig bibeholdelse

af hidtidige skattemæssige begunstigelser, indtil endelig afgørelse om de enkelte pensionskassers fremtidige skattemæssige behandling er truffet, jfr. herom nærmere bemærkningerne til § 33.

Ud over pensionskasser og lignende omhandler stk. 5 tontineordninger, der går ud på at sikre deltagerne alderdomsforsørgelse, jfr. den tilsvarende bestemmelse i rfl.s § 1, stk. 3.

En tontineordning af denne karakter kan betragtes som en oprindelig form for selvpensionering på forsikringslignende grundlag. For hver deltager i den pågældende afdeling eller tontine under det pågældende pengeinstitut er der oprettet særskilt konto, hvorfra der efter nærmere regler finder ratevise udbetalinger sted. Når en af deltagerne dør, tilfalder indeståendet på den pågældende konto de øvrige deltagere. For tontineordninger, der er skattemæssigt godkendt i medfør af rfl.s § 1, stk. 3 - sådan godkendelse er meddelt for ordninger i »Bikuben« - vil det ikke være nødvendigt at søge fornyet godkendelse i henhold til udkastets § 1, stk. 5, idet virkningerne af hidtidig godkendelse er opretholdt ved overgangsreglen i stk. 6, sidste punktum. På dette punkt får stk. 5 derfor alene betydning for eventuelle senere etablerede tontineordninger samt i tilfælde af, at reglerne for de allerede godkendte tontiner ønskes ændret.

ad stk. 6.

Om de almindelige synspunkter, der ligger til grund for reglen i 1. og 2. punktum vedrørende de midler, der indestår i en eksisterende pensionsordning med løbende udbetalinger, henvises til de indledende bemærkninger under D, punkt 2. Det fremgår af reglen, at de beløb, der hidrører fra hidtidige indbetalinger til en af rfl.s § 1, stk. 1 c, omfattet pensionskasse, liv-, overlevelsels- eller invaliderente, skal behandles som »P-midler«, således at den pågældende ordning i nævnte omfang er undergivet skatte- og afgiftsreglerne i udkastets afsnit 1, kapitel 2-5. Dette gælder ikke alene for selve de hidtidige indbetalinger, men også for den herpå faldende rentetilvækst eller lignende.

Det er en forudsætning, at den pågældende pensionskasseordning eller forsikring ikke af den pågældende er valgt henført under reglerne i rfl.s § 1, stk. 1 d, nr. 3, om begrænset fradragsret for indbetalingerne. I det omfang midlerne måtte hidrøre fra sådanne begrænset fradragsberettigede indbetalinger, gælder reglerne i udkastets § 28.

Af forudsætningen om, at forsikringen m.v. skal være omfattet af rfl.s § 1, stk. 1 c, kan endvidere udledes, at pårørendeconditionen efter denne lovbestemmelse skal være opfyldt, jfr. herom nærmere foranstående bemærkninger til stk. 1 b. F. eks. vil en overlevelserente, der er tegnet til fordel for en ikke-pårørende, ikke være omfattet af udkastet, og udkastets afgiftsregler vil følgelig ikke finde anvendelse ved engangsudbetaling eller lignende fra en sådan forsikring. Derimod følger det af statsskattelovens § 4 c, at de løbende (livsbetingede) udbetalinger også fra sådan forsikring vil være indkomstskattepligtige.

De synspunkter, der ligger bag reglen i 3 punktum om adgang til med virkning for fremtidige indbetalinger at vælge en bestående pensionskasseordning eller forsikring behandlet efter reglerne for pensionsordninger med løbende udbetalinger, er omtalt i de indledende bemærkninger under D, punkt 4. Reglen får betydning for de pensionskasse- og forsikringsordninger med løbende, livsbetingede udbetalinger, der vel opfylder vilkårene i rfl.s § 1, stk. 1 c, om at være oprettet til fordel for den pågældende skatteyder selv eller hans pårørende, men som ikke er i overensstemmelse med de i foranstående bemærkninger til stk. 1 b omtalte alders- eller begunstigelsesvilkår. Der kan også henvises til bemærkningerne ad stk. 3 om tilfælde, hvor den forsikrede ikke er ejer af forsikringen.

For en pensionskasseordning er det en forudsætning for reglens anvendelse, at den pågældende arbejdstager er optaget som medlem af pensionskassen før den nye lovs ikrafttræden. Er dette vilkår opfyldt, vil reglen på den anden side også omfatte eventuelle senere forhøjelser af de fremtidige indbetalinger, cfr. nedenfor om forsikring. Denne særregel for pensionskasser må ses på baggrund af, dels at det her ville være særligt upraktisk at udskille eventuelle forhøjelser, dels at der for pensionskasseordninger i almindelighed ikke kan antages at være nogen fare for misbrug. I øvrigt må det efter de foreliggende oplysninger antages, at de bestående pensionskasseordninger under tilsyn kun i uvæsentligt omfang afviger fra vilkårene i stk. 1 b. For senere tilkomne medlemmer af samme pensionskasse gælder udkastets almindelige vilkår, og ændringer i nugældende pensionskassevedtægter kan af denne grund i visse tilfælde vise sig nødvendige (jfr. dog herved den i stk. 1 b indeholdte dispensationsmulighed

vedrørende 60-års grænsen). Hvad angår bestående pensionskasseordninger, der vel er omfattet af rfl.s § 1, stk. 1 c, men som ikke er under tilsyn, henvises til bemærkningerne til stk. 5 samt til § 33.

Hvor talen er om en - kollektiv eller individuel - forsikringsordning, er det et vilkår, at forsikringen for den enkelte person er oprettet før skæringstidspunktet. Heri ligger, at endelig aftale med forsikringsselskabet skal være indgået før nævnte tidspunkt. Som det nærmere skal omtales i tilslutning til stk. 7, gælder der dernæst en begrænsning med hensyn til størrelsen af de fremtidige indbetalinger.

Det er ved udkastets formulering forudsat, at de ordninger, der med virkning for fremtidige indbetalinger vælges behandlet som pensionsordning med løbende udbetalinger i kraft af overgangsreglerne, »P-stemples« efter nærmere af finansministeren fastsatte regler. Det må anses for hensigtsmæssigt, at der for disse ordninger kommer til at gælde en særlig betegnelse, som angiver, at behandlingen som »P-ordning« sker med hjemmel i overgangsreglerne. Dette vil bl.a. kunne få betydning ved praktiseringen af overgangsbestemmelserne i udkastets kapitel 2-5.

Reglen i sidste punktum om tontineordninger er omtalt under bemærkningerne til stk. 5.

Om muligheden for at foretage ændringer i de forsikringer m.v., der alene i kraft af overgangsreglerne behandles som »P-ordninger«, henvises til bemærkningerne til udkastets § 15, stk. 5.

ad stk. 7.

Som omtalt under D, punkt 4, i de indledende bemærkninger har man ikke ment, at hensynet til allerede bestående forsikringsordninger m.v. kan række videre end til at lade de bestående ordninger fortsætte uændret som »P-ordninger« med (højest) samme indbetalinger som hidtil. Ved den nærmere udformning af denne begrænsning vedrørende fremtidige indbetalinger har man, når talen er om forsikring — i modsætning til opsparing, jfr. udkastets § 4, stk. 4 - henholdt sig til en forsikrings teknisk definition af, hvad der må forstås ved forhøjelse af de tidligere aftalte indbetalinger. En »forøgelse af de fremtidige præmiers kapitalværdi« kan foreligge ikke alene, hvor en hidtil aftalt årspræmie forhøjes, men også ved forlængelse af den tidligere aftalte præmiebetalingsperiode. På den anden side skal en forhøjelse af

årspræmien, som modsvares af en afkortning i præmiebetalingsperioden - således at den aktuarmæssigt beregnede kapitalværdi af de fremtidige præmier er den samme før og efter ændringen — ikke behandles som forhøjelse i udkastets forstand.

Begrænsningen vedrørende forhøjede præmiebetalinger skal efter udkastet ikke gælde, hvor forsikringsbonus i henhold til en tidligere indgået aftale anvendes til opskrivning af forsikringen. »P-reglerne« kan således også gælde for forhøjelser hidrørende fra bonustilskrivning, uanset om forsikringen i øvrigt opfylder udkastets vilkår.

Til § 2.

De nugældende bestemmelser i rfl. § 1, stk. 1 c, sidestiller visse kapitalforsikringer med ratevis udbetaling (annuitetsforsikringer og arverenter) med renteforsikringer, d.v.s. forsikringer med løbende, *livsbetingede* udbetalinger. Det hedder herom: »Som renteforsikring betragtes annuitetsforsikringer, når forsikringssummens ratevis udbetaling efter policen skal udstrækkes over et åremål af 10 år eller mere, eller når forsikringen er kombineret med en opsat livrenteforsikring, samt arverenter, alt for så vidt der ikke ved policen er tillagt den til udbetalingen berettigede valgfrihed mellem ratevis eller samlet udbetaling af forsikringssummen.«

Ligesom for renteforsikringer drejer det sig om forsikringer, der er oprettet til fordel for den skattepligtige selv eller hans pårørende, jfr. bemærkningerne til § 1, stk. 1 b.

For annuitetsforsikringer og arverenter af denne art er der således fuld fradragsret for indbetalingerne. Løbende udbetalinger i overensstemmelse med forsikringernes indhold indkomstbeskattes i medfør af rfl. § 5 b, medens der i tilfælde af udbetaling af tilbagekøbsværdi eller dispositioner som omhandlet i rfl. § 6 b skal svares afgift med 25 pct.

Lovens vilkår om, at der ikke i policen må være tillagt den til udbetalingen berettigede valgfrihed mellem ratevis eller samlet udbetaling af forsikringssummen — den såkaldte inkonvertibilitet - udelukker dog ikke forsikringens ejer fra før den aftalte forsikringsbegivenheds indtræden at ophæve forsikringen og få en eventuel genkøbsværdi udbetalt, imod at der indeholdes 25 pct. afgift. Der vil heller ikke af skattemæssige grunde være noget til hinder for, at forsikringsselskabet, efter at forsikringsbegi-

venheden er indtrådt, tillader rateudbetalingerne afløst af en engangsudbetaling, hvori der skal indeholdes 25 pct. afgift. Da der her, i modsætning til renteforsikringer med livsbetingede udbetalinger, er tale om kapitalforsikringsydelse, som efter forsikringsbegivenhedens indtræden i alle tilfælde skal komme til udbetaling, vil forsikringsselskabet ikke modsætte sig sådan konvertering til engangsudbetaling, hvis ikke policen tillægger trediemand rettigheder, som er til hinder derfor. De omhandlede lovregler gør det derfor muligt at tegne forsikringer, der ikke skal dække et pensionsbehov, men som alene tegnes med henblik på at opnå en skattebesparelse ved at udnytte den fulde fradragsret for indbetalingerne mod senere i stedet for indkomstskat af fradragene at svare den relativt lempelige, proportionale 25 pct. afgift af engangsudbetalingen. Det er så meget mere fristende at skaffe sig skattemæssige fordele på denne måde, som de gældende regler ikke hindrer, at man belåner en sådan forsikring. Ved at belåne forsikringen kan man skaffe sig midler til at finansiere en væsentlig del af forsikringspræmierne, der fuldt ud kan fratrækkes i den skattepligtige indkomst, jfr. i øvrigt bemærkningerne til udkastets § 15.

Hertil kan føjes, at rateforsikrings og arverenters karakter af kapitalforsikring medfører, at forsikringsydelse vil komme til udbetaling, selv om der ved den forsikredes død ikke efterlades »pårørende«. Herved må forudsætningen for den fulde fradragsret for indbetalingerne for så vidt siges at briste.

De anførte betænkeligheder ved, at de omhandlede rateforsikringer skattemæssigt er sidestillet med renteforsikringer, har rejst spørgsmålet, om det ikke ville være rigtigst, at rateforsikringer i alle tilfælde undergives skattereglerne for kapitalforsikring, jfr. §§ 3 og 28. Man har imidlertid fundet, at vægtige hensyn taler for vedblivende at have regler, hvorefter visse nærmere beskrevne rateforsikringer, der kan antages at være oprettet med henblik på daskning af et reelt pensionsbehov, undergives samme skattemæssige vilkår som de i udkastets § 1 omhandlede pensionsordninger med løbende udbetalinger, navnlig således at der fortsat vil være fuld fradragsret for indbetalingerne til disse rateforsikringer.

Til støtte herfor må for det første nævnes, at selve garantien for, at rateudbetalinger vil ske, uanset om den eller de i policen indsatte

begunstigede lever eller ej, i visse tilfælde vil kunne tjene et egentligt pensionsformål. I modsætning til overlevelsesserter, hvis udbetaling er betinget af, at den, til fordel for hvem forsikringen er tegnet, lever på de fastsatte udbetalingstidspunkter, kan der ved tegning af en rateforsikring sikres udbetalinger efter forsikringsdøds f. eks. til børn, der ikke var født ved forsikringens oprettelse, eller til en efterladt ægtefælle, med hvem forsikrede blev gift efter forsikringens oprettelse, jfr. herved de tilsvarende synspunkter under bemærkningerne til § 1, stk. 4. Dernæst har man heller ikke ment at kunne se bort fra, at mange erfaringsmæssigt foretrækker en pensionsform, der ud over sikring af alders-, invalide-, enke- og/eller børnepension indeholder en garanti for, at der i alle tilfælde vil komme beløb til udbetaling, selv om der ved død ikke måtte være efterladt pårørende inden for nævnte kreds af pensionsberettigede. Specielt viser erfaringen, at selvstændige erhvervsdrivende, som ikke har en arbejdsgiver, der kan bidrage til præmiebetalingen, men selv skal udrede hele præmien, i talrige tilfælde foretrækker en ordning med kapitaludbetaling fremfor en ordning med løbende, *livsbeholdning* de udbetalinger for herved at sikre sig mod den eventuelitet, at de indbetalte pensionsbidrag »går helt tabt«. Forsikringsselskabernes arbejde med at skabe pensionsordninger for selvstændige erhvervsdrivende kunne derfor befrygtes at blive stærkt hæmmet, hvis skattereglerne forhindrede, at rateforsikringer kunne tages i anvendelse i dette øjemed.

Endelig må det i denne forbindelse fremhæves, at faren for skattemæssig udnyttelse af rateforsikringerne i strid med lovens hensigt i væsentlig grad vil være mindsket gennem 30 pct.-afgiften i udkastets § 14 og reglerne om tillægsskat i § 26, jfr. også udkastets § 15 om afgiftspligt bl.a. i tilfælde af belåning.

Forudsætningen for adgangen til at oprette rateforsikring med fuld fradragsret for indbetalingerne må dog være, at forsikringens principale formål er at sikre pensionsydelse. Man har derfor ved den nærmere udformning af de vilkår, der herefter skal gælde for »P-rateforsikring«, fulgt samme retningslinier som ved de i foranstående bemærkninger til § 1, stk. 2, omtalte pensionsordninger med løbende udbetalinger. På den anden side har man i udkastet ikke medtaget det hidtil gældende vilkår om, at forsikringen skal være »inkonvertibel«. Som det

fremgår af bemærkningerne ovenfor, er dette vilkår stort set uden reel betydning.

Man har ikke fundet tilstrækkelig anledning til at medtage arverenter som »P-rateforsikring«, bortset fra overgangsreglerne i stk. 2-3 om allerede oprettede arverenteforsikringer. Behovet for pensionssikring af efterladte gennem garanterede ydelser må antages at kunne dækkes i fornødent omfang enten ved benyttelse af reglerne i § 2 om »P-rateforsikring« eller ved oprettelse af »P-forsikring« med garanti som om handlet i § 1, stk. 4. I denne forbindelse kan også nævnes, at der vil være mulighed for at behandle arverente efter reglerne i § 3 om »P-kapitalforsikring«.

ad stk 1 a.

Om de hensyn, der har motiveret begrænsningen til her i landet oprettede forsikringer, henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 3.

Ud over de tidligere nævnte regler om forhøjet afgift og tillægsskat i udkastets §§ 14 og 26, jfr. § 15, har man fundet det rigtigst at foreskrive, at en »P-rateforsikring« som hovedregel skal være oprettet før den pågældendes 55. år for, så vidt det er praktisk muligt, at udelukke en ikke tilsigtet skattemæssig udnyttelse af bestemmelsen. Ved den nævnte aldersgrænse sikres, at de midler, der anbringes i en »P-rateforsikring«, i de normale tilfælde vil være »bundet« i mindst 5 år, da rateudbetalinger som regel tidligst kan aftales påbegyndt ved det 60. år, jfr. herom nedenfor. Man har herved også taget i betragtning, at der er større formodning for et egentligt pensioneringsmotiv, når forsikringen oprettes i en ikke for sen alder.

På den anden side er det dog fundet rimeligt at åbne adgang til, at en før det 55. år oprettet »P-rateforsikring« kan forhøjes, også efter at denne aldersgrænse er passeret. Disse synspunkter ligger til grund for reglen i 2. punktum, hvorefter en P-rateforsikringspolice efter det 55. år kun kan oprettes i tilslutning til en før denne alder oprettet police, og således at der ved tillægspolice ikke kan ske forhøjelse af de tidligere aftalte forsikringsydelse med mere end 50 pct. Ved den nærmere formulering af denne regel har man støttet sig til det forsikringstekniske policebegreb, således at enhver forhøjelse - jfr. også definitionen i § 1, stk. 7, sidste punktum, af begrebet »forøgelse af forsikringsydelse« - må betragtes som en ny police.

ad stk. 1 b.

Der henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 3.

ad stk. 1 c.

Med vilkåret om, at der i policen skal være aftalt udbetaling — i lige store rater — over mindst 10 år, har man villet understrege, at det drejer sig om ordninger med løbende udbetalinger. Vilkåret svarer i øvrigt til de nugældende regler, jfr. den ovenfor citerede bestemmelse i rfl.'s § 1, stk. 1 c. Derimod har man ikke fundet tilstrækkelig anledning til at medtage den nugældende bestemmelse om rateforsikring med mindre end 10 års rateudbetalinger, kombineret med opsat livrente. Forsikring med garanterede udbetalinger over mindre end 10 år vil herefter alene kunne behandles efter de principper, der gælder for ordninger med løbende udbetalinger, i det omfang de tidligere gennemgåede regler i § 1, stk. 4, åbner mulighed herfor.

Det fremhæves i øvrigt, at man ved formuleringen af 10-års reglen har præciseret, at de årlige rater skal være lige store. Dette vilkår, som ikke findes i de nugældende regler — men som efter de foreliggende oplysninger harmonerer med den almindelige praksis, der følges ved oprettelse af rateforsikringer — er indføjjet for at udelukke mulighed for omgåelse af 10-års reglen.

Bestemmelsen om, at rater, der kommer til udbetaling, medens forsikrede lever, skal tilfalde denne, må ses i sammenhæng med reglen i stk. 1 b om, at forsikrede skal være ejer af forsikringen, samt med reglerne i stk. 1 d om, hvilke tidligste og seneste udbetalingstidspunktet der kan aftales. Man har gennem disse forskrifter om policens indhold tilsigtet at fremhæve, at forsikringen principalt skal være indrettet med henblik på at sikre den pågældende forsikringstager eller arbejdstager selv alderspension, eventuelt tillige invalidepension.

ad stk. 1 d.

Policens forfaldstider for de enkelte rater skal efter denne bestemmelse ligge mellem forsikredes 60. og 80. år, dog således at der af ligningsrådet kan dispenseres fra 60 års grænsen, jfr. om denne dispensationsbestemmelse bemærkningerne til § 1, stk. 1 b.

Fra 60 års reglen gælder dernæst den undtagelse, at der kan aftales påbegyndelse af rate-

udbetalingerne i tilfælde af forsikredes invaliditet før det 60. år.

Endelig kan rateudbetaling aftales påbegyndt ved forsikredes død før det 60. år, men også i så fald skal rateudbetalingerne ifølge forsikringsaftalen strække sig over mindst 10 år, cfr. foranstående bemærkninger om de nugældende skattemæssige vilkår vedrørende arverenter.

ad stk. 1 e.

Her findes regler om, hvilke begunstigede der *kan* indsættes i policen som berettiget til eventuelle udbetalinger efter forsikredes død. Om disse reglers nærmere indhold henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 1 b og stk. 4.

ad stk. 2.

Som det fremgår af de indledende bemærkninger til § 2, afviger udkastets vilkår med hensyn til indholdet af »P-rateforsikring« på væsentlige punkter fra de nugældende regler i rfl.'s § 1, stk. 1 c, om »inkonvertible« annuitetsforsikringer og arverenter. Overgangsreglerne vedrørende bestående forsikringer, som opfylder betingelserne i rfl.'s § 1, stk. 1 c, 2. punktum, men ikke udkastets betingelser for »P-rateforsikring«, er som omtalt under de indledende bemærkninger til afsnit 1, afsnit D, nr. 2 og 4, opdelt i 2 punkter, omfattende henholdsvis indbetalinger før og efter skæringsdagen for nye lovregler.

I det omfang udbetalinger m.v. fra en annuitetsforsikring eller arverente, der hidtil har været omfattet af rfl.'s § 1, stk. 1 c, hidrører fra indbetalinger før en ny lovs ikrafttræden, skal de pågældende udbetalinger m.v. i henhold til udkastets § 2, stk. 2, 1. punktum, behandles efter reglerne om udbetaling fra »P-rateforsikring«, jfr. herved § 9, stk. 1 b smh. m. stk. 2, § 14, § 15 og § 17, stk. 1. Med hensyn til allerede foretagne belåninger af bestående forsikringer gælder dog de særlige regler i § 37. Om de synspunkter, der ligger til grund for reglen i § 2, stk. 2, 1. punktum, kan i øvrigt henvises til de indledende bemærkninger under D, punkt 2.

I henhold til stk. 2, 2. punktum, er der adgang til at *vælge* fremtidige indbetalinger til en hidtil af rfl.'s § 1, stk. 1 c, omfattet annuitetsforsikring eller arverente behandlet efter reglerne om »P-rateforsikring«, dog kun for så vidt angår hidtil aftalte indbetalinger, jfr. § 2,

stk. 3. Af betingelsen om, at den pågældende forsikring hidtil skal have været omfattet af rfl.'s § 1, stk. 1 c, følger bl.a., at forsikringen skal have været »inkonvertibel«. Derimod er der intet til hinder for, at bestemmelsen om »inkonvertibilitet« udgår af policen, efter at de foreslåede nye regler er trådt i kraft, jfr. herved udkastets § 15, stk. 5. Betingelsen om, at den bestående forsikring skal være »inkonvertibel«, gælder også, hvor forsikringen er oprettet som led i en pensionsordning med en arbejdsgiver, selv om præmierne helt eller delvis fremtræder som arbejdsgiverbidrag. Har en sådan forsikring været »konvertibel«, kan den ikke behandles som »P-rateforsikring«, men kan eventuelt føres videre som »P-kapitalforsikring« i medfør af reglerne i udkastets § 3, stk. 2-3.

ad stk. 3

Der henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 7. Oprettelse af tillægspolice efter det 55. år i overensstemmelse med reglen i stk. 1 a, 2. punktum, vil også kunne ske i tilslutning til en bestående annuitetsforsikring eller arverente, der i medfør af stk. 2 behandles som »P-rateforsikring«, men tillægspolice skal i så fald opfylde de almindelige betingelser i stk. 1.

Til §§ 3 og 4.

Som omtalt under de indledende bemærkninger, afsnit B, omfatter rfl.'s pensionsbeskatningsregler ikke alene pensionsordninger med løbende udbetalinger, men også visse pensionsordninger, i rfl. benævnet kapitalpensionsordninger, hvorved der gennem indbetalinger, som helt eller delvis foretages af en arbejdsgiver, sikres dennes arbejdstager(e) udbetaling af en *pensionskapital*. Der er her tale om specielle danske beskatningsregler, der må ses på baggrund af udviklingen i praksis før rfl.

Praksis før rfl.

Uden at der fandtes særlige lovregler herom, var det som nævnt under afsnit A i de indledende bemærkninger praksis, at en arbejdstager var fritaget for beskatning af beløb, som hans arbejdsgiver indbetalte til en pensionsordning for ham, når ordningen opfyldte visse båndlæggelses- og udbetalingsvilkår. Det var uden betydning, om aftalen mellem arbejdsgiver og arbejdstager sikrede sidstnævnte ret til pension i form af løbende pensionsydelser eller i form af en kapitaludbetaling til sin tid. Betragtning

gen var den, at arbejdstagerens rettigheder, så længe pensionsmidlerne var båndlagt på den foreskrevne måde, var af en så begrænset natur, at der ikke var grundlag for at betragte disse midler som skattepligtig indkomst og formue for ham. Det var dog ikke til hinder for, at man samtidig indrømmede arbejdsgiveren adgang til skattemæssigt at behandle sine løbende pensionsbidrag som lønudgifter, forudsat at bidragene blev udskilt fra arbejdsgiverens formue, f. eks. ved indbetaling til forsikringselskab eller til pengeinstitut.

Når pensionsaftalen sikrede arbejdstageren - eller hans efterladte — løbende pensionsydelser, fulgte det af bestemmelsen i statsskattelovens § 4 c, at de pågældende ydelser blev indkomstskattepligtige for modtageren. »P-princippet« var hermed i praksis gennemført for arbejdsgiverbidrag til pensionsordninger med løbende udbetalinger. For ordninger med kapitaludbetaling ville det i og for sig have været konsekvent, at der på tilsvarende måde skulle svares indkomstskat af kapitalen på udbetalings-tidspunktet, hvor båndlæggelsen, som var grundelsen for skattefriheden under indbetalingsperioden, bortfaldt. Imidlertid ses der ikke i praksis på noget tidspunkt at være rejst krav om indkomstbeskatning, hvor kapitaludbetalingen fandt sted fra en kapitalforsikring. Man har ment, at statsskattelovens § 5 b om indkomstskattefrihed for udbetaling af livsforsikringer og lignende hjemlede indkomstskattefrihed for modtageren af forsikringssummen, uanset at indbetalingerne til forsikringen var helt eller delvis foretaget af den pågældendes arbejdsgiver. For kapitaludbetalinger hidrørende fra pensionsopsparingsordning i f.eks. bank eller sparekasse søgte landsoverskatterådet (L.O.S.R.) derimod at gennemføre et krav om indkomstskat, men blev underkendt ved domstolene, der gav skatteyderen medhold i hans påstand om skattefrihed efter en analogi af nævnte bestemmelse i statsskattelovens § 5 b (U.f.R. 1934 pag. 852 Ø.L.).

Herefter var stillingen den, at en arbejdstager ikke blot under indbetalingsperioden, men også ved udbetalingen undgik indkomstbeskatning af arbejdsgiverbidrag til en kapitalpensionsordning, hvad enten ordningen var baseret på (kapitalforsikring eller på opsparing i f. eks. pengeinstitut. Denne skattefrihed omfattede ikke alene selve arbejdsgiverbidragene, men også rentetilvæksten heraf, ligesom arbejdstageren

heller ikke var formueskattepligtig af midlerne, før disse kom til udbetaling. Da de i reglen betydelige økonomiske fordele ved indkomst- og formueskattefriheden for midlerne i opsamlingsperioden og ved indkomstskattefriheden ved midlernes udbetaling kunne friste til misbrug bl.a. i form af henlæggelser, der oversteg, hvad der ville medgå til en rimelig pensionsdækning, var der dog i praksis foreskrevet visse begrænsninger i adgangen til med skattemæssig virkning at indbetale til kapitalpensionsordning.

For det første var der fastsat den begrænsning, at arbejdsgiverens bidrag ikke måtte overstige, hvad der måtte anses for passende i forhold til arbejdstagerens aflønning m.v.

Endvidere var det som allerede berørt en betingelse for ordningens skattemæssige godkendelse, at der mellem arbejdsgiveren og arbejdstageren var indgået aftale om, at de pågældende midler (kapitalforsikringen, opsparingskontoen eller lignende) skulle være unddraget fra arbejdstagerens og hans eventuelle kreditorers rådighed. Som praksis udvikledes efter ovennævnte Ø.L.-dom af 1934, blev det her reglen, at båndlæggelsen skulle vedvare mindst til arbejdsforholdets ophør. På den anden side kunne der aftales frigivelse af midlerne ved arbejdsforholdets ophør uanset arbejdstagerens alder ved fratrædelsen. Specielt for kapitalforsikringsordninger - hvor policen normalt indeholder bestemmelse om udbetaling, når arbejdstageren har opnået en forud aftalt alder — herskede der dog på dette punkt nogen uklarhed, indtil det ved en skrivelse af 2. oktober 1953 fra statens ligningsdirektorat blev fastslået, at kravet om båndlæggelse af kapitalen indtil ansættelsesforholdets ophør også gjaldt i disse tilfælde, dog med visse modifikationer vedrørende policer oprettet før 1. oktober 1953.

Endelig blev det i ligningsrådets vejledende anvisninger med virkning fra skatteåret 1949/50 bestemt, at pensionsordninger for aktieselskabsdirektører m.fl., der beherskede aktiemajoriteten i det pågældende selskab, kun kunne opnå skattemæssig godkendelse, såfremt ordningen var oprettet som led i en almindelig personalepensionsordning, og kun såfremt der ved ordningen var tilsikret den pågældende direktør eller lignende løbende (= indkomstskattepligtige) ydelser. Kapitalpensionsordninger for de pågældende direktører m.fl. kunne herefter ikke opnå skattemæssig godkendelse.

Hidtil er alene omtalt den skattemæssige be-

handling af arbejdsgiverbidrag til en kapitalpensionsordning. Herudover fandtes der i loven og praksis før rfl. regler om en arbejdstagers egne bidrag til en sådan ordning.

Som det nærmere skal gennemgås i tilslutning til udkastets § 28, har der siden statsskatteoven af 1922 været begrænset fradragsret (nu 2.500 kr. årligt) for bl.a. forsikringspræmier og beløb, der anvendes til »pensions- og enkeforsørgelse«. Denne begrænsede fradragsret gjaldt efter praksis også for en arbejdstagers eventuelle egne bidrag til en kapitalpensionsordning, hvad enten ordningen var baseret på forsikring eller opsparing. Den tidligere nævnte indkomstskattefrihed for rentetilvækst og formueskattefrihed for indestående i en pensionsordning omfattede også de eventuelle egne bidrag. Hvis talen var om en forsikring, gjaldt disse skattebegunstigelser (begrænset fradragsret, formueskattefrihed og indkomstskattefrihed for rentetilvækst), hvad enten forsikringen var oprettet som led i en pensionsordning eller som privat forsikring. For en pensionsopsparingsordning derimod var det en betingelse, at den foreskrevne båndlæggelse omfattede arbejdstagerens egne bidrag. Dette måtte bl.a. forudsætte, at der af arbejdsgiveren blev ydet bidrag af en sådan størrelse, at arbejdsgiveren kunne formodes at have den fornødne beføjelse til gyldigt at foreskrive det vilkår, at også arbejdstagerens bidrag skulle være unddraget fra kreditfølgning.

Renteforsikringsloven.

De regler, der i rfl. af 28. januar 1958 blev givet om de skattemæssige vilkår for pensionsordninger, herunder kapitalpensionsordninger, kan i hovedtrækkene ses som en kodifikation af den tidligere praksis. Samtidig indeholdt rfl. dog visse nydannelser, hvoraf som den væsentligste inden for kapitalpensionsområdet må nævnes indførelsen af en afgiftspligt, normalt 25 pct., for den del af udbetalingen, der hidrører fra arbejdsgiverbidrag til ordningen. Reglerne om afgiftsplikten samt om de undtagelser fra afgiftsplikten, som i kraft af rfl.'s overgangsregler gælder for de før 1. januar 1958 oprettede kapitalpensionsordninger, vil blive nærmere omtalt i bemærkningerne til udkastets § 12.

Efter rfl.'s § 3 er det fortsat et skattemæssigt vilkår, at der mellem arbejdsgiver og arbejdstager er aftalt båndlæggelse af pensionsmidlerne, så længe ansættelsesforholdet vedvarer. Herudover skal der for kapitalpensionsordninger op-

rettet efter 1. januar 1958 være aftalt båndlæggelse mindst til arbejdstagerens fyldte 60. år, dog med visse undtagelser for tilfælde af uarbejdsdygtighed eller for kvinders vedkommende indgåelse af ægteskab, jfr. omtalen af disse regler i bemærkningerne til § 4, stk. 1 b.

Endvidere gælder fortsat den i hidtidig praksis fastsatte begrænsning, at arbejdsgiverens bidrag til ordningen skal stå i passende forhold til arbejdstagerens aflønning m.v., jfr. skattedepartementets cirkulære af 24. september 1958, afsnit 8 I.

Derimod er der i rfl. sket den ændring i forhold til tidligere praksis, at der nu også under visse betingelser kan etableres kapitalpensionsordninger for aktieselskabsdirektører m.fl., uanset om disse behersker aktiemajoriteten i det pågældende selskab. Denne ændring må ses i sammenhæng med, at muligheden for skattemæssig misbrug for mindskedes væsentligt med indførelsen af afgiftsreglerne. I stedet for den tidligere praksis vedrørende aktieselskabsdirektører m.fl. er i rfl.'s § 3, stk. 2, indføjet den regel, at skattereglerne om pensionsordninger »kommer ikke til anvendelse på personer, der er gift med eller i ret op- eller nedstigende linie beslægtet eller besvogret med arbejdsgiveren, eller - såfremt arbejdsgiveren er et aktieselskab - på personer, der er aktionærer i selskabet og i realiteten har afgørende indflydelse på dettes dispositioner, medmindre der også for andre personer, ansat i virksomheden, er etableret pensionsordninger, og den pågældende påviser, at ordningen ikke går ud over, hvad der kan anses for passende i forhold til disse pensionsordninger.«

Den tidligere praksis vedrørende begrænset fradragsret for arbejdstagers eventuelle egne bidrag samt om formueskattefrihed og om indkomstskattefrihed for rentetilvækst er bibeholdt ved rfl.'s § 1, stk. 1 d, og § 4.

Udkastet.

De særligt gunstige beskatningsvilkår, som i tiden op til rfl. af 1958 var gældende for pensionsordninger med kapitaludbetaling, bevirkede, at disse ordninger fandt stigende udbredelse i private virksomheder, jfr. også bemærkningerne til § 4 om indestående i kapitalpensionsordninger på opsparingsbasis (tilsvarende oplysninger om omfanget af kapitalpensionsordninger på forsikringsbasis findes ikke). Denne udvikling er fortsat efter 1958. Medvirkende hertil har det været, at disse ordninger i mange tilfælde kan benyttes til dækning af et vist pensionsbehov,

hvor man ikke finder det muligt at opsamle tilstrækkelige midler til sikring af løbende pensionsydelse af passende størrelse. Endvidere kan helbredsmæssige grunde (»dårligt liv«) føre til, at der i visse tilfælde må vælges en opsparingsordning frem for en forsikringsmæssig ordning. Endelig må det i denne forbindelse nævnes, at mange erfaringsmæssigt foretrækker en ordning med kapitaludbetaling frem for en ordning med løbende, *livsbe* tinge de udbetalinger for herved at sikre sig mod den eventualitet, at de indbetalte pensionsbidrag »går helt tabt«, jfr. de tilsvarende synspunkter i de indledende bemærkninger til § 2.

På denne baggrund har man anset det for rigtigst blandt »P-ordningerne« at medtage ordninger med udbetaling af en kapital, hvad enten udbetalingen af denne kapital sikres gennem indbetalinger til forsikringsselskab (§ 3) eller til pengeinstitut m.v. (§ 4). I udkastet er disse ordninger benævnt som henholdsvis kapitalforsikring i pensionsøjemed (»P-kapitalforsikring«) og opsparing i pensionsøjemed (»P-opsparing«), idet man gennem anvendelsen af denne terminologi har villet understrege forskellen mellem disse ordninger og de i § 1 omhandlede ordninger, hvorfra der udbetales egentlig pension i form af løbende, normalt livsbetingede ydelser. Uanset de ændrede benævnelser må de i §§ 3 og 4 omhandlede ordninger med kapitaludbetaling imidlertid ses som en videreførelse af de af rfl. omfattede kapitalpensionsordninger.

Svarende til, hvad der hidtil har været gældende, vil de i §§ 3 og 4 omhandlede ordninger kun kunne oprettes for lønmodtagere efter aftale med vedkommende arbejdsgiver. Kravet om, at »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing« skal hvile på aftale mellem lønmodtageren og hans arbejdsgiver, skal tjene til sikring af, at disse ordninger anvendes efter hensigten, at fremme en opsparing over en længere årrække til imødegåelse af et reelt pensionsbehov.

Efter gældende praksis vedrørende kapitalpensionsordninger kan et interessentskab ikke anses som arbejdsgiver i forhold til interessenterne. Dette antages at gælde uanset størrelsen af den enkelte interessents anpart i interessentskabet. Det er ved udkastet forudsat, at denne praksis fortsat skal gælde.

Ud over betingelsen i §§ 3 og 4 om, at forsikringen skal opretholdes, respektive at opsparingen skal være etableret, efter aftale med ved-

kommende arbejdsgiver, gælder efter udkastet den betingelse, at indbetalingerne foretages af arbejdsgiveren. Det er uden betydning, om det af arbejdsgiveren indbetalte beløb i henhold til aftalen mellem ham og arbejdstageren — som det hidtil ofte har været tilfældet — er opdelt i arbejdsgiverbidrag og egne bidrag. Arbejdstageren kan derimod ikke selv indbetale til ordningen og kan således heller ikke opnå fradrag for egne bidrag inden for den begrænsede fradragsramme i § 28, stk. 2. Den foreslåede ændring har til hensigt at forenkle afgifts- og maksimeringsreglerne og kontrollen med, at disse regler overholdes. Det kan også fremhæves, at uanset om indbetalingerne benævnes som arbejdsgiver- eller arbejdstagerbidrag, har beløbene karakter af lønudgift for arbejdsgiveren, og den hidtidige skattemæssige sondring mellem de 2 former for bidrag må for så vidt forekomme inkonsekvent.

I stedet for den hidtil gældende regel om, at en arbejdsgivers bidrag til en kapitalpensionsordning skulle stå i passende forhold til arbejdstagerens aflønning, har man i udkastet foreslået mere præcise regler om maksimering af indbetalingerne, jfr. herom nærmere bemærkningerne til § 6. I sammenhæng med disse maksimeringsregler må det ses, at man ikke har fundet det nødvendigt at opretholde de hidtidige begrænsninger i adgangen til at oprette kapitalordninger for visse nært beslægtede personer og aktieselskabsdirektører m.fl., jfr. den ovenfor citerede bestemmelse i rfl.'s § 3, stk. 2.

Til § 3.

Hvad angår de indledende bestemmelser om forsikringens benævnelse som kapitalforsikring i pensionsøjemed (»P-kapitalforsikring«), om at forsikringen skal opretholdes i henhold til aftale mellem en arbejdstager og dennes arbejdsgiver samt om, at indbetalingerne skal foretages af arbejdsgiveren, henvises til de fælles bemærkninger til §§ 3 og 4. Betingelsen vedrørende forsikringens opretholdelse i henhold til aftale mellem arbejdstager og arbejdsgiver vil ikke være til hinder for, at en forsikring, der oprindeligt er oprettet som privat forsikring, overgår til behandling som »P-kapitalforsikring« med virkning for fremtidige indbetalinger, forudsat at betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

ad stk. 1 a.

Det kunne i og for sig være rimeligt, at der i lighed med reglerne for »P-rateforsikring« blev fastsat en 55 års grænse for oprettelse af »P-ka-

pitalforsikring«, jfr. herved bemærkningerne til § 2, stk. 1 a. Når man dog her har valgt i stedet at foreslå en 60 års grænse, skyldes det hensynet til, at der på dette punkt kommer til at gælde samme regler som for »P-opsparing«, hvor man som nærmere omtalt i bemærkningerne til § 4, stk. 1 a, har anset det for rigtigst at fastsætte aldersgrænsen til 60 år. Herved bemærkes, at der også for kapitalforsikringsordninger vil være et vist behov for adgang til at oprette ordningen efter det 55. år.

Endvidere mener man, at der bør være mulighed for at *forhøje* indbetalingerne til »P-kapitalforsikring« også efter det 60. år. Det er derfor i udkastet bestemt, at en police som her omhandlet — kun — kan oprettes efter det 60. år i tilslutning til en før denne alder oprettet police, jfr. herved bemærkningerne til § 2, stk. 3. Om baggrunden for denne formulering af reglen henvises til bemærkningerne til § 2, stk. 1 a.

ad stk. 1b og c.

Gennem de her indeholdte bestemmelser om forsikringens udbetalingsvilkår er det præciseret, at ordningen som hovedregel principalt skal sikre arbejdstageren selv en kapitaludbetaling efter opnået pensionsalder eller eventuelt efter indtruffen invaliditet.

Bestemmelserne vil bl.a. omfatte den hyppigt benyttede såkaldte blandede livs- og kapitalforsikring, hvorved der sikres udbetaling af en aftalt forsikringssum ved forsikredes opnåelse af en i policen fastsat alder eller ved hans død forinden. En »P-kapitalforsikring« kan dog efter udkastets stk. 1 b også have det indhold, at forsikringssummen kun kommer til udbetaling, såfremt arbejdstageren selv oplever det aftalte udbetalingstidspunkt, således at der med andre ord ikke finder nogen udbetaling sted, hvis arbejdstageren dør før den i policen fastsatte alder; i en forsikring af denne art er der for så vidt tale om en *livsbetinget* ydelse, men for forsikringen adskiller sig fra de i § 1, stk. 1 b, omhandlede renteforsikringer ved, at der her kun er tale om én livsbetinget ydelse. Hvad enten forsikringsydelsen er livsbetinget eller ej, skal forsikringsaftalen, bortset fra tilfælde af udbetaling efter arbejdstagerens død, gå ud på udbetaling til arbejdstageren selv mellem hans 60. og 70. år. Ligningsrådet kan dog dispensere fra 60 års grænsen, jfr. herved bemærkningerne til § 1, stk. 1 b. Endvidere kan der aftales tidligere udbetaling til arbejdstageren i tilfælde af invaliditet. Derimod har man ikke i udkastet medtaget

nogen regel om udbetaling til kvindelige arbejdstagere i tilfælde af ægteskabs indgåelse, jfr. herom nærmere bemærkningerne til § 4.

I modsætning til reglerne i rfl.'s § 3, stk. 1, kræves det ikke, at arbejdsforholdet skal være ophørt på udbetalingstidspunktet. Der vil således i medfør af udkastets § 12, stk. 1 a, kunne ske udbetaling efter arbejdstagerens fyldte 60. år mod »normalafgiften« på 25 pct., selv om arbejdsforholdet vedvarer. Ved således at knytte udbetalingsvilkårene alene til et alderskriterium vil forskellige praktiseringsvanskeligheder i forbindelse med de nugældende betingelser om båndlæggelse indtil ansættelsesforholdets ophør kunne undgås. Rfl.'s båndlæggelsesvilkår har i øvrigt navnlig givet anledning til tvivlsspørgsmål i forbindelse med opsparingsordningerne, og disse spørgsmål vil derfor blive nærmere omalt i bemærkningerne til udkastets § 4.

Fra hovedreglen om, at forsikringen principalt skal tjene til »pensionering« af arbejdstageren selv, er der gjort en undtagelse ved bestemmelsen i stk. 1 b, sidste punktum, hvorefter forsikringen kan oprettes som en ren dødsfaldsforsikring, der alene har til formål at sikre arbejdstagerens efterladte i tilfælde af arbejdstagerens død under forsikringens løbetid. Det er dog i så fald et vilkår, at forsikringen kun kommer til udbetaling i tilfælde af arbejdstagerens død før 1. policedag efter hans 70. år. Motiveringen for denne aldersgrænse har bl.a. været et ønske om at skabe en rimelig og praktisk ensartethed med hensyn til lovens aldersgrænser.

Adgangen til at tegne rene dødsfaldsforsikringer som »P-kapitalforsikring« omfatter også livsforsikringer med faldende sum og arverenter. I denne forbindelse må opmærksomheden dog henledes på udkastets § 12, stk. 1 c, hvorefter der ved arbejdstagerens død skal svares afgift af hele forsikringens værdi, selv om forsikringssummen, som det er tilfældet med hensyn til arverenter, skal udbetales ratevis. Der kan endvidere henvises til udkastets § 31 om tndkomstskattepligt af rentetilvækst ved ratevis udbetaling. Overgangsreglerne i stk. 2 om bestående kapitalforsikringer, der er oprettet som led i en af rfl.'s § 3 omfattet pensionsordning, omfatter principielt også arverenter, men kun såfremt de er tegnet som »konvertible«, cfr. bemærkningerne til § 2 om bestående »inkonvertible« arverenter.

Som eksempel på rene dødsfaldsforsikringer, der som regel *ikke* vil opfylde udkastets betingelser for »P-kapitalforsikring«, kan nævnes de

såkaldte gruppelivsforsikringer, hvorved der for en gruppe af forsikrede (normalt mindst 25), f.eks. arbejdstagerne i en virksomhed eller en faglig sammenslutnings medlemmer, tegnes livsforsikringer med ens forsikringssummer og på ensartede vilkår i øvrigt. Der findes normalt ingen aldersgrænse for indtræden i ordningen, cfr. udkastets 60 års grænse, og som regel vil gruppelivordningernes regler om ejerbeføjelserne og om kredsen af indsatte begunstigede heller ikke opfylde udkastets betingelser for »P-kapitalforsikring«. Hertil kommer, at gruppelivordningerne også kan omfatte ikke-arbejdstagere, herunder i visse tilfælde fratrådte arbejdstagere. Da disse forsikringer herefter normalt ikke i praksis opfylder betingelserne for at kunne behandles som »P-kapitalforsikring«, er de pågældende arbejdstagere m.fl. i stedet henvist til at benytte reglerne i udkastets § 28 om forsikring med begrænset fradragsret for præmiebetalingerne. Under hensyn til de forholdsvis små præmier, der her er tale om, vil dette i øvrigt også oftest være mest fordelagtigt for de pågældende. Også efter de nugældende bestemmelser vil det som regel være mest fordelagtigt at vælge disse præmiebetalinger henført under den begrænsede fradragsret, men der er dog ikke noget til hinder for, at en gruppelivordning, tegnet af en arbejdsgiver til fordel for arbejdstagere, behandles efter rfl.'s regler for kapitalpension. Bestående kapitalpensionsordninger af denne art vil imidlertid *ikke* være omfattet af overgangsreglerne i stk. 2, 2. punktum, idet en gruppelivsforsikring, selv om den normalt i realiteten er en langvarig og mangeårig ordning, dog *i denne forbindelse* må betragtes som en etårig forsikring med formel fornyelse hvert år. Uanset om der mellem forsikringsselskabet og gruppen er truffet forhåndsaftale om videreførelse af ordningen fra år til år, må det herefter fastslås, at disse forsikringer ikke er omfattet af reglerne i stk. 2, 2. punktum, om *videreførelse* af bestående forsikringer. På tilsvarende måde vil reglen i stk. 2, 1. punktum, alene kunne finde anvendelse på eventuel udbetaling fra selve den 1-årige forsikring, som måtte være omfattet af rfl.'s § 3.

ad stk. 1 d.

Der henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 4.

ad stk. 2.

Der henvises til de indledende bemærkninger til lovudkastets afsnit 1 under punkt D, 3 og 4.

Da de omhandlede bestående ordninger skal være omfattet af rfl.'s § 3, skal denne bestemmel- ses båndlæggelsesbetingelser være opfyldt på tidspunktet for en ny lovs ikrafttræden. Der- imod vil der ikke skattemæssigt være noget til hinder for senere at lade båndlæggelsesreglerne udgå af aftalen mellem arbejdsgiveren og arbejdstageren, jfr. herved udkastets § 15, stk. 5.

Det må fremhæves, at maksimeringsreglerne i § 6 finder tilsvarende anvendelse på fremtidige indbetalinger til en af stk. 2 omfattet forsikring, der vælges behandlet som »P-kapitalforsikring«.

ad stk. 3

Der henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 7.

Til § 4.

Om baggrunden for, at man har medtaget op- sparingsordninger som »P-ordning«, henvises til de fælles bemærkninger til §§ 3 og 4. Den 1. januar 1965 indestod der i banker og sparekasser i alt ca. 252 mill. kr. i kapitalpensionsordninger fordelt på ca. 17.700 enkeltordninger. Heri er inkluderet opsparingsordninger, hvor beløbene helt eller delvis er anbragt i værdipapirer. Der foreligger ikke særskilte oplysninger om omfan- get af sidstnævnte ordninger pr. 1. januar 1965. Derimod foreligger en sådan opgørelse pr. 1. jan- uar 1963, hvor der indestod i alt ca. 181 mill. kr., fordelt på ca. 14.200 enkeltordninger. Heri er inkluderet ca. 2.400 ordninger, hvor nominelt ca. 39 mill. kr. var anbragt i værdipapirer. Der findes ikke tilsvarende oplysninger om opspa- ringsordninger, som ikke administreres af bank eller sparekasse.

Båndlæggelseskravet i rfl.'s § 3, stk. 1, har givet særlige vanskeligheder for opsparingsord- ningerne. Det følger af lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler § II 6, at en forsik- ring er unddraget fra kreditorforfølgning, men tilsvarende lovhjemmel findes ikke for midler, der indestår i en pensions*opsparings*ordning. Her er kravet i rfl.'s § 3, stk. 1, om, at der mel- lem arbejdsgiver og arbejdstager skal være truffet aftale bl.a. om midlernes unddragelse fra kreditorforfølgning, derfor alene baseret på en antagelse om, at en sådan aftale er gyldig i for- hold til de eventuelle kreditorer. Det må betrag- tes som et uafklaret spørgsmål, om denne anta- gelse, der navnlig måtte støttes på arbejdsgive- rens formodede interesse i, at de pågældende midler bevares intakt som pensionsmidler, hol- der stik i alle tilfælde. Hvad enten indbetalin-

gerne til en pensionsordning i ansættelsesfor- hold er betegnet som arbejdsgiver- eller arbejds- tagerbidrag, har de karakter af lønudgift for ar- bejdsgiveren, jfr. ovenfor under de fælles be- mærkninger til §§ 3 og 4, og lønindtægt for arbejdstageren. Disse forhold vanskeliggør grænsedragningen mellem båndlæggelsesaftale i ansættelsesforhold og den rene selvbåndlæggel- se, som ikke har nogen gyldighed i forhold til kreditorer

Mellem forsikring og opsparing i pengeinsti- tut m.v. er der endvidere den forskel, at medens der i loven om forsikringsaftaler SS 102 ff. er hjemlet adgang til at indsætte begunstigede i en forsikringspolice - med den virkning, at de be- gunstigede efter forsikredes død har krav på udbetaling fra forsikringen uden om dødsboet, d.v.s. uden at arvingernes eller de eventuelle kreditorers krav mod boet skal respekteres - fin- des der ikke tilsvarende lovregler vedrørende op- sparingsordninger. I en upåanket kendelse afsagt af Københavns amts nordre birks skifteret den 11. januar 1961 (utrykt), er det dog antaget, at de nævnte regler i forsikringsaftaleloven kan anvendes analogt på pensionsopsparingsordnin- ger.

De her omtalte problemer vedrørende und- dragelse fra kreditorforfølgning og indsættelse af begunstigede må i første række betragtes som civilretlige spørgsmål, som det ikke kan anses for *rigtigt* at tage stilling til i skattelovgivning. Foranlediget af en henvendelse fra bankerne og sparekasserne til justitsministeriet er problemer- ne taget op til overvejelse i det af justitsministe- riet den 22. november 1962 nedsatte udvalg til behandling af bl.a. reglerne om ægteskabets retsvirkninger. Man har derfor i lovudkastet valgt at udforme de regler, der har tilknytning til disse spørgsmål, på en sådan måde, at en eventuel senere afklaring af spørgsmålene, even- tuelt gennem en særlig lovgivning herom, ikke foregribes gennem beskatningsreglerne. Der fin- des således ikke i udkastet noget krav om, at midlerne skal være unddraget fra kreditorfor- følgning, jfr. herved de indledende bemærknin- ger til lovudkastet, afsnit C, om opgivelse af de hidtidige båndlæggelsesvilkår, ligesom der ikke med den valgte formulering af udkastets § 15 om dispositioner »i utide« er taget stilling til, om midlerne gyldigt vil kunne aftales unddraget fra kreditorforfølgning. Det har heller ikke med reglen i § 4, stk. 1 d, været tanken at tage stil- ling til, om der med civilretlig gyldighed kan aftales indsættelse af begunstigede, men som

reglen er formuleret, er muligheden for, at en gyldig begunstigelsesaftale kan indgås, holdt åben.

ad stk. 1 a.

Ud fra skattemæssige synspunkter ville det utvivlsomt være at foretrække, at den aldersgrænse på 55 år, som i udkastets § 2 er foreslået for »P-rateforsikring« også kom til at gælde for påbegyndelsen af »P-opsparring«. Når man dog her ligesom for »P-kapitalforsikring« har foreslået en aldersgrænse på 60 år, skyldes det derfor andre hensyn, for hvilke man har ment at måtte lade de skattemæssige betænkeligheder *vige*. Efter pengeinstitutternes erfaringer er en betydelig del af deres konti i pensions**©**jemed oprettet i en sen alder og i vidt omfang i alderen mellem 55 og 60 år. Disse erfaringer har man ment at burde tage i betragtning ved den foreslåede aldersgrænse for »P-opsparring«. Man har derfor åbnet mulighed for, at der også for arbejdstagere over 55 år kan etableres en vis pensionssikring, hvilket navnlig kan have betydning i tilfælde, hvor der for medarbejderne i en virksomhed oprettes en almindelig pensionsordning - f.eks. i form af pensionskasse - som enkelte af arbejdstagerne på grund af alder er afskåret fra at deltage i. Det har i denne forbindelse været overvejet, om der til gengæld som et værn mod »skattetænkning« burde indføjes regler om, at udbetaling imod normal afgift (25 pct., jfr. § 12) tidligst kunne ske 5 år efter opsparringens etablering. Under hensyn til de komplikationer, som ville følge af sådanne særregler - navnlig hvis særreglerne skulle kombineres med vilkår om, at de seneste indbetalinger før 5-års periodens udløb ikke måtte overstige tidligere års indbetalinger - har man imidlertid ment at måtte afstå fra forslag herom.

Det bemærkes, at »P-opsparring« vil kunne fortsættes efter det 60. år, også på grundlag af en bestående opsparingsordning, der behandles som »P-opsparring« i medfør af reglerne i stk. 3.

Størsteparten af de eksisterende pensionsopsparingsordninger er baseret på individuel aftale - hvortil som regel benyttes trykte standardformularer - om regelmæssige indbetalinger til indlånskonto i bank eller sparekasse. Rfl.'s vilkår for kapitalpensionsordninger antages dog ikke at være til hinder for, at opsparringen anbringes i sådanne værdipapirer, som kan godkendes af vedkommende pengeinstitut under hensyn til, at midlerne skal tjene pensionsformål, jfr. herved de indledende bemærkninger til

§ 4 om eksisterende ordninger af denne art. Som kapitalpensionsordninger, der er omfattet af rfl., behandles endvidere visse bestående opsparingsordninger, der ikke administreres af et pengekreditinstitut, men som er organiseret i form af selvstændige fonds, foreninger eller lignende. Også for en kollektiv ordning af denne art er det et skattemæssigt vilkår, at der af en arbejdsgiver ydes bidrag til de pågældende arbejdstagere, som deltager i pensionsordningen.

Under hensyn til at de opsparede midler skal tjene pensionsformål, må det anses for betænkeligt, at de nugældende regler åbner mulighed for en mere eller mindre spekulations- eller erhvervspræget anbringelse af midlerne. Der er således i praksis set eksempel på anbringelse i aktier, som den pågældende af erhvervsmæssige grunde i forvejen ejede. Lignende hensyn, som har motiveret reglerne i tilsynsloven om anbringelse af en pensionskasses midler, har derfor ført til bestemmelserne i udkastets stk. 1 a, 2.-4. punktum, hvorefter de opsparede midler kun kan anbringes *enten* på indlånskonto i det pågældende pengeinstitut *eller* efter finansministerens bestemmelse i visse værdipapirer m.v. Bestemmelserne om, i hvilke værdipapirer m.v. der vil kunne tillades anbringelse, er udformet efter samme retningslinier, som gælder for de pensionskasser med under 50 medlemmer, som er omfattet af loven om tilsyn med pensionskasser. De nærmere regler herom forudsættes fastsat af finansministeren efter indhentet udtalelse fra handelsministeriet, hvorunder loven om forsikringsrådets tilsyn med pensionskasser henhører. Om bestående opsparingsordninger med anbringelse i værdipapirer henvises til overgangsreglen i stk. 5 og bemærkningerne hertil.

Også de gældende regler om, at opsparingsordninger kan administreres af fonds, foreninger eller lignende, kan medføre betænkelige konsekvenser, uanset hvorledes de pågældende midler er anbragt. Pligten til at beregne og indeholde afgift af udbetalinger og til at foretage de foreskrevne indberetninger til skattemyndighederne m.v. må påhvile den institution, som administrerer ordningen. Det kan derfor ikke anses for tilstrækkeligt betryggende, at opsparingsordninger under de forskelligartede fonds m.v., som der her er tale om, uden videre behandles efter rfl.'s regler for kapitalpensionsordninger. Hertil kommer, at det af hensyn til reglernes administration må anses for påkrævet, at der tilvejebringes faste retningslinier end hidtil vedrørende de skattemæssige krav til opsparingsordningernes

indretning m.v. Med henblik herpå er det i udkastets § 4, stk. 1 a, 1. punktum, foreslået, at »P-opsparring« skal foregå *enten* i en her i landet virkende bank eller sparekasse eller i overformynderiet *eller* med finansministerens godkendelse i en anden her i landet virkende institution. Reglen gælder også for allerede bestående opsparingsordninger, jfr. stk. 3. Eventuel godkendelse må forudsætte gennemgang af de enkelte institutioners vedtægter m.v. efter tilsvarende synspunkter som anført i bemærkningerne til § 1, stk. 5.

Om bestående opsparingsordninger, der ikke er etableret i bank, sparekasse eller overformynderiet, henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 33.

ad stk. 1 b og c.

Kravet om, at kapitalen med påløbne renter m.v. skal tilhøre arbejdstageren, vil ikke være til hinder for, at der i aftalen mellem arbejdsgiver og arbejdstager indføres vilkår om midlernes båndlæggelse m.v., jfr. herved bemærkningerne til § 1, stk. 3. Det vil også kunne fastsættes, at beløbet under visse betingelser kan eller skal overføres til anden »P-ordning«, jfr. overførselsreglen i udkastets § 24 samt bemærkningerne til § 1, stk. 2, om eventuel behandling efter reglerne for »P-pensionskasse«. En vis modifikation af ejervilkåret er foreslået ved reglen i § 7, stk. 1 b, om adgang for arbejdsgiveren til i et nærmere angivet omfang at forbeholde sig tilbageførsel af beløbet.

Om 60 og 70 års grænsen og om muligheden for at dispensere fra 60 års grænsen henvises til bemærkningerne til de tilsvarende regler i § 3, stk. 1 b og c, smh. m. bemærkningerne til § 1, stk. 1 b. Reglen om udbetaling i tilfælde af invaliditet har et andet indhold, end hvor talen er om forsikring m.v., jfr. bemærkningerne til § 1, stk. 1 b, om begrundelsen for denne forskel. For »P-opsparring« vil det herefter være en forudsætning for udbetaling i overensstemmelse med § 3, stk. 1 c, sidste punktum, smh. m. § 12, stk. 1 b, at der er konstateret en invaliditetsgrad, som efter de herom i lov nr. 219 af 4. juni 1965 om invalidepension m.v. fastsatte regler berettiger arbejdstageren til at oppebære invalidepension med helt grundbeløb og invaliditetsbeløb, eventuelt tillige beløb for erhvervsdygtighed, jfr. nævnte lov § 3, stk. 2 og 3. Derimod vil en invaliditetsgrad, der i henhold til lovens § 3, stk. 4, kan berettige til invalidepension bestående af

halvt grundbeløb og halvt invaliditetsbeløb, ikke være tilstrækkelig i denne forbindelse.

Som nævnt i bemærkningerne til § 3, stk. 1 b og c, har man ikke for »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring« bibeholdt den gældende regel i rfl.'s § 3 stk. 1, sidste punktum, om adgang til at aftale udbetaling til kvindelige arbejdstagere ved ansættelsesforholdets ophør i tilknytning til indgåelse af ægteskab. Reglen lader sig vanskeligt forene med udkastets udbetalingsvilkår, hvor spørgsmålet om ansættelsesforholdets beståen eller ophør principielt lades ude af betragtning. I øvrigt har man ikke fundet tilstrækkelig begrundelse for i denne henseende at stille kvindelige arbejdstagere anderledes end mandlige arbejdstagere.

ad stk. 1 d.

Der henvises til de indledende bemærkninger til § 4. I modsætning til de tilsvarende regler om forsikring, jfr. § 1, stk. 4, § 2, stk. 1 e, og § 3, stk. 1 d, vil der ikke for »P-opsparring« kunne aftales udbetaling til »nærmeste pårørende«, idet definitionen af dette udtryk i forsikringsaftalelovens § 105, stk. 5, alene gælder begunstigesklausuler i forsikring.

ad stk. 2.

I henhold til § 7, stk. 3, i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension har et medlem, der efter sit 62. år er indtrådt i tillægspensionsordningen 1 år efter lovens ikrafttræden eller senere, d.v.s. den 7. marts 1965 eller senere, og som ved det fyldte 67. år har mindre end 5 års anciennitet, ikke ret til tillægspension, men får i stedet for tilbagebetalt de for ham i alt indbetalte bidrag med påløbne renter, $4\frac{1}{2}$ pct. p.a., når han fylder 67 år. Det medfører, at personer, der optages i tillægspensionsordningen efter det 62. år, ikke erhverver ret til dens løbende, livsbetingede ydelser, som omfattes af udkastets § 1, stk. 1 a. Det må imidlertid anses for rimeligt, at ordningen for den pågældende behandles efter tilsvarende regler som for »P-opsparring«, dog således at der hjemles finansministeren mulighed for at fravige disse regler, i det omfang de ikke er forenelige med de bestemmelser, der gælder for tillægspensionsordningen. Bestemmelsen i udkastets stk. 2 er formuleret i overensstemmelse hermed.

ad stk. 3.

Der henvises til de indledende bemærkninger til lovudkastet, afsnit D, punkt 3 og 4, samt bemærkningerne til § 3, stk. 2.

ad stk. 4.

Som omtalt i bemærkningerne til § 1, stk. 7, jfr. de tilsvarende regler i § 2, stk. 3, og § 3, stk. 3, har man ved begrænsningen af fremtidige indbetalinger til en forsikring, der med hjemmel i overgangsreglerne behandles som »P-ordning«, kunnet henholde sig til en forsikrings-teknisk definition, således at en forhøjelse, der må anses som ny police eller tillægspolice, ikke vil være omfattet af overgangsreglerne. Tilsvarende mulighed foreligger ikke for en opsparingsordning. Her må en regel efter lignende synspunkter om begrænsning af fremtidige indbetalinger derfor bygge på andre kriterier. De årlige indbetalinger til en opsparingsordning udgør som regel en procentdel af arbejdstage-rens løn - f.eks. 15 pct. - eller eventuelt et fast beløb. Der forekommer dog også opsparingsordninger, hvor indbetalingernes størrelse er be-stemt på anden måde, f.eks. som en andel i virk-somhedens overskud. I de sidstnævnte tilfælde er der mulighed for betydelige variationer i stør-relsen af de årlige indbetalinger. En regel om, at de fremtidige årlige indbetalinger ikke kunne overstige det beløb, der var indskudt i en sådan ordning i det sidste år før skæringstidspunktet, kunne derfor i visse tilfælde virke for snæver. Man har herefter foreslået grænsen for de frem-tidige indbetalinger fastsat til det største beløb, der har været indbetalt til kontoen i et af de se-neste 3 kalenderår forud for den nye lovs ikraft-træden, således at eventuelle indbetalinger her-udover kun vil kunne ske til en ordning, der i det hele opfylder betingelserne i § 4, stk. 1. Maksimeringsreglerne i § 6 vil også gælde for fremtidige indbetalinger til de eksisterende ordninger.

ad stk. 5.

Som omtalt i bemærkningerne til stk. 1 a er det anset for rigtigst at begrænse den frie adgang, som nu består, til at anbringe pensionsopsparing i værdipapirer. Man har dog ikke ment, at den-stramning af de hidtidige regler bør finde anvendelse på bestående ordninger med anbrin-gelse i værdipapirer, og disse bestående ordnin-ger vil derfor efter den foreslåede overgangs-regel i stk. 5 kunne videreføres som »P-opspar-ing« uden hensyn til, hvilke værdipapirer m.v. midlerne er anbragt i. Derimod må det anses for hensigtsmæssigt, at vilkåret i stk. 1 a om, at »P-opsparing« kun med finansministerens godkendelse kan ske i anden institution end de i stk.

1 a nævnte pengeinstitutter, også kommer til at gælde for bestående opsparingsordninger, jfr. herved bemærkningerne til § 33. Bestemmelsen kan i øvrigt sammenholdes med udkastets § 15, stk. 5, 2. punktum.

Til § 5.

A. Gældende regler.

Efter reglerne i lov om pristalsreguleret alderdomsforsikring og aldersdomsopsparing (lov-bekg. nr. 61 af 6. marts 1964) kan en person, der er fyldt 18 år, men endnu ikke 57 år, oprette indtil 6 indeksskontrakter i et forsikringsselskab eller pengeinstitut. Hver kontrakt, for hvilken de fastsatte indbetalingsvilkår overholdes, giver den pågældende selv (»interessenten«) ret til fra det 67. år at få udbetalt 500 kr. årligt med en nærmere fastsat pristalsregulering.

I et forsikringsselskab kan indeksskontrakten være knyttet *enten* til en pensionsforsikring el-ler en livrente - der *kan* være ophørende, men i så fald med løbetid på mindst 10 år - *eller* til en rateforsikring med udbetaling over mindst 10 år. Er den aftalte udbetalingsperiode længere end 15 år, skal herefter faldende udbetalinger være livsbetingede.

Er indeksskontrakten oprettet i et pengeinsti-tut, skal den aftalte udbetalingsperiode være mellem 10 og 15 år.

I finansministeriets bekendtgørelse af 29. marts 1957 om pristalsreguleret alderdomsforsikring er det udtrykkeligt fastsat, at »samtlige forsikringer skal opfylde de i skattelovgivningen på indeksskontrakternes oprettelsestidspunkt op-stillede betingelser for at opnå fuldt fradrag af præmierne ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst«. Det har herefter ikke været nødven-digt at optage særlige regler i rfl. om indeks-forsikring, idet det allerede af betingelserne for oprettelse af en indeksforsikring følger, at den-ne skal være omfattet af rfl.'s § 1, stk. 1 c. Der-imod indeholder rfl.'s § 1, stk. 1 b, smh. m. § 5 a og § 6 a, regler, hvorved *indeksopsparing* skattemæssigt ligestilles med de renteforsikrin-ger m.v., hvortil indbetalingerne er fuldt fra-dragsberettigede.

Ved interessentens død før forsikringens eller opsparingsordningens udløb bortfalder retten til indekstillaeg, således at forsikrings- eller opspa-ringsaftalen dermed ophører med at være indeksforsikring eller indeksopsparing. Dette medfører for *indeksopsparing*, at der indtræder pligt til i medfør af rfl.'s § 6 a at svare afgift af

det på kontoen indestående beløb, og at opsparingens behandling efter rfl.'s regler dermed samtidig bortfalder. En *indeksforsikring* vil derimod være omfattet af rfl.'s regler om renteforsikringer med fuld fradragsret for indbetalingerne, uanset om der til forsikringen er knyttet indeksskontrakt eller ej, og bortfald af retten til indekstillæg vil derfor for så vidt ikke i sig selv medføre nogen ændring af forsikringens skattemæssige behandling. Dette får dog i tilfælde af interessentens død alene betydning for rateforsikring, idet en livrenteforsikring jo vil ophøre, når interessenten dør.

Retten til indekstillæg bortfalder endvidere, hvis indeksskontrakten bliver uopfyldt, ved at de fastsatte præmier eller opsparingsbidrag ikke indbetales rettidigt. Herom indeholder § 10 i loven om indeksskontrakter følgende regel:

»Udeblivelse med betaling af præmie eller indskud ud over 1 år efter forfaldstidspunktet medfører bortfald af retten til indekstillæg på den kontrakt, restancen vedrører.«

Denne bestemmelse må sammenholdes med reglerne i finansministeriets bekendtgørelser af 23. marts 1957 om pristalsreguleret alderdomsopsparing og 29. marts 1957 om pristalsreguleret alderdomsforsikring, hvorefter den årlige indbetaling i forhold til indeksskontrakten anses som forfalden den 31. december i det pågældende år.

Det forhold, at en *indeksfor sikring* bliver uopfyldt, således at retten til indekstillæg bortfalder, får i sig selv ingen betydning for forsikringens skatte- og afgiftsmæssige behandling. Forudsat at forsikringen i øvrigt opretholdes som en af rfl.'s § 1, stk. 1 c, omfattet rente- eller rateforsikring, eventuelt som fripolice, skal den skattemæssigt behandles efter samme regler, som før den blev uopfyldt i indekslovens forstand.

For *indeksopsparing* er det også i en vis forstand uden direkte skatte- eller afgiftsmæssig betydning, at indeksskontrakten bliver uopfyldt, idet beløb, der er indsat på indeksskontoen, før kontrakten blev uopfyldt, fortsat behandles som indestående i indeksopsparing, så længe beløbet ikke hæves. Der indtræder således ikke afgiftspligt af indeståendet, og der gælder fortsat indkomstskattefrihed for rentetilvækst og formueskattefrihed, ligesom der i tilfælde af ratevis udbetaling i overensstemmelse med opsparingsaftalens indhold skal svares indkomstskat og ikke afgift af udbetalingerne. Derimod følger det af reglerne i loven om indeksskontrakter, at der ik-

ke fremover kan indbetales til en uopfyldt indeksordning. Endvidere vil den manglende opfyldelse, som det fremgår af det følgende, normalt medføre skattemæssige konsekvenser i form af regulering af den indkomstansættelse, ved hvilken det ikke indbetalte beløb måtte være fratrullet.

En indbetaling til en indeksopsparing kan fratrækkes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for det indkomstår, i hvilket beløbet forfalder til betaling. Dette gælder også, hvor interessenten benytter sig af den ovenfor omtalte respittid på 1 år og først foretager indbetalingen i det efterfølgende indkomstår. En skatteyder, der har kalenderåret som indkomstår, kan således ved indkomstopgørelsen for skatteåret 1966/67 fradrage en årsydelse, der forfalder 31. december 1965, selv om beløbet først indbetales i løbet af 1966. Hvis beløbet faktisk ikke betales inden respitårets udløb, må indkomstansættelsen for skatteåret 1966/67 forhøjes med det fratrukne beløb.

B. Udkastet.

I modsætning til rfl., hvor det som ovenfor omtalt ikke har været nødvendigt at optage særskilte regler om *indeksforsikring*, har man i udkastets definition af indeksordning medtaget både forsikring og opsparing, der er omfattet af loven om indeksskontrakter. Dette skyldes, *dels* at reglerne i udkastets § 2 om »P-rateforsikring« ikke omfatter alle de rateforsikringer, hvortil der er mulighed for at knytte indeksskontrakt, jfr. vilkårene i § 2 om en 55 års grænse for forsikringens oprettelse og om seneste rateudbetaling ved det 80. år, *dels* at man ved den valgte formulering har villet understrege de ensartede skattemæssige vilkår for indeksforsikring og indeksopsparing.

Udkastet forudsætter, at de gældende skatteregler stort set bibeholdes (bortset fra de ændrede regler i udkastets §§ 14 f f og 26 om afgifts- og skattepligt i tilfælde af udbetaling »i utide«). For en indeksforsikring, hvor retten til indekstillæg bortfalder, må det dog være en forudsætning for fortsat skattemæssig behandling som »P-ordning«, at forsikringen opfylder betingelserne i §§ 1 eller 2, herunder betingelserne om »P-stempling«. Er denne forudsætning ikke opfyldt, kan fremtidige indbetalinger som til »P-ordning« ikke foretages, men forsikringen kan eventuelt opretholdes som fripolice med samme skatte- og afgiftsmæssige virkninger som

for en uopfyldt indeksopsparring, jfr. herom ovenfor.

Til § 6.

Som omtalt under de fælles bemærkninger til §§ 3 og 4 gælder i praksis, at arbejdsgiverbidrag til en af rfl. omfattet kapitalpensionsordning skal stå i passende forhold til den pågældende arbejdstagers aflønning m.v. Begrænsningen af arbejdsgiverbidragenes størrelse skal modvirke udnyttelse af de skattebegünstigede kapitalpensionsordninger til en skattefri formueopsamling ud over, hvad en passende pensionsdækning for den pågældende gør påkrævet. Fordelene herved er ganske vist formindskede, efter at der med rfl. er gennemført regler om pligt til at svare (normalt) 25 pct. afgift af de udbetalinger til sin tid, som hidrører fra arbejdsgiverbidragene, men dels vil den skattebesparelse, der opnås gennem indkomst- og formueskattefriheden for arbejdsgiverbidragene, ofte overstige 25 pct. afgiften, dels gælder der stadig fuld afgiftsfrihed for udbetalinger fra de før 1. januar 1958 oprettede kapitalpensionsordninger, jfr. herom nærmere bemærkningerne til udkastets § 12.

Som omtalt i bemærkningerne til kap. 3 har man ment at måtte bibeholde reglerne om en normal afgift på 25 pct. af udbetalingerne fra kapitalordninger uanset udbetalingernes størrelse. Allerede derfor må det anses for nødvendigt stadig at have regler om maksimering af de indbetalinger, der kan foretages til »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring«. Den i hidtidig praksis gennemførte begrænsning, der har bygget på et ofte usikkert og vanskeligt skøn i de enkelte tilfælde, foreslår man afløst af en forholdsvis enkel og klar lovregel om, at de årlige indbetalinger til »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring« højst kan andrage 15 pct. - for en arbejdstager over 45 år dog 20 pct. - af arbejdstagerens samlede aflønning hos den pågældende arbejdsgiver. De årlige indbetalinger kan i intet tilfælde overstige 20.000 kr., dog med en pristalsregulering som nærmere angivet i udkastet. Ved dens fastsættelse har man haft for øje, at langt de fleste bestående ordninger med kapitaludbetaling vil opfylde dette vilkår. Ved de foreslåede regler sikres det, at den opsamlede pensionskapital kommer til at stå i rimeligt forhold til lønindkomsten i det åremål, hvorover pensionsopsparingen finder sted.

Den foreslåede relative og absolutte maxi-

mering af indbetalingerne skal omfatte de samlede beløb, der for den pågældende arbejdstager indbetales til »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring«. Det har været overvejet, om der burde gælde særlige maksimeringsregler, hvis den pågældende arbejdstager tillige har en »P-ordning« med løbende udbetalinger som omhandlet i § 1, 2 eller 5, f. eks. således at de årlige indbetalinger til en ordning med løbende udbetalinger skulle medføre tilsvarende formindskelse af de beløb, der kunne indbetales til en ordning med kapitaludbetaling. Da dette ikke ville være foreneligt med et system, hvorefter der er fri adgang til at oprette renteforsikringer m.v. med ubegrænset fradragsret for indbetalingerne, har tanken herom imidlertid måttet opgives.

Maksimeringsreglerne i § 6 får også virkning for fremtidige indbetalinger til bestående ordninger, der i medfør af § 3, stk. 2, 2. punktum, eller § 4, stk. 3, 2. punktum, vælges behandlet som »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparring«. Herudover gælder for de bestående ordninger, der ikke i det hele opfylder betingelserne i § 3, stk. 1, eller § 4, stk. 1, de særlige regler om »fastlåsnings« til hidtidige indbetalinger, jfr. § 3, stk. 3, og § 4, stk. 4.

I stk. 3 er det bestemt, at der ved opgørelsen af de årlige beløb, der kan indbetales til »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparring«, bortses fra tilskrivning af bonus og renter m.v. Denne bestemmelse kan sammenholdes med udkastets § 25, hvorefter tilskrivning af bonus og renter m.v. ikke skal medregnes som skattepligtig indkomst, jfr. herom nærmere bemærkningerne til § 25. Hvis indeståendet i en »P-opsparring« i medfør af reglerne i § 4, stk. 1 a, 3. og 4. punktum, smh. m. stk. 5, er anbragt i obligationer eller (for allerede bestående ordninger) i aktier m.v., skal heller ikke eventuelle gevinster ved udtrækning af obligationer eller ved salg af værdipapirer medregnes. Til gengæld vil et eventuelt tab ved indfrielse eller lignende ikke berettige til yderligere indbetaling.

Til § 7.

Efter reglerne i §§ 1-5 er det en betingelse for, at en forsikring eller opsparing kan behandles som »P-ordning«, at forsikringen, respektive indeståendet på opsparingskontoen, ejes af arbejdstageren eller »selvpensionisten«. Om dette ejervilkårs nærmere indhold kan henvises til be-

mærkningerne til § 1, stk. 3, hvor det også er omtalt, at § 7 indeholder visse undtagelser fra ejervilkåret, f.s.v. angår »P-ordninger«, der er oprettet efter aftale mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager.

Som det fremgår af indledningen til § 7, er der ikke med bestemmelsen tilsigtet nogen ændring af de regler, som uden for skattelovgivning måtte være fastsat vedrørende de pågældende ordninger, herunder f. eks. reglerne i loven om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing. Det fastslås alene, hvilke arbejdsgiverforbehold der kan optages i aftalen mellem arbejdsgiveren og arbejdstageren, uden at ordningens *skattemæssige* stilling som »P-ordning« berøres heraf.

For det første kan arbejdsgiveren i henhold til stk. 1 a forbeholde sig, at forsikringsbonus udbetales til ham selv. Denne regel, der svarer til gældende praksis, kan motiveres med, at der gennem en forsikringsordning - i modsætning til en opsparingsordning - sikres udbetaling af på forhånd aftalte beløb. Disse udbetalinger kan således, hvad enten talen er om løbende ydelser eller en kapitaludbetaling, fastsættes til en størrelse, som af parterne skønnes at give passende pensionsdækning, og det må derfor forekomme rimeligt, at overskydende beløb, der udbetales som bonus, kan aftales udbetalt til arbejdsgiveren. Reglen omfatter alene beløb, der udbetales i form af bonus og ikke f. eks. forhøjelser af forsikringsydelse, hidrørende fra tidligere tilskrivning af bonus.

Dernæst vil en arbejdsgiver i medfør af stk. 1 b kunne forbeholde sig retten til værdien af forsikringen eller opsparingsordningen i tilfælde af, at ansættelsesforholdet ophører inden 5 år. Det er dog yderligere en betingelse for forbeholdets skattemæssige gyldighed, at arbejdsforholdet ophører før arbejdstagerens fyldte 30. år, samt at arbejdsforholdets ophør ikke skyldes arbejdstagerens død eller erhvervsudygtighed. Med denne regel har man villet åbne adgang for arbejdsgiverne til at bestemme, at yngre arbejdstagere, der forlader deres stilling efter en kortere ansættelsestid, ikke skal kunne medtage værdien af, hvad der er opsamlet for dem i en »P-ordning«. I modsat fald ville resultatet antagelig i mange tilfælde blive, at der først blev etableret pensionsordning for de pågældende, efter at de havde været ansat i virksomheden i et vist åremål.

Endelig er der i stk. 1 c givet mulighed for at optage forbehold om, at værdien af forsikringen

m.v. helt eller delvis skal anvendes til dækning af eventuelle tab, der påføres arbejdsgiveren af arbejdstageren, såfremt dennes tabvoldende handling har medført straf af fængsel. Det kunne føles stødende, om f. eks. en arbejdstager, der havde gjort sig skyldig i underslæb over for arbejdsgiveren, kunne bevare ejendomsretten til pensionsmidler, der var tilvejebragt gennem arbejdsgiverens indbetalinger, uden at arbejdsgiveren havde nogen mulighed for at søge sit tab helt eller delvis modregnet i disse midler. På den anden side finder man ikke, at der i almindelighed bør være adgang for en arbejdsgiver til at søge fyldestgørelse i pensionsmidlerne for de krav, han måtte have mod arbejdstageren. Reglen er derfor formuleret i lighed med den tilsvarende regel i tilsynslovens § 9, stk. 2, 2. punktum, hvorefter arbejdstagerens fortabelse af sine rettigheder i disse tilfælde er betinget af, at den over for virksomheden (eller pensionskassen) begåede handling har medført straf af fængsel.

Det er uden betydning for anvendelsen af reglerne under a-c, om indbetalingerne til den pågældende ordning er betegnet som arbejdsgiver- eller arbejdstagerbidrag. Dette svarer til, at man heller ikke efter udkastets øvrige bestemmelser tillægger den hidtidige sondring mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerbidrag nogen skattemæssig betydning, jfr. herved de fælles bemærkninger til §§ 3 og 4. Der vil dog selvfølgelig ikke være noget til hinder for, at parterne aftaler en indbyrdes fordeling af indbetalingerne, bl.a. med den virkning, at arbejdsgiverforbehold alene skal omfatte den til arbejdsgiverandelen svarende del af pensionsmidlerne. Dette er søgt tydeliggjort ved, at man i litra a-c har indføjet »helt eller delvis«.

Om de skatte- og afgiftsmæssige virkninger af, at forbehold som omhandlet i stk. 1 a-c bliver aktuelle, henvises til § 11, stk. 2, og § 16.

ad stk. 2.

Bestemmelsen fastslår, at der med opregningen i stk. 1 a-c er givet udtømmende regler om, hvilke arbejdsgiverforbehold der anses for forenelige med den skattemæssige behandling af en forsikring eller opsparingsaftale som »P-ordning«.

Det fremgår dernæst modsætningsvis, at dette ikke gælder for de i § 1, stk. 1 a, omhandlede tjenestemandsoverenskomster og lignende, de i § 1,

stk. 1 b og stk. 2, omhandlede pensionskasseordninger, der er omfattet af tilsynsloven, og de i § 4, stk. 2, omhandlede særlige ordninger for ældre arbejdstagere under Arbejdsmarkedets Tillægspension. Motiveringen herfor er, at der her findes offentligretlige forskrifter om arbejdstagerens rettigheder m.v., således at det ikke er fundet påkrævet at indføje specielle skattemæssige betingelser vedrørende disse ordningers nærmere indhold.

Hvis der i en forsikrings- eller opsparingsaftale er indføjet et forbehold, som ikke er omfattet af stk. 1 a–c, bliver virkningen heraf, at den pågældende ordning hverken i forhold til arbejdstageren eller arbejdsgiveren kan behandles efter de særlige beskatningsregler for »P-ordninger«. I denne henseende adskiller udkastet sig fra de nugældende regler i rfl., hvorefter et forbehold om eventuel tilbageførsel til arbejdsgiveren ikke antages at påvirke arbejdstagerens skattemæssige stilling, hvorimod sådant forbehold kan medføre, at arbejdsgiveren ikke får fradragsret for sine pensionsbidrag. Dette har medført, at ikke-skattepligtige arbejdsgivere (herunder visse foreninger m.v.) har mulighed for i pensionsaftalerne at optage tilbageførselsforbehold, der går langt ud over, hvad der må anses for rimeligt.

Rfl.'s regler kan derfor i praksis medføre en forskel i indholdet af pensionsordninger, der oprettes af henholdsvis skattepligtige og ikke-skattepligtige arbejdsgivere. Udkastets regler vil medføre, at kravene til pensionsordningernes indhold fremtidig vil være ens for skattepligtige og ikke-skattepligtige arbejdsgivere.

Efter praksis antages det ikke at være i strid med udskillelseskrauet i rfl.s § 2, at en arbejdsgiver i pensionsaftalen har betinget sig, at løbende pensionsydelse, som måtte komme til udbetaling, medens ansættelsesforholdet består, tilfalder ham. Synspunktet er det, at de ydelser, der tilfalder arbejdsgiveren, reelt må sidestilles med en nedsættelse af arbejdstagerens løn. Det samme må gælde, hvor udbetaling af pensionsydelse sker med tilbagevirkende kraft for en periode, hvor arbejdstageren har oppebåret løn, hvilket kan forekomme med hensyn til invalidepension. Det har ikke været tanken med lovudkastet at ændre hidtidig praksis på dette punkt.

ad stk. 3.

I henhold til rfl.'s § 2, stk. 1 nr. 2, er det et vilkår for, at arbejdsgiveren kan fratrække pen-

sionsbidrag ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst, »at bidraget definitivt udskilles af yderens formue og unddrages hans rådighed«. I praksis forstås denne regel således, at ethvert forbehold om eventuel tilbageførsel af midlerne til arbejdsgiveren selv, hvad enten forbeholdet må betragtes som en suspensiv (opsættende) eller resolutiv (opløsende) betingelse, må anses for stridende mod rfl.'s § 2 (bortset fra forbehold om ret til forsikringsbonus, jfr. bemærkningerne til stk. 1 a). Her må reglerne i stk. 1 b for så vidt ses som en lempelse af det nugældende strenge udskillelseskrauet.

På den anden side antages rfl.'s § 2 ikke at være til hinder for vilkår om, at arbejdstageren under visse betingelser fortaber retten til pensionsmidlerne, når blot midlerne ikke kan tilfalde arbejdsgiveren selv. F. eks. vil der ikke af skattemæssige grunde være noget til hinder for en aftale om, at de pågældende midler i tilfælde af arbejdstagerens fratrædelse af stillingen før et nærmere fastsat tidspunkt skal overføres til pensionsordninger for andre i virksomheden ansatte eller eventuelt til en understøttelsesfond eller lignende. Da der ikke antages at være hjemmel til at fastsætte nogen tidsmæssig grænse for et sådant overførselsforbehold - der med andre ord vil kunne gælde indtil pensionsalderens indtræden - åbner de gældende retsregler således mulighed for, at en arbejdstager i denne henseende kan stilles betydeligt ringere end efter udkastets regler.

Muligheden for at forbeholde overførsel til understøttelsesfond eller lignende, uden at arbejdsgiverens fradragsret berøres heraf, kan give anledning til visse tvivlsspørgsmål i tilfælde, hvor arbejdsgiveren ikke ville have haft fradragsret for beløb, som han selv indbetalte direkte til den pågældende understøttelsesfond eller lignende. For fremtidig at undgå disse tvivlsspørgsmål er reglen i udkastets stk. 1 a og b formuleret således, at de eventuelle arbejdsgiverforbehold skal gå ud på udbetaling til arbejdsgiveren selv. Dette vil naturligvis ikke være til hinder for, at arbejdsgiveren - eventuelt i henhold til et forud afgivet tilsagn herom - lader de pågældende beløb tilfalde f.eks. en understøttelsesfond. Det må så afhænge af andre retsregler, om arbejdsgiveren, der i medfør af udkastets § 11, stk. 2, bliver indkomstskattepligtig af, hvad der tilfalder ham fra »P-ordningen«, til gengæld kan opnå fradrags- eller afskrivningsret, når beløbet videregives af ham til andet formål.

Uanset de ulemper, der efter det anførte er

knyttet til de nugældende regler om arbejdsgiverforbehold, har man fundet det rigtigst at til-lade allerede optagne forbehold bibeholdt i en »P-ordning«. Det er dog en forudsætning her-for, at forbeholdet er indføjet i aftalen med den enkelte arbejdstager før en ny lovs ikrafttræden. Et sådant forbehold vil således ikke med skatte-mæssig gyldighed kunne tillægges virkning for senere tilkomne arbejdstagere. Endvidere er overgangsreglen begrænset derved, at den ikke gælder for forbehold vedrørende eventuelle se-nere forhøjelser af indbetalingerne. Ved den nærmere afgrænsning af, hvad der skal forstås ved forhøjelse, har man herved henholdt sig til reglerne i § 1, stk. 7, § 2, stk. 3, § 3, stk. 3 og § 4, stk. 4, om forhøjelse af indbetalinger til forsikrings- og opsparingsordninger.

Til kapitel 2.

Til § 8.

I henhold til rfl.'s § 1, stk. 1 c, kan indbeta-linger til en pensionsordning med løbende ud-betalinger samt til renteforsikringer og dermed skattemæssigt sidestillede annuitetsforsikringer og arverenter fratrækkes fuldt ud ved opgørel-sen af den skattepligtige indkomst, forudsat at forsikringen m.v. er oprettet til fordel for den skattepligtige selv eller hans pårørende. Indskud én gang for alle kan dog ikke fradrages fuldt ud i indkomsten i betalingsåret, men kan fradra-ges med 1/15 i dette og hvert af de efterfølgen-de 14 år. På tilsvarende måde fordeles fradrag-sretten over 15 år i tilfælde, hvor indbetalinger-ne efter forsikrings- eller pensionskontrakten skal tiisvares over et kortere åremål end 15 år. Præmier vedrørende indeksforsikring samt bi-drag til Arbejdsmarkedets Tillægspension kan dog fradrages fuldt ud, selv om indbetalingspe-rioden er kortere end 15 år. Det samme gælder i visse tilfælde, hvor forhøjede pensionsbidrag m.v. skyldes lønstigning og lignende.

Efter udkastet er den fulde fradragetsret for indbetalinger til de i § 1 omhandlede pensions-ordninger med løbende udbetalinger samt til »P-rateforsikring« og »indeksordning« som om-handlet i henholdsvis §§ 2 og 5 bibeholdt, men således at der i modsætning til de nugældende regler i alle tilfælde vil være fuld fradragetsret i betalingsåret, også for kapitalindskud og indbe-talinger over et kortere åremål end 15 år. Om motiveringen for den foreslåede ændring af de gældende regler henvises til nedenstående be-mærkninger ad stk. 2.

ad stk. 1.

Bestemmelsen i stk. 1 må sammenholdes med § 32, stk. 1, hvorefter fradragetsretten, der til-kommer ejeren af forsikringen m.v., kun gæl-der for personer, der er fuldt skattepligtige her i landet. Hvis forsikringen m.v. ejes af en hu-stru, der er sambeskattet med manden, vil det følge af de almindelige principper for opgørel-sen af sambeskattede personers skattepligtige indkomst, at fradragetsretten tilkommer manden.

Bestemmelsen i stk. 1 må endvidere sammen-holdes med stk. 3, hvorefter der til en arbejds-tagers skattepligtige indkomst ikke skal med-regnes beløb, som arbejdsgiveren indbetaler til en af kap. 1 omfattet ordning for arbejdstage-ren, herunder såvel de i §§ 1, 2 og 5 som de i §§ 3 og 4 omhandlede ordninger. Beløb, der er holdt uden for en arbejdstagers skattepligtige indkomst i medfør af stk. 3, er naturligvis ikke fradragetsberettigede for arbejdstageren i henhold til stk. 1.

ad stk. 2.

Reglerne i rfl.'s § 1, stk. 1 c, om 15 års af-skrivning på kapitalindskud m.v. har i praksis givet anledning til vanskeligheder for lignings-myndighederne af kontrolmæssig art, ligesom afskrivningsreglerne - og de undtagelser herfra, der gælder for bl.a. forhøjede pensionsbidrag, som skyldes lønstigning og lignende - har af-født forskellige tvivlsspørgsmål. Motiveringen for afskrivningsreglerne har været, at man her-igennem har villet modvirke misbrug. Fuld fra-dragetsret for engangsindskud kunne gøre det fri-stende for skatteydere i de højere indkomslag at sikre sig en skattebesparelse ved engangsind-skud, navnlig i rateforsikringer, og tilbagekøb af forsikringerne kort tid efter tegningen mod indeholdelse af den i forhold til den sparede indkomstskat moderate afgift på 25 pct. Efter udkastets ændrede afgifts- og beskatningsregler ved engangsudbetalinger og lignende vil faren for misbrug i det væsentlige være imødegået. Derfor har man ikke fundet det nødvendigt at opretholde de gældende regler om obligatorisk afskrivning af engangsindskud.

Fra den enkelte skatteydere synspunkt vil en ret til fuldt ud at fradrage en indbetaling i ind-komsten for betalingsåret i de fleste tilfælde være at foretrække for en ret til afskrivning over et åremål. I nogle tilfælde vil imidlertid fordeling af fradragetsretten over flere år være gunstigst, f. eks. hvor der ved kapitalindskud tegnes en straks begyndende livrente. Man fore-

slår derfor, at der skal være adgang til at *vælge* fradragsretten for kapitalindskud til en af §§ 1 eller 2 omfattet ordning fordelt ligeligt over en periode på indtil 15 år fra betalingsåret at regne. (Som det fremgår af bemærkningerne til § 5, kan der ikke foretages kapitalindskud til en indeksordning). Da adgangen til afskrivning kun skønnes at have praktisk interesse for kapitalindskud over en vis størrelse, er det dog samtidig foreslået, at reglerne herom kun skal gælde for kapitalindskud på over 10.000 kr. Dels som følge af denne begrænsning, dels fordi fradragsretten også ved indskud af en størrelse, som åbner adgang til afskrivning, antagelig ofte vil blive udnyttet fuldt ud ved indkomstopgørelsen for betalingsåret, kan det påregnes, at de administrative ulemper, der er forbundet med afskrivningsregler, vil blive væsentlig mindre end hidtil.

Også muligheden for at vælge en kortere afskrivningsperiode end 15 år vil kunne lette kontrollen for de skattelignende myndigheder. Adgangen til at vælge afskrivningsperiodens længde må imidlertid i første række ses som en fordel for de pågældende skatteydere, der vil kunne fordele fradragsretten under hensyntagen til alder og indtægtsforhold m.v. Da afskrivningen skal foretages med lige store årlige beløb, vil den afskrivningsperiode, der er valgt ved periodens begyndelse, ikke senere kunne ændres.

Om de fremtidige fradrags- og afskrivningsmuligheder vedrørende indbetalinger, der er foretaget under de nugældende regler, kan henvises til overgangsbestemmelserne i udkastets § 34, stk. 1 og 2.

Hvis den, der har valgt afskrivning, dør, før afskrivningen er afsluttet, vil afskrivningsretten for resterende beløb som hovedregel bortfalde. I lighed med den nugældende regel i rfl.'s § 1, stk. 1 c, sidste punktum, indeholder udkastet imidlertid en undtagelse for det tilfælde, at den skattepligtige efterlader sig en ægtefælle. I udkastet foreslås dog på nogle punkter ændringer i vilkårene for, at en efterlevende ægtefælle kan »overtage« et uafskrevet beløb.

Efter de gældende regler »kan afskrivningen fortsættes af ægtefællen, for så vidt ordningen er truffet til fordel for denne eller afdødes og/eller den efterlevendes ægtefælles børn.« I stedet for rfl.'s betingelse om, at ordningen skal være til fordel for den efterlevende ægtefælle eller ægtefællernes børn, har man i udkastet optaget den betingelse, at ægtefællerne skal have været sambeskattede. I så fald må det på den

anden side anses for mest konsekvent, at adgangen for den efterlevende ægtefælle til at overtage fradrags- eller afskrivningsretten gælder i alle tilfælde. Reglen kan sammenholdes med udkastets § 34, stk. 3, hvorefter de hidtidige betingelser for en efterlevende ægtefælles ret til at overtage en afskrivningsret finder anvendelse, hvor den skattepligtige er død, før de nye regler er trådt i kraft.

Efter udkastet vil den efterlevende ægtefælle ikke kun - som efter de nugældende regler - være henvist til at fortsætte afskrivningen med uændrede årlige beløb. Den efterlevende vil også kunne vælge fuld fradragsret for det resterende afskrivningsbeløb ved indkomstopgørelsen for det første skatteår, for hvilket den efterlevende skatteansættes efter førstafdødes død, eller med virkning fra nævnte skatteår vælge en ny afskrivningsperiode på indtil 15 år.

Reglen i stk. 2, 2. punktum, gælder alene i de tilfælde, hvor manden - der altid vil være »den skattepligtige«, jfr. sambeskatningsbetingelsen - afgår først ved døden. Hvis en hustru dør først, og den pågældende forsikring m.v. ejes af manden, vil denne kunne fortsætte afskrivningen som hidtil, jfr. udkastets § 32, stk. 1, 2. punktum. Hvis forsikringen m.v. tilhører en gift kvinde, der dør før manden, vil det på den anden side være rimeligt, at enkemanden i denne forbindelse stilles på tilsvarende måde som en enke. Dette er fastslået ved reglen i stk. 2, 3. punktum.

Hvis der som følge af en ordnings ophævelse eller lignende, jfr. udkastets §§ 14 og 15, indtræder afgiftspligt før afskrivningsperiodens udløb, bortfalder afskrivningsretten for den resterende periode, jfr. stk. 2, sidste punktum. Bestemmelsen kan sammenholdes med udkastets § 18, hvorefter det resterende afskrivningsbeløb til gengæld fragår ved opgørelsen af det afgiftspligtige beløb. Det svarer til de nugældende bestemmelser, jfr. rfl.'s § 6 b, næstsidste punktum.

ad stk. 3.

I første punktum er det fastslået, at beløb, som en arbejdsgiver indbetaler til en af kap. 1 omfattet ordning for arbejdstageren, ikke skal medregnes ved opgørelsen af arbejdstagerens skattepligtige indkomst. Denne regel vil omfatte *alle* indbetalinger til »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing«, idet samtlige indbetalinger til disse ordninger skattemæssigt skal fremtræde som arbejdsgiverbidrag, jfr. de fælles bemærk -

ninger til §§ 3 og 4. Reglen omfatter dernæst beløb, som arbejdsgiveren *faktisk* indbetaler til de i §§ 1, 2 og 5 omhandlede ordninger for arbejdstageren, uanset om indbetalingerne efter den indbyrdes aftale mellem parterne måtte være betegnet som arbejdsgiver- eller arbejdstagerbidrag til ordningen. I modsætning til de gældende regler skal beløb, der af en arbejdsgiver indeholdes i lønnen som arbejdstagers eget bidrag til en »P-ordning«, herefter ikke medregnes ved opgørelsen af arbejdstagerens bruttoløn. Derimod er det forudsat, at der af kontrolmæssige grunde pålægges arbejdsgiveren pligt til i lønangivelserne til skattevæsenet at oplyse størrelsen af de samlede indbetalinger til den pågældende arbejdstagers »P-ordning«.

Da ordningen skal være omfattet af kap. 1, skal reglerne om ordningens »P-stempling« være overholdt. Er ordningen ikke »P-stemplet«, skal arbejdsgiverens indbetalinger normalt medregnes som skattepligtig lønindtægt for arbejdstageren. Til gengæld vil denne, såfremt talen er om indbetalinger til forsikring eller pensionskasse som omhandlet i udkastets § 28, have mulighed for at fratrække beløbene inden for de dér fastsatte grænser. Dette får betydning for tilfælde, hvor ordningen - helt eller delvis - ønskes henført under de lempeligere beskatningsregler, der i medfør af § 28, stk. 3 og 4, gælder for udbetalinger fra ordninger med begrænset fradragsberettigede indbetalinger.

Efter reglen i 2. punktum vil indkomstskattefriheden også omfatte visse arbejdsgiverbidrag, der ydes, efter at ansættelsesforholdet er ophevet. Dette gælder dog i modsætning til bestemmelsen i 1. punktum kun, såfremt indbetalingen sker til en pensionsordning med løbende udbetalinger. Som reglen i stk. 3 herefter er formuleret, vil indkomstskattefriheden for arbejdsgiverens indbetaling også gælde, hvor indbetalingen sker i forbindelse med arbejdstagerens fratræden af stilling, ligesom det er forudsat, at arbejdstageren heller ikke skal svare særlig indkomstskat af en sådan ydelse, selv om denne måtte kunne sidestilles med godtgørelse i anledning af fratræden af stilling, jfr. lov om særlig indkomstskat § 2, nr. 9. Der bliver derfor spørgsmål om en ændring på dette punkt af loven om særlig indkomstskat.

Endelig er det ved bestemmelsen i 3. punktum foreslået, at indkomstskattefriheden for arbejdsgiverbidrag også skal gælde for beløb, som en afdød arbejdstagers arbejdsgiver indbetaler til sikring af ægtefælle- eller børnepension

efter arbejdstageren som omhandlet i udkastets § 1, stk. 1 b.

Til § 9.

Denne paragraf indeholder regler om, hvilke (løbende) udbetalinger fra de i §§ 1, 2 og 5 omhandlede ordninger der er indkomstskattepligtige for modtageren. Af udbetalinger fra ordningerne, som ikke er indkomstskattepligtige i henhold til § 9, skal der ifølge udkastets § 14 svares afgift efter bestemmelserne i kap. 3.

For en række af de i § 9 omhandlede løbende udbetalinger følger indkomstskattepligten allerede af statsskattelovens § 4 c. Efter denne lovbestemmelse, der ikke er foreslået ophævet eller ændret ved nærværende lovudkast, indkomstbeskattes bl.a. pension, livrente og overlevelserente. Uanset at indkomstskattepligten for alle *livsbetingede* udbetalinger fra de i §§ 1 og 5 omhandlede ordninger herefter må antages at være hjemlet i statsskatteloven, har man dog af hensyn til regleres indbyrdes sammenhæng og overskuelighed anset det for rigtigst, at det i lovudkastet udtømmende opregnes, i hvilket omfang udbetalingerne fra disse ordninger skal være indkomstskattepligtige. Efter bestemmelserne i udkastets § 32, stk. 2, påhviler indkomstskattepligten ejeren af forsikringen m.v. eller den, der efter ejerens død i henhold til bestemmelserne i policen m.v. er berettiget til udbetalingerne.

ad stk. 1 a.

For de i § 1, stk. 4, omhandlede »garanterede ydelser« gælder hovedreglen om, at pension som defineret i § 1 - herunder også løbende, livsbetingede udbetalinger til »pårørende« fra en af § 1, stk. 6, omfattet ordning - er indkomstskattepligtig, ikke undtagelsesfrit. Ved løbende udbetaling af ydelserne er de altid indkomstskattepligtige, når de udbetales til forsikrede selv. Dernæst vil udbetalinger som løbende ydelser til efterlevende ægtefælle og livsarvinger m.fl. som regel være indkomstskattepligtige, medens udbetalinger til andre, uanset i hvilken form, er undtaget fra indkomstskattepligten - og dermed undergivet afgiftspligt i medfør af § 14. For ægtefælle og livsarvinger m.fl. er indkomstskattepligten af udbetalinger i form af løbende ydelser betinget af, at udbetaling med hjemmel i policen sker direkte til de pågældende. Med »direkte« må forstås, at udbetalingen skal ske i kraft af en bestemmelse i policen om indsættelse af den pågældende som begunstiget. Der kan i denne forbindelse henvises til bemærkningerne

til § 1, stk. 4, smh. m. de indledende bemærkninger til § 4, hvorefter det normalt ikke er nogen betingelse for den skattemæssige behandling som »P-ordning«, at der i policen er indsat begunstigede. Er begunstigede ikke indsat, vil forsikringen indgå i dødsboet, jfr. fal. § 104, stk. 1, og eventuelt tilfalde ægtefælle eller livsarvinger i kraft af ægteskabs- og arvelovgivningens almindelige regler, men i så fald vil udbetalingerne ikke være indkomstskattepligtige i henhold til § 9. Derimod kan der i dette tilfælde eventuelt blive spørgsmål om beskatning af rentetilvækst i medfør af udkastets § 31.

For livsarvinger m.fl. er det yderligere en betingelse for indkomstskattepligten, at de pågældende er under 24 år, jfr. herved § 14, stk. 2.

ad stk. 1 b.

Reglerne om indkomstskattepligt af udbetalinger fra »P-rateforsikring« er formuleret efter samme principper, som gælder for de under a) omhandlede »garanterede ydelser«, jfr. herom bemærkningerne ad a). Bestemmelsen kan i øvrigt sammenholdes med § 15, stk. 1, 2. punktum, om afgiftspligt i tilfælde af ændring af udbetalingsvilkårene efter udbetalingerne påbegyndelse.

ad stk. 1 c.

Bestemmelsen må ses på baggrund af loven om indekskontrakter, hvorefter en indeksordning ophører ved interessentens død, jfr. bemærkninger til § 5.

ad stk. 2.

For en bestående annuitetsforsikring eller arverente, der i henhold til rfl.'s § 1, stk. 1 c, 2. punktum, skattemæssigt sidestilles med renteforsikring, og som behandles som »P-rateforsikring« i medfør af udkastets § 2, stk. 2, må det anses for konsekvent, at rateudbetalinger i overensstemmelse med policens indhold indkomstbeskattes i samme omfang som hidtil, uanset hvem der modtager udbetalingerne. Herved vil de hidtidige skattemæssige vilkår blive opretholdt, forudsat at der ikke sker ændringer i policernes udbetalingsvilkår m.v. Bestemmelserne under stk. 2 er udformet i overensstemmelse med disse synspunkter. I 2. punktum er det fastslået, at den fulde indkomstskattepligt for rateudbetalinger fra disse forsikringer ikke gælder for den del af de enkelte udbetalinger, der måtte hidrøre fra indbetalinger før begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for skatteansættelsen for skatteåret 1955/56. Bestemmelsen svarer til den gældende overgangsbestem-

melse i rfl.'s § 8, stk. 2. Om baggrunden for overgangsreglen henvises til bemærkningerne til § 17, stk. 1. Bestemmelserne i § 31 om indkomstskattepligt af rentetilvækst finder anvendelse på den del af forsikringen, der omfattes af overgangsreglen.

Til § 10.

Denne bestemmelse om formueskattefrihed for en af kap. 1 omfattet ordning må ses i sammenhæng med udkastets § 20, hvorefter en ordning ikke anses for omfattet af kap. 1, når afgiftspligt er indtrådt i medfør af reglerne i kap. 3. Herefter gælder formueskattefriheden efter § 10 for de midler, der indestår i ordningen, kun, så længe afgiftspligt ikke er indtrådt.

Bestemmelsen må imidlertid også sammenholdes med statsskattelovens § 12, nr. 2 og 3, der bl.a. hjemler formueskattefrihed for »retten til en endnu ikke forfalden livsforsikringssum« og »ret til pension, livrente, overlevelsese-rente«. De citerede bestemmelser i statsskattelovens § 12 er kædet nøje sammen med regler om skattefrihed for »suspensivt betingede formuerettigheder« og for »krav på periodiske ydelser af offentlig eller privat natur« og lignende, og man har ikke i denne forbindelse fundet tilstrækkelig anledning til at inddrage spørgsmålet om en samlet revision af disse regler og af den praksis, der har udviklet sig på dette område. Man har derfor heller ikke i lovudkastet sondret mellem ordninger, der i forvejen er - helt eller delvis - formueskattefri i medfør af statsskatteloven (tjenestemand-, pensionskasse- og forsikringsordninger m.v.) og ordninger, for hvilke udkastet indeholder en selvstændig hjemmel til formueskattefrihed (opsparingsordninger). Man har herved tillige lagt vægt på hensynet til reglernes overskuelighed, jfr. de tilsvarende synspunkter i de indledende bemærkninger til § 9.

Med de modifikationer, der følger af reglen i § 10, vil statsskattelovens § 12 herefter fortsat være gældende. Dette betyder bl.a., at forsikringsordninger og lignende, der ikke er omfattet af kap. 1, og derfor heller ikke af § 10, kan være formueskattefri i medfør af statsskattelovens regler.

777 § 11.

Gældende regler om arbejdsgivers fradragsret for pensionsbidrag.

ad stk. 1.

I henhold til rfl.'s § 2 kan en arbejdsgiver ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst

fradrage bidrag til pensionering af de i hans virksomhed ansatte personer eller deres pårørende, uanset om de berettigede i henhold til pensionsordningen har krav på en løbende, årlig pensionsindtægt eller en kapitaludbetaling. Fradragsretten er dog i henhold til § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, betinget af, at bidraget ydes som løbende årlige tilskud inden for rammerne af pensionsordningen samt af, at bidraget »definitivt udskilles af yderens formue og undrages hans rådighed.« Om den nærmere forståelse af dette udskillelseskraav kan henvises til bemærkningerne til § 7, stk. 3, hvor det er omtalt, hvilke forbehold en arbejdsgiver kan knytte til sine bidrag, uden at ordningen herved kommer i strid med betingelsen om midlernes udskillelse. I lovens § 2, stk. 1 nr. 3, er arbejdsgiverens fradragsret yderligere gjort betinget af, at vilkårene for pensionsordningen er udformet således, at arbejdstageren i medfør af § 3 ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst kan se bort fra arbejdsgiverens bidrag til ordningen. Det må dog i denne forbindelse bemærkes, at rfl.'s § 2 alene indeholder betingelserne for, at arbejdsgiverbidragene kan fratrækkes af arbejdsgiveren som bidrag til en pensionsordning, medens der ikke i loven er taget stilling til, om der, såfremt betingelserne i § 2 ikke er opfyldt, eventuelt er fradragsret for arbejdsgiveren i medfør af andre bestemmelser i skattelovgivning, herunder statsskattelovens almindelige regler om fradragsret for driftsudgifter til arbejdsløn og lignende.

Tilskud fra en arbejdsgiver ud over de i en pensionsordning fastsatte løbende årlige bidrag kan ikke fradrages fuldt ud ved indkomstopgørelsen for indbetalingsåret, men kan i medfør af § 2, stk. 2, afskrives over 5 år med lige store årlige beløb. § 2, stk. 2, indeholder endvidere nogle specielle regler om de skattemæssige virkninger af, at arbejdsgiveren ophører med at drive den pågældende virksomhed, før en påbegyndt afskrivning på engangsbidrag er afsluttet. Reglerne omtales ikke nærmere, da afskrivningsreglen foreslås ophævet, jfr. herom nedenfor.

Udkastet.

Uanset at en arbejdstager i henhold til udkastets § 8, stk. 3, er fritaget for at medregne arbejdsgiverbidrag til den pågældendes »P-ordning« som indkomstskattepligtig lønindtægt, må bidraget fra et skattemæssigt synspunkt sidestilles med en lønudgift for arbejdsgiveren. Det følger som hovedregel allerede af skattelov-

givningens almindelige regler om opgørelsen af den skattepligtige indkomst, men for at udelukke enhver tvivl på dette punkt — f. eks. i tilfælde, hvor der i pensionsaftalen er optaget forbehold som omhandlet i udkastets § 7, stk. 1 — er der i § 11, stk. 1, 1. punktum, optaget en udtrykkelig regel i overensstemmelse hermed. Herefter må spørgsmålet om arbejdsgiverens fradragsret for bidrag til »P-ordning« afgøres efter samme retningslinier, som gælder for lønudbetalinger til den pågældende arbejdstager. Der vil således være fradragsret, hvis arbejdstageren er ansat i arbejdsgiverens erhvervsvirksomhed, men ikke hvis der f. eks. er tale om privat hushjælp. Det svarer til de nugældende regler. At en arbejdsgiver har taget forbehold, som er foreneligt med § 7, vil herefter ikke udelukke ret til at fratrække bidraget i det år, udgiften er afholdt.

I 2. punktum er det foreslået, at bidrag, der efter det anførte kan behandles som driftsudgifter, kan fratrækkes af arbejdsgiveren ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for det indkomstår, i hvilket udgiften er afholdt, uanset om der foreligger løbende bidrag eller engangsbidrag. De nuværende regler om afskrivning af engangsbidrag over en 5-års periode er således foreslået ophævet. Motiveringen for de gældende afskrivningsregler har i første række været, at man herigennem har villet afskære muligheden for, at arbejdsgivere gennem vilkårlige indbetalinger kunne opnå fradragsret i indbetalingsåret for udgifter, som må antages at vedrøre en længere driftsperiode end det enkelte år. Denne motivering kan imidlertid næppe anses for afgørende i forhold til de ulemper, der for såvel de enkelte arbejdsgivere som de skattemyndigheder er forbundet med administrationen af afskrivningsreglerne. Man har herved også henset til den vidtgående frihed, som lovgivningen om skattefri afskrivninger og investeringsfondshenlæggelser giver de erhvervsdrivende til ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst at foretage fradrag for driftsudgifter, der helt eller delvis vedrører senere regnskabsår end det, hvori fradraget sker. Endvidere kan det nævnes, at hvor arbejdsgiveren er et aktieselskab, er den skattemæssige betydning af spørgsmålet om, i hvilket indkomstår en fradragsret skal placeres, mindsket væsentligt, efter at der ved lov nr. 255 af 11. juni 1960 om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v. er gennemført regler om proportional beskatning af disse selskaber.

Om afskrivningsretten for engangsbidrag, som en arbejdsgiver har foretaget efter de nu gældende regler, kan henvises til overgangsreglerne i udkastets § 35.

Det har været overvejet, om der burde indføres regler om adgang for en arbejdsgiver til at fratrække henlæggelser af midler til præmiefonds eller lignende i den skattepligtige indkomst. Efter de norske regler kan en arbejdsgiver ud over sine årlige bidrag til en pensionsordning inden for visse grænser fratrække henlæggelser af beløb, der skal anvendes til dækning af senere års indbetalinger til ordningen. Disse regler må imidlertid ses i sammenhæng med, at der i Norge gælder en almindelig grænse for, hvor store årlige indbetalinger, der kan foretages til en skattemæssigt gyldig pensionsordning. Med de fradragsmuligheder, som udkastet vil indebære, herunder den fulde fradragsret for indbetalinger til de i §§ 1 og 2 omhandlede ordninger, vil der ikke være tilsvarende behov som i Norge for yderligere at tillade fradrag for henlæggelser til præmieforsknudsfond eller lignende. Eventuelle regler om sådanne henlæggelser ville i øvrigt rejse forskellige problemer, bl.a. spørgsmål om midlernes udskillelse fra arbejdsgiverens formue og om fastlæggelse af normer for midlernes anvendelse i tilfælde af virksomhedens ophør m.v. Det er derfor fundet rigtigst at bibeholde det hidtil gældende princip, at en arbejdsgivers fradragsret for pensionsbidrag til de i hans virksomhed ansatte er betinget af, at beløbene indskydes i »P-ordning« for arbejdstagerne.

I stk. 1, sidste punktum, sidestilles arbejdsgiverens bidrag til en tidligere ansat arbejdstagers pensionsordning med løbende udbetalinger samt udgifter, som arbejdsgiveren efter en arbejdstagers død afholder til sikring af ægtefælle- eller børnepension efter arbejdstageren som omhandlet i udkastets § 1, stk. 1 b, med arbejdsgiverbidrag, der udredes for aktuelt beskæftigede arbejdstagere. Har aflønningen af den tidligere arbejdstager været af fradragsberettiget natur, vil bidragene til pensionsordningen derfor normalt også være det. Det er dog også her en forudsætning, at de almindelige betingelser for at behandle beløbet som en udgift vedrørende arbejdsgiverens erhvervsvirksomhed er opfyldt. Om dette er tilfældet, vil bl.a. afhænge af, om bidragene står i rimeligt forhold til den fratrådte arbejdstagers ansættelsestid og aflønningsvilkår m.v. Også arbejdstagerens alder ved fratrædelsen og grunden til ansættelsesforhol-

dets ophør kan få betydning ved afgørelsen af, om de pågældende indbetalinger naturligt kan karakteriseres som driftsudgifter for arbejdsgiveren, eller om de må behandles som - ikke fradragsberettigede — gaveydelse. Bestemmelsen - der kan sammenholdes med udkastets § 8, stk. 3, sidste punktum - må antages at svare til, hvad der nu gælder i praksis.

ad stk. 2.

I henhold til § 2 nr. 11 i lov om særlig indkomstskat m.v. skal særlig indkomstskat svares af »beløb, der ved en pensionsordnings opløsning eller bortfald tilfalder arbejdsgiveren, når denne i sin skattepligtige indkomst har fradraget de af ham præsterede tilskud til ordningen«.

Som omtalt i bemærkningerne til § 7, stk. 3, må et forbehold om tilbageførsel af pensionsmidler til arbejdsgiveren anses for stridende mod betingelsen i rfl.'s § 2, stk. 1, nr. 2, »at bidraget definitivt udskilles af yderens formue og unddrages hans rådighed«. Som følge heraf har den citerede lovbestemmelse om pligt for arbejdsgiveren til at svare særlig indkomstskat af beløb, der tilfalder ham ved en pensionsordnings opløsning eller bortfald, ikke større praktisk betydning.

Udskillelseskravet antages ganske vist ikke at være til hinder for forbehold om, at forsikringsbonus tilfalder arbejdsgiveren, jfr. bemærkningerne til § 7, stk. 1 a; bonusudbetaling til arbejdsgiveren fra en bestående pensionsordning er imidlertid ikke omfattet af reglerne om særlig indkomstskat, men må medregnes som almindelig skattepligtig indkomst for arbejdsgiveren.

Efter reglerne i § 7, stk. 1, kan en arbejdsgiver i visse tilfælde forbeholde sig tilbageførsel af midlerne fra en »P-ordning«. Hvis forbeholdet bliver aktuelt, må det anses for rimeligt, at de tilbageførte beløb medregnes ved opgørelsen af arbejdsgiverens (almindelige) skattepligtige indkomst, uanset om tilbageførslen sker i forbindelse med ordningens ophævelse eller ej, dog forudsat at indbetalingerne til ordningen har været fradragsberettigede for arbejdsgiveren.

For beløb, der i medfør af et forbehold som omhandlet i udkastets § 7, stk. 1, er anvendt til dækning af arbejdsgiverens tab, bør denne indkomstskattepligtig dog kun gælde, såfremt tabet er udgiftsført af arbejdsgiveren. Reglerne i stk. 2, 1. og 2. punktum, er udformet i overensstemmelse med disse synspunkter.

Da § 11, stk. 2, kun vedrører beløb, der til-

falder en arbejdsgiver i medfør af et forbehold, som omhandlet i § 7, stk. 1, følger heraf, at indkomstskattepligten ikke gælder for beløb, der måtte tilfalde en arbejdsgiver ved opløsning af en pensionskasse, der er omfattet af tilsynsloven. En engangsudbetaling som denne, der er af mere tilfældig karakter, må det anses for rimeligt fortsat at behandle efter reglerne om særlig indkomstskat. Loven om særlig indkomstskat må forudsættes ændret i overensstemmelse hermed.

I visse tilfælde vil en arbejdstager kunne forbeholde retten til »P-midler«, uden at de pågældende beløb direkte tilfalder arbejdsgiveren, jfr. det i bemærkningerne til § 7, stk. 3, anførte vedrørende forbehold i bestående ordninger om overførsel til understøttelsesfond eller lignende og tilsynslovens § 9 om et medlems udtræden af en pensionskasse, før han har været medlem af kassen i 5 år, eller efter opsigelse på grund af en over for virksomheden eller pensionskassen begået handling, der har medført straf af fængsel. I sådanne tilfælde vil der ikke opstå spørgsmål om indkomstskattepligt for arbejdsgiveren af det pågældende beløb.

Til kapitel 3.

Dette kapitel indeholder regler om afgiftspligt for »P-ordninger«.

Som omtalt under afsnit B i de indledende bemærkninger til lovudkastets afsnit 1 har man i udkastets bestemmelser om beskattningen af udbetalinger fra »P-ordninger« fulgt det nugældende system, der i korthed går ud på, at løbende udbetalinger indkomstbeskattes hos modtageren, medens der skal svares en proportional afgift af kapitaludbetalinger. Afgiftsreglerne indhold og rækkevidde er derfor forskellig for a) de i §§ 1, 2 og 5 omhandlede »P-ordninger« med løbende ydelser og b) de i §§ 3 og 4 omhandlede »P-ordninger« med kapitaludbetaling.

ad a) »Pensionsordning med løbende udbetalinger«, »P-rateforsikring« og »Indeksordning«.

Her er almindelig indkomstskat af udbetalingerne den normale beskattingsmåde, jfr. udkastets § 9. Dette gælder, hvor der i overensstemmelse med ordningens indhold sker udbetaling i form af løbende ydelser til arbejdstageren eller selvpensionisten selv, eventuelt til hans efterlevende ægtefælle eller mindreårige børn. Afgiftsreglerne finder herefter kun anvendelse på disse

ordninger i tilfælde af andre udbetalinger end de nævnte, f.eks. ved løbende udbetalinger til andre personer end de nævnte, ved engangsudbetaling i forbindelse med ophævelse eller udtrædelse af en ordning, samt i tilfælde af visse dispositioner, hvorved forudsætningen for ordningens opretholdelse som »P-ordning« må anses for bristet, jfr. herom nærmere udkastets § 15.

Da afgiftspligt således kun indtræder, hvor en ordning ikke kommer til at tjene det pensionsformål, som er motiveringen for skattefrihed for indbetalingerne, kan afgiftsreglerne her ses som et middel til at modvirke en ikke tilsluttet udnyttelse af disse »P-ordninger« til en skatbegünstiget opsamling af midler, der ikke er beregnet til at dække et reelt pensionsbehov. Dette taler for, at der i tilfælde af udbetaling i utide eller lignende skal svares en skat eller afgift af en sådan størrelse, at den kan modsvare de skattemæssige fordele, der er opnået af den pågældende gennem de tidligere indbetalinger til ordningen.

De heromhandlede kapitalværdier, engangsudbetalinger og lignende kan ikke anses for egnede til beskattning efter de almindelige indkomstskatteregler. En almindelig indkomstbeskattning af et beløb, der kan hidrøre fra indbetalinger over en længere årrække, ville ofte ramme uforholdsmæssigt hårdt, navnlig hvor udbetalingen er foranlediget af en opstået trangssituation eller lignende. På den anden side ville der være mulighed for at unddrage sig beskattningen ved fraflytning til udlandet eller eventuelt ved hævnning i et år med negativ indkomst. Man har derfor fundet det mest hensigtsmæssigt, at der ligesom efter de nugældende regler skal svares en nærmere fastsat afgift i disse tilfælde. Herved kan man også bevare fordelene ved det indarbejdede system, hvorefter afgiften berigtiges af vedkommende forsikringsselskab eller pengeinstitut m.v., der indeholder afgiftsbeløbet i de opsamlende midler.

Det har været overvejet, om der i stedet for den nugældende afgiftssats på 25 pct., jfr. rfl.'s § 6 a og b smh. med § 7, stk. 1, burde indføres regler om en progressiv afgift. Formålet hermed skulle være, at afgiften kom til at svare bedre til de skattemæssige fordele, der er opnået under indbetalingsperioden. Det måtte forudsættes, at afgiftens størrelse stod i forhold til bl.a. indbetalingsperiodens længde og den skattepligtige indkomst i indbetalingsårene. Et så kompliceret afgiftssystem er ikke anset foreneligt med prak-

tiske hensyn, herunder hensynet **til**, at afgiftsberegningerne skal kunne foretages af forsikringsselskaberne m.fl., som ikke har kendskab til de afgiftspligtiges indkomstforhold. Der er derfor i udkastet stillet forslag om en fast afgiftsprocent.

For dog at opnå en bedre balance end hidtil mellem afgiften ved en ordnings ophævelse og de skattemæssige fordele, der er opnået under dens eksistens, har man i udkastets §§ 14 og 15 foreslået den pågældende 25 pct. afgift forhøjet til 30 pct. Der er dernæst foreslået indført regler om en tillægsskat ved ophævelse m.v. i tilfælde, hvor faren for misbrug er særlig nærliggende, jfr. herom nærmere bemærkningerne til udkastets § 26.

I den almindelige henvisning til de for indkomstkatten til staten gældende regler, der findes i rfl.'s § 7, stk. 7, er indeholdt en hjemmel til bevillingsmæssig lempelse af afgiften i medfør af statsskattelovens § 37. Efter fast praksis bevilges der imidlertid ikke lempelse af den pligtige afgift i noget tilfælde. I overensstemmelse hermed har man ikke i udkastet medtaget nogen undtagelses- eller dispensationsregel.

ad b) »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing«.

I henhold til rfl.'s § 6 c smh. med § 7, stk. 1, skal der af kapitaludbetalinger i overensstemmelse med vilkårene for en kapitalpensionsordning, i hvilken arbejdstageren er indtrådt efter den 31. december 1957, svares en afgift på 25 pct. Afgiftspligten omfatter dog kun den del af udbetalingen, der hidrører fra arbejdsgiverens bidrag - som har været skattefri for arbejdstageren under indbetalingsperioden - medens den del af udbetalingen, der hidrører fra arbejdstagerens eventuelle egne — *begrænset* fradragsberettigede - indbetalinger, er afgiftsfri.

Hvis der udbetales eller disponeres i strid med vilkårene for en kapitalpensionsordning, gælder afgiftsreglerne i rfl.'s § 6 d smh. med § 7, stk. 1. For en *kapitalforsikringsordning* udgør afgiften også i dette tilfælde 25 pct. alene af arbejdsgiverandelen. Derimod skal der ved udbetaling eller disposition »i utide« vedrørende en kapitalpensionsordning med *opsparing* i pengeinstitut m. v. som hovedregel svares en afgift på 35 pct. af hele indestændet, d.v.s. også af den del deraf, som hidrører fra arbejdstagerens eventuelle egne bidrag, dog ikke fra egne bidrag ud over 350 kr. årligt.

I udkastet er den gældende normale afgifts-

sats på 25 pct. foreslået bibeholdt for de tilfælde, hvor udbetaling af pensionskapitalen sker, efter at pensionsbegivenheden er indtrådt, jfr. herom nærmere udkastets § 12, stk. 1. Denne normalafgift på 25 pct. træder således for »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing« i stedet for den almindelige indkomstskattepligt, der gælder for løbende udbetalinger fra andre »P-ordninger«. Herved bemærkes, at 25 pct. afgiften stort set svarer til marginals-katten inden for proportional-skattegrænsen, når hensyn tages til skattefradragsretten.

I tilfælde af udbetaling eller disposition »i utide« gælder samme synspunkter, som ovenfor er anført om engangsudbetaling eller lignende fra en »P-ordning« med løbende ydelser. Der er derfor i sådanne tilfælde også for »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing« foreslået en afgiftssats på 30 pct., jfr. udkastets §§ 13 og 15, samt eventuel tillægsskat i henhold til § 26. Den hidtidige sondring mellem forsikring og opsparing er hermed forladt, idet man ikke har fundet tilstrækkeligt grundlag for denne sondring.

Til § 12.

ad stk. 1-3.

Stk. 1 a-d indeholder en udtømmende opregning af de tilfælde, i hvilke der kan eller skal svares normalafgift med 25 pct. af »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing«, når man ser bort fra overgangsreglerne i stk. 4.

I henhold til stk. 1 a *kan* udbetaling imod indeholdelse af 25 pct. afgift ske efter arbejdstagerens fyldte 60. år eller efter den lavere pensionsalder, der måtte være fastsat med ligningsrådets godkendelse (jfr. herom bemærkningerne til § 1, stk. 1 b), og inden hans fyldte 70. år, respektive 1. policedag efter det fyldte 70. år. Inden for dette tidsrum er der således adgang til at vælge udbetaling mod 25 pct. afgift uden hensyn til, om den pågældendes ansættelsesforhold fortsat består. Som omtalt under afsnit C i de indledende bemærkninger til lovudkastets afsnit 1 og under de indledende bemærkninger til § 4 har man opgivet det hidtidige krav om, at der mellem arbejdsgiver og arbejdstager skal være aftalt båndlæggelse af pensionsmidlerne under hele ansættelsesforholdets beståen. Båndlæggelsesaftaler af den art vil således fremtidig kun være et forhold parterne imellem, som er afgiftsreglerne uvedkommende. På den anden side har det dog været tanken, at

afgiftsberigtigelse med normalsatsen på 25 pct., så vidt det er praktisk muligt, må søges begrænset til tilfælde, hvor udbetaling faktisk finder sted ved fratrædelse af stilling efter opnået pensionsalder. Det er derfor i stk. 2 foreskrevet, at afgiften efter stk. 1 skal beregnes af alle midler, som er opsamlet i »P-kapitalforsikring« og/eller »P-opsparing« for den pågældende. De hidtidige skattebegunstigelser (indkomstskattefrihed for indbetalinger og rentetilvækst m.v. samt formueskattefrihed) vil herefter blive bragt samtidig til ophør for disse ordninger, jfr. herved udkastets § 20, hvorefter en ordning ikke længere behandles som »P-ordning«, når afgiftspligt er indtrådt for *hele* den pågældende ordning. Afgiftsberigtigelse med 25 pct. bevirker med andre ord, at pensionsbegivenheden i skatte- og afgiftsmæssig henseende anses for indtrådt for samtlige pensionsmidler af denne kategori.

Afgiftsberigtigelse med 25 pct. *kan* dernæst ske i tilfælde af udbetaling til arbejdstageren efter indtruffen invaliditet. Betingelsen for udbetaling efter denne bestemmelse er til stede, hvis en forsikringssum som følge af invaliditeten er forfalden til udbetaling efter policens bestemmelser eller i øvrigt, hvis der er indtrådt en invaliditetsgrad, som berettiger arbejdstageren til at oppebære offentlig invalidepension med helt grundbeløb m.v., jfr. herom bemærkningerne til § 4, stk. 1 c.

I henhold til stk. 1 c *skal* 25 pct. afgift svares (senest) ved arbejdstagerens død. Dette vil gælde, uanset hvem kapitalen tilfalder. Kapitalen vil kun tjene et egentligt pensionsformål, hvis den tilfalder efterlevende ægtefælle eller mindreårige børn. Derfor kunne det i og for sig være rimeligt at anvende afgiftssatsen på 30 pct., når kapitalen tilfalder andre, jfr. § 14. stk. 2, om ordninger med løbende udbetalinger. Det vil imidlertid ikke være praktisk muligt at foretage en sådan sontring ved afgiftsberigtigelsen.

Endelig *skal* der i henhold til stk. 1 d svares 25 pct. afgift (senest) ved arbejdstagerens fyldte 70. år, respektive 1. policedag efter det 70. år. Også her er det uden betydning, om ansættelsesforholdet fortsat består, cfr. overgangsreglen i stk. 4 a.

Mellem tilfældene i stk. 1 a) og b) på den ene side og c) og d) på den anden side er der den forskel, at efter reglerne i stk. 2 kan der i a) og b)-tilfældene *vælges* afgiftsberigtigelse i henhold til § 13, jfr. § 26 (d.v.s. 30 pct. afgift +eventuel tillægsskat) med den virkning, at af-

giftsberigtigelsen alene skal omfatte det faktisk udbetalte beløb, medens der i c) og d)-tilfældene *skal* svares 25 pct. Reglerne under c) og d) medfører i sig selv afgiftspligt for al »P-kapitalforsikring« og/eller »P-opsparing«, der måtte være oprettet for den pågældende. På tilsvarende måde skal der i henhold til den tidligere omtalte regel i stk. 2, hvor 25 pct. afgift vælges i a) og b)-tilfældene, svares afgift ikke alene af hele værdien (kapitalværdi, indestående, kursværdi og lignende) af den »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«, hvorfra udbetaling har fundet sted, men også af den pågældendes eventuelle sideløbende »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«. Reglerne i stk. 3 skal sikre, at bestemmelserne om afgiftsberigtigelse af eventuel sideløbende »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing« overholdes.

ad stk. 4.

De gældende afgiftsbestemmelser vil efter overgangsreglerne i stk. 4 stort set blive bibeholdt for bestående kapitalpensionsordninger, der i kraft af § 3, stk. 2, eller § 4, stk. 3, videreføres som »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«. Ved gennemgangen af disse overgangsregler må der sondres mellem »gamle« og »nye« kapitalpensionsordninger, d.v.s. ordninger, i hvilket den pågældende arbejdstager er indtrådt henholdsvis før og efter skæringsdatoen 1. januar 1958.

»Gamle« kapitalpensionsordninger.

Af den tidligere omtalte bestemmelse i rfl.'s § 6 c fremgår modsætningsvis, at der ikke skal svares afgift af kapitaludbetalinger i overensstemmelse med vilkårene for en kapitalpensionsordning, i hvilken arbejdstageren er indtrådt før 1. januar 1958. Dette svarer til retstilstanden før rfl., jfr. de fælles bemærkninger til §§ 3 og 4. Denne overgangsregel om afgiftsfrihed for de »gamle« kapitalpensionsordninger har ikke virket tilfredsstillende. Reglen har dels været forbundet med store praktiseringsvanskeligheder, dels medført resultater, der næppe kan betegnes som rimelige. Ulemperne ved den gældende overgangsregel samler sig navnlig om 2 områder, nemlig dels spørgsmålet om forhøjelse eller supplerung af indbetalingerne til en »gammel« ordning, dels spørgsmålet om de afgiftsmæssige virkninger af et arbejdsgiverskifte.

I skattedepartementets cirkulære af 24. sep-

tember 1958 vedrørende renteforsikrings loven er under punkt 12 udtalt:

»Afgiftsfrigtagelsen omfatter også den del af kapitaludbetalingen, som hidrører fra forhøjelser af arbejdsgiverbidragene efter den 31. december 1957. Dette gælder ikke alene i de tilfælde, hvor forhøjelsen har hjemmel i den pensionsaftale, der forelå den 1. januar 1958, men også forhøjelser, hvorom der senere træffes aftale, når blot disse ikke går ud over, hvad skattemyndighederne efter hidtidig praksis ville have godkendt som arbejdsgiverbidrag.«

Denne cirkulæreudtalelse må ses på baggrund af, at man vanskeligt kunne praktisere en sontring mellem senere aftalte forhøjelser og forhøjelser, der kan anses for direkte hjemlet i den oprindelige pensionsaftale. Efter rfl. må i hvert fald forhøjelser af sidstnævnte kategori være omfattet af afgiftsfriheden for de »gamle« ordninger, og hvis der skulle sondres mellem forskellige former for forhøjelse, ville dette uvægerligt medføre resultater, der i praksis kunne virke som en tilfældig forskelsbehandling.

I den første tid efter rfl. var det i praksis antaget, at forhøjede indbetalinger til en »gammele« ordning kun kunne ske til det forsikrings-selskab eller pengeinstitut m.v., i hvilket den pågældende ordning var oprettet. Denne praksis, der var genstand for en del kritik, er imidlertid senere ændret således, at der nu også anerkendes forhøjelse i form af supplerings med police eller konto i et andet forsikrings-selskab eller pengeinstitut m.v.

Stillingen er herefter den, at afgiftsfriheden for en arbejdstager, for hvem der er oprettet en kapitalpensionsordning før 1. januar 1958, gælder ikke alene for de midler, der er opsamlet før lovens skæringsdato, men også for enhver senere indbetaling til kapitalpensionsordning for den pågældende, herunder indbetalinger til senere oprettede supplerende policer eller konti. Den afgiftsmæssige forskel mellem de »gamle« og »nye« kapitalpensionsordninger bliver herved særligt iøjnefaldende.

Om de afgiftsmæssige virkninger af, at en arbejdstager, for hvem der er oprettet en »gammele« kapitalpensionsordning, skifter arbejdsgiver, er i skattedepartementets nævnte cirkulære af 24. september 1958 under punkt 12 udtalt:

»Ophører ansættelsen hos den arbejdsgiver, hos hvem arbejdstageren var ansat den 31. december 1957, omfatter afgiftsfrigtagelsen ikke bidrag, som måtte blive betalt af en eventuelt ny arbejdsgiver. Dette gælder, selv om den nye

arbejdsgiver fortsætter indbetalingerne til den før 1. januar 1958 bestående kapitalpensionsordning, f. eks. indtræder i den tidligere arbejdsgivers forpligtelse til at betale præmier til en kapitalforsikringspolice, der er oprettet i pensionsøjemed. Derimod bevarer afgiftsfrigtagelsen for den del af kapitalpensionen, der hidrører fra den tidligere arbejdsgivers indbetalinger.«

Denne anvisning, hvorefter afgiftsfriheden for en kapitalpensionsordning, i hvilken arbejdstageren er indtrådt før 1. januar 1958, bortfalder ved ethvert arbejdsgiverskifte efter denne dato, blev ved skattedepartementets cirkulære af 29. september 1961 modificeret derhen, »at afgiftsfrigtagelsen også omfatter den nye arbejdsgivers bidrag, såfremt det før 1. januar 1958 er aftalt med den tidligere arbejdsgiver, at pensionsmidlerne skal forblive båndlagt efter ansættelsesforholdets ophør, og denne båndlæggelse stadig er i kraft på det tidspunkt, da pensionsordningen hos den nye arbejdsgiver tager sin begyndelse, og såfremt den nye arbejdsgiver indtræder i den tidligere arbejdsgivers rettigheder og forpligtelser efter den oprindelige aftale.

Er den i den oprindelige pensionsaftale foreskrevne båndlæggelse derimod bortfaldet på det tidspunkt, da pensionsordningen hos den nye arbejdsgiver tager sin begyndelse, foreligger der ikke nogen ordning, i hvilken den nye arbejdsgiver kan indtræde, og i så fald gælder fremdeles anvisningen i 1958-cirkulærets punkt 12, uanset om der mellem arbejdstageren og den nye arbejdsgiver træffes aftale om en videreførelse af den hidtidige ordning. Såfremt den allerede oparbejdede pensionskapital helt eller delvis indskydes i den nye ordning, vil det således indskudte beløb kunne betragtes som et af arbejdstageren foretaget engangsindskud i den nye ordning blandt andet med den virkning, at arbejdstageren, også hvor talen er om en pensionsordning på opsparingsbasis, fortsat vil kunne se bort fra kapitalen ved opgørelsen af sin skattepligtige formue og fra rentetilvæksten ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst.

Endelig bemærkes, at overdragelse af en virksomhed under sådanne omstændigheder, at dens funktionærer i medfør af bestemmelserne i funktionærlovgivningen bevarer deres hidtidige funktionærretlige status, ikke betragtes som arbejdsgiverskifte.«

Hermed må praksis på dette område for så vidt anses for afklaret. Denne praksis har imidlertid - ligesom det var tilfældet med praksis

før cirkulæret af 29. september 1961 - givet anledning til kritik, hvorved der navnlig er henvist **til**, at det før **rfl.** var tilstrækkeligt **til** at opnå skattemæssig godkendelse af en kapitalpensionsordning, at midlerne var båndlagt, så længe ansættelsesforholdet bestod, og at det derfor beror på tilfældigheder, om der før 1. januar 1958 er indføjet bestemmelse i en pensionsaftale om båndlæggelse af pensionsmidlerne ud over ansættelsesforholdets ophør.

Det sikreste middel til fremtidig at undgå de ulemper, der har vist sig at være forbundet med den nugældende overgangsregel i **rfl.** § 6 c, ville antagelig være at begrænse afgifts friheden for de »gamle« ordninger til den del af udbetalingerne, som hidrører fra indbetalinger før den nye lovs skæringsdato. Et tilsvarende princip er lagt til grund ved de overgangsregler, der vedrører afgiftspligt for ordninger med løbende udbetalinger, jfr. bemærkningerne til udkastets § 17, stk. 1. I det oprindelige forslag til **rfl.** var overgangsreglerne vedrørende kapitalpensionsordninger også udformet efter disse retningslinier (Folketingstid. 1957-58 A. 896). Under lovforslagets behandling i folketinget blev der imidlertid på dette punkt foretaget en ændring til den nugældende regel i **rfl.** § 6 c. (Folketingstid. 1957-58 B. 900). Man har herefter anset det for rigtigst at bevare princippet i den gældende overgangsregel, således at afgiftsfriheden for de »gamle« ordninger efter udkastet også vil omfatte fremtidige indbetalinger til disse ordninger. Med henblik på at søge de ovenfor omtalte uheldige virkninger af de nugældende regler afbødet er der dog i udkastet forudsat visse ændringer af reglerne.

Ændringsforslagene må ses i sammenhæng med, at udkastets bestemmelser om »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring« - ligesom bestemmelserne om de øvrige »P-ordninger«, der er defineret i kapitel 1 - er knyttet til de enkelte policer eller konti. I udkastets § 3, stk. 2 og 3, og § 4, stk. 3 og 4, er betingelserne for, at en bestående kapitalpensionsordning på forsikrings- eller opsparingsbasis kan fortsættes som henholdsvis »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring«, uanset om udkastets almindelige betingelser for disse ordninger er opfyldt, udformet således, at en fortsættelse kan ske med indbetalinger af højst samme størrelse som hidtil. På tilsvarende måde er det i de her omhandlede overgangsregler i stk. 4 under litra b forudsat, at afgiftsfriheden for de »gamle« kapitalordninger fortsat skal gælde, i det omfang ka-

pitaludbetalingen hidrører fra *enten* indbetalinger, der er foretaget før den ny lovs ikrafttræden (§ 3, stk. 2, 1. punktum, og § 4, stk. 3, 1. punktum) *eller* indbetalinger, der er foretaget senere, men som ikke overstiger de hidtidige indbetalinger (§ 3, stk. 2, 2. punktum, smh. med stk. 3, og § 4, stk. 3, 2. punktum, smh. med stk. 4). Som hidtidige indbetalinger kan herved også medregnes eventuelle arbejdstagerbidrag til ordningen, jfr. bemærkningerne nedenfor under »nye« kapitalpensionsordninger. Disse bestemmelser må dog sammenholdes med maksimeringsreglerne i udkastets § 6, der også vil finde anvendelse på de »gamle« kapitalordninger.

I modsætning til de nugældende regler vil afgiftsfriheden herefter være begrænset til de eksisterende »gamle« policer eller konti m.v., ligesom afgifts friheden ikke vil omfatte eventuelle senere forhøjelser af indbetalingerne til en eksisterende ordning. Til gengæld vil afgiftsfriheden være uafhængig af, om arbejdstageren fremtidig ansættes hos en ny arbejdsgiver. Disse regler vil omfatte policer eller konti m.v., som ved de nye reglers ikrafttræden opfylder de nugældende vilkår for at blive behandlet som »gammel« ordning.

I overensstemmelse med **rfl.**'s bestemmelser finder udkastets regler om afgiftsfrihed ikke anvendelse i tilfælde af udbetaling eller disposition »i utide«. Her vil de »gamle« ordninger være undergivet samme vilkår som anden »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring«, således at afgiftsfriheden kun gælder for udbetaling, hvoraf der efter udkastets almindelige regler skulle være svaret normalafgift på 25 pct., hvorimod der i tilfælde af anden udbetaling m.v. skal svares 30 pct. afgift, jfr. § 13, og eventuel tillægsskat, jfr. § 26. Afgiftsfriheden er herefter som hovedregel betinget af, at udbetaling sker i de tilfælde, der er opregnet i stk. 1 a - d). Herfra gælder dog 2 undtagelser.

For det første kan en arbejdstager, der er fratrådt sin stilling, inden 3 måneder efter fratrædelsen begære afgiftsfri udbetaling fra en »gammel« ordning uden hensyn til hans alder ved fratrædelsen, jfr. stk. 4 c. Denne regel må ses som en videreførelse af den nugældende bestemmelse i **rfl.**'s § 3, stk. 3, smh. med § 6 c, hvorefter der ikke skal svares afgift af beløb, der udbetales fra en »gammel« kapitalpensionsordning efter ansættelsesforholdets ophør. Når der tales om »afgiftsberigtigelse«, må dette i den givne sammenhæng forstås som skattemæssig

frigivelse af midlerne fra en »P-ordning« gennem indgivelse af en afgiftsanmeldelse, af hvilken det må fremgå, at betingelserne for afgiftsfri udbetaling fra den »gamle« ordning er opfyldt. Først efter en sådan »afgiftsberigtigelse« vil ordningen være frigjort for den latente afgiftspligt for tilfælde af udbetaling »i utide«, som gælder også for de »gamle« ordninger, jfr. herved udkastets § 20. Det er dog en forudsætning for anvendelsen af denne regel, at afgiftsberigtigelse sker for alle midler, som den pågældende har indestående i »gammel« ordning, således at der med andre ord ikke derefter vil kunne opretholdes nogen »gammel« ordning for den pågældende. Derimod vil reglen ikke være til hinder for oprettelse eller opretholdelse af anden »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Dernæst er der i stk. 4 a fastsat den regel vedrørende bestående kapitalordninger - herunder såvel »gamle« ordninger, i hvilke arbejdstageren er indtrådt før 1. januar 1958, som de »nye« ordninger, i hvilke arbejdstageren er indtrådt i tiden mellem 1. januar 1958 og den nye lovs ikrafttræden - at afgiftsberigtigelse senest skal ske ved arbejdsforholdets ophør efter det 70. år. Denne regel, der skal træde i stedet for bestemmelsen i stk. 1 d om afgiftspligt senest ved det 70. år, respektive 1. policedag efter det 70. år, vil medføre, at der i lighed med de nugældende regler vil være adgang til at opretholde en bestående kapitalpensionsordning som »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing« under hele ansættelsesforholdet, selv om dette vedvarer ud over arbejdstagerens 70. år.

»Nye« kapitalpensionsordninger.

Under punkt b) i de indledende bemærkninger til kapitel 3 er det omtalt, at de gældende regler om pligt til at svare »normalafgift« med 25 pct. kun omfatter den del af kapitaludbetalingen fra en kapitalpensionsordning, som hidrører fra arbejdsgiverens bidrag, medens den del af udbetalingen, der hidrører fra arbejdstagerens eventuelle egne bidrag, er afgiftsfri. Efter udkastets bestemmelser skal alle indbetalinger til »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing« skattemæssigt fremtræde som arbejdsgiverbidrag, og der vil derfor ikke for fremtidige indbetalinger blive spørgsmål om en afgiftsmæssig sondring mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerbidrag. Da overgangsreglerne om fortsættelse af

en bestående kapitalpensionsordning som »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing« principielt også omfatter den del af indbetalingerne til en bestående ordning, der hidtil har været behandlet som bidrag fra arbejdstageren selv, vil der derimod være behov for særlige afgiftsregler vedrørende de hidtidige arbejdstagerbidrag, således at de nugældende regler herom bevares.

I overensstemmelse hermed er det i stk. 4 d bestemt, at pligten til at svare 25 pct. afgift ikke skal gælde for den del af udbetalingen m.v., der måtte hidrøre fra hidtidige arbejdstagerbidrag til ordningen. Denne bestemmelse vil — i modsætning til reglerne om afgiftspligt ved udbetaling eller lignende »i utide«, jfr. herom § 17, stk. 2 - omfatte både »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing«. Som arbejdstagerbidrag skal herved også anses beløb, der i medfør af de hidtidige regler i afgiftsmæssig henseende er sidestillet med arbejdstagerens egne indbetalinger, f.eks. beløb, der i forbindelse med et arbejdsgiverskifte efter 1. januar 1958 er overført fra en »gammel« til en »ny« ordning.

Som omtalt ovenfor vil udkastets stk. 4 a også finde anvendelse på eksisterende »nye« kapitalpensionsordninger.

Til § 13.

Som nævnt i bemærkningerne til § 12 er der dér givet en udtømmende opregning af de tilfælde, hvor udbetaling fra »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing« kan ske mod indeholdelse af normalafgiften på 25 pct., eller hvor der afgiftsfrit kan ske udbetaling fra en »gammel« ordning. Der vil ikke af skattemæssige grunde være noget til hinder for, at udbetaling sker i andre tilfælde, men i så fald vil dette - bortset fra løbende udbetaling af bonus fra »P-kapitalforsikring«, jfr. udkastets § 25 - blive anset som en udbetaling »i utide«, hvoraf der i henhold til § 13 skal svares afgift med 30 pct. Hertil kommer eventuel beregning af tillægsskat i medfør af § 26. Reglerne er fælles for »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing«, cfr. rfl.'s § 6 d, hvorefter afgiften ved udbetaling »i utide« udgør 25 pct. for forsikring og 35 pct. for opsparing.

For bestående kapitalpensionsordninger på opsparingsbasis vil 30 pct.-afgiften ligesom efter de nugældende regler også omfatte eventuelle hidtidige arbejdstagerbidrag, cfr. § 17, stk. 2, om bestående kapitalpensionsordninger på forsikringsbasis.

Man har ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at foreslå nogen undtagelse fra 30 pct.-afgiften. Denne vil således også gælde f. eks. ved udbetaling til kvindelige arbejdstagere i anledning af ægteskabs indgåelse, cfr. rfl.'s § 3, stk. 1, sidste punktum. Der vil heller ikke efter udkastet være nogen dispensationsmulighed, cfr. rfl.'s § 6 c, sidste punktum, der indeholder hjemmel til i visse tilfælde af udbetaling ved fratrædelse af stilling at lempe den særlige 35 pct. afgift for opsparingsordninger.

Til § 14.

Stk. 1 indeholder bestemmelse om 30 pct. afgift af engangsudbetalinger og lignende fra de i §§ 1, 2 og 5 omhandlede ordninger, jfr. herved de indledende bemærkninger til kapitel 3. Bestemmelsen vil ligesom rfl.'s § 6 a og b bl. a. omfatte godtgørelse til en tjenestemand, der afskediges uden pension, jfr. § 50, stk. 3, i lov om lønninger og pensioner m.v. til statens tjenestemænd, udtrædelsesgodtgørelse fra pensionskasse, beløb der udbetales som genkøbsværdi ved ophævelse af f. eks. en »P-rateforsikring« og udbetaling ved ophævelse af indeksordning på forsikrings- eller opsparingsbasis. Om bonusudbetalinger kan henvises til udkastets § 25.

Efter reglerne i stk. 2 skal 30 pct. afgift endvidere svares, hvis retten til løbende udbetalinger fra visse ordninger tilfalder personer, der ikke skal svare indkomstskat af udbetalingerne i henhold til § 9. Denne regel vedrører tilfælde, hvor der efter de pågældende ordningers indhold er mulighed for at udbetale løbende ydelser til andre end arbejdstageren eller selvpensionisten selv, hans efterlevende ægtefælle eller hans livsarvinger under 24 år. Sådanne tilfælde kan forekomme for enkelte pensionskasseordninger - jfr. bemærkningerne til § 1, stk. 2 - samt for pensionsforsikring med garanterede udbetalinger, jfr. § 1, stk. 4, og for »P-rateforsikring«. Derimod har det ikke været nødvendigt at medtage indeksordninger her, idet det følger af udkastets § 5 smh. med loven om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing, at en indeksordning ophører ved interessentens død, således at afgiftspligt indtræder i medfør af § 15.

Hvis f. eks. retten til rateudbetalinger fra en »P-rateforsikring« tilfalder en livsarving over 24 år - eller eventuelt en fjernere beslægtet eller ubeslægtet arving - skal der herefter, uanset om forsikringen ophæves eller ej, svares 30 pct. afgift af forsikringens værdi på tidspunktet:

for rettens erhvervelse. Det samme gælder, hvis en livsarving under udbetalingsperioden fylder 24 år, således at der her skal svares afgift af forsikringens værdi ved det fyldte 24. år. Har den pågældende kun ret til en del af forsikringsydelse, er der efter reglerne i udkastets § 15, stk. 3, mulighed for at begrænse afgiftspligten i tilsvarende omfang.

Disse tegler kan sammenholdes med § 20, hvorefter ordningen ophører som »P-ordning«, i det omfang afgiftspligt er indtrådt. Hvis talen er om en forsikring, hvorfra ratevis udbetaling sker, efter at afgiftsberigtigelse har fundet sted, vil forsikringen herefter være omfattet af udkastets § 28, stk. 4, smh. med § 31, således at indkomstskat alene skal svares af den del af rate, der efter disse bestemmelser skal anses som rentetilvækst efter afgiftspligtens indtræden.

Til § 15.

ad stk. 1.

Efter reglerne i kapitel 1 er det ikke noget skattemæssigt vilkår for »P-ordninger«, at ejeren er afskåret fra at råde over midlerne i strid med ordningens indhold, jfr. herved punkt C i de indledende bemærkninger til afsnit 1. Ligesom der vil kunne ske udbetaling »i utide« - med den virkning at der skal svares afgift af det udbetalte beløb efter de gennemgåede regler i § 13 og § 14, stk. 1 - er der derfor også mulighed for på anden måde, f. eks. ved overdragelse, pantsætning eller lignende, at råde således over »P-midlerne«, at pensionsformålet herved forflygtiges. Ved sådanne dispositioner vil der indtræde pligt til at svare 30 pct.-afgift i medfør af reglerne i § 15, der er fælles for alle »P-ordninger«.

Reglen om »overdragelse eller anden overførsel til eje eller pant« vil bl. a. omfatte belåning af den pågældende police eller konto m.v. Herved adskiller bestemmelsen sig fra rfl.'s bestemmelser, hvorefter f. eks. belåning af en inkonvertibel annuitetsforsikring, der ikke er led i en pensionsordning mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager, ikke medfører afgiftspligt, jfr. de indledende bemærkninger til § 2. Om belåning, der er sket efter de nugældende regler, kan i øvrigt henvises til overgangsbestemmelserne i udkastets § 37.

Reglen vil også omfatte eventuel kreditorforfølgning i form af udlæg, udpanthæftning eller arrest, hvis kreditorforfølgning retsgyldigt måtte kunne ske, jfr. herved bemærkningerne til § 4.

Som eksempler på »dispositioner i øvrigt, hvorved en ordning bringes i strid med de i kapitel 1 foreskrevne vilkår«, kan nævnes aftaler om udbetalingsvilkår, der ikke er forenelige med §§ 1-5, indsættelse af andre begunstigede end efterlevende ægtefælle eller livsarvinger eller indføjeelse af andre arbejdsgiverforbehold end de i § 7 omhandlede. Reglerne skal også dække begivenheder i øvrigt, der medfører, at betingelserne i kapitel 1 ikke er opfyldt, herunder en indeksordnings ophør ved interessentens død.

Afgiften skal beregnes af det beløb eller de værdier, som på tidspunktet for dispositionen kunne være udbetalt den pågældende ved ordningens ophævelse, eventuelt af kapitalværdien af fripolice eller lignende, opgjort på grundlag af den af forsikringselskaberne sædvanligt benyttede rentefod. Fripoliceværdien må opgøres uden hensyntagen til konkret foreliggende helbredsoplysninger. Hvis dispositionen vedrører f.eks. en liv- eller overlevelserente, der som følge af manglende eller utilfredsstillende helbredsoplysninger ikke har nogen faktisk genkøbsværdi, kan dette tænkes at medføre, at forsikringselskabet skal indbetale 30 pct. af den nominelle genkøbs- eller fripoliceværdi, uanset at forsikringen ikke har nogen faktisk genkøbsværdi. Forsikringselskabet vil derfor eventuelt kunne betinge sin medvirken til en afgiftsudløsende disposition (f.eks. indsættelse af andre end ægtefælle og livsarvinger som begunstigede) af, at forsikringstageren *enten* selv indbetaler afgiftsbeløbet til forsikringselskabet *eller* tilvejebringer sådanne helbredsoplysninger, som selskabet normalt kræver for at gå med til genkøb.

Efter reglen i 2. punktum skal 30 pct.-afgift også svares, hvis udbetalingsvilkårene for »P-rateforsikring« ændres efter det aftalte tidspunkt for første udbetaling. I mangel af en sådan regel ville der være mulighed for helt eller delvis at undgå skattepligt ved vilkårlig placering af udbetalingerne, f. eks. i år med negativ indkomst eller i år, hvor den pågældende ikke var skattepligtig her i landet. Bestemmelsen omfatter ikke indeksordninger, idet der efter praksis ikke kan antages at være mulighed for at ændre udbetalingsvilkårene for en indeksordning, hverken før eller efter at retten til løbende udbetalinger er indtrådt.

Endelig vil der efter reglen i 3. punktum indtræde pligt til at betale 30 pct.-afgift af en »P-opsparring« med anbringelse i værdipapirer,

såfremt der sker afhændelse af de pågældende værdipapirer. Reglen er foreslået for at modvirke mere eller mindre spekulationspræget handel med værdipapirer, der skal tjene pensionsformål, jfr. de tilsvarende synspunkter i bemærkningerne til § 4, stk. 1 a, om begrænsninger i den nuværende adgang til anbringelse i værdipapirer. Bestemmelsen vil ikke medføre afgiftspligt ved indfrielse af obligationer eller likvidation af aktieselskab, forudsat at provenuet ved indfrielsen eller udlodningen anbringes i overensstemmelse med reglerne i § 4, stk. 1 a.

ad stk. 2.

Efter domspraksis må det antages, at visse »P-ordninger«, herunder navnlig »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring«, vil blive inddraget under et fællesboskifte i tilfælde af separation eller skilsmisse, jfr. U.f.R. 1961 pag. 23 H (i U f R 1962 pag. 870 H, der angik et fællesboskifte *efter hustruens død*, blev det dog statueret, at en manden tilhørende pensionsopsparingskonto *ikke* skulle inddrages under skiftet). Hvor »P-ordningen« er oprettet som led i en pensionsaftale mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager - således som det altid vil være tilfældet med »P-kapitalforsikring« og »P-opsparring« - kan udlodning til ægtefællen dog kun ske med respekt af de fastsatte udbetalings- og eventuelle båndlæggelsesvilkår. Efter reglen i 1. punktum skal sådan udlodning ikke behandles som en disposition, der medfører afgiftspligt. Denne regel, der svarer til praksis efter rfl., vil indebære, at udlodningen ikke medfører nogen ændring i de skatte- og afgiftsmæssige vilkår for den pågældende ordning. Hvis der f. eks. som led i et fællesboskifte udloddes en andel af en manden tilhørende »P-kapitalforsikring« til hustruen, må forsikringen fortsat i sin helhed afgiftsmæssigt behandles som mandens »P-kapitalforsikring«, også selv om forsikringen måtte blive opdelt i 2 policer.

Hvor talen er om en pensionsordning med løbende udbetalinger, der er sikret som led i et ansættelsesforhold, gælder reglerne i lov nr. 102 af 14. marts 1941 om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse som ændret ved lov nr. 268 af 14. juni 1951, jfr. § 67 i lov om lønninger og pensioner m.v. til statens tjenestemænd. Der henvises herom til bemærkningerne til § 1, stk. 3, hvor det bl. a. er omtalt, at det i skilsmissetilfælde bestemmes ved bevillingen eller dommen, om en individuel overlevelserente skal overgå til den fraskilte

hustrus frie rådighed. Med henblik på denne situation er det i udkastet fastsat, at sådan overgang af en overlevelserente til den fraskilte hustru ikke skal medføre afgiftspligt. Denne regel kan sammenholdes med udkastets § 1. stk. 3, sidste punktum, hvorefter en overlevelserente kan opretholdes som »P-forsikring« med ejers ægtefælle eller tidligere ægtefælle som forsikret.

ad stk. 3

Afgiftspligten i tilfælde af dispositioner som omtalt i stk. 1 vil principielt omfatte hele den pågældende »P-ordning«. Denne virkning åbner reglerne i stk. 3 mulighed for at undgå. Ved opdeling af ordningen inden udløbet af fristen for afgiftens betaling, d.v.s. inden 3 måneder efter dispositionens foretagelse, jfr. § 21, stk. 1, kan man begrænse afgiftspligten til det beløb, som dispositionen vedrører. Denne opdelingsregel kan få praktisk betydning f. eks. i tilfælde af belåning eller indsættelse af en anden end ægtefælle eller livsarvinger som begunstiget for en brøkdæl eller i tilfælde af, at en ægtefælle, efter at der er sket udlodning under fællesboskifte som omhandlet i stk. 2, disponerer over sin andel af »P-ordningen«. Der er ikke med denne regel taget stilling til, om der efter den pågældende ordnings indhold er praktisk mulighed for - før eller efter at en disposition er sket — at opdele ordningen.

ad stk. 4

Reglerne her tjener til at sikre, at det forsikringsselskab eller pengeinstitut m.v., der skal beregne og indbetale afgiften, får de fornødne oplysninger om afgiftsudløsende dispositioner som omhandlet i stk. 1. I tilfælde af belåning, indsættelse af begunstigede i strid med reglerne i kapitel 1 eller lignende vil forsikringsselskabet m.v. som regel være bekendt med dispositionen, og det vil i så fald ikke være nødvendigt, at den afgiftspligtige foretager særskilt anmeldelse herom. Efter udkastet har han alene pligt til at sørge for, at forsikringsselskabet m.v. får underretning om dispositionen. Der kan imidlertid tænkes disponeret over »P-midlerne« ved overdragelse, pantsætning eller lignende, uden at forsikringsselskabet m.v. umiddelbart bliver bekendt hermed, og i sådanne tilfælde skal den pågældende efter de foreslåede regler i stk. 4 give forsikringsselskabet m.v. de fornødne oplysninger om dispositionen inden 1 måned efter, at denne er foretaget. Der er ikke foreskrevet

nogen bestemt form for denne meddelelse, og det vil være overladt til den afgiftspligtige selv at sikre sig eventuelt bevis for, at rettidig meddelelse er sket. Hvis anmeldelse ikke sker inden den nævnte frist, skal afgiften erlægges med det dobbelte beløb, dog således at der vil være mulighed for efter ansøgning at få denne afgiftsforhøjelse helt eller delvis eftergivet samt for at få anmeldelsesfristen forlænget.

ad stk. 5

Efter overgangsreglerne i udkastets §1, stk. 6, § 2, stk. 2, § 3 stk. 2, og § 4, stk. 3, kan en bestående police eller konto m.v. under visse vilkår fortsættes som »P-ordning«, uanset at de betingelser om tidspunkterne for udbetaling og om indsættelse af begunstigede m.v., der ellers efter udkastet gælder for en ordning af den pågældende art, ikke er opfyldt. En forudsætning herfor vil være, at de fra udkastet afvigende udbetalingsvilkår m.v. er fastsat før de nye reglers ikrafttræden. Efter bestemmelsen i stk. 5, 1. punktum, vil en senere ændring af et afvigende vilkår kun kunne ske, såfremt ændringen er forenelig med udkastets betingelser for nyoprettede ordninger. Hvis der f.eks. i en bestående kapital pensionsordning på forsikringsbasis, der fortsættes som »P-kapitalforsikring«, er indsat en begunstiget, der ikke er omfattet af udkastets § 3, stk. 1 d, men som er »pårørende« i rfl.'s forstand (f.eks. en søster), kan begunstigelsesklausulen ændres, således at den bringes i overensstemmelse med § 3, stk. 1 d, uden at der herved indtræder afgiftspligt. Dette gælder, selv om ordningen forbliver uændret på eventuelle andre punkter, hvor den måtte afvige fra udkastets regler vedrørende senere oprettede ordninger. Hvis der derimod i dette eksempel indsættes en anden søster som begunstiget, vil der indtræde afgiftspligt.

I stk. 5, 2. punktum, er der foreslået en særlig overgangsregel vedrørende bestående opsparingsordninger med anbringelse i værdipapirer. Sådanne bestående ordninger vil i medfør af § 4, stk. 5. kunne fortsættes som »P-opsparing«, uanset hvilke værdipapirer midlerne er anbragt i. Hvis der f.eks. er anbragt i aktier, må det forekomme rimeligt, at der åbnes adgang til omplacering af midlerne i overensstemmelse med de fremtidige regler om midlernes anbringelse. Derfor har man som en undtagelse fra § 15, stk. 1, 3. punktum, om afgiftspligt ved salg af værdipapirer foreslået, at der ved salg af så-

danne værdipapirer, som ikke svarer til vilkårene i § 4, stk. 1 a, 3. og 4. punktum, ikke skal svares afgift, hvis salgsprovenuet anbringes i overensstemmelse med vilkårene i § 4, stk. 1 a, 2.-4. punktum.

Til § 16.

Det er i udkastet forudsat, at en »P-ordning« tilhører den pågældende arbejdstager eller selv-pensionist, jfr. bemærkningerne til § 1, stk. 3, og at udbetalinger fra ordningen normalt sker enten til den pågældende selv eller til hans efterlevende ægtefælle eller børn, for ordninger med udbetaling af en kapital, af annuiteter eller af »garanterede ydelser« eventuelt til hans arvinger eller hans dødsbo. For en ordning, der er oprettet efter aftale mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager, gælder der dog visse undtagelser fra denne hovedregel. Som omtalt i bemærkningerne til udkastets § 7 kan det aftales, at visse udbetalinger fra en arbejdstagers »P-ordning« skal tilfalde *enten* arbejdsgiveren *eller* — for så vidt angår bestående pensionsordninger, der fortsættes som »P-ordning« - f.eks. en understøttelsesfond eller andre ansattes pensionsordning. På disse udbetalinger er udkastets almindelige skatte- eller afgiftsregler ikke fundet anvendelige.

Efter udkastets § 11, stk. 2, vil en arbejdsgiver ganske vist som regel blive indkomstskattepligtig af beløb, der tilfalder ham i kraft af et forbehold som omhandlet i § 7, stk. 1 og 2, ligesom der eventuelt kan blive spørgsmål om særlig indkomstskat af beløb, der måtte tilfalde ham ved opløsning af en pensionskasse, jfr. bemærkningerne til § 11, stk. 2. Forudsætningen, og dermed også motiveringen, for denne særlige regel om skattepligt for arbejdsgiveren er imidlertid, at indbetalingerne til den pågældende ordning har været fradragsberettigede for ham, således at skattepligten f.eks. ikke vil omfatte beløb, der tilfalder arbejdsgiveren fra en »P-ordning« til fordel for en privat ansat medhjælper. For en udbetaling fra »P-ordning«, der i medfør af et forbehold som omhandlet i overgangsreglen i § 7, stk. 3, tilfalder f.eks. en understøttelsesfond, vil der heller ikke blive spørgsmål om indkomstbeskatning.

Uanset om de her omhandlede udbetalinger til andre end arbejdstageren eller dennes efterladte er indkomstskattepligtige eller ej, må det efter det anførte anses for rigtigst, at de undtages fra afgiftspligten efter kapitel 3. Dette gælder dog ikke for beløb, der udbetales til en arbejdsgiver

i kraft af et forbehold som omhandlet i § 7, stk. 1 c, idet sådanne beløb kommer den pågældende arbejdstager til gode i form af modregning i hans gæld til arbejdsgiveren.

Reglerne i § 16, stk. 1 og 2, er udformet i overensstemmelse med disse synspunkter.

Til § 17.

ad stk. 1.

Denne bestemmelse, der i overensstemmelse med overgangsreglerne i rfl.'s § 8 vil hjemle afgiftsfrihed for visse engangsudbetalinger og lignende fra bestående ordninger med løbende udbetalinger, må ses på baggrund af de tidligere beskatningsregler på dette område.

Efter statsskattelovens § 5 b skal »... udbetaling af livsforsikringer, brandforsikringer og deslige« ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Oprindeligt gjaldt denne skattefrihed ikke alene for udbetaling af kapitalforsikringssummer og lignende, men også for kapitaludlodninger fra anden forsikring, herunder udbetaling af tilbagekøbsværdi ved ophævelse af renteforsikring og bonusudbetalinger. Også kapitaludbetalinger, der trådte i stedet for retten til løbende pensionsydelser, f.eks. udtrædelsesgodtgørelse fra en pensionskasse eller godtgørelse til en tjenestemand, der fratrådte sin stilling uden ret til at oppebære pension, gik efter praksis fri af indkomstbeskatning. Dette resultat var støttet på lignende synspunkter, som ligger til grund for reglen i statsskattelovens § 5 a om indkomstskattefrihed for ombytning af formueværdier og lignende. Derimod fulgte det af reglerne i statsskattelovens § 4 c om indkomstskattepligt for bl.a. »... pension ... livrente, overlevelserente, aftægt og deslige«, at pensionsydelser og løbende udbetalinger fra f.eks. en livrenteforsikring i overensstemmelse med forsikringens indhold skulle medregnes som skattepligtig indkomst. Det var herved uden betydning, at præmierne til forsikringen kun var begrænset fradragsberettigede efter de dagældende regler i statsskattelovens § 6 c (oprindeligt indtil 400 kr. årligt).

Samtidig med at der i de årlige ligningslove med virkning første gang for skatteåret 1955/56 var gennemført regler om fuld fradragsret for indbetalinger til pensionsordning med løbende udbetalinger og for præmier vedrørende renteforsikringer og dermed skattemæssigt ligestillede annuitetsforsikringer og arverenter (jfr. de indledende bemærkninger til udkastets § 2), blev der indført bestemmelser, hvorefter der som

et modstykke til den fulde skattefrihed for indbetalingerne skulle svares indkomstskat af enhver udbetaling fra disse ordninger. Skattepligten omfattede herefter ikke alene som hidtil løbende, livsbetingede ydelser, men også ikke-livsbetingede annuiteter, engangsudbetalinger ved ophævelse eller udtrædelse af en ordning, bonus o.s.v. For sådanne udbetalinger, som efter de tidligere regler var indkomstskattefri, blev det dog ved særlige overgangsbestemmelser fastsat, at skattepligten ikke skulle omfatte den del af beløbene, som måtte hidrøre fra indbetalinger, der var foretaget før begyndelsen af det indkomstår, der lå til grund for indkomstansættelsen for skatteåret 1955/56. Hvor indkomståret følger kalenderåret var skæringsdatoen herefter 1. januar 1954, således at de nye beskattingsregler kun vedrørte den del af engangsudbetalinger m.v., som hidrører fra de fuldt fradragsberettigede indbetalinger efter denne dato.

Overgangsreglerne fandt anvendelse, uanset om de tidligere indbetalinger til ordningen helt eller delvis var sket i form af arbejdsgiverbidrag, der efter praksis - jfr. punkt A i de indledende bemærkninger til afsnit 1 - var skattefri for arbejdstageren også før 1. januar 1954.

Beskatningen af engangsudbetalinger og lignende skete oprindeligt i den form, at beløbet blev medregnet i den skattepligtige indkomst med 1/3 for det indkomstår, hvori udbetaling fandt sted, og 1/3 for hvert af de 2 følgende indkomstår. Bonusudbetalinger skulle dog medregnes fuldt ud i indkomsten for udbetalingsåret. Disse regler blev stort set opretholdt ved lov nr. 87 af 29. marts 1957 om beskatning af renteforsikringer m.v. og pristalsreguleret alderdomsopsparring, dog med den ændring at der af engangsudbetalinger til dødsboer eller til en efterlevende ægtefælle, der hensat i uskiftet bo, i stedet for indkomstskat skulle svares en afgift på 25 pct. Ved rfl. blev de tidligere regler om indkomstbeskatning over 3 år af engangsudbetalinger og lignende i det hele afløst af de nugældende bestemmelser om en 25 pct. afgift, dog således at bonus fortsat som regel skal medregnes som skattepligtig indkomst i udbetalingsåret. Om beskatningen af bonus henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 25.

I loven af 29. marts 1957 og senere i rfl. bibeholdt man overgangsreglerne om skatte- og afgiftsfrihed for engangsudbetalinger m.v., i det omfang disse beløb hidrører fra indbetalinger før (normalt) 1. januar 1954, jfr. rfl. § 8. På linie hermed er det i udkastets § 9, stk. 2, ved-

rørende indkomstbeskatningen af rateudbetalinger fra bestående (inkonvertible) annuitetsforsikringer og arverenter, § 25, stk. 3, vedrørende beskatningen af bonus samt § 17, stk. 1, 1. punktum, vedrørende afgiftspligt af engangsudbetalinger og lignende forudsat, at disse overgangsregler fortsat skal være gældende.

I overensstemmelse med de nugældende regler vil bestemmelsen i stk. 1 gælde for såvel egne indbetalinger som eventuelle arbejdsgiverbidrag til de i udkastets §§ 1 og 2 omhandlede »P-ordninger« med løbende udbetalinger, herunder også de i § 1, stk. 1 a, omhandlede pensionsordninger for tjenestemænd m.fl. Hvor der i medfør af lov om lønning og pension til stats-tjenestemænd § 50, stk. 3, udbetales »dobbelt godtgørelse« til en fratrådt tjenestemand, vil afgiftsfriheden herefter principielt omfatte den del af godtgørelsen, der måtte svare til det dobbelte af de for den pågældende tilbageholdte pensionsbidrag før 1. januar 1954 - af de heraf beregnede renter. I praksis vil der dog normalt ikke opstå spørgsmål om afgiftsfrihed i dette tilfælde, idet udbetaling af »dobbelt godtgørelse« i praksis er betinget af, at beløbet indskydes i en anden pensionsordning. Hermed vil overførselsreglen i udkastets § 24 finde anvendelse med den virkning, at spørgsmålet om afgiftsfrihed i kraft af overgangsreglen ikke bliver aktuel, jfr. herom bemærkningerne til § 24.

Det er i praksis antaget, at overgangsbestemmelserne i rfl.'s § 8 også finder anvendelse i tilfælde, hvor en forsikring, der hidtil har været behandlet efter regler om forsikringer med begrænset fradragsret for præmierne, efter 1. januar 1954 omdannes, således at fremtidige præmier bliver fuldt fradragsberettigede. Hvis f.eks. en »konvertibel« annuitetsforsikring efter 1. januar 1954 omdannes til »inkonvertibel« annuitetsforsikring, der er omfattet af rfl.'s regler om forsikringer med fuld fradragsret for præmierne, og policen får fornøden påtegning om omdannelsestidspunktet m.v., skal den del af udbetalingerne til sin tid, der hidrører fra indbetalinger i perioden før omdannelsen, herefter skattemæssigt behandles som udbetaling fra en af rfl.'s § 1, stk. 1 d, omfattet kapitalforsikring, bl.a. med den virkning at en hertil svarende engangsudbetaling eller lignende er undtaget fra afgiftsreglerne. Det er ved udkastet forudsat, at denne praksis opretholdes, for så vidt angår omdannelser, der er sket før de nye reglers ikrafttræden.

Efter udkastets § 14, stk. 1, vil der ikke af skatte- eller afgiftsmæssige grunde være noget til hinder for, at der alene sker delvis engangsudbetaling fra en ordning med løbende udbetalinger med den virkning, at afgiftspligt alene indtræder for det udbetalte beløb, jfr. også § 15, stk. 3, om delvis disposition. Efter de nugældende regler, herunder genanbringelsesreglen i rfl.s § 9 (jfr. herom bemærkningerne til udkastets § 24), må det antages, at der i tilfælde af delvis udbetaling eller disposition vedrørende en ordning, der er delvis omfattet af overgangsreglen i rfl.s § 8, skal svares afgift af den del af udbetalingen m.v., som forholdsmæssigt kan henføres til indbetalinger efter 1. januar 1954. På dette punkt er der i stk. 1, 2. punktum, foreslået en udtrykkelig regel, der går ud på, at den afgiftspligtige del af midlerne fra en sådan ordning i tilfælde af delvis udbetaling skal anses for først udbetalt. Bestemmelsen skal tjene til at afværge en utilsigtet udnyttelse af overgangsreglerne gennem en delvis ophævelse af en ordning, eventuelt med en påfølgende overførsel af beløbet til en ny ordning, alene med henblik på herved at opnå en skattebesparelse. Samtidig kan bestemmelsen antages at medvirke til, at forskellige tvivlsspørgsmål i forbindelse med sondringen mellem en ophævelse og en omdannelse af en police m.v. ikke vil opstå i praksis.

ad stk. 2.

Denne bestemmelse må sammenholdes med det i bemærkningerne til § 12, stk. 4, anførte om »nye« kapitalpensionsordninger. Der vil herefter i alle tilfælde være afgiftsfrihed for den del af udbetalinger m.v. vedrørende en »P-kapitalforsikring«, som hidrører fra arbejdstagerens hidtidige egne bidrag. I modsætning til, hvad der gælder for de i stk. 1 omhandlede ordninger, vil der ikke være noget til hinder for, at den afgiftsfri del af midlerne — der i øvrigt ofte vil være udskilt i en særskilt arbejdstagerpolice — hæves forlods. For »P-opsparing« derimod vil afgiftsplikten i tilfælde af udbetaling eller disposition i utide også omfatte de egne bidrag. Dette svarer til rfl.s regler, dog med den ændring, at den hidtidige bestemmelse i rfl.s § 6 d, sidste punktum, om afgiftsfrihed for eventuelle egne bidrag ud over 350 kr. årligt - jfr. de indledende bemærkninger til kapitel 3 ad b) - ikke er medtaget i udkastet. Til gengæld ned sættes afgiftssatsen fra 35 pct. til 30 pct.

Til § 18.

Denne bestemmelse er omtalt i slutningen af bemærkningerne til udkastets § 8, stk. 2. Som dér anført svarer bestemmelsen til reglerne efter rfl. Der er dog foreslået den modifikation i forhold til de nugældende regler, at den omhandlede nedsættelse af det afgiftspligtige beløb med et resterende afskrivningsbeløb kun skal ske, hvor afgiftspligt er indtrådt for *hele* den pågældende ordning.

Hvis bestemmelsen også skulle gælde i tilfælde af partiel afgiftspligt, måtte dette forudsætte ændringer i afskrivningsgrundlaget og dermed i de årlige afskrivningers størrelse, hvilket måtte anses for uhensigtsmæssigt for såvel den pågældende skatteyder som de skattelignende myndigheder.

Til § 19.

I henhold til rfl.s § 7, stk. 1, skal et afgiftspligtigt beløb forinden afgiftsberegningen afrundes nedad til det nærmeste med 50 delelige kronebeløb. En tilsvarende beregningsregel er foreslået i 1. punktum, dog således at man af praktiske grunde, jfr. herom nærmere nedenfor, har foreslået afrundingstallet forhøjet fra de nuværende 50 kr. til 100 kr. For at modvirke misbrug i form af successive hævninger af beløb under 50 kr. - hvilket navnlig kunne forekomme ved indeksordninger i form af opsparing i pengeinstitut - er det samtidig i 2. punktum foreslået, at afgiften i tilfælde af partiel afgiftspligt samt i alle tilfælde af afgiftspligt for en indeksordning skal svares med mindst 30 kr., dog højst med det hævdede beløb.

Bestemmelsen kan i øvrigt ses i sammenhæng med den nugældende regel i rfl.s § 6 b, sidste punktum, hvorefter de første 1.000 kr. af engangsudbetaling eller lignende fra en ordning med løbende udbetalinger ikke skal medregnes ved opgørelsen af det afgiftspligtige beløb, hvis udbetalingen skyldes fratræden af stilling eller ophør af pensionsordning med løbende udbetalinger i den virksomhed, hvori den afgiftspligtige er ansat. Denne regel, der kan føres tilbage til ligningsloven for skatteåret 1955/56, hvorved skatteplikten for engangsudbetalinger og lignende blev indført, og som oprindeligt har været motiveret med hensynet til en lempeligere afgiftsberegning i de omtalte udbetalingstilfælde, har man ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå opretholdt. Man har i denne forbindelse også henset til de muligheder, som overførsels-

reglerne i udkastets § 24 giver for at undgå afgiftspligten, samt til at 1.000 kr.-fradraget har givet anledning til forskellige tvivlsspørgsmål og praktiseringsvanskeligheder. I konsekvens af disse synspunkter er der heller ikke foreslået nogen overgangsregel om bevarelse af 1.000 kr.-fradraget for eksisterende ordninger.

1.000 kr.-fradraget har imidlertid i en række tilfælde medført en administrativ lettelse derved, at afgiftsberigtigelse i de pågældende udbetalingstilfælde har kunnet undlades for beløb under 1.000 kr. Denne praktiske virkning er i et vist omfang bibeholdt gennem afrundingsreglen, idet den foreslåede forhøjelse af afrundingsbeløbet til 100 kr. medfører, at der - bortset fra indeksordninger - ikke skal indbetales afgiftsbeløb under 30 kr.

Til § 20.

Af bestemmelsen fremgår, at en ordning, for hvilken der er indtrådt afgiftspligt, ikke længere kan behandles som »P-ordning«. I tilfælde af delvis afgiftspligt skal dette dog kun gælde for den afgiftspligtige del af ordningen, således at den resterende del kan videreføres som »P-ordning«.

Denne virkning af afgiftspligtens indtræden gælder, uanset om der i kraft af særlige regler - jfr. § 12, stk. 4 b og d, og §§ 16-19 - ikke skal svares afgift af de pågældende beløb.

Til § 21.

Efter de nugældende regler i rfl.'s § 7, stk. 2, påhviler det vedkommende forsikringsselskab, pensionskasse eller pengeinstitut m.v. ved udbetalingen af afgiftspligtige beløb at beregne og indeholde afgiften, som inden 4 uger indbetales til statskassen. Hvor afgiftspligt opstår ikke som følge af en udbetaling, men på grund af en disposition, skal forsikringsselskabet m.v. indbetale afgiften inden 4 uger efter, at selskabet m.v. har fået kendskab til dispositionen. Om fornødent er selskabet m.v. berettiget til at nedskrive tilbagekøbsværdien m.v. (eventuelt kapitalværdien af fripolice) med afgiftsbeløbet.

Dette opkrævningssystem har man forudsat bibeholdt ved bestemmelserne i udkastets § 21, hvor der dog samtidig er foreslået forskellige teknisk betonedede ændringer i og tilføjelser til de nugældende regler på punkter, hvor disse har vist sig uklare eller mangelfulde.

ad stk. 1.

I 1. punktum fastslås, at afgiftspligten som sådan påhviler den eller dem, der er berettiget til udbetalingerne m.v. Det er dernæst præciseret, at afgiftspligten indtræder på tidspunktet for udbetalingen eller dispositionen m.v., d.v.s. på det tidspunkt, hvor beløbet faktisk udbetales eller anvises til udbetaling (udkastets § 12, stk. 1 a og b og stk. 4 c, § 13 og § 14, stk. 1) eller på det tidspunkt, hvor dispositionen m.v. finder sted (udkastets §12, stk. 1 c og d og stk. 4 a, § 14, stk. 2, og § 15).

Fristen for afgiftens indbetaling er i 2. punktum fastsat til 3 måneder, regnet fra tidspunktet for afgiftspligtens indtræden. Af hensyn til den praktiske tilrettelæggelse af afgiftsberegningerne og beløbenes indbetaling m.v. bør der gives forsikringsselskaberne m.v. en rimelig frist til at udføre disse funktioner. Den nugældende regel om 4 ugers indbetalingsfrist er i øvrigt uklar, fordi det ikke fremgår af reglen, fra hvilket tidspunkt 4-ugers fristen løber.

Endelig er det i sidste punktum fastslået, at den udbetalende myndighed, forsikringsselskabet m.v. skal give den afgiftspligtige underretning om afgiftens indbetaling. Det svarer til gældende praksis.

ad stk. 2.

I rfl. findes der ingen udtrykkelige bestemmelser om pligt til at svare morarenter ved for sen indbetaling af afgiften. Den almindelige henvisning i rfl.'s § 7, stk. 7, til de for indkomstkatten til staten gældende regler kan ikke anses for tilstrækkelig i denne forbindelse. Det har været følt som en mangel. Der foreslås derfor en udtrykkelig bestemmelse om, at der ved for sen indbetaling af afgiften skal svares renter af afgiftsbeløbet med $\frac{1}{2}$ pct. mdl. for hver påbegyndt måned fra 3-måneders fristens udløb at regne. Der er ikke hermed taget stilling **til**, om forsikringsselskabet m.v. kan kræve et rentebeløb betalt af den afgiftspligtige. Det må bl.a. være afhængig af, hvem der har ansvaret for fristens overskridelse.

ad stk. 3-5.

Efter disse bestemmelser vil lovgivningens almindelige regler om inddrivelse af skyldige skatter og om ansvar for urigtige oplysninger m.v. finde tilsvarende anvendelse ved berigtigelse af afgift, såvel i forhold til vedkommende forsikringsselskab m.v. som i forhold til den

afgiftspligtige selv. Reglen i stk. 3, 1. punktum, må dog ses som en modifikation af de almindelige ansvarsregler. Et forsikringsselskab m.v. vil efter denne regel kunne frigøre sig for ansvar, hvis det kan godtgøre, at det ikke har udvist forsømmelighed ved iagttagelsen af lovens bestemmelser, jfr. den tilsvarende ansvarsregel i lov om sømandsskat (lovbekendtgørelse nr. 202 af 4. juni 1964) § 22, stk. 1.

Til § 22.

De her indeholdte bestemmelser om adgang til klage over afgiftsberegninger svarer - bortset fra enkelte ændringer af teknisk karakter - til reglerne i rfl.'s § 7, stk. 5 og 6.

Til § 23.

I henhold til rfl.'s § 10, stk. 1, tilkommer 1/3 af afgiften »den eller de kommuner, hvortil den afgiftspligtige svarer opholdskommuneskat, eventuelt tillige erhvervsskat, for april kvartal i det skatteår, hvori den afgiftspligtige udbetaling eller disposition er foretaget. Er flere kommuner berettiget til andel i afgiften, vil den nævnte trediedel være at fordele mellem de pågældende kommuner efter det forhold, hvori det beløb, der for det nævnte kvartal i alt påhviler den afgiftspligtige som kommuneskat, fordeles sig mellem disse. Er den afgiftspligtige ikke skattepligtig til nogen kommune for april kvartal i det pågældende skatteår, tilfalder afgiften fuldt ud statskassen.«

Med de ændringer, der følger af erhvervs-skattens bortfald, svarer udkastets § 23, stk. 1, stort set til de gældende regler. Der er dog i udkastet indføjet en bestemmelse om afgiftens fordeling i tilfælde, hvor den afgiftspligtige er et dødsbo. De nugældende regler har givet anledning til forskellige tvivlsspørgsmål på dette punkt.

Udkastets stk. 2 svarer ganske til rfl.'s § 10, stk. 2.

Til § 24.

Til afløsning af de nugældende regler i rfl.'s § 9 om såkaldt »genanbringelse« af et afgiftspligtigt beløb med den virkning, at der kan opnås fritagelse for afgiften, foreslås der indført regler om adgang til »overførsel« med afgiftsfritagende virkning.

Gældende regler.

I rfl.'s § 9 bestemmes:

»En person, der skal svare afgift i henhold til

§ 5 c eller § 6, fritages efter begæring for afgiftspligten, hvis han inden 6 måneder efter dennes indtræden anvender et beløb af samme størrelse som det afgiftspligtige til indskud i

1) en renteforsikring, jfr. § 1, stk. 1 c,
2) en pensionsordning med løbende udbetalinger eller

3) en kapitalpensionsordning,
alt for så vidt den pågældende forsikring eller pensionsordning er oprettet til fordel for den skattepligtige selv eller hans pårørende. Er indskuddet mindre end det afgiftspligtige beløb, bortfalder afgiftspligten efter begæring for et til indskuddet svarende beløb. Begæringen om afgiftsfritagelse skal fremsættes inden 6 måneder efter afgiftspligtens indtræden. I det omfang et indskud i henhold til foranstående har medført afgiftsfritagelse, kan det ikke afskrives eller fradrages i den skattepligtige indkomst efter reglerne i § 1, stk. 1 c eller d, ligesom reglen i § 5 d ikke finder anvendelse på de fra sådanne indskud hidrørende udbetalinger. De nærmere regler om afgiftspligtens bortfald, herunder om tilbagebetaling af eventuelt erlagt afgift, fastsættes af finansministeren.

Stk. 2. I det omfang et indskud i en kapitalpensionsordning har medført afgiftsfritagelse efter reglerne i stk. 1, skal det betragtes som foretaget af arbejdsgiveren ved anvendelsen af reglerne i § 6 c eller d på den pågældende pensionsordning.

Stk. 3. I tilfælde, hvor en indekstrakt i medfør af de af finansministeren derfor fastsatte regler kan overflyttes fra et pengeinstitut, forsikringsselskab m.v. til et andet, medfører overflytning ikke skattemæssige virkninger.«

Disse genanbringelsesregler har i flere henseender været utilfredsstillende i praksis.

For det første kan det virke uheldigt, at der som følge af genanbringelsesfristen på 6 måneder, hvorfra der ikke er hjemmel til at dispensere, ikke kan opnås afgiftsfritagelse for beløb, der først genanbringes efter fristens udløb. 6 måneders fristen må regnes fra tidspunktet for afgiftspligtens indtræden, således at fristen, når talen er om udtrædelsesgodtgørelse fra pensionskasse eller om godtgørelse til en fratrådt tjenestemand, løber fra udtrædelses- respektive fratrædelsesdagen. I visse tilfælde af denne art vil der — f.eks. på grund af karenstidsvilkår eller lignende for optagelse i pensionsordning i en ny stilling - ikke være praktisk mulighed for at foretage genanbringelse inden for det nævnte tids-

rum. Konsekvensen heraf vil som regel være, at den pågældendes pensionsordning forringes ved, at 25 pct. afgiften indeholdes i pensionsmidlerne. Til gengæld vil den pågældende dog, hvis der senere foretages indskud i en pensionsordning med løbende udbetalinger eller i en renteforsikring m.v. som omhandlet i rfl.'s § 1, stk. 1 c, opnå ret til at afskrive det indskudte beløb i sin skattepligtige indkomst over 15 år.

Demæst kan genanbringelsesreglen udløse en adgang til at foretage afskrivninger over den skattepligtige indkomst i en række situationer, hvor det næppe har været tilsigtet. Hvis et genanbragt beløb som følge af overgangsbestemmelserne i rfl.'s § 8 (jfr. bemærkningerne til § 17, stk. 1) eller reglen om 1.000 kr. fradrag i rfl.'s § 6 b, sidste punktum, (jfr. bemærkningerne til § 19) er helt eller delvis afgiftsfrit, vil der ved genanbringelse i en af lovens § 1, stk. 1 c, omfattet ordning med løbende udbetalinger blive udløst ret til at afskrive den afgiftsfri del af det genanbragte beløb over 15 år. Dette gælder, uanset om genanbringelse har været frivillig, eller der har været tale om en pligtmæssig genanbringelse, således som det normalt vil være tilfældet med hensyn til udtrædelsesgodtgørelser fra pensionskasser og udbetaling af »dobbelt godtgørelse« til fratrådte tjenestemænd. Det er principielt også uden betydning, om beløbet har været udbetalt til den pågældende, som derefter selv har indskudt beløbet i den nye pensionsordning, eller om der direkte er sket overførsel af midlerne fra den tidligere til den nye pensionsordning. I praksis er det antaget, at overførsel af et beløb i forbindelse med overgang til anden pensionsberettiget stilling, hvorved den pågældende bevarer sine hidtidige pensionsrettigheder uden hensyn til alder og helbredstilstand ved overgangen og uafhængigt af størrelsen af det overførte beløb (jfr. f.eks. lov om lønninger og pensioner m.v. til statens tjenestemænd § 50, stk. 5, om overgang fra folkekirken, folkeskolen m.v. til staten eller omvendt) ikke skal betragtes som en afgiftspligtig udbetaling. Heraf følger, at genanbringelsesreglerne ikke finder anvendelse, således at der heller ikke opstår spørgsmål om nogen afskrivningsret for afgiftsfri beløb. Afgrænsningen mellem afgiftsfri overførsel og genanbringelse af et principielt afgiftspligtigt beløb har medført betydelige vanskeligheder i praksis.

Reglen om fri adgang til at »genanbringe« i en kapitalpensionsordning kan ikke anses; for konsekvent. Den åbner således adgang til uden

nogen beløbsgrænse at indskyde et afgiftspligtigt beløb, hidrørende fra en ordning med ubegrænset fradragsret for indbetalingerne, i en kapitalpensionsordning, skønt adgangen til at indbetale til en sådan ordning ellers er begrænset, jfr. herom bemærkningerne til udkastets § 6. Reglen har desuden medført visse vanskeligheder i forbindelse med spørgsmålet om begrænsning af en arbejdstagers adgang til selv at foretage engangsindskud i en kapitalpensionsordning på opsparingsbasis. Nogle af de tvivlsspørgsmål, der har foreligget i denne forbindelse, er omhandlet i skattedepartementets cirkulære af 29. september 1961, der er citeret i bemærkningerne til § 12, stk. 4, under »gamle« kapitalpensionsordninger.

Udkastet.

Til afhjælpning af ulemperne ved de nugældende genanbringelsesregler foreslås disse nu ændret til overførselsregler, som i korthed går ud på, at visse nærmere opregnede overførsler af beløb fra en »P-ordning« til anden »P-ordning« for den pågældende selv ikke ved anvendelsen af udkastets bestemmelser skal anses som udbetaling respektive indbetaling, af det overførte beløb. Heri ligger, at overførslen ikke medfører pligt til at svare skat eller afgift som af udbetaling fra den »P-ordning«, hvorfra overførsel sker, og at der på den anden side heller ikke bliver spørgsmål om nogen fradragsret i anledning af, at beløbet indskydes i en anden »P-ordning«. I modsætning til de gældende regler vil en overførsel således ikke kunne udløse fradrags- eller afskrivningsret for beløb, der er omfattet af overgangsbestemmelsen i udkastets § 17, stk. 1, om afgiftsfrihed for engangsudbetalinger og lignende, der hidrører fra indbetalinger før (normalt) 1. januar 1954.

Reglerne vil endvidere indebære, at overførsel til »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«, i det omfang der efter de nedenfor gennemgåede overførselsregler er mulighed herfor, vil kunne ske uden hensyn til størrelsen af det overførte beløb. Bestemmelserne i udkastets § 6 om maksimering af de årlige indbetalinger til disse ordninger vil ikke gælde i overførselstilfælde. Dette må dog ses i sammenhæng med, at der til »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing« kun kan overføres midler fra anden »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«, d.v.s. midler, der hidrører fra maksimerede årlige indbetalinger. Det er demæst i stk. 4 udtrykkeligt fastslået, at

overførsel til »P-rateforsikring«, »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing« uanset aldersgrænserne i § 2, stk. 1 a, § 3, stk. 1 a, og § 4, stk. 1 a, kan ske efter den pågældendes 55., respektive 60. år.

Hvad angår spørgsmålet om bevarelse af afgiftsfrihed for midler, der overføres fra en ordning, hvorfra udbetalinger er helt eller delvis skatte- og afgiftsfri i kraft af overgangsreglerne i udkastets § 9, stk. 2, § 12, stk. 4 b og d, § 17 eller § 25, stk. 3, må der sondres mellem de i §§ 1 og 2 omhandlede ordninger med løbende udbetalinger og de i §§ 3 og 4 omhandlede ordninger med kapitaludbetaling.

For ordninger med løbende udbetalinger gælder i henhold til § 9, stk. 2, § 17, stk. 1, og § 25, stk. 3, det princip, at midler, der hidrører fra indbetalinger før (normalt) 1. januar 1954 er indkomstskatte- og afgiftsfri, og denne skatte- og afgiftsfrihed vil fortsat være gældende, efter at de pågældende midler i medfør af § 24 er overført til anden »P-ordning«.

For ordninger med kapitaludbetaling følger overgangsreglerne i § 12, stk. 4 b, om »gamle« kapitalpensionsordninger det princip, at afgiftsfriheden er knyttet til selve den »gamle« police eller konto. Denne afgiftsfrihed vil derfor bortfalde i tilfælde af, at midlerne overføres til anden police eller konto. Derimod vil afgiftsfriheden i medfør af § 12, stk. 4 d, og § 17, stk. 2, for beløb, der hidrører fra arbejdstagers hidtidige egne bidrag, blive bevaret ved overførsel til anden »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«. Om behandlingen af hidtidige egne bidrag til »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«, hvorfra der overføres til en ordning med løbende udbetalinger, henvises til bemærkningerne nedenfor.

I lighed med, hvad der gælder med hensyn til afgiftsfrihed for de »gamle« kapitalpensionsordninger, er adgangen til at videreføre en eksisterende ordning som »P-ordning«, uanset at den ikke opfylder de betingelser, der gælder for tilsvarende nyoprettede ordninger, knyttet til den eksisterende police eller konto. Heraf følger, at overgangsreglerne i § 1, stk. 6, 2. punktum, § 2, stk. 2, 2. punktum, § 3, stk. 2, 2. punktum, og § 4, stk. 3, 2. punktum, og stk. 5, ikke finder anvendelse, efter at midlerne fra den eksisterende ordning er overført til anden police eller konto m.v.

Mulighederne for at overføre midler fra en »P-ordning« til anden - bestående eller nyoprettet - »P-ordning« er udtømmende opregnet

i stk. 1 a-c. Hertil kommer dog reglerne i stk. 2-3 om overførsel til »særlig konto«. Der må gennem disse bestemmelser antages i fornødent omfang at være åbnet adgang til uden skatte- eller afgiftsmæssige sanktioner at overgå fra en pensionsform til en anden, f.eks. i tilfælde af ansættelse i ny stilling.

Efter stk. 1 a kan der for det første ske overførsel fra en af § 1 omfattet ordning til anden ordning, der er omfattet af § 1. Bestemmelsen vil bl.a. omfatte tilfælde, hvor der for en fratrådt tjenestemand eller en fratrådt arbejdstager, der har været medlem af en pensionskasse, overføres fratrædelses- eller udtrædelsesgodtgørelse fra vedkommende offentlige kasse eller pensionskasse til anden af § 1 omfattet pensionsordning med løbende udbetalinger.

Det er uden betydning for anvendelsen af overførselsreglerne, om anbringelsen af midlerne i anden pensionsordning er frivillig for den pågældende, eller om der - som det normalt er tilfældet for udtrædelsesgodtgørelser fra pensionskasse og »dobbelgt godtgørelse« til fratrådte tjenestemænd - er tale om en pligtig anbringelse af midlerne.

I henhold til stk. 1 b kan overførsel dernæst ske fra »P-rateforsikring« til en af § 1 omfattet pensionsordning med løbende udbetalinger. Dette vil f.eks. kunne ske ved omdannelse af en »P-rateforsikring« til en af § 1 omfattet »P-forsikring«. Endvidere kan der fra »P-rateforsikring« ske overførsel til anden »P-rateforsikring«. Overførsel til anden »P-rateforsikring« kan dog ikke ske efter det aftalte tidspunkt for første udbetaling, jfr. herved reglen i § 15, stk. 1, 2. punktum, hvorefter en ændring af udbetalingsvilkårene efter nævnte tidspunkt vil medføre afgiftspligt.

Stk. 1 c omhandler overførsel af beløb fra »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing«. Fra disse ordninger vil der herefter kunne ske overførsel såvel til anden »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing« som til en »pensionsordning med løbende udbetalinger« eller en »P-rateforsikring«. I praksis kan dette have betydning, dels hvor der - under et ansættelsesforholds beståen eller i forbindelse med et arbejdsgiverskifte - sker overgang til anden form for pensionsordning, dels hvor en kapitalforsikringssum eller en opsparet kapital, ved hvis udbetaling der skulle være svaret 25 pct. eller 30 pct. afgift, ønskes anvendt til f.eks. køb af en livrente. Som tidligere omtalt vil afgiftsfriheden for hidtidige egne bidrag i henhold til overgangsreglerne i

§ 12, stk. 4 d, og § 17, stk. 2, blive bevaret i tilfælde af overførsel til anden »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing«. Noget tilsvarende gælder derimod ikke i tilfælde af overførsel til en af §§ 1 eller 2 omfattet ordning, men her vil der til gengæld kunne opnås fradragsret ved, at den til de egne bidrag svarende del af udbetalingen ikke overføres, men udbetales til den pågældende, som derefter selv indbetaler beløbet til §§ 1 eller 2-ordningen.

Endelig er der som stk. 1 d optaget en til rfl.'s § 9, stk. 3, svarende bestemmelse, hvorefter en indeksordning kan overføres fra et forsikringsselskab eller pengeinstitut m.v. til et andet, såfremt overførslen er forenelig med de regler, der gælder for disse ordninger.

Som det nærmere skal omtales nedenfor, er det normalt en betingelse for overførselsreglernes anvendelse, at udtrædelsesgodtgørelsen eller lignende overføres fra en »P-ordning« direkte til anden »P-ordning«. Af praktiske grunde er denne hovedregel imidlertid foreslået fraveget gennem de i stk. 2 og 3 indeholdte bestemmelser om overførsel til »særlig konto«. Bestemmelserne omfatter godtgørelser til fratrådte tjenestemænd og udtrædelsesgodtgørelser fra statsunderstøttet pensionsordning eller fra pensionskasser. Forskellige grunde kan medføre, at godtgørelserne ikke inden for et kortere tidsrum kan overføres til en ny pensionsordning, jfr. omtalen af genanbringelsesreglerne ovenfor. Det ville i en række tilfælde være u hensigtsmæssigt, om beløbene skulle forblive indestående i vedkommande offentlige kasse eller pensionskasse, indtil overførsel var praktisk mulig. Derfor er der foreslået en adgang til at anbringe beløbene på en særlig konto, som kan oprettes hos en institution, der er omfattet af udkastets bestemmelser om pligt til at indeholde afgift, og som efter lovgivningens almindelige regler kan modtage indskud af denne art, d.v.s. banker og sparekasser m.v. Overførsel til særlig konto kan dog ikke omfatte beløb, som kunne være udbetalt til den fratrådte arbejdstagers frie rådighed, f. eks. »enkelt godtgørelse« til en fratrådt tjenestemand, idet der ikke for sådanne beløb vil være noget behov for særreglerne om særlig konto. De nærmere vilkår for en særlig konto fremgår af stk. 3. Kontoen er i første række tænkt benyttet til en midlertidig anbringelse af pensionsmidlerne, og det er derfor fastsat, at overførselsreglerne finder anvendelse, hvor indestående indskydes (direkte) i en pensions-

ordning, der er omfattet af § 1. Der vil imidlertid ikke af skattemæssige grunde være noget til hinder for, at midlerne kan forblive indestående på kontoen, der i så fald skal være underkastet samme vilkår som »P-opsparing«, dog med den modifikation, at der skal svares 30 pct. afgift af enhver udbetaling fra kontoen. Pligten til at betale denne afgift vil senest indtræde ved den pågældendes 70. år eller ved hans død forinden, jfr. udkastets § 12, stk. 1 c og d.

I henhold til stk. 5 er det en forudsætning for, at overførselsreglerne kan anvendes, at der ikke forinden overførslen er indtrådt afgiftspligt eller indkomstskattepligt vedrørende det overførte beløb. Heraf følger, at overførslen skal ske direkte fra vedkommende offentlige kasse, pensionskasse, forsikringsselskab eller pengeinstitut m.v. til anden »P-ordning«. Ved udbetaling til vedkommende forsikringstager eller arbejdstager vil der indtræde pligt til at svare indkomstskat eller afgift af beløbet, jfr. herved bemærkningerne til § 21, stk. 1. For løbende ydelser, der er omfattet af § 9, vil indkomstskattepligt indtræde, når ydelserne er forfaldne til betaling. Her vil overførsel derfor ikke kunne ske, efter at forfaldstidspunktet er indtrådt, selv om faktisk udbetaling ikke er sket. I tilfælde, hvor den pågældende har adgang til at begære en udtrædelsesgodtgørelse eller lignende udbetalt til fri rådighed, men hvor beløbet ønskes anbragt i anden »P-ordning«, kan det ske enten i overensstemmelse med reglerne om overførsel eller i form af afgiftspligtig udbetaling med påfølgende fradragsberettiget indskud i ny ordning. Det vil dog være en forudsætning for anvendelse af overførselsreglerne, at beløbet ikke forinden efter begæring har været anvist til udbetaling til den pågældende selv. Denne valgmulighed kan bl. a. have interesse i forbindelse med overgangsreglerne om hel eller delvis afgiftsfrihed for bestående ordninger, jfr. herved det ovenfor anførte om anbringelse af midler hidrørende fra hidtidige egne bidrag til en »P-kapitalforsikring« eller »P-opsparing« i en af 88 1 eller 2 omfattet ordning.

I lighed med, hvad der nu gælder i praksis, vil der ikke være mulighed for at opnå afgiftsfrihed ved overførsel af pensionsmidler til en udenlandsk pensionsordning. I det omfang der måtte vise sig at være praktisk behov for regler om afgiftsfritagelse i sådanne tilfælde, må forholdet eventuelt søges klaret gennem dobbeltbeskatningsoverenskomster.

Til kapitel 4. (§ 25).
ad stk. 1 og 2.

I overensstemmelse med, hvad der nu gælder, er det i stk. 1 bestemt, at tilskrivning af bonus og renter vedrørende en »P-ordning« ikke skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Denne bestemmelse må sammenholdes med stk. 2, 1. punktum, hvorefter udkastets regler om indkomstskat og afgift af udbetalinger m.v. finder tilsvarende anvendelse på beløb, der hidrører fra tilskrivning af bonus og renter m.v. For bonusudbetalinger er dog i stk. 2, 2. punktum, foreslået en særregel, der vil blive omtalt nedenfor.

Der er således i udkastet sondret mellem på den ene side *tilskrivning* af bonus og renter m.v. og på den anden side *udbetaling* m.v.

Skattefriheden for tilskrivning af renter m.v. skal efter forslaget - i modsætning til de nugældende regler - også omfatte avancer ved afhændelse af værdipapirer m.v. under en »P-opsparring«, jfr. herom nærmere nedenfor.

Bonus.

Bonustilskrivninger har størst betydning i forsikringsordninger, men kan dog også forekomme i pensionskasseordninger. Ved tilskrivning af bonus må forstås, at det samlede bonusbeløb, der er til disposition i vedkommende forsikringsselskab m.v., fordeles mellem de enkelte forsikringstagere m.v. Det tilskrevne bonusbeløb kan i praksis anvendes på forskellig måde. I nogle tilfælde anvendes beløbet i overensstemmelse med forsikringsaftalen straks til køb af (tillægs)forsikring, således at der herved sker en forhøjelse af de aftalte forsikringsydelse. I andre tilfælde går forsikringsaftalen ud på, at den tilskrevne bonus henstår i forsikringsselskabet, til forsikringen bliver virksom, hvorefter beløbet anvendes til opskrivning af forsikringen, undertiden dog med adgang for den berettigede til i stedet for at lade forsikringen opskrive at få beløbet udbetalt kontant. Endelig kan det tænkes, at den tilskrevne bonus straks anvises til kontant udbetaling.

I sidstnævnte tilfælde vil udbetalingen i medfør af særreglen i stk. 2, 2. punktum, være indkomstskattepligtig for den pågældende. For så vidt angår de i §§ 1, 2 og 5 omhandlede ordninger, svarer dette til den nugældende bestemmelse i rfl.'s § 5 c, 1. punktum, men i modsætning til de gældende bestemmelser vil indkomstskattepligten for disse bonusudbetalinger efter udkastet også omfatte bonus fra en »P-kapital-

forsikring«, herunder en eksisterende kapitalpensionsordning, der videreføres som »P-kapitalforsikring«. I henhold til rfl.'s § 5 c, 2. punktum, er fra indkomstskattepligten undtaget bonusudbetalinger efter invaliderenter, der er kombineret med en (kapital) forsikring, hvortil præmiebetalingerne alene er begrænset fradragsberettigede, såfremt præmien for renteforsikringsdelen ikke overstiger 20 pct. af præmien for den samlede forsikring, og den årlige bonus for renteforsikringsdelen ikke overstiger 25 kr. Undtagelsen er motiveret af praktiske hensyn. Herved undgår man opdeling af de omhandlede små bonusbeløb. Man har imidlertid ikke fundet tilstrækkelig anledning til at medtage en tilsvarende regel om invaliderenter (om arverenter henvises til bemærkningerne til § 2) i udkastet, ligesom en særlig overgangsregel vedrørende de eksisterende forsikringsordninger af denne art ikke er anset for påkrævet. Dels vil der ikke opstå noget opdelingsspørgsmål, hvis talen er om en invaliderente, der er kombineret med en »P-kapitalforsikring«, da der efter udkastet gælder samme beskatningsregler for bonus fra de 2 forsikringsformer, dels vil der, hvis invaliderenten er kombineret med en af udkastets § 28 omfattet kapitalforsikring med begrænset fradragsberettigede præmier, være mulighed for at vælge begrænset fradragsret også for præmierne vedrørende invaliderentedelen, bl. a. med den virkning, at bonusudbetalinger ikke er indkomstskattepligtige.

Hvis et bonusbeløb anvendes til opskrivning af den pågældende forsikring, vil det følge af reglen i stk. 2, 1. punktum, at udkastets almindelige skatte- og afgiftsregler finder tilsvarende anvendelse på den del af udbetalingerne m.v. der hidrører fra bonustilskrivningen. Det gælder, hvad enten opskrivningen sker straks, eller når forsikringen bliver virksom. Hvis derimod den tilskrevne bonus udbetales samlet, når forsikringen bliver virksom, ophæves eller bortfalder, skal der i henhold til stk. 2, 2. punktum, svares afgift af udbetalingen - med 25 pct. eller 30 pct. - efter reglerne i kapitel 3. Dette svarer til de gældende regler, jfr. rfl.'s § 5 c, sidste punktum.

Renter og salgsavancer m. v.

Bestemmelserne om tilskrevne renter m.v. vedrører »P-opsparring« og »Indeksordning« med indskud i pengeinstitut samt visse pensionskasser, der er indrettet med opsparingskonti for hvert enkelt medlem, jfr. bemærkningerne til §

1, stk. 2. Ved tilskrivning af renter m.v. må forstås, at beløbet krediteres den pågældende konto.

Bestemmelserne omfatter ikke blot sædvanlige renter af indlånskonti i banker og sparekasser m.v., men også beløb, der tilskrives i form af »overrente«, »sparepræmie« eller lignende. Hvor midlerne er anbragt i værdipapirer, jfr. bemærkningerne til § 4, stk. 1 a, må i overensstemmelse med praksis efter rfl. det samme gælde med hensyn til obligationsrenter og aktieudbytter m. v. Efter gældende praksis antages avancer ved salg af aktier m.v., der indestår i en pensionsopsparingsordning derimod ikke at være omfattet af bestemmelsen i rfl.'s § 4 om skattefrihed for »renter m.v.«. Sådanne avancer må derfor behandles efter skattelovgivningens almindelige regler, således at beløbene må medtages som almindelig indkomst, hvis afhændelse er sket inden 2 år efter arbejdstagerens erhvervelse af aktien m.v., og som særlig indkomst, hvis afhændelsen er sket senere end 2 år efter erhvervelsen. På den anden side må eventuelle tab ved afhændelse af aktier m.v. være fradragsberettigede efter de herom gældende regler. Uanset skattepligten for realiserede kursgevinster m.v., respektive fradragsretten for tab, er det i praksis antaget, at afgift efter rfl. skal svares af de værdier, der foreligger på tidspunktet for afgiftspligtens indtræden, herunder også af beløb, der måtte hidrøre fra en tidligere beskattet avance. Der kan herved forekomme en form for »dobbeltbeskatning« af de pågældende avancer, respektive »dobbelt fradragsret« for tab.

Efter den foreslåede regel i udkastets § 25, stk. 1, 2. punktum, om skattefrihed for salgsavancer m.v., respektive manglende fradragsret for tab, vil der ikke fremover blive tale om nogen »dobbeltbeskatning« eller »dobbelt fradragsret« i disse tilfælde. Derimod vil en afhændelse som her omhandlet som hovedregel udløse pligt til at svare 30 pct. afgift af værdierne, herunder af eventuelle avancer, i medfør af udkastets § 15, stk. 1, 3. punktum, cfr. overgangsreglen i § 15, stk. 5, 2. punktum, om visse »tilfaldte« omplaceringer af midler i en bestående opsparingsordning. Den nye regel i § 25, stk. 1, 2. punktum, vil efter forslaget finde anvendelse ved afhændelser efter den nye lovs almindelige ikrafttrædelsesdato, idet man ikke har fundet anledning til at foreslå specielle overgangsbestemmelser i denne forbindelse.

Ved udlodning af værdipapirer fra en opsparingsordning må afgiftsberegningen såvel efter

rfl. som efter lovudkastet ske på grundlag af værdipapirernes kursværdi på tidspunktet for afgiftspligtens indtræden. Afgiftspligten omfatter således; også eventuelle kursstigninger, der måtte være sket, medens værdipapirerne indestod i ordningen, ligesom kursfald, der måtte være indtruffet i samme tidsrum, vil reducere det afgiftspligtige beløb. Trods dette skal den anskaffelsessum, der lægges til grund for opgørelsen af fortjeneste eller tab ved en arbejdstagers senere afhændelse af aktien eller lignende, efter de gældende regler i loven om særlig indkomstskat og ligningsloven beregnes som kursværdien på det tidspunkt, da arbejdstageren blev ejer af aktien m.v. Det ville her give mere rimelige resultater, om den værdi, hvoraf afgift er beregnet, blev lagt til grund som anskaffelseskurs. En eventuel ændring af de gældende regler i overensstemmelse hermed forudsættes at ske gennem særskilte ændringsforslag til de pågældende love.

I modsætning til bonusudbetalinger gælder der ikke nogen særrregel om indkomstskattepligt for udbetalinger af renter m.v. Hvis der f. eks. sker udbetaling »i utide« fra en »P-opsparing«, vil udbetalingen derfor være afgiftspligtig i henhold til udkastets § 13, uanset om udbetalingen svarer til en rentetilskrivning.

ad stk. 3.

I denne overgangsbestemmelse er der i lighed med de gældende regler hjemlet indkomstskattefrihed for sådanne bonusbeløb, som hidrører fra indbetalinger til en af §§ 1 eller 2 omfattet ordning før (normalt) 1. januar 1954, jfr. herom nærmere bemærkningerne til udkastets § 17, stk. 1. Fra indkomstskattepligten undtages endvidere bonusudbetalinger hidrørende fra en arbejdstagers egne indbetalinger til en »P-kapitalforsikring« før denne lovs ikrafttræden, jfr. den tilsvarende regel i udkastets § 17, stk. 2, om afgiftsfrihed for denne del af udbetalingen fra en »P-kapitalforsikring«. Bonus, der tilfalder en arbejdsgiver i medfør af et forbehold som omhandlet i § 7, stk. 1 a, vil dog ligesom efter de nugældende regler -- være fuldt indkomstskattepligtige for arbejdsgiveren. For udbetalinger, der er omfattet af afgiftsreglerne, har tilsvarende overgangsregler om bonus fra bestående forsikringer ikke været nødvendige, idet: sådanne udbetalinger vil være omfattet af overgangsreglerne i § 17.

Til kapitel 5. (§ 26).

Som omtalt under de indledende bemærkninger til kap. 3 har man fundet det rigtigst, at der i tilfælde, hvor en »P-ordning« som følge af udbetaling eller disposition i utide ikke kommer til at tjene et pensionsformål, skal svares en proportional afgift på 30 pct. af de pågældende midler. Afgiftspligten kan ses som et middel til at modvirke misbrug i form af en skattebegünstiget opsamling af midler, der ikke skal dække et reelt pensionsbehov. Da afgiftspligten imidlertid ikke i alle tilfælde kan antages at yde tilstrækkeligt værn mod misbrug, er det i § 26 foreslået, at der i visse tilfælde, hvor muligheden for misbrug er særlig nærliggende, ud over indeholdelse af 30 pct.-afgiften skal finde en vis efterbeskatning sted. Af praktiske grunde er det foreslået, at denne efterbeskatning skal ske gennem en regulering af indkomstansættelsen for det indkomstår, i hvilket afgiftspligten indtræder, således at man undgår de ulemper, der ville være forbundet med en regulering af flere års indkomstansættelser.

For de i udkastets § 1 omhandlede pensionsordninger med løbende, normalt livsbetingede, udbetalinger findes der ikke at være samme behov for efterbeskatningsregler. Reglerne i § 26 er derfor begrænset til at vedrøre de i udkastets §§ 2-5 omhandlede »P-ordninger«.

Efterbeskatningsreglerne er dernæst foreslået begrænset til tilfælde, hvor den afgiftspligtige - eller den, med hvem den afgiftspligtige måtte være sambeskattet - i det indkomstår, i hvilket den afgiftspligtige udbetaling eller disposition finder sted, har en skala-indkomst, som sammenlagt med eventuelle indbetalinger til »P-ordninger« som nedenfor nævnt overstiger den såkaldte proportional skattegrænse for familieforsørgere. Denne begrænsning er begrundet med, at de skattemæssige fordele, der har været forbundet med opretholdelse af den ophævede »P-ordning«, når indkomsten er under proportional skattegrænsen, normalt modsvares fuldt ud af 30 pct.-afgiften. Ved udfindelsen af, om indkomsten overstiger den nævnte grænse, skal til skala-indkomsten lægges de eventuelle indbetalinger, som af den pågældende eller hans arbejdsgiver - respektive de sambeskattede eller deres arbejdsgivere - er indbetalt i indkomståret til en af §§ 2-5 omfattet ordning. I mangel af en sådan sammenlægningsregel ville der være mulighed for vilkårligt at bringe skala-indkomsten i det pågældende år ned under proportional-

skattegrænsen for derved at undgå efterbeskatningen.

Efter reglen i stk. 3 skal efterbeskatning ikke finde sted, hvor afgiftspligt indtræder, efter at den tidligere ejer af forsikringen m.v. er afgået ved døden. Denne undtagelse, der f.eks. vil gælde, hvor en indeksordning ophører som følge af interessentens død, er fundet rimelig, da efterbeskatningsreglerne alene skal modvirke misbrug i form af oprettelse af en »P-ordning« med henblik på efterfølgende *vilkårlig* ophævelse.

De nærmere regler om omfanget af efterbeskatningen findes i stk. 2. Herefter skal skala-indkomsten for det indkomstår, hvori afgiftspligten er indtrådt, forhøjes med så stor en del af det afgiftspligtige beløb, som modsvares *dels* af eventuelle indbetalinger i nævnte indkomstår til den pågældendes (respektive de sambeskattedes) af §§ 2-5 omfattede »P-ordninger« *dels* af eventuelle tilsvarende indbetalinger i det nærmest foregående indkomstår. I de yderligere indkomstskatter, der beregnes på grundlag af denne forhøjelse, skal dog - i det omfang skatteforhøjelsen giver mulighed derfor - fragå et beløb svarende til 25 pct. af indkomstforhøjelsen. Afrundingsreglen i § 19, 1. punktum, må finde tilsvarende anvendelse ved opgørelsen af dette 25 pct. nedslag, som fordeles forholdsmæssigt på indkomstskatten til stat og kommune og på de enkelte skatterater.

Hvor disse efterbeskatningsregler finder anvendelse, vil den praktiske virkning heraf være, *dels* at der ikke kan opnås fradragsret for indbetalinger - respektive ret til at bortse fra arbejds-giverbidrag - til »P-ordninger«, der er omfattet af §§ 2-5, i et år, i hvilket der er indtrådt pligt til at svare 30 pct. afgift af en eller flere af disse »P-ordninger«, *dels* at de tilsvarende indbetalinger, der måtte være foretaget i det forudgående indkomstår, skal indkomstbeskattes for det år, i hvilket afgiftspligten indtræder, alt dog kun i det omfang det afgiftspligtige beløb modsvarer de nævnte 2 års indbetalinger. Uanset beregningen af tillægsskat skal afgift berigtiges efter de almindelige regler, således at der med andre ord ikke bliver spørgsmål om nedsættelse af det afgiftspligtige beløb med de indbetalinger, hvoraf tillægsskat beregnes. Dette må ses på baggrund af, at beregning og indeholdelse af afgiften skal foretages af vedkommende forsikringsselskab m.v., der ikke har oplysning om indholdet af den pågældendes selvangivelser. Hertil kommer, at der i visse tilfælde, f.eks. på

grund af flytning til udlandet, ikke vil være mulighed for at gennemføre efterbeskatning. Det er derfor fundet mest hensigtsmæssigt at yde en vis kompensation for den indeholdte afgift gennem den omtalte regel om nedsættelse af tillægsskatten med et beløb svarende til 25

pct. afgift af indkomstforhøjelsen. Ved forslaget om nedsættelsens størrelse har man set hen til, at der her er tale om efterbeskatningsregler, der skal modvirke tendenser til ophævelse i utide.

TIL AFSNIT 2.

Ud over de regler i rfl. om beskatningen af pensionsordninger i videre forstand, der er omtalt i tilslutning til bestemmelserne i udkastets afsnit 1, indeholder rfl. forskellige beskatningsregler vedrørende forsikrings- og opsparingsordninger, der ikke tager specielt sigte på pensionssikring, eller som, uanset at de kan tjene et vist pensionsformål, dog ikke er anset for egnede til beskatning efter et »P-princip«. Disse forskellige ordninger kan opdeles i 2 grupper med henholdsvis fuldt og begrænset fradragsberettigede indbetalinger.

A. Ordninger med fuld fradragsret for indbetalingerne (udkastets § 27).

Under denne gruppe henhører arbejdsløshedsforsikring samt syge- og ulykkesforsikring, jfr. rfl.'s § 1, stk. 1 a. Denne lovbestemmelse har tidligere alene vedrørt arbejdsløshedsforsikring, men ved lov nr. 226 af 4. juni 1965 blev — med virkning fra og med skatteåret 1966/67 — også indbetalinger til syge- og ulykkesforsikring, der hidtil havde været omfattet af den begrænsede fradragsret, henført under reglerne om ubegrænset fradragsret.

Der er herefter fuld fradragsret for bidrag til arbejdsløshedsforsikring, sygekassekontingenter, lønmodtagerbidrag til den i lov om den offentlige sygeforsikring omhandlede dagpengefond samt præmier til sygeforsikring, ulykkesforsikring, kombineret syge- og ulykkesforsikring, erhvervsudygtighedsforsikring og lignende.

Udbetalinger fra arbejdsløshedsforsikring og fra dagpengefonden skal i medfør af statsskatteovens almindelige regler medregnes som skattepligtig indkomst for modtageren. Det samme gælder for løbende, livsbetingede udbetalinger i form af dagpenge eller lignende fra syge- og ulykkesforsikring.

Derimod er andre udbetalinger fra syge- og ulykkesforsikring end løbende, livsbetingede ydelser ikke indkomstskattepligtige for den berettigede. For kapitaludbetalinger fra ulykkesforsikring og lignende følger denne indkomst-

skattefrihed af statsskatteovens § 5 b, hvorefter »... udbetaling af livsforsikringer ... og deslige« ikke henregnes til den skattepligtige indkomst, og efter fast praksis gælder det samme for udbetalinger til dækning af udgifter til lægehjælp, hospitalsophold, lægemidler og lignende.

Man har ikke fundet anledning til at stille forslag om ændring af den nuværende lovgivning og praksis på dette område, og det er derfor ved formuleringen af udkastets § 27 forudsat, at de omtalte regler fortsat skal være gældende.

B. Ordninger med begrænset fradragsret for indbetalingerne (udkastets §§ 28 og 29).

Disse ordninger er omhandlet i rfl.'s § 1, stk. 1 d, og §§ 11—20. Inden for en grænse, der med virkning fra og med skatteåret 1966/67 er fastsat til 2.500 kr. årligt for såvel forsørgere som ikke-forsørgere, kan herefter ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst fratrækkes indbetalinger til følgende forsikrings- og opsparingsordninger:

1. Anden livsforsikring end de af rfl.'s § 1, stk. 1 c, omfattede renteforsikringer m.v., herunder navnlig kapitalforsikring.
2. Forsikring og pensionskasseordning, der efter deres indhold er omfattet af lovens § 1, stk. 1 c, men som efter aftale mellem den skattepligtige og vedkommende forsikringsselskab eller pensionskasse er henført under reglerne for forsikring m.v. med begrænset fradragsberettigede indbetalinger.
3. »Pensions- og enkeforsørgelse«, der ikke er omfattet af § 1, stk. 1 c, herunder kapitalpensionsordninger.
4. Kapitalbindingskonti som omhandlet i lovens §§ 11-19.
5. Børneopsparings- og selvpensioneringskonti, for hvilke reglerne er godkendt i medfør af lovens § 20.

Den begrænsede fradragsret for indbetalinger til disse ordninger har sin rod i de tidligere lov-

regler om fradragsret for livsforsikringspræmier og lignende.

I henhold til statsskatteloven af 1922 § 6 c kunne ved indkomstopgørelsen fratrækkes »beløb, der anvendes til pensions- og enkeforsørgelse, livsforsikring, syge-, invaliditets-, alders- og arbejdsløshedsforsikring, dog ikke ud over et samlet beløb af indtil 400 kr. årligt«. (Tilsvarende fradragsregler fandtes ikke i de tidligere statsskatte love af 1903 og 1912). Fra og med skatteåret 1952/53 blev fradragsgrænsen forhøjet til 600 kr. årligt. Den begrænsede fradragsret, der var fælles for rente- og kapitalforsikringer m.v., og som også omfattede sygekassekontingenter og lignende, skulle tilskynde til en sikring i almindelighed mod de økonomiske følger af arbejdsløshed eller uarbejdsdygtighed på grund af sygdom, invaliditet og alder. Motiveringen for den begrænsede fradragsret har imidlertid delvis ændret sig under den senere udvikling af lovgivningen. Med virkning fra skatteåret 1955/56 blev der som omtalt under bemærkningerne til § 17 gennemført regler om fuld fradragsret for indbetalinger til pensionsordning med løbende udbetalinger og for præmier vedrørende renteforsikringer og dermed skattemæssigt ligestillede annuitetsforsikringer og arverenter. For de øvrige forsikringspræmier m.v., der var omfattet af statsskattelovens § 6 c, herunder kapitalforsikringspræmier og sygekassekontingenter m.v., blev fradragsretten på indtil 600 kr. årligt bevaret. Ved rfl. blev der med virkning fra skatteåret 1960/61 indført regler om fradrag for indskud på kapitalbindingskonti samt børneopsparings- og selvpensioneringskonti, og samtidig blev fradragsgrænsen forhøjet til 1.000 kr. årligt for familieforsørgere, medens grænsen fortsat var 600 kr. for ikke-forsørgere. Fra og med skatteåret 1963/64 forhøjedes fradragsgrænsen til 1.500 kr. og 1.000 kr. årligt for henholdsvis forsørgere og ikke-forsørgere. Endelig er fradragsgrænsen ved lov nr. 226 af 4. juni 1965 - med virkning fra skatteåret 1966/67 - forhøjet til 2.500 kr. årligt for såvel forsørgere som ikke-forsørgere samtidig med, at indbetalinger til syge- og ulykkesforsikring som omtalt ovenfor under A er gjort fuldt fradragsberettigede.

Gennem disse ændringer er der sket en forskydning af indholdet og virkningerne af reglerne om det begrænsede fradrag, således at fradragsretten, der oprindeligt alene var socialt motiveret, nu tillige må ses som et middel til fremme af den private opsparing. For de oven-

for under gruppe 1 og 2 omhandlede forsikringer m.v. gælder det dog fortsat, at den begrænsede fradragsret for indbetalingerne ved siden af hensynet til fremme af opsparingen har et socialpolitisk sigte, idet disse forsikringsordninger m.v. bl.a. udfylder et behov for økonomisk sikring af efterladte, herunder enker og mindreårige livsarvinger. Lignende synspunkter gælder vedrørende de af rfl.'s § 20 omfattede børneopsparings- og selvpensioneringskonti. Derimod har reglerne om kapitalbindingskonti alene til formål at fremme opsparing i almindelighed.

Det anførte taler for, at bestemmelserne i rfl. s afsnit 2 om kapitalbindingskonti udskilles i en særskilt lov, og at rfl.'s øvrige regler om ordninger med begrænset fradragsret optages i lovmæssig sammenhæng med pensionsbeskatningsreglerne. Udkastets §§ 28 og 29 er udformet i overensstemmelse hermed, idet det herved er forudsat, at der til afløsning af rfl.'s afsnit 2 gennemføres en særskilt lov om kapitalbindingskonti.

Den ovenfor under 3 nævnte gruppe »pensions- og enkeforsørgelse«, der i 1922 blev medtaget under statsskattelovens regler om begrænset fradragsret, har ikke haft nævneværdig praktisk betydning efter gennemførelsen af rfl.'s beskatningsregler for pensionsordninger med løbende udbetalinger og kapitalpensionsordninger. Med lovudkastet er der som tidligere omtalt til sigtet en udtømmende opregning af, hvilke ordninger der kan behandles som »P-ordninger«, og herudover findes der kun at være behov for særregler om livsforsikring og pensionskasser uden for »P-området«. Man har derfor ikke medtaget »pensions- og enkeforsørgelse« under udkastets regler om ordninger med begrænset fradragsberettigede indbetalinger. Det vil her efter bero på en anvendelse af de almindelige beskatningsregler, herunder reglerne om indkomst- og formueskattefrihed for suspensivt betingede rettigheder, hvorledes der skattemæssigt skal forholdes med midler, der måtte være opsamlet med henblik på »pensions- og enkeforsørgelse«, men som hverken er omfattet af »P-reglerne« eller af § 28.

Til § 28 bemærkes i øvrigt:

ad stk. 1.

Det er her for det første fastslået, at reglerne i § 28 kun vedrører forsikring og pensionskasseordning, der ikke er omfattet af »P-reglerne«. Herunder falder dels ordninger, der ikke op-

fylder de i afsnit 1, kapitel 1, foreskrevne udbetalingsvilkår m.v., dels ordninger, der vel opfylder disse vilkår, men som ikke af den pågældende er ønsket behandlet som »P-ordning« og derfor heller ikke er betegnet som sådan. Som omtalt i slutningen af bemærkningerne til § 1, stk. 1 a, skal de dér nævnte tjenestemandsortninger og lignende behandles som »P-ordninger«, således at der for dem ikke er adgang til at opnå de lempelser i beskattningen af udbetalingerne, som følger af § 28.

»Livsforsikring« omfatter såvel rente- som kapitalforsikring, herunder også forsikring, der ikke er oprettet her i landet, cfr. det i bemærkningerne til § 1, stk. 3, omtalte vilkår om, at »P-forsikring« skal være oprettet her i landet i et forsikringsselskab, der er berettiget til at drive forsikringsvirksomhed her.

For pensionskasseordningers vedkommende gælder yderligere den begrænsning, at pensionskassen enten skal være af den i § 1, stk. 2, nævnte art eller skal være godkendt i medfør af § 1, stk. 5. Ved en pensionskasse af den i § 1, stk. 2, nævnte art må forstås en pensionskasse, der er omfattet af tilsynsloven, og som, når talen er om en opsparingskasse, yderligere opfylder det vilkår, at indkøb af livrente eller lignende for det opsparede beløb ikke kan undlades uden forsikringsrådets samtykke.

ad stk. 2.

Man har her forudsat, at den hidtidige fradragsgrænse på 2.500 kr. årligt for indbetalinger til forsikring med begrænset fradragsret, børneopsparings- og selvpensioneringskonti samt kapitalbindingskonti opretholdes uændret. Endvidere er medtaget den nugældende bestemmelse i rfl.'s § 1, stk. 4, hvorefter første præmie til en forsikring, der er omfattet af den begrænsede fradragsret, og som oprettes efter udløbet af et indkomstår, under visse nærmere betingelser kan bringes til fradrag i indkomsten for det forløbne indkomstår. Motiveringen for denne særregel, der blev indføjet i rfl. ved ændringslov nr. 347 af 9. december 1964, har været, at der herved er skabt en form for ligestilling mellem forsikring med begrænset fradragsret og kapitalbindingskonti, idet der indtil udgangen af januar måned kan foretages indskud på kapitalbindingskonti med skattemæssig virkning for det foregående indkomstår.

ad stk. 3.

I 1. punktum er det fastslået, at løbende, livs-

betingede udbetalinger fra de i stk. 1 omhandlede forsikrings- og pensionskasseordninger som hovedregel skal medregnes fuldt ud ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Dette følger for så vidt allerede af statsskattelovens § 4 c, der er omtalt i bemærkningerne til § 9, men reglen er medtaget af hensyn til sammenhængen med de følgende regler.

2. punktum indeholder en undtagelse fra hovedreglen om fuld indkomstskattepligt af løbende, livsbetingede udbetalinger. Det er her forudsat, at en nærmere fastsat andel af udbetalingerne skal være indkomstskattefri, hvis beløbene hidrører fra visse forsikrings- og pensionskasseordninger. Betingelsen herfor er, at forsikringen eller pensionskasseordningen opfylder vilkårene i § 1, alene bortset fra betingelsen som »P-ordning«, eller at pensionskasseordningen er godkendt i medfør af § 1, stk. 5. Der skal med andre ord være tale om en forsikrings- eller pensionskasseordning, som den pågældende kunne have valgt behandlet som »P-ordning«, men som han har foretrukket at få henført under § 28 for derved at opnå en lempeligere beskattning af udbetalingerne. Det vil især kunne være en fordel i sådanne tilfælde, hvor skatteyderen ikke har et større samlet fradrag for pensionsbidrag eller forsikringspræmier m.v., end at det vil kunne placeres inden for den begrænsede fradragsramme, således at den fulde fradragsret for indbetalinger til en »P-ordning« ikke medfører øgede fradragsmuligheder. Det samme vil gælde ejeren af en renteforsikring eller medlemmet af en pensionskasse, der ikke er skattepligtig her i landet i indbetalingsperioden, og som derfor ikke kan drage fordel af reglerne om fuld fradragsret for indbetalinger til »P-ordninger«.

Den foreslåede regel om opdeling af udbetalingerne i en indkomstskattepligtig og en indkomstskattefri del svarer til de gældende regler i rfl.'s § 1, stk. 1 d, nr. 3, smh. med § 5 d. Med disse regler, der blev indført i rfl. ved ændringslov nr. 373 af 1. december 1962, er der med virkning fra skatteåret 1963/64 åbnet adgang til at vælge visse af de forsikringspræmier og pensionskassebidrag, der i henhold til lovens § 1, stk. 1 c, er fuldt fradragsberettigede, henført under den begrænsede fradragsret med den virkning, at de hertil svarende løbende udbetalinger kun indkomstbeskattes, for så vidt angår 70 pct. af udbetalingerne. De ordninger, for hvilke der er valgt begrænset fradragsret, omfattes ikke af reglerne i lovens § 5 c og § 6 om be-

skatning af bonusudbetalinger og om afgiftspligt ved ophævelse af forsikringer m.v., og der skal således ikke svares indkomstskat eller afgift af kontante bonusudbetalinger og udbetalinger af tilbagekøbsværdi og lignende.

De omtalte regler omfatter liv- eller overlevelserente til fordel for den skattepligtige selv eller hans pårørende og eventuel i tilknytning hertil tegnet invaliderente samt pensionskasseordning, der går ud på at sikre den skattepligtige eller hans pårørende en løbende årlig pensionsindtægt. Derimod gælder reglerne ikke for de i lovens § 1, stk. 1 c, omhandlede inkonvertible annuitetsforsikringer og arverenter og heller ikke for tjenestemandspensionsordninger, ligesom statsunderstøttede pensionsordninger er udtrykkeligt undtagne, selv om de måtte være organiseret som pensionskasser.

Reglerne blev gennemført som led i de foranstaltninger til fremme af den private opsparing, der blev aftalt i forbindelse med vedtagelsen af lov nr. 211 af 16. juni 1962 om almindelig omsætningsafgift, og som bl.a. gik ud på en forhøjelse af den begrænsede fradragsret. Det var til fordel for kapitalforsikringerne, men ændrede ikke de skattemæssige vilkår for pensionsforsikringer m.v. med fuld fradragsret. Af frygt for, at den vækst i tegningen af kapitalforsikringer, som den forhøjede fradragsramme ville tilskynde til, skulle ske på bekostning af pensionsforsikringerne, aftalte man samtidig, at der skulle »gennemføres en ordning, så tilskyndelsen til at tegne pensionsforsikringer så vidt muligt ikke svækkes« (Folketingstid. 1961/62 B. 1137).

Allerede forinden forhøjelsen af den begrænsede fradragsramme var det en udbredt opfattelse, at de gældende beskatningsregler stillede pensionsordninger og forsikringer med løbende, livsbetingede udbetalinger væsentlig ugunstigere end kapitalforsikringer. I det omfang præmiebetalingen til en kapitalforsikring lader sig fratrække i den skattepligtige indkomst inden for den begrænsede fradragsramme for forsikringsudgifter m.v., opnår forsikringens ejer skattefrihed for såvel præmieudgiften som for den til sin tid udbetalte kapitalforsikringssum, selv om udbetalingen sker i den forsikredes levende live.

Hertil kommer, at også bonusudbetalinger fra en kapitalforsikring og udbetaling ved tilbagekøb af forsikringen er skattefri. I forsikringens løbetid skal dens værdi ikke medregnes til ejerens skattepligtige formue, og rentetilvæksten er ikke indkomstskattepligtig; i den hen-

seende nyder pensionsforsikringerne dog samme fordele.

Med retten til fuldt ud at fratrække præmier til en renteforsikring i den skattepligtige indkomst har denne forsikringsform en fordel frem for kapitalforsikringen. På den anden side var alle udbetalinger fra renteforsikringer m.v., indtil ændringen af rfl., som hovedregel enten indkomstskattepligtige eller afgiftspligtige i modsætning til udbetalingerne fra en kapitalforsikring. Denne forskel til ugunst for pensionsforsikringen mente man ikke kunne opvejes af fordelene ved den fulde fradragsret for pensionsforsikringspræmier i modsætning til den begrænsede fradragsret for kapitalforsikringspræmier - især ikke efter fradragsrammens forhøjelse. Da kapitalforsikringers skattemæssige status forudsattes opretholdt uændret, måtte den tilnærmelse mellem beskatningsvilkårene for de to former for forsikringsordninger, der var stillet i udsigt ved den ovenfor citerede udtalelse i folketingsudvalgets betænkning, herefter ske ved, at der åbnedes mulighed for at vælge renteforsikringer m.v. henført under et beskatningssystem, der var tillempet efter beskatningsvilkårene for kapitalforsikringer.

Dette beskatningssystem svarer i det hele til reglerne for kapitalforsikring, for så vidt angår fradragsretten for indbetalinger og skatte- og afgiftsfriheden for bonusudbetalinger og tilbagekøbsværdi m.m. Ganske vist var der tidligere adgang til at fratrække de omhandlede renteforsikringspræmier m.v. med 1.000 kr. ud over den begrænsede fradragsret, men denne regel, der måtte ses i forbindelse med lov nr. 372 af 1. december 1962 om skattelettelse for visse indskud m.v., er bortfaldet med virkning fra skatteåret 1966/67, samtidig med at skattelettelsesloven blev ophævet ved lov nr. 205 af 4. juni 1965.

Den gældende regel om indkomstskattefrihed for 30 pct. af løbende udbetalinger fra de omhandlede renteforsikrings- og pensionskasseordninger kan sammenholdes med, at udbetaling af kapitalforsikring - herunder også den del af forsikringssummen, der måtte kunne henføres til rentetilvækst før forsikringsbegivenhedens indtræden - er helt indkomstskattefri. For en renteforsikring kan anlægges det synspunkt, at der gennem de løbende ydelser sker udbetaling dels af forsikringens kapitalværdi ved forsikringsbegivenhedens indtræden, dels af en rentetilvækst efter dette tidspunkt. Ud fra det synspunkt vil en form for skattemæssig ligestilling

mellem rente- og kapitalforsikring kunne gennemføres ved, at alene den opgjorte rentetilvækst indkomstbeskattes, jfr. herved udkastets § 31 om beskatning af rentetilvækst ved ratevis eller udskudt udbetaling af en kapitalforsikring. Af praktiske grunde må opdelingen mellem kapitalforbrug og rentetilvækst i givet fald ske efter en gennemsnitsnorm, således at der anvendes samme fordelingsprocent på alle udbetalinger af denne art. Det kan i den forbindelse nævnes, at rentetilvæksten for en livsvarig livrente, begyndende ved det 60. år, under visse forudsætninger med hensyn til rentefodens størrelse m.v. kan aktuarmæssigt beregnes til ca. 40 pct. af udbetalingerne, således at de resterende ca. 60 pct. kan henføres som forbrug af forsikringens kapitalværdi ved udbetalingerne påbegyndelse.

Når den skattemæssige status for kapitalforsikringer må forudsættes bevaret, kan meget tale for, at man for at opnå den rette balance i beskatningen bør opdele livrenteydelser og lignende i en indkomstskattefri og en indkomstskattepligtig del som ovenfor omtalt. På den anden side kan der være grund til at pege på, at en renteforsikring og en kapitalforsikring for forsikringstageren og de til udbetalingerne berettigede fremtræder som væsensforskellige forsikringsformer, som det ud fra de i indkomstbeskatningen almindeligt anlagte principper ikke uden videre kan anses for ubilligt at underkaste en forskellig beskatning.

I modsætning til en kapitalforsikringssum har livsbetingede udbetalinger fra en - i de typiske tilfælde livsvarig — livrenteforsikring eller lignende karakter af løbende indtægter for modtageren. For den enkelte livrentenyder har den forsikringstekniske opdeling af livrenteydelser og lignende mellem kapitalforbrug og rentetilvækst kun begrænset gyldighed, idet enkeltydelserne herudover indeholder en forsikringsbestanddel, hvorved der, når talen er om en livsvarig livrente, tilsikres den pågældende en årlig indtægtsnydelse, uanset hvor længe han lever. På denne baggrund må det ses, at livrenter og overlevelserefter hidtil som hovedregel har skullet medregnes fuldt ud ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst på tilsvarende måde som f. eks. »lønning ... pension ... aftægt og deslige«, jfr. statsskattelovens § 4 c. Som et naturligt modstykke hertil er det i statsskattelovens § 12, nr. 3, bestemt, at bl.a. »ret til pension, livrente, overlevelserente ... aftægtsydelse ...« -- i modsætning til en forfalden kapitalforsikringssum -

ikke skal medregnes som skattepligtig formue.

De omtalte synspunkter vedrørende indkomstskattemæssig ligestilling mellem rente- og kapitalforsikring på grundlag af forsikringstekniske beregninger er herefter ikke fundet tilstrækkelig vægtige til at motivere et forslag om en principiel ændring af de nugældende regler. Medvirkende til dette standpunkt har det også været, at der hverken efter de gældende regler eller efter udkastet er adgang til at vælge de i udkastets § 1, stk. 1 a, omhandlede pensionsordninger (pensionsordninger for tjenestemænd m.fl., statsunderstøttede pensionsordninger og Arbejdsmarkedets Tillægspension) henført under beskatningsreglerne for renteforsikringer og pensionskasseordninger med begrænset fradragsberettigede indbetalinger. Dette skyldes, at der for disse ordninger ikke antages at være praktisk mulighed for at foretage de fornødne opdelinger af udbetalingerne. Det må også nævnes, at der inden for det beslægtede aftægtsområde kunne anføres lignende betragtninger som for livrenteydelser m.v., idet der også i aftægtsydelser og lignende indgår en form for kapitalforbrug. Samme synspunkter kan endvidere tænkes anført m.h.t. folkepensionsydelser. Den gældende skattefrihed for 30 pct. af løbende udbetalinger fra visse renteforsikringer og pensionskasseordninger medfører således en forskelsbehandling i forhold til tjenestemandsoordninger o.s.v., og denne forskel ville blive uddybet ved en eventuel forhøjelse af 30 pct.-satsen.

På baggrund af det tidligere omtalte direkte vedrørende hensynet til, at »tilskyndelsen til at tegne pensionsforsikringer så vidt muligt ikke svækkes« (Folketingstidende 1961/62 B 1137), har man dog anset det for rigtigst at opretholde de nugældende regler på dette område.

ad stk. 4.

I overensstemmelse med, hvad der nu gælder, jfr. bemærkningerne ad stk. 2, er det her fastslået, at andre udbetalinger fra de af stk 1 omfattede forsikrings- og pensionskasseordninger end løbende, livsbetingede ydelser, herunder navnlig udbetaling af kapitalforsikringssummer samt udbetaling af tilbagekøbsværdi og bonus m.v., ikke skal medregnes som skattepligtig indkomst. Da disse forsikringer m.v. ikke er omfattet af afsnit 1, følger heraf, at der heller ikke bliver spørgsmål om afgiftspligt for sådanne beløb. Derimod kan der eventuelt blive spørgsmål om indkomstskattepligt i medfør af de særlige regler i udkastets § 31 om indkomstbeskatning

af rentetilvækst efter forsikringsbegivenhedens indtræden og § 32 stk. 3, 2. punktum, om ydelser i form af overdragelse af ejendomsretten til livsforsikring m.v.

ad stk. 5.

Denne regel, hvorefter der under forsikringens eller pensionskasseordningens løbetid bortses fra tilskrivning af bonus og renter m.v., svarer til de nugældende regler, jfr. bemærkningerne ad stk. 3. Om »tilskrivning af bonus og renter m.v.« kan i øvrigt henvises til bemærkningerne til § 25.

ad stk. 6.

Der henvises til bemærkningerne til udkastets § 10. Som dér anført har man ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå nogen revision af de gældende bestemmelser i statsskattelovens § 12, nr. 2 og 3, om formueskattefrihed for betingede formuerettigheder, herunder uforfaldne forsikringssummer og lignende. Af hensyn til sammenhængen i udkastets beskattingsregler er det anset for rigtigst at optage en udtrykkelig bestemmelse om, at de hidtil gældende bestemmelser om formuebeskatningen fortsat skal gælde for forsikring m.v., der ikke omfattes af »P-reglerne«.

ad stk. 7.

De gældende bestemmelser om renteforsikringer og pensionskasseordninger, der i medfør af rfl.'s § 1, stk. 1 d, nr. 3, er valgt henført under den begrænsede fradragsret, er omtalt under bemærkningerne til stk. 2. En forsikring eller pensionskasseordning af denne kategori vil ikke være omfattet af overgangsreglerne i udkastets § 1, stk. 6, idet en sådan ordning må behandles som en særskilt police eller policedel — respektive en særskilt pensionskasseordning eller afdeling af en pensionskasseordning — der ikke er omfattet af rfl.'s § 1, stk. 1 c. Derimod vil en sådan forsikring(sdel) eller (afdeling af) pensionskasseordning i medfør af den her foreslåede overgangsregel blive behandlet efter samme regler, som efter udkastet skal gælde for forsikrings- eller pensionskasseordninger, der opfylder betingelserne for »P-ordninger«, bortset fra betingelsen om »P-stempling«. Den praktiske virkning heraf vil være, at reglerne i stk. 2, 2. punktum, og stk. 3 om delvis indkomstskattefrihed for løbende udbetalinger og om skatte- og afgiftsfrihed for andre udbetalinger vil gælde også for bestående ordnin-

ger, der er omfattet af rfl.'s § 1, stk. 1 d, nr. 3, uanset om disse ordninger opfylder de i udkastets § 1 opregnede udbetalingsvilkår m.v. for »P-forsikring« og »P-pensionskasse«. Denne overgangsregel skal dog ikke gælde for senere forhøjelse af en forsikring, jfr. henvisningen til § 1, stk. 7, og heller ikke for udbetalinger fra en forsikrings- eller pensionskasseordning, for hvilken der senere foretages andre ændringer end sådanne, som er forenelige med udkastets almindelige vilkår for »P-forsikring« og »P-pensionskasse«, jfr. herom bemærkningerne til § 15, stk. 5.

I forbindelse med overgangsbestemmelsen i stk. 7 kunne der rejses spørgsmål om tilsvarende regler for (den del af) livrenteydelser og lignende, der kan henføres til indbetalinger før (normalt) 1. januar 1954. Som det fremgår af gennemgangen af de tidligere fradragsregler under bemærkningerne til § 17, stk. 1, var indbetalinger til renteforsikringer m.v. kun begrænset fradragsberettigede før denne skæringsdato. Til gengæld var engangsudbetalinger i tilfælde af ophævelse eller lignende skattefri, og ved overgangsreglen i § 17, stk. 1, er det derfor i lighed med de gældende overgangsregler i rfl.'s § 8 foreslået, at den del af engangsudbetalinger og lignende, der kan henføres til indbetalinger før nævnte skæringsdato, ikke skal være omfattet af udkastets afgiftsregler.

Efter de gældende regler er løbende, livsbetingsede udbetalinger fra renteforsikringer og lignende derimod fuldt indkomstskattepligtige, uanset om de helt eller delvis hidrører fra indbetalinger før 1. januar 1954. En sondring har der ikke været anledning til, da sådanne løbende udbetalinger også var indkomstskattepligtige efter de tidligere regler, jfr. statsskattelovens § 4 c. Overgangen fra begrænset til fuld fradragsret for renteforsikringspræmier m.v. har med andre ord ikke ført til nogen skærpelse af beskattningen på dette punkt. I øvrigt har indbetalingerne til de pågældende forsikringer m.v. eller en del heraf i en række tilfælde været foretaget af en arbejdsgiver med den virkning, at beløbene heller ikke før gennemførelsen af fuld fradragsret har skullet medregnes i arbejdstagerens skattepligtige indkomst. En efterfølgende opdeling i sådanne tilfælde mellem arbejdsgiverbidrag og arbejdstagers eventuelle egne bidrag må af praktiske grunde anses for udelukket. Dette må så meget mere gælde for pensionsordninger for tjenestemænd m.fl., hvor der ikke under ansættelsesperioden er fikseret noget ar-

bejdsgiverbidrag, men hvor det dog må fastslås, at pensionsydelse ikke alene kan henføres til den pågældendes egne bidrag.

Spørgsmålet blev behandlet i forbindelse med gennemførelsen i sin tid af reglerne om fuld fradragsret for renteforsikringspræmier m.v., men af de anførte grunde mente man ikke dengang at kunne fravige reglen om, at livrenter og lignende som hidtil skulle medregnes fuldt ud ved indkomstopgørelsen. (Folketingstid. 1954/55 spalte 1575). Dette standpunkt er det anset for rigtigst at fastholde i udkastet.

Til § 29.

Om motiveringen for, at man i lovudkastet har medtaget regler svarende til rfl. s § 20 om børneopsparings- og selvpensioneringskonti, henvises til bemærkningerne ovenfor.

Udvalget vedrørende skattebestemmelser for opsparing har under sin gennemgang af bl.a. disse opsparingsordninger ikke fundet anledning til at foreslå ændringer i de gældende bestemmelser herom. I overensstemmelse hermed svarer den foreslåede regel til rfl.'s § 20, dog med de ændringer, at den nuværende henvisning i rfl.'s § 20 til kapitalbindingsreglerne er udgået, og at man har udeladt det nuværende krav om formålets sikring »gennem båndlæggelse af de indskudte midler«. Den sidstnævnte ændring skyldes, at der for selvpensioneringskonti næppe kan foretages nogen gyldig båndlæggelse af midlerne. I øvrigt har man ikke villet foregribe en eventuel senere afklaring af spørgsmålet om båndlæggelse af opsparede midler, der skal tjene pensionsformål, jfr. herved de indledende bemærkninger til § 4.

Til § 30.

I henhold til rfl.'s § 21 kan en arbejdsgiver ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst fratrække eller afskrive »bidrag til hjælpe- og understøttelsesfonds for de i en af den skattepligtige drevet virksomhed ansatte eller tidligere ansatte funktionærer og arbejdere eller deres pårørende eller til andre foranstaltninger til forbedring og betryggelse af de nævnte personers kår ...«. Det er dog en forudsætning for fradrags- eller afskrivningsretten, at vedtægterne for den pågældende fond er godkendt af finansministeren.

I øvrigt gælder samme vilkår for fradrags- eller afskrivningsretten som for en arbejds-

givers bidrag til pensionering af de i hans virksomhed ansatte, jfr. herom bemærkningerne til lovudkastets § 11. Heraf følger for det første, at engangsbidrag ikke kan fratrækkes fuldt ud ved indkomstopgørelsen for betalingsåret, men kan afskrives i indkomsten over en periode på 5 år med lige store årlige beløb. Dernæst er fradrags- eller afskrivningsretten ligesom for pensionsbidrag betinget af, at beløbet »definitivt udskilles af yderens formue og undrages hans rådighed«, jfr. herved bemærkningerne til udkastets § 7, stk. 3, og § 11, stk. 1. Bestemmelsen praktiseres således, at fondens midler ikke må være anbragt i arbejdsgiverens virksomhed, medmindre der er stillet fuld pantessikkerhed for kapitalen, f.eks. i form af pant i fast ejendom inden for ejendomsværdien. Hvis arbejdsgiveren er et aktieselskab, må fondskapitalen ikke være anbragt i aktier i det pågældende selskab.

Motiveringen for rfl.'s § 21 har navnlig været, at bestemmelsen medfører en tilskyndelse for arbejdsgivere til at foretage henlæggelser til sociale fonds, der oprettes i forbindelse med en udbyttedelingsordning. Bestemmelsen kan derfor ses i sammenhæng med lov nr. 131 af 16. april 1957 om fremme af udbyttedeling. Det ved denne lov oprettede udbyttedelingsnævns har med henblik på en øget tilskyndelse til udbyttedeling gennem oprettelse af sociale fonds foreslået de omtalte regler i rfl. ændret, således at der dels indføres adgang til at fratrække engangsbidrag fuldt ud ved indkomstopgørelsen for betalingsåret, dels åbnes mulighed for at anbringe fondsmidlerne i den pågældende virksomhed.

Hvad angår spørgsmålet om fuld fradragsret i betalingsåret for engangsbidrag, kan henvises til bemærkningerne til udkastets § 11, stk. 1. De samme grunde, som taler for at ophæve den nugældende afskrivningsregel i rfl.'s § 2, stk. 2, vedrørende engangsbidrag til en pensionsordning, kan anføres til støtte for en tilsvarende ændring med hensyn til engangsbidrag til en hjælpe- og understøttelsesfond.

I spørgsmålet om mulighed for anbringelse af fondsmidler i den pågældende virksomhed gør sig forskellige, delvis modstridende, hensyn gældende.

For fonds, hvis formål er at yde understøttelse til fratrådte arbejdstagere eller til afdøde arbejdstageres efterladte ægtefælle eller børn, må det som følge af det pensionslignende formål forekomme rigtigst, at der fastsættes tilsvarende retningslinier med hensyn til betryg-

gende anbringelse af midlerne, som gælder for de af tilsynsloven omfattede pensionskasser. Til støtte herfor kan også anføres, at hvis der kom til at gælde mere liberale anbringelsesregler for sådanne pensionslignende understøttelsesfonds end for egentlige pensionsordninger, kunne dette i nogle tilfælde gøre det mere tillokkende at oprette understøttelsesfonds end pensionsordninger og dermed hæmme udbredelsen af pensionsordninger.

For hjælpe- og understøttelsesfonds, hvis formål ikke har pensionslignende karakter, men som f.eks. har til formål at yde hjælp til uddannelse, sygehjælp, tilskud til ferieophold eller lignende, er der ikke samme trang til at kræve midlerne udskilt fra virksomheden og anbragt på en nærmere foreskrevet måde. Her kan hensynet til udbyttedelingstanken tværtimod tale for, at man tillader anbringelse af fondsmidlerne i den pågældende virksomhed for derved at give de arbejdstagere, til fordel for hvem fonden er oprettet, en øget interesse i virksomhedens trivsel.

Af disse grunde har man fundet det rigtigst, at der fremtidig kommer til at gælde forskellige regler for henholdsvis understøttelsesfonds med pensionslignende formål og andre fonds. I nærværende lovudkast har man alene medtaget regler om de pensionslignende fonds, idet bestemmelser om de andre fonds ikke har naturlig sammenhæng med beskatingsreglerne for pensionsordninger og lignende. Det er imidlertid forudsat, at der udarbejdes særskilt lovforslag vedrørende de andre fonds, således at de 2 sæt regler samtidigt kan afløse rfl.'s § 21. Det er endvidere forudsat, at de nødvendige overgangsbestemmelser vedrørende bestående fonds, der er godkendt i medfør af rfl.'s § 21, optages i forbindelse med reglerne om de andre fonds.

Om de enkelte bestemmelser i udkastets § 30 bemærkes:

ad stk. 1.

I overensstemmelse med foranstående er det forudsat, at den nugældende afskrivningsregel vedrørende engangsbidrag ophæves, således at et bidrag kan fratrækkes fuldt ud i indkomsten for betalingsåret, dog kun inden for de grænser, der fremgår af stk. 5.

ad stk. 2.

Der er her foretaget en afgrænsning af, hvilke formål der i denne forbindelse kan anses for pensionslignende. Samtidig er det foreskrevet, at en fond af denne art ikke må have

andre formål, idet der ikke bør være mulighed for sammenblanding med de fonds, for hvilke der forudsættes gennemført andre skattemæssige vilkår.

Ved bestemmelsens udformning har man til dels fulgt andre synspunkter end for de af udkastets afsnit 1 omfattede »P-ordninger«. For »P-ordningerne« har man knyttet reglerne om egenpension til den pågældendes alder (60 år) eller eventuelle invaliditet, således at det er uden skatte- eller afgiftsmæssig betydning, om en arbejdstager fortsat er ansat i den pågældende virksomhed, når pensionsmidlerne udbetales. Her, hvor talen er om understøttelse, har man imidlertid fundet det mere hensigtsmæssigt at lade afgrænsningen af »alderspensionslignende« understøttelser i forhold til andre former for understøttelse til arbejdstagere bero alene på, om den pågældende arbejdstager er fratrådt. Når der ydes beløb fra en fond til en fratrådt arbejdstager, som ikke har noget retskrav på ydelsen, må der gælde en forhåndsformodning for, at ydelsen har pensionslignende karakter. Det kan derfor ikke anses for nødvendigt at opstille yderligere betingelser med hensyn til den fratrådte arbejdstagers alder m.v. Derimod svarer de foreslåede afgrænsninger af pensionslignende understøttelser til en afdød arbejdstagers ægtefælle eller børn til udkastets regler for »P-ordninger«.

ad stk. 3

Som omtalt ovenfor har man ment, at midler, der tilhører en pensionslignende understøttelsesfond, bør anbringes efter tilsvarende retningslinier, som gælder for pensionskasse midler. Bestemmelsen kan i øvrigt sammenholdes med bemærkningerne til udkastets § 4, stk. 1 a.

ad stk. 4.

Vilkåret om, at fondsvedtægterne skal godkendes af finansministeren, svarer til de nugældende regler. Det foreslås dernæst, at der forinden sådan eventuel godkendelse skal indhentes en udtalelse fra arbejdsministeriet, hvorunder loven om fremme af udbyttedeling henholder.

ad stk. 5.

I de nugældende regler er der ikke fastsat nogen grænse for, hvor store beløb en arbejdsgiver kan fratrække som bidrag til en af rfl.'s § 21 omfattet hjælpe- og understøttelsesfond. Dette må fra et skattemæssigt synspunkt be-

tragtes som en mangel, idet der herved er åbnet mulighed for med skattebesparelse for øje at foretage fradrag for henlæggelser af større beløb, end der med rimelighed kan antages at ville medgå til det pågældende formål. Herved bemærkes, at henlæggelse til en fond til fordel for de i en virksomhed ansatte i princippet må sidestilles med en opsparing for virksomheden. Disse henlæggelser adskiller sig herved fra udbetalte lønninger m.v., der er fradragsberettigede som driftsudgifter.

Det gældende vilkår om, at midlerne skal være udskilt fra virksomheden, må dog antages i væsentlig grad at have begrænset størrelsen af de hidtidige arbejdsgiverbidrag til § 21-fonds. Når dette vilkår forudsættes ophævet, for så vidt angår fonds, hvis formål ikke har pensionslignende karakter, må det derfor for disse fonds anses for så meget mere påkrævet, at der sættes en overgrænse for, hvor meget der i alt må indestå i fondene.

For de pensionslignende fonds vil vilkårene i stk. 3 om midlernes anbringelse fortsat kunne virke begrænsende på henlæggelsernes størrelse, og for så vidt er der ikke her samme trang til maksimering af henlæggelserne. Til gengæld taler hensynet til, at disse fonds ikke får en skattemæssigt gunstigere stilling end »P-ordningerne«, herunder »P-kapitalforsikring« og »P-opsparing« for, at fradragsretten begrænses.

Uanset at der i øvrigt forudsættes gennemført forskellige regler for de 2 arter af understøttelsesfonds, må det anses for hensigtsmæssigt, at

en maksimering af fondskapitalerne bliver fælles for alle fonds af den art, som hidtil har været omfattet af rfl.'s § 21. Herved opnås større frihed for parterne ved fordelingen af henlæggelser til forskellige formål.

Ved afgørelsen af, hvor store henlæggelser en arbejdsgiver i alt kan opnå fradragsret for, må der tages hensyn til, hvor mange arbejdstagere, der kan modtage beløb fra fonden (e). Af praktiske grunde har man foreslået, at lønudgifterne til de pågældende arbejdstagere benyttes som målestok, således at fradragsretten for arbejdsgiveren betinges af, at de samlede fondskapitaler ikke overstiger 50 pct. af lønudgifterne i det senest afsluttede regnskabsår. Når kapitalerne har nået denne størrelse, vil der herefter først kunne opnås fradrag for nye bidrag, efterhånden som kapitalerne forbruges til formålet.

Det må antages, at den foreslåede beløbsgrænse i de fleste tilfælde vil dække rimelige behov for opsamling af kapitaler i disse fonds. Man har dog samtidig foreslået, at der gives finansministeren bemyndigelse til efter indhentet udtalelse fra arbejdsministeriet at forhøje beløbsgrænsen fra 50 pct. til 75 pct. af arbejdslønnen. Denne bemyndigelsesregel er tænkt anvendt i tilfælde, hvor der efter arbejdsministeriets og finansministerens skøn er påvist særligt behov for en højere beløbsgrænse, f.eks. fordi der af arbejdsgiveren er oprettet flere fonds med forskellige formål.

TIL AFSNIT 3.

I dette afsnit har man under §§ 31 og 32 samlet forskellige fælles bestemmelser for »P-ordninger« og de i afsnit 2 omhandlede forsikringer m.v.

Til § 31.

ad stk. 1.

Efter den her foreslåede bestemmelse skal rentetilvækst af kapitalforsikring indkomstbeskattes i et nærmere angivet omfang.

Bestemmelsen gælder for kapitalforsikringsbeløb, hvortil retten er endeligt erhvervet ved forsikringsbegivenhedens indtræden, men som i henhold til forsikringsaftalen forbliver indestående i selskabet til senere, som regel ratevis, udbetaling. Det har tidligere været antaget, at der i disse tilfælde skulle svares indkomstskat af en beregnet årlig rentetilvækst, jfr. herved skattedepartementets cirkulære af 24. september

1958 vedrørende rfl., punkt 5, sidste afsnit: »Er forsikringsbegivenheden indtrådt, og skal forsikringssummen udbetales i rater (der kan f.eks. være tale om en annuitetsforsikring eller en arverente, der af den aktuelt berettigede kan kræves konverteret til (afløst med) en samlet sum), skal forsikringens værdi medregnes i den skattepligtige formue, og den årlige rentetilvækst skal medregnes til den skattepligtige indkomst.«

Ved en af landsskatteretten den 25. november 1964 afsagt kendelse (lsr. medd. 1965 nr. 77) blev det imidlertid statueret, at der ikke i sådant tilfælde skulle medregnes nogen rentetilvækst ved indkomstopgørelsen. Afgørelsen er begrundet med, at efter den snævre forståelse af ordet rente i statsskattelovens § 4 e, der er anlagt i andre relationer, fandtes det rettest at

betragte hele den i sagen omhandlede årlige ydelse fra en konvertibel annuitetsforsikring som en indkomstskattefri forsikringsudbetaling. Samtidig udtalte Lsr., at da den pågældende skatteyder havde ret til at kræve de årlige ydelser konverteret til en kapitaludbetaling, kunne retten til ydelserne ikke anses for suspensivt betingede formuerettigheder i statsskattelovens § 12, nr. 2's forstand. Forsikringssummernes kapitaliserede værdi ved hvert års udgang måtte derfor medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige formue.

Det må herefter anses for gældende praksis, at der ikke skal ske indkomstbeskatning af rentetilvækst i de omhandlede tilfælde af udsendt eller ratevis udbetaling af en kapitalforsikring, for hvilken forsikringsbegivenheden er indtrådt (bortset fra de annuitetsforsikringer og arverenter, der behandles efter samme regler som renteforsikringer med fuldt fradrag- eller afskrivningsberettigede indbetalinger med den virkning, at de løbende udbetalinger skal indkomstbeskattes fuldt ud). Den under bemærkningerne til § 28, stk. 5, omtalte skattefrihed for rentetilvækst eller lignende under en kapitalforsikrings løbetid er hermed udstrakt til også at gælde for beløb, der forbliver indestående i forsikringsselskabet, efter at forsikringsforholdet — bortset fra en rentegaranti, jfr. herom nedenfor - er ophørt. I formueskattemæssig henseende må det derimod efter Lsr.'s omtalte kendelse fastslås, at den i statsskattelovens § 12, nr. 2, hjemlede formueskattefrihed for »retten til en endnu ikke forfalden livsforsikringssum« ikke gælder for en kapitalforsikring efter forsikringsbegivenhedens indtræden. Hvis forsikringssummen efter policens indhold skal udbetales ratevis til en begunstiget, der ikke har ret til at få raterne afløst af en engangsudbetaling, kan den begunstigedes rettigheder dog være formueskattefri i medfør af de øvrige regler i statsskattelovens § 12 om suspensivt betingede formuerettigheder.

Hvad angår formuebeskatningen har man ikke fundet anledning til at foreslå nogen ændring i den omtalte lovgivning og praksis på dette område. Der er derfor ikke i udkastet medtaget regler herom.

I spørgsmålet om indkomstbeskatning af rentetilvækst derimod mener man ikke, at den gældende praksis bør opretholdes. Hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt for en kapitalforsikring, men forsikringssummen først kommer til - ratevis eller samlet - udbetaling på et

senere tidspunkt, må det anses for rettest i indkomstskattemæssig henseende at behandle forholdet på samme måde, som hvis forsikringssummen var anbragt f.eks. på en indlånskonto 1 bank eller sparekasse. Ved udsendt eller ratevis udbetaling af en forsikringssum gælder ganske vist det særlige, at størrelsen af de samlede udbetalinger på forhånd er fastsat, således at der her ydes en garanteret rente af kapitalen (bortset fra eventuel bonus), medens forrentningen ved anbringelse på f.eks. en indlånskonto sker efter den til enhver tid gældende rentesats. Det må imidlertid anses for rigtigst, at der på dette område søges tilvejebragt en ligelig beskatning af rentetilvæksten, hvad enten renterne er garanterede eller ej. Derfor har man i lighed med den før Lsr.'s kendelse af 25. november 1964 gældende praksis foreslået, at der i de omhandlede tilfælde af udsendt eller ratevis udbetaling skal ske indkomstbeskatning af en rentetilvækst, der opgøres som differencen mellem på den ene side forsikringens kapitalværdi ved indkomstårets udgang med tillæg af eventuelle udbetalinger i årets løb og på den anden side forsikringens kapitalværdi ved indkomstårets begyndelse. Som indkomstskattepligtig rentetilvækst anses med andre ord den årlige stigning i forsikringens kapitalværdi incl. årets eventuelle udbetalinger. Denne stigning vil være indkomstskattepligtig, uanset om der i indkomståret er udbetalt noget beløb til den pågældende.

Man har anset det for rigtigst, at disse regler også kommer til at gælde for allerede bestående forsikringer. Der er derfor ikke foreslået nogen overgangsregel i denne forbindelse.

Bortset fra overgangsreglen i stk. 2 finder § 31 ikke anvendelse på »P-rateforsikring«, hvorfra udbetalingerne - incl. rentetilvæksten - er indkomstskattepligtige i medfør af udkastets § 9. Derimod vil bestemmelsen kunne anvendes på forsikring, der tidligere har været »P-forsikring«, men for hvilken der er indtrådt afgiftspligt efter reglerne i afsnit 1, kap. 3. Dette vil f.eks. gælde, hvor der er indtrådt afgiftspligt for en »P-rateforsikring« i medfør af § 14, stk. 2 - d.v.s. hvor retten til rateudbetalinger fra forsikringen tilkommer en person, der ikke er indkomstskattepligtig i henhold til § 9 - eller hvor der, efter at afgiftspligt er indtrådt for en »P-kapitalforsikring«, sker ratevis udbetaling af forsikringssummen.

Bestemmelsen kan i øvrigt sammenholdes med udkastets 8 32, stk. 2, hvorefter indkomst-

skattepligten påhviler forsikringens ejer eller den, der efter ejerens død i henhold til policen er berettiget til udbetalingerne. I visse tilfælde kan retten for en person til at få beløb udbetalt være således betinget, at der ikke er grundlag for at indkomstbeskatte den pågældende af en konstateret årlig rentetilvækst. Dette kan gælde, hvis retten for en i policen indsat principalt begunstiget til at få en kapitalforsikringssum udbetalt på et fastsat tidspunkt efter forsikredes; død er betinget af, at den begunstigede lever ved dette udbetalingstidspunkt. Her kan den begunstigede ikke antages at være indkomstskattepligtig af den årlige rentetilvækst efter forsikredes død. Dette må formodes at gælde, selv om han oplever udbetalingstidspunktet, således at der med andre ord ikke her bliver spørgsmål om indkomstbeskatning af den del af udbetalingen, der svarer til rentetilvækst efter forsikringsbegivenhedens indtræden. Til gengæld vil arveafgiftsberegningen antagelig blive udskudt til udbetalingstidspunktet, således at der til den tid må svares arveafgift af hele det udbetalte beløb. I tilfælde af årlig ratevis udbetaling til en begunstiget, hvis ret er betinget af, at han oplever de fastsatte udbetalingsterminer, må det derimod antages, at den årlige rentetilvækst, der vil indgå som en bestanddel af rateudbetalingerne, vil være indkomstskattepligtig for den pågældende. Den del af rateudbetalingerne, der ikke er rentetilvækst, vil være indkomstskattefri i medfør af udkastets § 28, stk. 4, idet disse ydelser, uanset at den begunstigedes ret til udbetaling er livsbetinget, må behandles som udbetaling af kapitalforsikring.

ad stk. 2.

Der henvises til bemærkningerne til udkastets § 9, stk. 2, 2. punktum, hvor det er omtalt, at indkomstskattepligten i henhold til § 9 for rateudbetalinger fra en bestående rateforsikring, der er omfattet af rfl.'s § 1, stk. 1 c, ikke skal gælde for den del af udbetalingerne, der hidrører fra indbetalinger før (normalt) 1. januar 1954. I det omfang raten herefter er undtaget fra indkomstbeskatning i medfør af § 9, må forsikringsydelseerne skattemæssigt sidestilles med ratevis udbetaling af (anden) kapitalforsikring. Der skal derfor efter den her foreslåede bestemmelse svares indkomstskat af en efter reglerne i stk. 1 opgjort rentetilvækst.

Til § 32.

ad stk. 1.

I lighed med de gældende regler, jfr. indledningen til rfl.'s § 1, fastslås det her, at adgangen til at fratrække indbetalinger til »P-ordninger« og til de i udkastets §§ 27, 28 og 29 omhandlede forsikringer m.v. kun gælder for personer, der er fuldt skattepligtige her i landet.

Endvidere bestemmes, at fradragsretten tilkommer ejeren af forsikringen m.v., uanset hvem der har foretaget indbetalingen. Herfra gælder dog efter forslaget en undtagelse vedrørende børneopsparingskonti som omhandlet i § 29, idet fradragsretten for indskud her - ligesom efter de nugældende regler — vil tilkomme indskyderen, uanset at midlerne på kontoen tilhører det pågældende barn. For så vidt angår »P-ordninger« og den i § 27, stk. 2, omhandlede dagpengefond, er det forudsat, at indbetalingerne ikke som arbejdsgiverbidrag er indkomstskattefri for ejeren i medfør af udkastets § 8, stk. 3, eller § 27, stk. 2. Bestemmelsen må sammenholdes med den nedenfor omtalte regel i stk. 3, 1. punktum, om den skattemæssige behandling af ydelser, der består i, at forsikringspræmier m.v. betales af en anden end ejeren af forsikringen m.v. Hvis ejeren er en sambeskattet hustru eller et sambeskattet barn, følger det af de gældende regler for opgørelsen af sambeskattedes indkomster, at fradragsretten tilkommer den skattepligtige hovedperson. En fader, der betaler præmier vedrørende en forsikring m.v., der tilhører hans barn, vil herefter få fradragsretten for indbetalingerne, hvis barnet er sambeskattet med ham, medens fradragsretten i modsat fald må tilkomme barnet (cfr. Isr.'s kendelse af 31. marts 1962, medd. 1962 nr. 171, hvor der blev indrømmet en fader fradragsret for sygekassekontingenter, som han havde betalt for selvstændigt skattepligtige børn). Bestemmelsen om, at fradragsretten tilkommer ejeren, vil også gælde for ren risikoforsikring, herunder sygekasse eller sygeforsikring, idet der her ved ejeren må forstås den, der kan disponere over forsikringen m.v. Om ejerbegrebet kan i øvrigt henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 3.

ad stk. 2.

Denne bestemmelse, hvorefter indkomstskattepligten af udbetalinger fra »P-ordninger« og fra de i § 27, stk. 3, § 28, stk. 3, og § 31 omhandlede forsikringer m.v. påhviler ejeren, re-

spektive den der efter ordningens indhold er berettiget til udbetalinger efter ejerens død, må ses som en præcisering af de gældende regler herom, jfr. dog bemærkningerne ad stk. 3. Bestemmelsen vil gælde, uanset om udbetaling faktisk måtte ske til andre end de nævnte personer, jfr. herved stk. 3, sidste punktum. Der kan i øvrigt henvises til sidste afsnit i bemærkningerne til § 31, stk. 1.

ad stk. 3.

Som omtalt i bemærkningerne til stk. 1 vil fradragsretten for forsikringspræmier m.v. tilkomme ejeren af den pågældende forsikring m.v., uanset om præmierne m.v. faktisk måtte være betalt af en anden. Hvor en anden end ejeren foretager indbetalingerne, skal disse med andre ord skattemæssigt behandles som ejerens egne indbetalinger. I konsekvens heraf foreslås det i stk 3, 1. punktum, at sådanne indbetalinger skal behandles som ydelser til ejeren, således at denne vil være indkomstskattepligtig af ydelserne, bortset fra tilfælde, hvor ydelserne er omfattet af arve- eller gaveafgiftsreglerne. Dette skal dog ikke gælde for de arbejdsgiverbidrag, der i medfør af udkastets § 8, stk. 3, og § 27, stk. 2, er fritaget for indkomstbeskatning hos arbejdstageren. Det må endvidere være en forudsætning, at indbetalingerne ikke modsvares af en modydelse fra ejeren til den, der har foretaget indbetalingerne.

Med de omtalte begrænsninger skal der efter reglen i stk. 3, 2. punktum, endvidere svares indkomstskat af ydelser, der består i overdragelse af ejendomsretten til livsforsikring m.v., samt udbetaling af forsikringssum m.v. til en anden end ejeren.

Gennem reglerne i stk. 1, 2. punktum, smh. med stk. 3, 1. punktum, er det herefter fastslået, at indbetaling af forsikringspræmier m.v. altid i skattemæssig henseende skal behandles som foretaget for ejerens regning. På tilsvarende måde følger det af stk. 2 smh. med stk. 3, 2. punktum, at udbetaling fra forsikring m.v. altid skattemæssigt skal anses som sket til ejeren, respektive til den, der efter en ejers død i henhold til bestemmelserne i policen m.v. er be-

rettiget til udbetalingerne, ligesom vederlagsfri overdragelse af ejendomsretten før udbetaling skattemæssigt må behandles som (anden) gaveydelse.

Der har i hidtidig praksis hersket nogen uklarhed om retstilstanden på disse områder, jfr. således den ovenfor ad stk. 1 nævnte landskatteretskendelse af 31. marts 1962. I denne forbindelse kan også nævnes, at forsikringspræmier, der er betalt af en anden end forsikringens ejer, i nogle tilfælde er anset som indkomstskattepligtige for ejeren, jfr. f.eks. Isr. medd. 1947 nr. 81, medens man i andre tilfælde af denne art alene har anset ejeren for indkomstskattepligtig af det beløb, hvormed forsikringens tilbagekøbsværdi årligt stiger som følge af præmiebetalingen, jfr. f.eks. Isr. medd. 1936 nr. 88. Endvidere kan her henvises til de fælles bemærkninger til §§ 3 og 4, hvorefter statsskatteovens § 5 b om indkomstskattefrihed for (bl.a.) »udbetaling af livsforsikringer« i praksis før rfl. er fundet anvendelig på udbetaling til en arbejdstager, selv om forsikringspræmierne har været betalt som arbejdsgiverbidrag, der ikke har været medregnet som skattepligtig indkomst for arbejdstageren. Denne praksis er nu for kapitalpensionsordningers vedkommende afløst af rfl.'s regler, men det må fortsat antages, at der i praksis uden for pensionsområdet gælder tilsvarende skattefrihed for en kapitalforsikringssum, der i henhold til en bestemmelse i policen udbetales til en anden end ejeren, medens denne lever.

De forskelle, som efter det anførte vil kunne påvises mellem den gældende, til dels temmelig uklare, praksis og reglerne i udkastets § 32, må dog i det hele betragtes som mindre betydningsfulde. Det gælder navnlig, fordi de punkter, hvor udkastets regler måtte medføre ændring af gældende praksis, i det væsentlige må ses som en præcisering af, *hvem* en fradragsret tilkommer, respektive *hvem* en skattepligt påhviler, hvorimod de gældende beskatningsreglers indhold i øvrigt stort set vil forblive uændret. Man har derfor ikke i forbindelse med § 32 fundet anledning til at foreslå særlige overgangsregler vedrørende bestående forsikringer m.v.

TIL AFSNIT 4.

Som omtalt under punkt D i de indledende bemærkninger til afsnit 1 er de overgangsregler vedrørende bestående forsikringer m.v., der

kan få betydning gennem en længere årrække, optaget i umiddelbar sammenhæng med de bestemmelser i udkastet, som i øvrigt omhandler

ordninger af den pågældende art. Under afsnit 4 er herefter i §§ 33-37 alene medtaget overgangsregler, hvis praktiske virkninger vil bortfalde efter et kortere tidsrum. Desuden er i dette afsnit medtaget ikrafttrædelsesbestemmelserne i §§ 38 og 39.

Til § 33.

Som P-ordninger er under afsnit 1 medtaget hovedparten af de forsikrings- og opsparingsformer, der har været omfattet af de hidtidige beskatningsregler for pensionsordninger og lignende. Herfra gælder dog nogle undtagelser vedrørende:

1. Forsikring m.v., der er oprettet i udlandet.
2. Pensionskasseordninger, der ikke er omfattet af loven om tilsyn med pensionskasser.
3. Opsparingsordninger, der ikke er oprettet i dansk pengeinstitut.

ad 1. Udenlandsk forsikring m.v.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 1, stk. 3, er det efter de gældende regler uden betydning for fradragsretten vedrørende forsikringspræmier, om forsikringen er oprettet her i landet eller i udlandet. Præmier til en af renteforsikringslovens § 1, stk. 1 c, omfattet renteforsikring er således fuldt fradragsberettigede, selv om forsikringen er oprettet i udlandet. Efter lovudkastets § 1, stk. 3, § 2, stk. 1 a, og § 3, stk. 1 a, smh. med § 8 vil den fulde fradragsret for forsikringspræmier m.v., respektive retten til ved indkomstopgørelsen at bortse fra arbejds-giverbidrag efter reglerne for »P-ordninger«, fremtidig være betinget af, at ordningen er oprettet her i landet.

Det spørgsmål kunne herefter rejses, om der for bestående »udenlandske« forsikringer med fuld fradragsret for præmiebetalingerne burde gennemføres en overgangsregel om bevarelse af den hidtidige fradragsret, eventuelt for et nærmere fastsat tidsrum. Man har imidlertid fundet, at der ikke er tilstrækkelig anledning til en sådan overgangsregel, idet man herved særlig har henset dels til de kontrolmæssige vanskeligheder, som disse forsikringer frembyder, dels til at reglerne om afgiftserlæggelse ved ophævelse af renteforsikring m.v. ikke kan anvendes ved ophævelse af »udenlandsk« forsikring.

Det forhold, at de gældende afgiftsregler ikke omfatter »udenlandsk« forsikring, indebærer endvidere, at der ikke i afgiftsmæssig henseende opstår noget overgangsproblem i anled-

ning af, at bestående »udenlandske« forsikringer, til hvilke der hidtil er foretaget indbetalinger med fuld fradragsret, ikke medtages som »P-forsikring«, cfr. bemærkningerne nedenfor om pensionskasseordninger og opsparingsordninger. Reglerne i § 33 omfatter derfor ikke bestående »udenlandske« forsikringer.

Foranstående bemærkninger om »udenlandsk« forsikring har tilsvarende gyldighed for andre bestående »udenlandske« ordninger, hvortil indbetalingerne efter de hidtidige regler har været fuldt fradragsberettigede - respektive indkomstskattefri som arbejdsgiverbidrag til en pensionsordning — f.eks. »udenlandske« pensionskasseordninger.

ad 2. Pensionskasseordninger.

De pensionskasseordninger, der ikke er omfattet af tilsynsloven, og som derfor heller ikke er omfattet af hovedreglen om »P-pensionskasser« i udkastets § 1, stk. 2, vil der være mulighed for efter en konkret bedømmelse at godkende som »P-ordning« i medfør af § 1, stk. 5, forudsat talen er om en her i landet virkende pensionskasse, der har til formål at udbetale løbende, livsbetingede ydelser. Som anført i bemærkningerne til § 1, stk. 5, finder disse vilkår i § 1, stk. 2, smh. med § 1, stk. 5, også anvendelse på bestående pensionskasseordninger. Hvis en bestående pensionskasse, der ikke hører under tilsynsloven, men som hidtil skattemæssigt har været behandlet som en pensionsordning med løbende udbetalinger, fremtidig ønskes anerkendt som »P-pensionskasse«, må den derfor søges godkendt i medfør af § 1, stk. 5.

Uanset om sådan godkendelse gives eller ej, bør udkastets afgiftsregler omfatte sådanne engangsudbetalinger og lignende, som har været afgiftspligtige efter de nugældende regler, og som hidrører fra indbetalinger, før de nye regler er trådt i kraft, idet denne afgiftspligt må ses som et modstykke til den fulde fradragsret eller skattefrihed for de hidtidige indbetalinger. Løbende, livsbetingede udbetalinger vil allerede i kraft af skattelovgivningens almindelige regler være indkomstskattepligtige, uanset om de hidrører fra indbetalinger før eller efter den nye lovs ikrafttræden, og på tilsvarende måde vil almindelige beskatningsprincipper normalt føre til formueskattefrihed for indestående i en pensionskasseordning og indkomstskattefrihed for rentetilvækst, så længe udbetaling ikke er sket. Det må dog anses for rigtigst udtrykkeligt at

fastslå, at de hidtil opsamlede midler også i disse henseender fortsat skattemæssigt behandles som pensionsmidler. Udkastets § 33 a, 1. punktum - der er fælles for de heromhandlede pensionskasser og de nedenfor ad 3. omhandlede opsparingsordninger - er udformet i overensstemmelse med disse synspunkter.

ad 3. Opsparingsordninger.

Efter hovedreglen i udkastets § 4, stk. 1 a, 1. punktum, skal »P-opsparing« ske i en her i landet virkende bank eller sparekasse eller i overformynderiet. Fra denne hovedregel kan finansministeren dog dispensere ved at godkende anden her i landet virkende institution som berettiget til at administrere »P-opsparing«. Disse bestemmelser gælder også for bestående pensionsopsparingsordninger.

For bestående opsparingsordninger, der hidtil har været skattemæssigt godkendt som »kapitalpensionsordninger«, må gælde samme hovedsynspunkter som ovenfor ad 2. anført med hensyn til afgiftspligt samt bevarelse af formueskattefrihed og af indkomstskattefrihed for rentetilvækst, alt i det omfang midlerne hidrører fra indbetalinger under de nugældende regler, jfr. udkastets § 33 a, 1. punktum.

Imidlertid må der i forbindelse med opsparingsordningerne omtales nogle særlige forhold, som kan motivere en særregel vedrørende disse ordninger.

For det første vil (kapital)udbetaling fra en opsparingsordning altid være omfattet af afgiftsreglerne - bortset fra eventuel afgiftsfrihed som følge af overgangsreglerne i § 12, stk. 4, jfr. herom nedenfor — hvorimod afgiftspligten for en pensionskasseordning kun bliver aktuel i tilfælde af engangsudbetaling ved ordningens afbrydelse eller lignende. Dernæst vil almindelige beskatningsprincipper føre til formueskattepligt for indestående i en opsparingsordning og indkomstskattepligt for rentetilvækst, hvor særlig undtagelse fra disse almindelige skatteregler ikke er hjemlet, cfr. bemærkningerne ovenfor ad 2. vedrørende pensionskasseordninger.

Disse forhold taler for, at afgiftsberigtigelsen vedrørende en bestående opsparingsordning, der ikke opnår godkendelse som »P-ordning« - måske fordi sådan godkendelse ikke ønskes — finder sted snarest muligt, efter at den nye lov er trådt i kraft, således at de opsparede midler efter at være frigjort for afgiftspligten behandles efter skattelovgivningens almindelige regler.

Også administrative hensyn kan anføres til støtte for at søge afgiftsberigtigelsen fremmet i disse tilfælde, således at fremtidige særregler om indkomst- og formueskattefrihed og om pligt til afgiftsindeholdelse m.v. vedrørende de meget forskelligartede opsparingsordninger, der her kan være tale om, så vidt muligt undgås.

Det må på den anden side anses for rimeligt, at afgiftsberigtigelsen i de omtalte tilfælde sker i overensstemmelse med reglerne i udkastets § 12 om udbetaling m.v. efter pensionsbegivenhedens indtræden. Heraf følger bl.a., at afgiften ikke skal svares, hvor talen er om en såkaldt »gammel« kapitalordning, jfr. herom nærmere bemærkningerne til § 12, stk. 4.

Den nærmere fastlæggelse af, hvorledes afgiftsberigtigelsen kan fremmes i overensstemmelse med de anførte synspunkter, må bero på en konkret gennemgang af de bestående opsparingsordninger. Der kan herunder eventuelt også blive spørgsmål om henstand med afgiftsbetalingen på nærmere fastsatte vilkår om sikkerhedsstillelse og forrentning m.v.

Man har derfor i udkastets § 33 a, 2. punktum, foreslået tillagt finansministeren bemyndigelse til at foreskrive, at indestående i en opsparingsordning som her omhandlet inden et nærmere fastsat tidspunkt skal afgiftsberigtiges efter regler svarende til § 12, uanset om udbetaling har fundet sted.

Derimod må bestående opsparingsordninger, for hvilke der opnås godkendelse i medfør af § 4, stk. 1 a, behandles efter lovens almindelige regler for »P-opsparing«, der er oprettet før lovens ikrafttræden, jfr. udkastets § 30 b.

ad 2 og 3. Pensionskasseordninger og opsparingsordninger.

I bemærkningerne til § 1, stk. 5, og § 4, stk. 1 a, er det nævnt, at dispensationsreglerne vedrørende henholdsvis pensionskasseordninger med løbende udbetalinger og opsparingsordninger med kapitaludbetaling må forventes at blive anvendt på en række bestående ordninger af denne karakter. Forinden en eventuel godkendelse som henholdsvis »P-pensionskasse« og »P-opsparing« må der imidlertid foretages en nærmere gennemgang af de for ordningen gældende vedtægter eller lignende, og der vil derfor hengå nogen tid efter den nye lovs ikrafttræden, før den fremtidige skattemæssige stilling for sådanne bestående ordninger er afklaret. Det må dog kunne påregnes, at den samlede gennemgang af disse ordninger kan brin-

ges til afslutning inden for et tidsrum af højst 3 år, efter at nye lovregler er trådt i kraft.

Medens denne gennemgang finder sted, vil der være behov for en midlertidig regel om bevarelse af de hidtidige skattemæssige begunstigelser (fradragsret, respektive skattefrihed, for indbetalingerne, formueskattefrihed og indkomstskattefrihed for rentetilvækst), indtil afgørelse er truffet i spørgsmålet om eventuel fremtidig godkendelse som »P-ordning«. På den anden side vil det i betragtning af de meget varierede ordninger, der her forekommer, ikke være hensigtsmæssigt at indføre en almindelig overgangsregel om midlertidig bibeholdelse af de skattemæssige begunstigelser for alle disse ordninger. Såvel hensyn til de pågældende skatteydere som administrative hensyn taler for at begrænse overgangsreglens anvendelse til sådanne typer af pensionskasser m.v., som efter en forhåndsvurdering kan formodes at blive godkendt som »P-ordning«.

På denne baggrund må det ses, at der i udkastets § 33 c er optaget en regel om bemyndigelse for finansministeren til at bestemme, at de hidtidige skattebegunstigelser for pensionskasseordninger og opsparingsordninger som omhandlet i henholdsvis § 1, stk. 5, og § 4, stk. 1 a, bibeholdes for et nærmere angivet tidsrum, dog højst for 3 år efter den nye lovs ikrafttrædelsesdato, og på nærmere fastsatte vilkår om modsvarende skatte- eller afgiftspligt af udbetalingerne m.v. efter lovudkastets regler for »P-ordninger«.

Til § 34.

stk. 1.

I bemærkningerne til § 8 er det omtalt, at indskud én gang for alle til de af rfl.'s § 1, stk. 1 c, omfattede renteforsikringer m.v. ikke kan fratrækkes fuldt ud i indkomsten for betalingsåret, men kan fradrages med 1/15 i dette og hvert af de efterfølgende 14 år. På tilsvarende måde skal fradragsretten fordeles over 15 år i tilfælde, hvor den fastsatte indbetalingsperiode er mindre end 15 år. Efter udkastets § 8, stk. 1, vil der uanset den aftalte indbetalingsperiodes varighed være fuld fradragsret i betalingsåret for fremtidige indbetalinger til »P-ordninger«, herunder også for engangsindbetalinger (kapitalindskud), jfr. dog § 8, stk. 2, hvorefter fradragsretten for kapitalindskud på over 10.000 kr. kan vælges fordelt over indtil 15 år. For sådanne præmier m.v., som er forfaldne til betaling, før nye lovregler

er trådt i kraft, vil der derimod efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, være adgang til at vælge de hidtidige afskrivningsregler anvendt uanset indbetalingernes størrelse. For den uafskrevne del af sådanne indbetalinger vil afskrivningen således kunne fortsættes i overensstemmelse med de hidtidige regler. Derimod vil udkastets regler finde anvendelse på alle senere indbetalinger, selv om disse fremtræder som en fortsættelse af en før skæringsdatoen påbegyndt betalingsperiode under 15 år.

ad stk. 2.

Der er her foreslået adgang til i stedet for den ad stk. 1 omtalte afskrivningsret efter de hidtidige regler at vælge resterende afskrivningsbeløb behandlet efter samme retningslinier som senere forfaldne indbetalinger til »P-ordninger«. Motiveringen for dette forslag har været, at såvel den enkelte skatteydere interesser som administrative hensyn taler for at søge afviklingen af de nugældende afskrivningsregler fremmet, jfr. i øvrigt bemærkningerne til § 8, stk. 2. Et resterende afskrivningsbeløb vil herefter kunne *enten* fratrækkes fuldt ud ved indkomstopgørelsen for skatteåret——*eller* fordeles med lige store fradrag over en periode på indtil 15 år efter indbetalingsåret.

ad stk. 3.

Der henvises til bemærkningerne til § 8, stk. 2, hvor forskellen mellem rfl.'s og udkastets regler om adgang for en efterlevende ægtefælle til at overtage en af den pågældende afdøde og ægtefælle påbegyndt afskrivning er omtalt. Efter den her foreslåede overgangsregel skal de nugældende regler herom finde anvendelse, hvor dødsfaldet er indtrådt før den nye lovs ikrafttræden, medens udkastets vilkår vil gælde ved senere dødsfald.

ad stk. 4.

Der henvises til sidste afsnit i bemærkningerne til § 8, stk. 2.

Til § 35.

Bestemmelsen kan sammenholdes med afsnit 2 i bemærkningerne til § 11, stk. 1, hvor de gældende regler om arbejdsgivers afskrivningsret for engangsbidrag og lignende til en pensionsordning for arbejdstagerne er omtalt. Om motiveringen for overgangsreglerne i § 35 gælder tilsvarende synspunkter som anført i bemærkningerne til § 34.

Til § 36.

ad stk. 1.

Hvor afgiftspligt i medfør af bestemmelserne i rfl. er indtrådt før den nye lovs ikrafttræden, må det anses for rigtigst, at der i det hele forholder i overensstemmelse med rfl.'s regler om afgiftens beregning, indeholdelse og indbetaling m.v., uanset om afgiftsberigtigelsen først finder sted efter det nævnte skæringstidspunkt. Dette princip er lagt til grund ved affattelsen af § 36, stk. 1.

ad stk. 2.

Efter samme princip, som er fulgt ved reglen i stk. 1, er det i stk. 2, 1. punktum, foreslået, at den såkaldte genanbringelsesregel i rfl.'s § 9 - jfr. herom nærmere bemærkningerne til udkastets § 24 - finder anvendelse på beløb, for hvilke afgiftspligt er indtrådt før en ny lovs ikrafttræden. Der vil herefter inden 6 måneder, regnet fra tidspunktet for afgiftspligtens indtræden, kunne ske genanbringelse i overensstemmelse med reglerne i rfl.'s § 9.

Som principiel hovedregel vil overførselsreglerne i udkastets § 24 ikke kunne anvendes i disse tilfælde. Fra denne hovedregel er dog foreslået en undtagelse i 2. punktum, hvorefter den afgiftspligtige vil kunne *vælge* udkastets overførselsregler anvendt, såfremt afgiftspligten er indtrådt mindre end 6 måneder før en ny lovs ikrafttræden, dog forudsat, at beløbet ikke er udbetalt til den pågældende eller genanbragt med afgiftsfritagende virkning. Den praktiske virkning af denne undtagelsesregel vil være, at det afgiftspligtige beløb kan vælges overført til en særlig konto som omhandlet i udkastets § 24, stk. 2 og 3, hvorved den hidtidige 6 måneders frist for afgiftsfritagende genanbringelse undgås.

Til § 37.

ad stk. 1.

Efter udkastets § 15 vil der indtræde afgiftspligt for en P-ordning i tilfælde af overdragelse eller anden overførsel til eje eller pant. Som omtalt i bemærkningerne til § 15, stk. 1, adskiller denne bestemmelse sig fra rfl.'s regler, hvorefter f.eks. belåning af en af rfl.'s § 1, stk. 1 c, omfattet annuitetsforsikring, der ikke er led i en pensionsaftale mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager, ikke medfører afgiftspligt. Med henblik på tilfælde, hvor der under de nu gældende regler er disponeret over en ordning,

der ønskes videreført som »P-ordning«, er det i § 37, stk. 1, 1. punktum, fastslået, at en sådan tidligere foretagen disposition ikke skal udløse afgiftspligt efter udkastets § 15, selv om dispositionens retsvirkninger rækker ud over tidspunktet for en ny lovs ikrafttræden. Den væsentligste praktiske betydning af denne overgangsregel vil være, at en bestående annuitetsforsikring, der er omfattet af udkastets § 2, stk. 2, vil kunne videreføres som »P-rateforsikring«, uanset om den er belånt. I de efterfølgende bestemmelser i § 37, stk. 1, er der dog foreslået forskellige begrænsninger i adgangen til at opretholde belåningen af en »P-ordning«.

Herefter vil belåningen for det første kun kunne omfatte tilbagekøbsværdien eller lignende på tidspunktet for den nye lovs ikrafttræden. Heri ligger bl.a., at pantesikkerheden ikke kan omfatte dødsfaldsdækning i et forsikringsforhold. Hvor denne dækning indgår som væsentligt led i sikkerhedsstillelsen, må vedkommende långiver derfor eventuelt kræve sikkerheden afløst af anden form for livsforsikring, hvis afgiftsberigtigelse ønskes undgået.

Dernæst skal sikkerhedsstillelsen være begrænset til gæld, der er opstået før det nævnte skæringstidspunkt. Pantsætningen må således ikke vedrøre senere forøgelse af lånet, f.eks. derved at renter - som det hyppigt vil være tilfældet ved policelån i forsikringsselskabet - tilskrives hovedstolen. En hel eller delvis opsigelse af låneforholdet kan derfor blive nødvendig i sådanne tilfælde. Hvis talen er om en kassekredit, må der regnes med den maksimale gæld, for hvilken en police er stillet som (hel eller delvis) sikkerhed. Hvor et eksisterende lån senere helt eller delvis indfries, kan den herved ledigblevne sikkerhedsværdi ikke benyttes som pant for nyt lån.

Endelig er det i tilfælde af sikkerhedsstillelse for anden gæld end policelån i vedkommende forsikringsselskab — f.eks. ved banklån, for hvilket en forsikringspolice er stillet som sikkerhed - en betingelse, at pantsætningen er anmeldt over for vedkommende forsikringsselskab.

Gennem de her opregnede vilkår er det tilset at begrænse fremtidig belåning af »P-ordninger« til allerede eksisterende låneforhold, idet det må antages, at hensynet til så vidt muligt at undgå skattemæssige indgreb i allerede trufne aftaler herved er varetaget i fornødent omfang. For at give parterne praktisk mulighed for at indrette kontrakterne i overensstemmelse

med udkastets regler er der foreslået en frist hertil på 6 måneder. Hvis låneaftalen efter udløbet af denne frist ikke opfylder vilkårene i stk. 1, 2. og 3. punktum, vil konsekvensen være, at der indtræder afgiftspligt i medfør af udkastets § 15, jfr. herved reglerne i § 15. stk. 4, hvorefter det vil påhvile den afgiftspligtige at drage omsorg for, at forsikringsselskabet m.v. får oplysninger om afgiftspligtens indtræden.

ad stk. 2.

Da der efter rfl. skal svares en afgift på 25 pct. ved ophævelse af en forsikring, der er omfattet af lovens § 1, stk. 1 c, er der efter de gældende regler mulighed for, at en sådan forsikring kan være belånt med indtil 75 pct. af forsikringens værdi. Det kan derfor forekomme, at forsikringens tilbagekøbsværdi, efter at gælden er indfriet, er utilstrækkelig til betaling af den afgiftsforhøjelse fra 25 pct. til 30 pct., som er foreslået i udkastets §§ 14 og 15. I sådanne tilfælde må det anses for rimeligt, at afgiftsbeløb ud over 25 pct. kun skal tiisvares af forsikringsselskabet, i det omfang forsikringens nettoværdi tilrækker, således at et herefter resterende afgiftsbeløb må søges inddrevet hos den afgiftspligtige selv. Bestemmelsen i § 37, stk. 2, er udformet efter disse synspunkter.

Til § 38.

ad stk. 1.

Som omtalt i bemærkningerne til § 28 er det

i lovudkastet forudsat, at de gældende regler om kapitalbindingskonti, der er indeholdt i rfl.'s afsnit II, afløses af en særskilt lov. Herefter vil reglerne i nærværende lovudkast træde i stedet for rfl.'s afsnit 1 og § 20. Hvor ikke andet fremgår af de overgangsbestemmelser, der er indeholdt i lovudkastets §§ 1-37, vil de nye regler i medfør af udkastets § 38, stk. 1, finde anvendelse første gang ved skatteligningen for skatteåret —

ad stk. 2.

I lighed med den gældende bestemmelse i rfl.'s § 24 foreslås der tillagt finansministeren bemyndigelse til at fastsætte de nærmere regler om indbetalingen til statskassen af den i afsnit 1, kap. 3, omhandlede afgift. Det kan herved oplyses, at afgiftsberigtigelsen efter de nugældende regler i finansministeriets bekendtgørelse nr. 297 af 24. september 1958 sker gennem indbetaling til Københavns amts nordre birks amtstue.

Endvidere foreslås det, at finansministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om betegnelsen af de policer m.v., der er omfattet af »P-reglerne« eller af de særlige regler i § 28 om forsikring m.v., der ikke henhører eller ikke ønskes henført under »P-reglerne«. Den praktiske tilrettelæggelse af det nye system med »P-stempling« må forudsættes at ske efter nærmere drøftelse med de pågældende forsikringsselskaber og pengeinstitutter m.v., således at systemet først vil kunne udformes i enkeltheder efter den nye lovs ikrafttræden.

Mindretalsudtalelse

(Bork).

Det er med beklagelse, at mindretallet ser sig nødsaget til at fremkomme med ændringsforslag og særbemærkninger til det foreliggende lovudkast. Udvalgsarbejdet har i en række tilfælde ført til kompromisløsninger, som alle udvalgets medlemmer har kunnet tiltræde. Imidlertid har mindretallet med hensyn til enkelte - men efter mindretallets opfattelse afgørende - bestemmelser i lovudkastet en fra udvalgsflertallet så divergerende mening, at det ikke vil være forsvarligt at tiltræde hverken disse for-

slag til lovbestemmelser eller de dertil knyttede bemærkninger, der skal begrunde dem.

Det drejer sig dels om de i lovudkastets § 7 indeholdte bestemmelser om arbejdsgiverforbehold, dels - og navnlig - om ligestillingsproblemet mellem rente- og kapitalforsikringer, som efter mindretallets opfattelse ikke er løst tilfredsstillende gennem de i lovudkastets § 28 indholdte forslag til fremtidige bestemmelser og de i §§ 9 og 17 indeholdte forslag til overgangsregler.

Sammendrag af særbemærkninger og ændringsforslag.

1. De i lovudkastets § 7 indeholdte bestemmelser om, i hvilket omfang en arbejdsgiver kan tage forbehold om tilbagebetaling af de til hans arbejdstagers pensionsordning indbetalte præmier eller bidrag kritiseres på 2 punkter.

a. Mindretallet er enig med udvalgsflertallet i, at arbejdsgivere ikke bør kunne forbeholde sig ret til tilbagebetaling i tilfælde, hvor arbejdstageren fratræder sin stilling efter det fyldte 30. år, men mener i modsætning til udvalgsflertallet, at reglen bør være undtagelsesfri. Lovudkastets undtagelsesbestemmelse for pensionskasser vil kunne medføre, at arbejdsgivere, der er interesseret i mest vidtgående forbehold, til skade for de ansatte, vælger at oprette pensionskasse i stedet for f.eks. en pensionsforsikringsordning.

b. Lovudkastet afskærer fremover arbejdsgivere, der har baseret deres arbejdstageres pensionsordning på pensions- eller rateforsikring, fra i tilfælde, hvor de til hel eller delvis afløsning af fremtidig præmiebetaling kunne ønske at betale et kapitalindskud, samtidig at tage forbehold om tilbagebetaling af en del af kapitalindskuddet, hvis funktionæren fratræder, inden hele kapitalindskuddet er »indtjent«.

Arbejdsgivere, der har placeret deres pensionsordning i en pensionskasse, er undtaget fra denne bestemmelse. Denne forskelsbehandling

i skattemæssig henseende anser mindretallet ikke for rimelig; et pensionsforsikrings-selskab kan betragtes som en fælles pensionskasse for et stort antal virksomheder.

Arbejdsgivere, der har valgt at ordne deres arbejdstageres pensionsordning på forsikringsbasis, bør også fremover have mulighed for at tage forbehold om delvis tilbagebetaling af kapitalindskud.

Arbejdstagernes interesser går ikke for nær ved en sådan ordning; de stilles ved fratrædelse før pensionering nøjagtigt, som om der i stedet for kapitalindskud var blevet betalt den dertil svarende præmie. Arbejdstagerne opnår tværtimod den fordel, at enhver risiko med hensyn til arbejdsgivernes fremtidige betalingsevne elimineres, når den fremtidige præmie bliver afviklet ved kapitalindskud, hvortil kommer, at arbejdsgivere ofte vil føle sig tiltalt af på tidspunkter, hvor økonomien tillader det, at kunne afvikle en pensionsforbedring gennem kapitalindskud fremfor at skulle binde sig fremover til en forhøjet præmie. Det er på den anden side givet, at ingen arbejdsgiver vil betale kapitalindskud for en arbejdstager, hvis han forhindres i at tage forbehold mod, at arbejdstageren kort tid efter fratræder og kan tage hele arbejdsgiverens kapitalindskud med sig.

Mindretallet foreslår § 7 udvidet med en be-

stemmeise, der giver alle arbejdsgivere — ikke alene arbejdsgivere, hvis pensionsordning er baseret på en pensionskasse — adgang til at tage det her omhandlede forbehold.

(Ordlyden af ændringsforslaget til lovudkastets § 7 findes i særbemærkningerne pag. 110).

2. Mindretallet er af den opfattelse, at den i lovudkastets § 28, stk. 3, indeholdte regel er så ugunstig for renteforsikringer, at en gennemførelse af den praktisk taget vil udelukke tegningen af renteforsikringer uden for P-området.

Efter de foreslåede regler vil forholdet uden for P-området stadig være det, at renteforsikringer principielt dobbeltbeskattes (både ind- og udbetalinger beskattes), medens kapitalforsikringer - og kapitalopsparingsordninger - kun vil blive underkastet enkeltbeskatning (indbetalingerne beskattes, medens udbetalingerne er skattefri). I det omfang den begrænsede fradragsret uden for P-området udnyttes, vil forholdet efter lovforslaget blive det, at indbetalingerne til renteforsikringer bliver skattefri og udbetalingerne indkomstskattepligtige (altså enkeltbeskatning), medens kapitalforsikringer - og kapitalopsparingsordninger - tegnet inden for den begrænsede fradragsret hverken vil blive beskattet af ind- eller udbetalingerne (altså dobbeltskattefrihed). Kun hvis renteforsikringen opfylder særlige pårørende- og aldersbetingelser, der ikke gælder for kapitalforsikringer uden for P-området, vil renteforsikringerne kunne bevare den i dag gældende 30 pct.s skattefrihed af udbetalingerne, en skattebegunstigelse, der dog kun udgør halvdelen af den skattebegunstigelse, som kapitalforsikringsudbetalinger — og kapitalopsparingsudbetalinger — nyder.

Da det som et led i omsforliget i juni 1962 vedtoges, at den begrænsede fradragsret skulle udvides fra 1000 kr. til 1500 kr. for forsørgere og fra 600 kr. til 1000 kr. for ikke-forsørgere, vedtoges det samtidig, at der skulle træffes foranstaltninger til, at tegningen af pensionsforsikringer (liv-, overlevels-, invalide- og børnerenter) ikke svækkedes. Til opfyldelse heraf vedtoges i december 1962 en ændring af renteforsikringsloven, hvorefter renteforsikringer, tegnet med begrænset fradragsret, skulle være skattefri for 30 pct. af udbetalingerne. Det fastsattes dog som en forudsætning for denne skattefrihed, at renteforsikringen opfyldte visse pårørendebetingelser - bemærkningerne til lovforslaget indeholdt ingen begrundelse for, hvorfor renteforsikringer skulle opfylde disse, når de

ikke skulle gælde for kapitalforsikring tegnet med begrænset fradragsret. Såvel Assurandør-Societetet som Statsanstalten for Livsforsikring samt en række funktionærorganisationer protesterede inden lovændringen skriftligt mod den foreslåede procentsats; der pegedes på, at gennemsnitlig 60 pct. af renteforsikringens løbende udbetalinger er kapitalforbrug (jfr. bilag 3 og bilag 4, der redegør nærmere for dette forhold), at begrundelsen i bemærkningerne til lovforslaget for netop at anvende procentsatsen 30 beroede på en fejlslutning, og at 30 pct.'s skattefrihed ikke var tilstrækkelig til at modvirke, at tegningen af renteforsikringer ikke svækkedes (jfr. bilag 5, der redegør nærmere for disse forhold). Assurandør-Societetets og Statsanstaltens repræsentanter i nærværende udvalg fulgte de skriftlige henvendelser op ved personligt fremmøde i folketingsudvalget.

Samtidig med indførelsen af 30 pct.s skattefriheden indførtes — ud over den generelle begrænsede fradragsret - adgang for renteforsikringer til et særligt fradrag på 1000 kr., der angivelig skulle bøde på den lille procentsats for skattefrihed af udbetalingerne. Dette særlige fradrag for pensionsforsikringer ophævedes imidlertid igen i juni 1965 samtidig med, at den generelle begrænsede fradragsret hævedes fra 1500 kr. for forsørgere og 1000 kr. for ikke-forsørgere til 2500 kr. for alle. Dette har i betydelig grad øget den forskelsbehandling, som allerede 1962-loven indebar.

En gennemførelse af udvalgsflertallets lovforslag vil således — selv set i relation til 1962-loven, der som nævnt langt fra gav renteforsikringen ligestilling - medføre en skærpet forskelsbehandling af de to forsikringsformer inden for dansk livsforsikring, som der efter mindretallets opfattelse ingen væsensforskel er på. Hvad enten der er tale om en livsforsikring med løbende, livsbetingede ydelser (renteforsikringer) eller om en livsforsikring med eengangsudbetalinger (kapitalforsikringer), sker der både i tiden indtil forsikringsbegivenhedens indtræden og i tiden derefter ganske det samme, nemlig først en opsparing og forrentning af præmierne og derefter en udbetaling af de opsparede præmier og renter. Efter den skattefri udbetaling af kapitalen vil dennes renteaftast blive indkomstbeskattet. Hertil svarer, at den del af de løbende udbetalinger på en pensionsforsikring (eller anden renteforsikring), der er finansieret ved renteaftast — d.v.s. 40 pct. af de løbende udbetalinger - indkomstbeskattes. Lige-

stilling kræver med andre ord, at 60 pct. af de løbende udbetalinger gøres skattefri.

Inden for P-området indfører lovforslaget i det store og hele skattemæssig ligestilling mellem pensions-, rateforsikrings-, kapitalforsikrings- og opsparingsordninger, og det samme bør efter mindretallets opfattelse være tilfældet uden for P-området. Mindretallet har set det som én af dette udvalgs hovedopgaver nu endelig at få likvideret forskelsbehandlingen i skattemæssig henseende på samme måde, som den tidligere praktiserede forskelsbehandling mellem renteforsikringer og kapitalforsikringer i relation til beregning af folkepension forlængst er bragt ud af verden.

Gennemføres den af udvalgsflertallet foreslåede forskelsbehandling, vil det efter mindretallets opfattelse give anledning til »skattetænkning« i et omfang som ingensinde før og medføre, at skattemæssige hensyn vil blive afgørende for valget af forsikringsform.

Med den størrelse, som den begrænsede fradragsret efter den sidste store udvidelse i juni 1965 har fået, kan det forudses, at den fremover ikke alene vil blive benyttet til tegning af privatforsikringer, men også som et led i firma pensionsordninger. Funktionærbidragene til disse vil næsten altid kunne rummes inden for de 2500 kr. Langt det overvejende antal virksomheder, institutioner og organisationer m.v. har fundet det mest hensigtsmæssigt ligesom staten og kommunerne at basere pensionsordningerne for deres egne funktionærer på løbende, livsbetingede ydelser. I betragtning af den valgte pensioneringsform ville det ud fra rent dækningsmæssige hensyn være naturligt, at funktionærens bidrag anvendes inden for den begrænsede fradragsret til tegning af renteforsikringer af samme form som tegnet inden for P-området for arbejdsgivernes bidrag. Da der imidlertid i så fald kun vil kunne opnås en halvt så stor skattebegunstigelse, som hvis der tegnedes kapitalforsikringer, er det forståeligt, at det skattemæssige hensyn bliver det afgørende. Der vil blive tegnet kapitalforsikringer for funktionærens bidrag.

Det er ganske vist muligt - også efter det foreliggende lovudkast - gennem tegning af forskellige kombinationer af kapital- og rateforsikringer samt arverenter og senere delvis anvendelse af disse som kapitalindskud på renteforsikringer at nå frem til en løsning, der både giver den foretrukne livsvarige dækning og en skattefrihed, der nær svarer til den for kapital-

forsikrings- og opsparingsordninger inden for den begrænsede fradragsret fastsatte; men dels finder mindretallet det ikke rimeligt, at sådanne — administrativt fordyrende — transaktioner skal være nødvendige, for at renteforsikrede kan opnå noget nær skattemæssig ligestilling med kapitalforsikrede eller opsparingssikrede, og dels vil løsningen i reglen indeholde en - uønsket — overdækning, som der naturligvis må betales for. Medens renteforsikringer er således indrettet, at de præcis dækker pensionsbehovet, hverken mere eller mindre, garanterer almindelige kapitalforsikringer en udbetaling, hvad enten pensionsbehovet stadig er til stede eller ej.

(Den i bemærkningerne af udvalgsflertallet førte argumentation for, at det ikke kan anses for ubilligt, at de to livsforsikringsformer i skattemæssig henseende underkastes forskelsbehandling, imødegås i særbemærkningerne pag. 113, spalte 1 f.f. Ordlyden af ændringsforslaget til lovudkastets § 28 findes i særbemærkningerne pag. 118, spalte 1).

3. Det er mindretallets opfattelse, at overgangsreglen for rateforsikrede i lovudkastets § 9 også bør omfatte renteforsikringer. Pensionister, hvis pensioner helt eller delvis hidrører fra præmier betalte før 1. januar 1954, da fradragsretten for præmier kun var 400 kr. (fra 1. januar 1951 dog 600 kr.) - et fradrag, der foruden renteforsikringspræmier skulle rumme kapitalforsikringspræmier, opsparingsbidrag samt bidrag til syge- og ulykkesforsikring m.m. - bør ikke underkastes fuld indkomstbeskatning af deres pensioner. I det omfang, deres pensioner stammer fra præmier, der ikke har været fuldt fradragsberettigede, bør de kun beskattes efter de regler, der ifølge den kommende lovskal gælde for forsikringer tegnet med begrænset fradragsret. I modsat fald vil de i større eller mindre grad være underkastet dobbeltbeskatning, og de tilhører i forvejen den del af befolkningen, der er hårdest ramt af inflationen.

(Ændringsforslaget til lovudkastets § 9 findes i særbemærkningerne pag. 118, spalte 2).

4. Ifølge bemærkningerne til lovudkastets § 17, stk. 1, 2. pkt., er det udvalgsflertallets opfattelse, at reglen om, at den del af en renteforsikring, der hidrører fra præmier betalte efter 1. januar 1954, i tilfælde af delvis genkøb skal anses for først udbetalt, er nødvendig for at afværge en utilsigtet udnyttelse af overgangsreglerne alene med henblik på at opnå en skattebesparelse. Efter mindretallets opfattelse er den foreslåede regel et indgreb i en hidtil bestående

mulighed for at frigøre sig for dobbeltbeskatning af pensioner, hidrørende fra præmier betalte før 1. januar 1954. Mindretallet anser ikke

dette nye indgreb for berettiget og foreslår lovudkastets § 17 ændret således, at stk. 1, 2. pkt., udgår.

Særbemærkninger og ændringsforslag.

ad lovudkastets § 7.

De i paragraffen indeholdte regler om en arbejdsgivers muligheder for at tage forbehold om tilbagebetaling til ham af indbetalinger på forsikringer m.v. oprettet i forsørgelsesøjemed forekommer i én henseende for vidtgående, men giver på den anden side ikke mulighed for tilbagebetaling i tilfælde, hvor det må anses for rimeligt, at der er en sådan adgang.

Den i afsnit b) fastsatte grænse, hvorefter arbejdsgiverforbehold vedrørende funktionærer, der er fyldt 30 år, medfører, at der ikke kan opnås skattebegunstigelse, er begrundet i bemærkningerne til lovudkastet; det kan tiltrædes, at der ikke bør kunne tages forbehold over for ældre arbejdstagere. Imidlertid fremgår det af undtagelsesbestemmelserne i udkastets stk. 2 smh. m. tilsynslovens § 9, stk. 2, at reglen ikke behøver at gælde for pensionskassemedlemmer. Der er herefter intet til hinder for, at en pensionskasseordning kan opnå udkastets skattemæssige begunstigelser, selv om kassens vedtægter bestemmer, at en arbejdstager i tilfælde af udtrædelse af kassen efter mindre end 5 års forløb — uanset om han ved optagelsen i kassen var fyldt 30 år — kun kan medtage en værdi svarende til sine egne bidrag. Det bør i videst muligt omfang sikres, at reglerne er ens. Arbejdsgivere, der er interesserede i mest vidtgående forbehold, vil i modsat fald til skade for de ansatte vælge at oprette pensionskasse i stedet for f.eks. pensionsforsikringsordning.

Af stk. 2 i lovudkastet fremgår dels, at der med opregningen i stk. 1 a-c) er givet udtømmende regler om hvilke arbejdsgiverforbehold, der anses forenelige med lovforslagets skattemæssige begunstigelse af P-forsikringer og P-opsparinger, dels at pensionskasseordninger, der er omfattet af tilsynsloven, uden skattemæssige konsekvenser kan indeholde andre forbehold, der begrænser arbejdstagerens rettigheder, blot de ikke strider mod tilsynsloven.

Lovudkastet afskærer fremover arbejdsgivere, der har baseret deres arbejdstageres pensionsordning på pensions- eller rateforsikring, fra i tilfælde hvor de til hel eller delvis afløsning af

fremtidig præmiebetaling kunne ønske at indbetale et kapitalindskud, samtidig at tage forbehold om tilbagebetaling af en del af kapitalindskuddet, nemlig den del, som arbejdstageren ved sin fratræden ikke har »indtjent«, eller sagt på anden måde, den del af kapitalindskuddet, der overstiger den værdi, arbejdstageren ved sin fratræden ville få med sig, hvis der i stedet for kapitalindskuddet var blevet betalt en til kapitalindskuddet svarende løbende præmie.

Ovennævnte undtagelsesbestemmelse for pensionskasseordninger sammenholdt med tilsynslovens § 9 medfører, at arbejdstageren, der er medlem af en pensionskasse, også fremover ved udtrædelse af kassen, før pensionen bliver virksom, vil kunne miste ikke alene den »ikke indtjente«, men hele den andel af hans arbejdsgivers kapitalindskud i pensionskassen, som han ville være berettiget til, hvis han forblev som medlem i kassen til pensionens ikrafttræden. Dette beror på, at det ifølge tilsynslovens § 9 er tilladt at beregne udtrædelsesgodtgørelser alene på grundlag af medlemmets og virksomhedens faste tilskud; de efter vedtægterne fornødne ekstraordinære tilskud fra virksomheden, der ofte er af meget betydelig størrelse i forhold til de faste tilskud, behøver ikke at tages i betragtning ved beregningen; ved udtrædelse forbliver i så fald denne del af virksomhedens tilskud i pensionskassen til nedbringelse af arbejdsgiverens senere tilskud.

Denne forskelsbehandling af arbejdsgivere, der ikke har placeret deres arbejdstageres pensionsordning i en pensionskasse, men i en af de i lovudkastets §§ 1-2 omhandlede pensionsordninger, betyder et indgreb i hidtil gældende regler.

Indtil renteforsikringsloven af 1958 tillod skattemyndighederne i praksis arbejdsgiverforbehold om delvis tilbagebetaling af kapitalindskud optaget i en skattemæssigt godkendt pensionsordning.

Vilkåret i renteforsikringslovens § 2 om definitiv udskillelse af pensionsbidragene fra en arbejdsgivers formue som forudsætning for arbejdsgiverens fradragsret for indbetalinger til

pensionsordning medførte, at arbejdsgiverforbehold om delvis tilbagebetaling direkte til arbejdsgiveren udelukkedes. Derimod har skatteministeriet accepteret, at renteforsikringslovens udskillelseskrav ikke er til hinder for et arbejdsgiverforbehold, der ikke går ud på tilbageførsel direkte til arbejdsgiveren, men f.eks. bestemmer, at midlerne skal overgå til en understøttelsesfond eller til andre arbejdstageres pensionsordning. Da der ved sidstnævnte ordning opnås en besparelse for arbejdsgiveren ved fremtidige præmiebetalinger på samme måde som arbejdsgivere, hvis pensionsordning er placeret i en pensionskasse, kan opnås en besparelse ved, at arbejdstagere, der udtræder af pensionskassen, ingen andel får i arbejdsgiverens éngangsindskud i kassen, opnås i begge tilfælde reelt det samme resultat som ved direkte tilbageførsel til arbejdsgiveren.

Det er en forringelse af reglerne for arbejdsgiverens fradragsret, at lovudkastet afskærer arbejdsgivere med forsikringsmæssige pensionsordninger for deres arbejdstagere fra forbehold om arbejdstagerens fortabelse af retten til »ikke indtjent« del af kapitalindskud. For arbejdsgivere, der har placeret deres pensionsordning i en pensionskasse, er der som nævnt ingen ændring i den hidtidige praksis. Denne forskelsbehandling i skattemæssig henseende forekommer ikke rimelig; et pensionsforsikringsselskab kan betragtes som en fælles pensionskasse for et stort antal virksomheder.

De gældende regler, der bl.a. har været anvendt af udenlandske selskabers herværende datterselskaber, har så vidt vides ikke givet anledning til misbrug; de har formodentlig animeret arbejdsgiverne til at sikre pensionsordningernes forbedring varigt gennem kapitalindskud på tidspunkter, hvor midlerne var disponible. Det forekommer sandsynligt, at det vil virke hæmmende på arbejdsgivernes lyst til at yde éngangsindskud til forbedring af pensionsordningerne, hvis der ikke er adgang til at tage forbehold om delvis tilbageførsel i tilfælde af arbejdstagerens fratrædelse, før pensionen bliver virksom.

Arbejdstagerernes interesser går ikke for nær ved en ordning med tilbageførselsforbehold for kapitalindskud. Forbedring af en forsikringsmæssig pensionsordning kan ske på 2 måder: Enten ved en forhøjelse af fremtidige løbende præmier eller ved et til denne præmieforhøjelse svarende kapitalindskud. Hvad enten den ene eller den anden fremgangsmåde anvendes, vil

arbejdstagere, der fratræder, før pensionen bliver virksom, blive stillet ganske ens. Er der betalt forhøjet præmie, ophører denne ved fratrædelsen, og er der betalt kapitalindskud, stilles han ved den hidtil gældende tilbageførselsret nøjagtigt, som om der indtil fratrædelsen var blevet betalt den til kapitalindskuddet svarende forhøjede præmie. Det er kun den overskydende del af kapitalindskuddet der var tænkt anvendt i stedet for forhøjet præmie i den resterende del af forsikringsens løbetid, som tilbageføres til arbejdsgiveren.

For arbejdstagerne må arbejdsgiveres indbetaling af kapitalindskud i stedet for forhøjet præmie betragtes som en fordel, idet enhver risiko med hensyn til arbejdsgivernes fremtidige betalingssevne er elimineret. Dertil kommer, at en arbejdsgiver på det tidspunkt, hvor hans økonomi betinger det, muligvis vil være mere villig til at betale et kapitalindskud én gang for alle til afvikling af en pensionsforbedring end til at binde sig til i en årrække at betale en forhøjet præmie.

Ud fra de anførte betragtninger forekommer det at være i arbejdstageres interesse, at de hidtil gældende regler om arbejdsgiverforbehold bibeholdes ikke alene i pensionskasseordninger, men også i pensionsordninger baseret på de i udkastets §§ 1 og 2 omhandlede forsikringsformer.

Udkastets § 7, stk. 1, foreslås herefter udvidet med følgende afsnit:

»d) at en del af værdien af forsikringsydelse fra en af §§ 1 og 2 omfattet ordning, erhvervet for hans kapitalindskud, skal tilfalde ham selv i tilfælde af, at arbejdsforholdet ophører af andre grunde end arbejdstagerens død eller erhvervsudygtighed før forsikringsens ikrafttræden på grund af alder.

Det beløb, der i påkommende tilfælde vil kunne tilgædes arbejdsgiveren, udgør værdien af den for kapitalindskuddet erhvervede forsikringsydelse med fradrag af værdien af samme forsikringsydelse opgjort ved arbejdsforholdets ophør under forudsætning af, at den var erhvervet for en konstant præmie, løbende fra tidspunktet for kapitalindskuddets betaling og indtil forsikringstidens udløb.«

ad lovudkastets § 28.

En gennemførelse af de foreslåede regler i

stk. 3 vil medføre, at tegningen af livsforsikringer med løbende, livsbetingede udbetalinger (renteforsikringer) uden for P-området i praksis vil blive udelukket.

De foreslåede regler for livsforsikringer med løbende udbetalinger indebærer, at renteforsikringer, tegnet uden for P-området, bliver dobbeltbeskattet i det omfang, præmierne ikke kan rummes inden for den begrænsede fradragsret, 2500 kr. (såvel præmierne som de løbende udbetalinger bliver indkomstbeskattet); i det omfang præmierne kan placeres inden for den begrænsede fradragsret, bliver der kun tale om enkelt beskatning (skattefrihed for præmierne, indkomstskat af de løbende udbetalinger). Hvis renteforsikringen opfylder de alders- og pårørendebestemmelser, der gælder inden for P-området, bliver 30 pct. af udbetalingerne (svarende til halvdelen af det i de løbende renteforsikringsudbetalinger indeholdte kapitalforbrug, der gennemsnitlig udgør 60 pct. af udbetalingerne, jfr. nedenfor) skattefri, d.v.s. at dobbeltbeskatningen af forsikringer, hvis præmier ikke har kunnet rummes inden for den begrænsede fradragsret, mindskes i disse tilfælde (skal: af præmierne, kun 70 pct. af udbetalingerne beskattes), og at forsikringer, hvis præmier har kunnet fradrages inden for den begrænsede fradragsret, opnår delvis skattefrihed i »begge ender« (præmierne er skattefri, kun 70 pct. af udbetalingerne indkomstbeskattes).

Disse regler må sammenholdes med de for livsforsikringer med kapitaludbetaling (kapitalforsikringer) - og kapitalopsparingsordninger — foreslåede beskatningsregler uden for P-området. Disse indebærer, at kapitalordningerne ikke alene aldrig bliver udsat for dobbeltbeskatning, men endog har mulighed for at opnå fuld skattefrihed i »begge ender«; kapitaludbetalinger (incl. tilskrevne renter i forsikringens løbetid) er efter forslaget altid fuldstændig skattefri, således at der i tilfælde af, at præmierne ikke har kunnet rummes inden for den begrænsede fradragsret, kun bliver tale om enkeltbeskatning (nemlig af præmierne) og således, at der, hvis præmierne har kunnet fradrages inden for den begrænsede fradragsret, bliver skattefrihed både af indbetalingerne til og udbetalingerne fra kapitalordningen. Endvidere gælder der ingen pårørende- eller aldersrestriktioner for kapitalforsikringer uden for P-området.

For begge livsforsikringsformer gælder ifølge forslaget — ligesom inden for P-området — at rentetilskrivningen ikke beskattes, så længe for-

sikringen ikke er virksom; endvidere gælder for al livsforsikring, tegnet uden for P-området, at udbetalte genkøbsværdier og samlede udbetalinger af bonus ved forsikringens ophør er skattefri.

Den foreslåede forskelsbehandling af de forskellige forsikringsformer inden for dansk livsforsikring vil, hvis den gennemføres, formentlig give anledning til »skattetænkning« i et omfang, som ingensinde før, og medføre, at skattemæssige hensyn bliver afgørende for valget af forsikringsform.

Med den størrelse, den begrænsede fradragsret efter den sidste store udvidelse i juni 1965 har fået, kan det forudses, at den fremover ikke alene vil blive benyttet til tegning af privatforsikringer, men også som et led i firmapensionsordninger. Funktionærbidragene til pensionsordningen vil næsten altid kunne rummes fuldt ud inden for de 2500 kr., således at der for den del af den samlede pensionsordning, der hidrører fra funktionærens bidrag, kan opnås en større skattelempe¹, end der kan opnås inden for P-området. I praksis vil det kunne arrangeres på den måde, at funktionærens bidrag indgår på en selvstændig police, respektive opsparing, der klausuleres således, at den udgør et uudskeleligt led af firmaets pensionsordning.

Er der for firmaets bidrag tegnet P-rateforsikring eller P-kapitalforsikring, eller er der for firmaets bidrag etableret P-opsparing, vil der for funktionærens bidrag inden for den begrænsede fradragsret kunne tegnes, respektive etableres, en ganske tilsvarende ordning og derved opnås dobbelt skattefrihed for denne del af den samlede pensionsordning.

Nu er forholdet imidlertid det, at langt det overvejende antal virksomheder, institutioner og organisationer m.v. har fundet det mest hensigtsmæssigt ligesom staten og kommunerne at basere pensionsordningerne på deres egne funktionærer på løbende, livsbetingede ydelser. Og så de under disse pensionsordninger hørende funktionaler ønsker naturligvis i videst muligt omfang at udnytte den begrænsede fradragsrets kvalificerede skattebegunstigelse. I betragtning af den valgte pensioneringsform ville det ud fra rent pensionsmæssige synspunkter være selvfølgelig, at den for funktionærens bidrag med begrænset fradragsret tegnede forsikring blev en renteforsikring med ydelser af samme art som de for arbejdsgiverens bidrag sikrede pensioner; men da der i så fald efter forslaget højst kan opnås skattefrihed for 30 pct. af udbetalingerne

(dvs kun skattefrihed for halvdelen af det i de løbende udbetalinger indeholdte gennemsnitlige kapitalforbrug), medens der ved tegning af kapitalforsikring eller oprettelse af opsparingskonto kan opnås fuld skattefrihed for alle udbetalinger, vil man sikkert søge at finde frem til en løsning, der giver den ønskede dobbelt-skattefrihed og samtidig mest muligt ligner en pensionsordning med løbende, livsbetingede udbetalinger.

Gennem tegning af forskellige kombinationer af almindelige kapitalforsikringer, rateforsikringer og arverenter i forbindelse med senere tegning af renteforsikringer for kapitaludbetalingerne, vil det ønskede resultat ikke være svært at nå; men selv om det således er muligt at nå frem til en løsning, der både giver den ønskede livsvarige dækning gennem løbende årlige ydelser og en skattefrihed, der nær svarer til den for kapitalforsikringer og opsparinger inden for den begrænsede fradragsret gældende dobbelte skattefrihed, forekommer det ikke rimeligt at være nødsaget til først at tegne kapitalforsikringer for at kunne sikre sig renteforsikringer med lige så gunstige skattevilkår som kapitalforsikringernes; dertil kommer, at løsningen i reglen vil indeholde en overdækning, som der naturligvis må betales for. Medens renteforsikringer er således indrettet, at de præcis dækker pensionsbehovet, hverken mere eller mindre, garanterer kapitalforsikringer jo en udbetaling, hvad enten pensionsbehovet stadig er til stede eller ej.

Også uden for ansættelsesforhold må den foreslåede forskelsbehandling af de forskellige livsforsikringsformer, der ikke kan placeres eller ikke ønskes placeret inden for P-området, formodes at give anledning til lignende »skatte-tænkning«.

På samme måde som en forsikringstager gennem tegning og senere omskrivning af kapitalforsikringer kombineret med rateforsikringer eller arverenter kan sikre sig selv og sin hustru en livsforsikring med løbende, livsbetingede ydelser på nogenlunde samme gunstige skattebetingelser, som gælder for livsforsikring med kapitaludbetaling, kan han efter lovforslaget sikre en hvilken som helst person, det være sig et handicappet barn, en svoger, søster, en niece eller en husbestyrerinde, som han støtter økonomisk, så længe han lever, en livsvarig, løbende ydelse, der kommer til udbetaling efter hans død.

Det anførte viser, at det ikke er rimeligt at have forskellige skatteregler for livsforsikringer

med kapitaludbetaling og livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser. Inden for P-området er skattereglerne principielt ens for de forskellige livsforsikringsformer, og det bør de også være uden for P-området.

Den i betænkningen af udvalgsflertallet førte argumentation for forskelsbehandlingen uden for P-området kan af følgende grunde ikke tiltrædes:

På enhver livsforsikring, hvad enten der er tale om en livsforsikring med løbende udbetalinger eller en livsforsikring med en samlet udbetaling een gang for alle, sker nøjagtig det samme, nemlig en opsparing af de indbetalte præmier fra forsikringens tegning og til forsikringsbegivenhedens indtræden. At udbetalingen af den opsparede kapital derefter sker på forskellig måde, bør ikke medføre forskelle i beskattningen; men faktisk er det efter forslaget således, at hvis en forsikringstager, der har en kapitalforsikring, vælger at få den udbetalt over 20 år, f.eks. fra det 65. til det 85. år, er han skattefri af det successive kapitalforbrug, idet kun den del af de årlige rater, der beregnes at være finansieret ved den i året indvundne rente af den indestående kapital, indkomstbeskattes. Af første års rateudbetaling vil herefter kun 55 pct. blive indkomstbeskattet, og procenten vil stadig falde, efterhånden som kapitalen forbruges. Af rateudbetalingen i det 10. år vil således kun 34 pct. blive indkomstbeskattet, og af sidste rateudbetaling i det 20. år kun godt 4 pct.

Havde han i stedet tegnet en renteforsikring med livsvarig udbetaling, skulle han efter lovforslaget år for år svare indkomstskat af 70 pct. af den årlige udbetaling. På baggrund af, hvad der gælder for rateudbetaling på en kapitalforsikring, er dette ikke rimeligt.

Det fremgår af bemærkningerne, at en form for skattemæssig ligestilling kan gennemføres ved, at alene rentetilvæksten efter forsikringsbegivenhedens indtræden indkomstbeskattes (på samme måde som den udbetalte kapitalforsikringssums renteaftast indkomstbeskattes), og det oplyses i denne forbindelse, at 60 pct. af udbetalingerne fra en livsvarig livrente, begyndende ved det 60. år, er tilbagebetaling af den opsparede kapital, medens resten er rentetilvækst. Forholdet er i øvrigt det, at jo senere en livrente træder i kraft, jo større bliver det procentuelle kapitalforbrug; eksempelvis udgør det for en livrente, der træder i kraft ved det 65. år (det alt overvejende antal pensioner træder jo først i kraft ved 65-67 års alderen), gennem-

snitlig 66 pct. og det gennemsnitlige renteforbrug altså 34 pct. af livs renteudbetalingerne, jfr. bilag 3, pag. 136, spalte 2, nederst, og bilag 4, hvori disse forhold belyses nærmere.

Udvalgsflertallet er enig i, at meget kan tale for, at man for at opnå den rette balance i beskattningen bør opdele livrenteydelser og lignende i en indkomstskattefri og en indkomstskattepligtig del på den ovenfor omtalte måde, d.v.s. således at hele kapitalforbruget på samme måde som kapitalforsikringssummen bliver indkomstskattefrit udbetalt; men derefter peges der på, at en renteforsikring og en kapitalforsikring for forsikringstageren og de til udbetalingerne berettigede fremtræder som »væsensforskellige forsikringsformer, som det ud fra de i indkomstbeskattningen almindeligt anlagte principper ikke uden videre kan anses for ubilligt at underkaste en forskellig beskattning«. Indtil forsikringsbegivenhedens indtræden sker der imidlertid det samme, hvad enten det er en livsforsikring med løbende, livsbetingede udbetalinger eller en livsforsikring med kapitaludbetaling (een eller flere), der er tale om, nemlig en opsparing og forrentning af præmierne, og efter forsikringsbegivenhedens indtræden er der så vidt ses heller ikke tale om nogen væsensforskel; i begge tilfælde sker der en udbetaling af de opsparede midler + renter, og i begge tilfælde kan der være tale om udbetalinger over en kortere eller længere årrække. Eksempelvis kan det være bestemt, at en ved 67 års alderen ikrafttrædende kapitalforsikring skal udbetales i lige store rater, f.eks. over 10, 15 eller 20 år, og det kan for en ved 61 års alderen ikrafttrædende renteforsikring være bestemt, at den længst skal løbe i f.eks. 10, 15 eller 20 år. For forsikringstagerne vil de to former næppe fremtræde som væsensforskellige. Derimod vil de berettigede formentlig finde det mærkværdigt, at den ene bliver indkomstbeskattet af 70 pct. af udbetalingerne, medens den anden slipper med at betale indkomstskat af rentetilskrivningen efter forsikringsbegivenhedens indtræden; udvalgsflertallets udtalelse om, at det »ud fra de i indkomstbeskattningen almindeligt anlagte principper ikke kan anses for ubilligt«, vil næppe tilfredsstille en pensionsforsikret funktionær, der bliver indkomstbeskattet af 70 pct. af udbetalingerne, uagtet han i præmiebetalingsperioden har været skattemæssigt ligestillet med den kapitalforsikrede. Efter lovforslaget er forholdet imidlertid det, at en almindelig livsvarig livrente, tegnet inden for den begrænsede fra-

dragsret, beskattes hårdere end den samme forsikring, indeholdende garanti for, at udbetalingen vil finde sted i en vis årrække, f.eks. 15 år.

Det anføres endvidere af udvalgsflertallet som et argument for den skattemæssige forskelsbehandling, at livsbetingede udbetalinger, der i de typiske tilfælde er livsvarige - men ingenlunde behøver at være det - »har karakter af løbende indtægter for modtageren«. Det kan være rigtigt, men det samme gælder formentlig for modtageren af raterne fra en kapitalforsikring, der skal udbetales over 20 år i lige store rater, f.eks. fra det 65. til 85. år. Udvalgsflertallet er af den opfattelse, at den korrekte forsikringstekniske opdeling af livrenteydelser og lignende i kapitalforbrug og rentetilvækst kun har begrænset gyldighed for den enkelte livrentenyder, idet enkeltudbetalingerne herudover indeholder en forsikringsbestanddel, hvormed der, når talen er om en livsvarig livrente, tilsikres den pågældende en årlig indtægtsydelser, uanset hvor længe han lever. Det forekommer uforståeligt, hvorfor det anførte skulle medføre, at en opdeling af livrenter i kapitalforbrug og rentetilvækst — og deraf følgende beskattning alene af rentetilvæksten - kun har begrænset gyldighed, og der tages så vidt ses ikke stilling til den situation, at livrenten ikke er livsvarig; også i dette tilfælde forudsættes livrenten imidlertid indkomstbeskattet - nogen begrundelse herfor er ikke forsøgt tilvejebragt.

Når det i bemærkningerne (pag. 93) hedder, at det må ses på baggrund af de ovenfor refererede synspunkter, at livrenter og overlevelsere renter hidtil som hovedregel (indtil 1962 undtagelsesfrit) har skullet medregnes fuldt ud ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst på tilsvarende måde som f. eks. »lønning ... pension ... aftægt og deslige«, jfr. statsskattelovens § 4 c, må det erindres, at reglerne i § 4 c i den nugældende statsskattelov er gået helt uændret og ukommenteret igennem de forskellige skatte love, vi har haft her i landet, siden vi fik den første i 1903, baseret på et i 1897 fremsat lovforslag, hvis lovregler i vidt omfang er hentet fra den preussiske lov om personlig indkomstskat af 1891. I slutningen af forrige århundrede var betydningen af og dermed formentlig interessen for sammenhængen mellem livsforsikring med løbende, livsbetingede ydelser og livsforsikringer med kapitaludbetaling mindre end i dag. Man kendte ikke livsforsikringer med ratevis udbetaling, pensionsordninger fandtes praktisk talt ikke inden for det private er-

hverv, liv- og overlevdesrenter var sammenlignet med i dag lidet udbredt, og de tidsbegrænsede former formentlig helt ukendte. Det første pensionsforsikringselskab oprettes i 1917. Ved at læse lovteksten i 1903-loven får man det indtryk, at lovgiverne ikke har tænkt på sådanne liv- og overlevdesrenter, som den forsikrede selv har betalt (og det er jo dem, der er tale om uden for P-området), jfr. at man i lovens § 4 c i flæng nævner som skattepligtig indkomst »indtægt fra embede eller bestilling, herunder fast lønning, sportler, embedsbolig, naturalydelser ... samt pension, ventepenge, gaver, understøttelser, klosterhævning, livrenter, overlevdesrenter ...«. Dette indtryk bestyrkes, når man læser bemærkningerne til lovforslaget (Rigsdagstidende 1896/97, tillæg A pag. 3630 f f), hvor der gentagne gange tales om »livrenteindtægt, der er *tilsikret* vedkommende på livstid«, og sammenholder § 4 c s regel om indkomstskat for pensioner, liv- og overlevdesrenter med reglen i § 6 c, hvorefter der i den skattepligtige indkomst kan fradrages »pension og andre byrder, der påhviler et embede«. Man får i hvert fald det indtryk, at lovgiverne ikke gjorde sig klart, at der på en livrente foregår en opsparing af ganske samme art som den, der sker på en kapitalforsikring, jfr. bestemmelsen i § 4 c om liv- og overlevdesrenters indkomstbeskatning med bestemmelsen i § 5 b, hvorefter kapitalforsikringsudbetalinger er skattefri som formueforøgelse, og § 5 c, hvorefter indtægt, der hidrører fra kapitalforbrug, ikke indkomst beskattes.

Der skulle gå hen ved fyrretyve år, før spørgsmålet for alvor toges op til offentlig debat. Det hang formentlig sammen med, at renteforsikringer, først efter at erhvervs- og funktionærorganisationerne i 1917 havde stiftet Pensionsforsikringsanstalten med det formål at sikre privatfunktionærerne pensioner, og efter at en række nye pensionsvirksomheder og Statsanstalten for Livsforsikring i det følgende årti var begyndt at arbejde med den nye forsikringsform, fik en betragtelig udbredelse.

Kritikken, der rejstes af pensionsforsikringselskaberne og de store erhvervs- og funktionærorganisationer, satte ind på 2 områder, dels forskelsbehandlingen af pensionsnydere og formueejere i relation til beregningen af aldersrente, og dels forskelsbehandlingen af pensionsforsikrede og kapitalforsikrede i skattemæssig henseende. I 1942 nedsatte arbejds- og socialministeriet en kommission bl.a. til undersøgelse

af den fremsatte kritik af de gældende fradragsregler ved beregningen af aldersrente. I den i 1945 afgivne »betænkning angående udvidet adgang til at oppebære indtægt ved siden af aldersrente« er spørgsmålet om det procentuelle forhold mellem en pensions bestanddele (kapitalforbrug og rente) for første gang indgående behandlet. På basis af dødelighedserfaringer i tidsrummet 1936-40, en forudsat gennemsnitlig rente på 3i pct. og en pensionsalder på 60 år (dengang var der adgang til aldersrente, når man var fyldt 60 år) nåede udvalget til det resultat, at det kapitalforbrug, der indgår i livrenter, rundt regnet udgør 3/5 af livrentens bruttobeløb (betænkningen pag. 54 f.f.) og foreslog folkeforsikringslovens fradragsregler ændret således, at der skabtes ligestilling mellem kapitalejere (kapitalforsikrede) og pensionsnydere (pensions- og livrenteforsikrede). Allerede i juni 1946 gennemførtes dette principielt ved en ændring af folkeforsikringsloven. De 40 pct. renteandelen af livrenten, blev dog af statsfinansielle grunde forhøjet med $\frac{2}{3}$, altså til 66V3, således at man ved beregning af aldersrenten kunne fradrage $\frac{1}{3}$ i pensionsindtægten, men samtidig blev den faktiske formueindtægt, der principielt skulle lægges til grund ved beregning af aldersrente, af samme grund forhøjet med $\frac{2}{3}$ til $166\frac{2}{3}$ i dermed var den principielle ligestilling opretholdt.

Ved den store revision af folkeforsikringsloven i 1956 »ligestillede« man ved beregningen af folkepension formueindtægt og pensions- og livrenteindtægter »i kroner og ører«, altså uden hensyn til det i pensions- og livrenteindtægter indeholdte formueforbrug. Det rejste naturligvis en storm af protester fra erhvervs- og funktionærorganisationerne, pensionsforsikringselskaberne og Assurandør-Societetet m.fl., og da et i 1959 nedsat udvalg af embedsmænd fra socialministeriet, finansministeriet og forsikringsrådet, der fik til opgave at undersøge ligestillingsproblemet såvel i skattemæssig som i folkepensionsmæssig henseende, med hensyn til det procentuelle forhold mellem en pensions (livrentes) bestanddele (kapitalforbrug og rente) kom til samme resultat som det i 1942 af socialministeriet nedsatte udvalg, ændredes folkeforsikringslovens fradragsregler på ny i 1960 (resultatet ikke helt tilfredsstillende) og i 1962, hvorefter der på ny i det store og hele blev tilvejebragt principiel ligestilling i folkepensionsmæssig henseende mellem kapitalejere og livrentenydere.

Medens 1959-udvalgets resultat medførte, at socialministeriet tog initiativet til at bringe forholdet i orden, henvises den skattemæssige side af sagen i 1960 til nærværende udvalg.

Dermed være ikke sagt, at man ikke tidligere på officielt hold har beskæftiget sig indgående med ligestillingsproblemet i skattemæssig henseende mellem livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser og livsforsikringer med kapitaludbetalinger. Som det fremgår af de indledende bemærkninger (pag. 7) i den af den store, i 1937 nedsatte skattekommissions betænkning om beskattningen af indkomst og formue m.v. (I del, udkommet i 1948), har kommissionen arbejdet bl.a. med disse problemer i 1947/48. I bemærkningerne til det af kommissionen udarbejdede forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding gøres der rede for de i udkastet indeholdte omfattende forslag til ændringer i reglerne om beskattning af livsforsikringer (hvorved der i betænkningen som i alle statsskatte love alene forstås livsforsikringer med kapitaludbetaling) og pensionsordninger. Det hedder i denne forbindelse i betænkningen (pag. 65) om de gældende regler vedrørende udbetalte livsforsikrings- og pensionsbeløb, at »disse som bekendt (går) ud på, at kapitaludbetalinger ... er skattefri, medens løbende årlige udbetalinger henregnes til den skattepligtige indkomst. Begge regler må siges at være delvis irrationelle. Kapitaludbetaling af såvel livsforsikring som pension rummer normalt foruden en tilbagebetaling af de g jorte indskud en udbetaling af tilskrevne renter ...». Specielt vedrørende de løbende årlige forsikrings- eller pensionsudbetalinger (livrente, overlevelserente, årlig pension) bemærkes, at »disse ydelser i virkeligheden må betragtes som sammensat af en tilbagebetaling af indskudskapitalen + en forrentning af denne, således at det, når de gjorte indskud ikke eller kun i ringe grad har været fritaget for indkomstbeskatning i præmiebetalingsperioden, må forekomme irrationelt, at den årlige ydelse nu i udbetalingsperioden indkomstbeskattes i sin helhed«. Om resultatet af forskelsbehandlingen hedder det i betænkningen, at »denne forskelsbehandling af kapitalforsikring og renteforsikring har givet anledning til forsøg på omgåelse af beskatningsreglerne, således at folk i stedet for en livrente tegner en række lige store, successivt forfaldende kapitalforsikringer eller annuitetsforsikringer, d.v.s. en kapitalforsikring med ratevis udbetaling af forsikringssummen, i sidstnævnte til-

fælde ofte kombineret med en opsat livrente, der tager sin begyndelse efter ophøret af annuitetsforsikringens rateudbetalinger.«

Skattelovskommissionens lovforslag er som bekendt aldrig blevet gennemført i sin helhed, men i 1954 indførtes i overensstemmelse med kommissionens forslag et P-område omfattende pensions- og renteforsikringer samt visse annuitetsforsikringer, med fuld skattefrihed for præmier og fuld indkomstbeskatning af udbetalingerne. Man drog altså inden for det nye P-område konsekvensen af den af skattekommissionen fremhævede betragtning, at det er irrationelt at beskatte både præmie og ydelse, men undlod at drage samme konsekvens for renteforsikringer uden for P-området, hvor præmien jo principielt beskattes, og ydelserne følgelig burde være gjort skattefri i det omfang, de repræsenterer et kapitalforbrug. Erhvervs- og funktionærorganisationerne, pensionsforsikrings-selskaberne og Assurandør-Societetet har gang på gang siden krævet denne inkomsekvens rettet.

I efteråret 1962 fremsatte finansministeren - i henhold til omsætningsafgiftsudvalgets bestemmelse om, at der i anledning af, at den begrænsede fradragsret for forsørgere blev forøget fra 1000 til 1500 kr. og for ikke-forsørgere fra 600 til 1000 kr., skulle træffes foranstaltninger, der sikrede, at tilskyndelsen til at tegne pensionsforsikringer ikke svækkedes (Folketingstidende 1961/62 B spalte 1137) - lovforslag om en 30 pct.s skattefrihed for renteforsikringer uden for P-området (vedrørende begrundelsen for netop at vælge procenten 30 henvises til bilag 5 in fine). En række funktionærorganisationer protesterede over for det i anledning af forslaget nedsatte folketingsudvalg, og såvel Statsanstalten for Livsforsikring som Assurandør-Societetet tilskrev folketingsudvalget og henledte opmærksomheden på, at procentsatsen var forkert, og — for Assurandør-Societetets vedkommende — at forslaget ikke i den foreliggende form kunne forventes at få den tilsigtede virkning (nemlig at hindre, at tilskyndelsen til at tegne renteforsikringer svækkedes), jfr. bilagene 3 og 5. Statsanstaltens og Assurandør-Societetets repræsentanter i nærværende udvalg fulgte de nævnte skrivelser op ved personlig fremmøde i folketingsudvalget, men formåede ikke på den meget korte tid, der var til rådighed, at overbevise folketingsudvalgets medlemmer om, at lovforslagets procentsats burde ændres.

Den samtidig med indførelsen af 30 pct.s sat-

sen åbnede adgang til - mod tilsvarende ned-sættelse i adgang til skattelettelse m.v. i henhold til lov nr. 372 af 1/2 1962 om skattelettelse for visse indskud - en forøgelse af den begrænsede fradragsret med 1000 kr. (for såvel forsørgere som ikke-forsørgere) specielt for renteforsikringer, afbødede i nogen grad forskelsbehandlingen.

Samtidig med den i juni 1965 gennemførte generelle udvidelse af den begrænsede fradragsret til 2500 kr. for både forsørgere og ikke-forsørgere — og indførelse af fuld fradragsret uden for den begrænsede fradragsret for syge- og ulykkesforsikring — ophævedes adgangen til det særlige 1000 kr.s fradrag for renteforsikringer; dette har i betydelig grad øget den forskelsbehandling, som allerede 1962-loven indebar.

De danske funktionærorganisationer ser med den største forventning hen til, at det nu endelig skal lykkes gennem dette udvalgs arbejde også i skattemæssig henseende, således som det forlængst er sket i folkepensionsmæssig henseende, at nå frem til en likvidering af forskelsbehandlingen af livsforsikringer med løbende, livsbetingede udbetalinger og livsforsikringer med kapitaludbetalinger.

Imidlertid har formentlig bl.a. den omstændighed, at den efter mindretallets opfattelse forkerte regel har eksisteret, lige siden vi fik den første lov om indkomst- og formueskat til staten, desværre medført, at udvalgsflertallet ikke anser det for ubilligt at underkaste de to former for livsforsikring en forskellig beskatning, og ikke finder, at der er tilstrækkelig vægtige grunde til at motivere et forslag om en principiel ændring af de nugældende regler (bemærkningerne, pag. 93, spalte 2 øverst).

I anledning af, at det i tilslutning til udvalgsflertallets standpunkttagen oplyses, at en medvirkende årsag til resultatet har været, at tjenestemændene ikke inden for deres tjenstepensionsordning vil kunne udnytte den begrænsede fradragsret, bemærkes følgende:

Ligesom man omsider erkendte, at det var nødvendigt at skabe ligestilling i folkepensionsmæssig henseende mellem de forskellige forsikringsformer, bør man nu erkende, at ligestilling også må tilvejebringes i skattemæssig henseende, således at skattemæssige hensyn ikke stiller sig i vejen for valg af den forsikringsform, der bedst dækker det foreliggende forsikringsbehov.

De for tiden for tjenestemandspensioner gældende skattemæssige regler bør være helt uden betydning for behandlingen af ligestillingspro-

blemet for pensions- og renteforsikringer og de forskellige former for kapitalforsikringer; fastholder man en skattemæssig diskriminering af pensions- og renteforsikringer, vil disse forsikringer simpelt hen ikke blive tegnedes uden for P-området.

Lignende betragtninger som ovenfor anført for tjenestemandspensioners vedkommende kan anføres for aftægtsydelse.

For folkepensionsordningen og A.T.P.-ordningens vedkommende foreligger ikke noget ligestillingsproblem, da det drejer sig om obligatoriske ordninger, der omfatter henholdsvis hele befolkningen og lønmodtagerne.

Med hensyn til de i lovforslaget indeholdte alders- og pårørenderestriktioner bemærkes følgende:

Første gang man møder pårørendekravet som betingelse for en skattebegunstigelse, er i bemærkningerne til forslag til lov om indkomst- og formueskat til staten, fremsat i folketinget 23/11 1921. Vedrørende udkastets § 6 (der foreslår fradragsret for bl.a. forsikringspræmier indtil et beløb af 400 kr. årligt) bemærkes bl.a. (Rigsdagstidende 1921/22 tillæg A pag. 3174 f.f.):

»Af hensyn til det ønskelige i at lette adgang til gennem forsikring at betrygge fremtiden har man imidlertid anset det for rimeligt, om der i lighed med, hvad der er tilfældet i flere udenlandske lovgivninger, gives adgang til i et vist omfang at fradrage de årlige forsikringspræmier.

Forudsætningen er, at det drejer sig om forsikringer til fordel for den pågældende skatteyder selv eller personer, over for hvilke der påhviler ham forsørgelsespligt, medens udgifter til forsikringer til fordel for andre ikke kan fradrages i henhold til denne bestemmelse.«

Denne forudsætning kom faktisk ikke til at gælde.

I skattekommissionens lovforslag, der foreslår et P-område for renteforsikringer, herunder arverenter samt visse rateforsikringer, gøres det til en betingelse for fuld skattefrihed for præmierne (forslagets § 11, stk. 3), at forsikringen er tegnet til fordel for den skattepligtige selv, dennes ægtefælle (incl. fraseparerede og fraskilte) eller skattepligtiges afkom, adoptivbørn, stedbørn og plejebørn. Er der tale om bidrag til en pensionsordning, er skattefriheden betin-

get på samme måde, dog må der for afkommets vedkommende kun sikres mindreårige børn m.v. en løbende årlig pensionsindtægt.

Det i folketinget den 6. marts 1953 fremsatte skattelovsforslag, erstattede skattelovskommisionens opregning af personer med begrebet »pårørende«, og som det fremgår af lovforslagets motiver (pag. 95), var der herved tilsigtet en udvidelse af kredsen. Man har, som det hedder i motiverne, »fundet det naturligt også at indrømme fradragsretten, hvor den skattepligtige gennem en forsikring har ønsket at sikre andre pårørende end ægtefælle og børn«. Endvidere stilles der, som et komplement til pårørendebetingelsen for den skattebegunstigelse, der for renteforsikringer bestod i en udskydelse af indkomstbeskatningen fra indbetalingstidspunktet til udbetalingstidspunktet, i lovforslagets § 15, nr. 4) forslag om, at samme pårørendebetingelse skulle være opfyldt, for at kapitalforsikringer gennem udnyttelse af den uden for P-området gældende begrænsede fradragsret (dengang 600 kr.) kunne opnå dobbelt skattefrihed.

Ved ligningsloven af 22/12 1953 (§ 19) gennemførtes P-området for renteforsikringer, herunder arverenter og visse annuitetsforsikringer. Som betingelse for fuld fradragsret gjaldt alene, at forsikringen var »tegnet til fordel for den skattepligtige eller hans pårørende«. Den uden for P-området gældende begrænsede fradragsret, dengang 600 kr., var som hidtil uden pårørenderestriktioner. Disse bestemmelser optoges uændret i de følgende års ligningslove og i den første renteforsikringslov (lov nr. 87 af 29/3 1957).

I lov nr. 150 af 28/5 1958 om beskatningen af renteforsikringer m.v. er pårørendekravet for renteforsikringer, arverenter og visse annuitetsforsikringer inden for P-området uændret, d.v.s. forsikringen skal for at opnå skattefordelen (udskydelse af indkomstbeskatningen fra indbetalingstidspunktet til udbetalingstidspunktet) blot være tegnet til fordel for den skattepligtige eller hans pårørende. Uden for P-området stilledes lige så lidt som i tidligere love pårørendekrav som betingelse for kapitalforsikrings dobbelte skattefrihed inden for den begrænsede fradragsret (dengang kun 1000 kr. for forsørgere, 600 kr. for ikke-forsørgere). Derimod indfører loven som noget nyt en aldersbetingelse, gældende almindelige kapitalpensionsordninger, jfr. lovens § 3.

Først med den ved lov nr. 373 af 1/12 1962

gennemførte ændring af renteforsikringsloven, hvorved indføres delvis skattefrihed for løbende, livsbetingede udbetalinger, hidrørende fra renteforsikringer tegnet uden for lovens P-område (§ 1), gøres det til en betingelse for skattefriheden, at forsikringen opfylder det inden for P-området stillede pårørendekrav. Der gives ikke i bemærkningerne til loven nogen forklaring på, hvorfor dette nye pårørendekrav uden for P-området skal gælde, hvad enten der er gjort brug af den begrænsede fradragsret eller ej, eller hvorfor pårørendekravet uden for P-området i det hele taget skal gælde for livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser. Det gælder jo ikke for livsforsikringer med kapitaludbetaling.

I det foreliggende lovforslag er pårørendekravet skærpet (i stedet for »pårørende« kræves »nærmeste pårørende«). Pårørendekravet gælder for alle P-ordninger, men uden for P-området foreslås den ovenfor refererede, ved 1962-loven indførte, forskelsbehandling af livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser og livsforsikringer med kapitaludbetaling opretholdt.

Den siden 1962 skete betragtelige udvidelse af den begrænsede fradragsret har også i denne relation uddybet forskelsbehandlingen.

Lovforslaget indfører helt nye aldersbetingelser for P-forsikringer. Efter disse kan livrenter og anden alderspension ikke tegnes inden for P-området, hvis udbetalingerne efter forsikringen eller vedtægten skal påbegyndes før det fyldte 60. år. For de øvrige P-ordninger gælder samme grænse. Derimod er det specielt for de i forslagens § 1 omhandlede P-ordninger, at de slet ikke kan tegnes inden for P-området, hvis de omfatter løbende, livsbetingede ydelser til børn over 24 år.

Uden for P-området gælder der ifølge forslaget ingen aldersbetingelser for livsforsikringer med kapitaludbetaling (hvad enten denne udbetales på een gang eller i rater), medens det for livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser uden for P-området er gjort til en betingelse for delvis skattefrihed af udbetalingerne, at forsikringen opfylder de inden for P-området stillede aldersbetingelser, og dette gælder, hvad enten den begrænsede fradragsret er benyttet eller ej. Forskelsbehandlingen kan ikke anses for rimelig, jfr. ovenfor vedrørende forskelsbehandlingen med hensyn til pårørendekrav.

Det foreslås herefter, at 28, stk. 3 og stk. 7 får følgende ordlyd:

Stk. 3. Kun 40 pct. af løbende, livsbetingede ydelser medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Stk. 7. Bestemmelsen i stk. 3 finder tilsvarende anvendelse på livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser eller pensionskasseordninger, der ved denne lovs ikrafttræden ikke er og aldrig har været omfattet af § 1, stk. 1 c, i lov om beskattningen af renteforsikringer m.v. eller de før denne lovs ikrafttræden gældende tilsvarende bestemmelser.

ad lovudkastets § 9

Ændringsforslaget til § 28, stk. 3 og 7, indebærer, at kun 40 pct. af alle løbende, livsbetingede ydelser, hidrørende fra livsforsikringer, der aldrig har været omfattet af noget P-område, efter den nye lovs ikrafttræden - ligegyldigt om de er tegnede før eller efter 1/1 1954 — skal beskattes. Dette svarer nøjagtigt til den i lovforslaget foreslåede skatteregel for rateforsikringer, der aldrig har været omfattet af noget P-område. Også disse bliver kun - ligegyldigt om de er tegnede før eller efter 1/1 1954 - indkomstbeskattet af rentetilskrivningen efter forsikringsbegivenhedens indtræden.

For de før 1/1 1954 tegnede rateforsikringer og livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser, der efter P-områdets oprettelse pr. nævnte dato opfyldte betingelserne for at indgå under og ønskede fremover at underkaste sig P-områdets skatteregler (fuld skattefrihed for alle præmier, fuld indkomstbeskatning af alle udbetalinger), bør der gælde to sæt beskattingsregler. Indtil overgangen til P-området har præmierne jo været beskattet efter de uden for P-området gældende regler, og følgelig må også udbetalingerne hidrørende fra disse præmier beskattes efter de for udbetalinger fra forsikringer uden for P-området gældende regler.

Den i lovforslagets § 9, stk. 2, in fine givne overgangsregel for rateforsikringer tegnet før 1/1 1954 harmonerer med foranstående; men den tilsvarende overgangsregel for livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser mangler.

Dette begrundes i bemærkningerne, pag. 94, spalte 2, sidste stk, med, at uanset om præmien til en livsforsikring med løbende, livsbetingede ydelser delvis hidrører fra indbetalinger før 1. januar 1954, er der ikke anledning til nogen

sondring. Overgangen til P-området (fra begrænset fradragsret til fuld fradragsret) har jo ikke medført nogen skærpelse af beskattningen.

Det anføres endvidere af udvalgsflertallet, at hvis man i øvrigt ville gå ind for en overgangsregel for livsforsikringer med løbende, livsbetingede ydelser, burde det tages i betragtning, at arbejdsgiverbidrag heller ikke før P-områdets oprettelse har skullet medregnes i den pensionsforsikredes skattepligtige indkomst, og at det er ugørligt nu bagefter at foretage en opdeling.

Overgangsreglen for rateforsikringer giver dog fuld skattefrihed for rater hidrørende fra præmier betalte før 1/1 1954 ganske uden hensyn til, at måske hele præmien er betalt af en arbejdsgiver. Det ses ikke, hvorfor der skal være en anden regel for renteforsikringer. Renteforsikringslovens overgangsregel med hensyn til beskattning af kapitalforsikringer gav også fuld skattefrihed for kapitalforsikringssummer hidrørende fra præmier betalte, før de nye regler trådte i kraft uden hensyn til, hvor meget eller hvor lidt en arbejdsgiver havde betalt til forsikringen.

Som anført i bemærkningerne (pag. 95, spalte 1 f.o.), fandt den daværende finansminister i 1954 problemet svært og så dengang ikke nogen mulighed for at løse det; men ministeren gav dog udtryk for, at han meget gerne så bidrag fra anden side til dets rigtige løsning og sluttede med at sige, at »det gælder om at gå videre ad den vej ... således at vi fremover søger at undgå dobbeltbeskatning«. (Folketingstidende 1954/55, spalte 1575 nederst).

Lovforslagets § 9, stk. 2, sidste punktum, foreslås herefter ændret til følgende:

»Den del af løbende, livsbetingede ydelser fra en af § 1 omfattet pensionskasse eller forsikring og den del af raterne fra en af § 2 omfattet forsikring, der måtte hidrøre fra indbetalinger før begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for skatteåret 1955/56, er dog kun indkomstskattepligtige i det i henholdsvis § 28, stk. 3, og § 31 angivne omfang.«

ad lovudkastets § 17.

Vedrørende den i stk. 1, 2. pkt., indeholdte regel anføres af udvalgsflertallet, at det efter nugældende regler må antages, at der i tilfælde af delvis udbetaling (delvis genkøb) fra en ordning, der er omfattet af overgangsreglerne i

renteforsikringslovens § 8, skal svares afgift af den del af udbetalingen, som forholdsmæssigt kan henføres til indbetalinger efter 1. januar 1954. Imidlertid er forholdet det, at man i tilfælde af fuldstændig genkøb af en under renteforsikringslovens § 1 c hørende rente- eller rateforsikring, der delvis er erhvervet for præmier betalte før 1. januar 1954, har afskrivningsret for hele den del af genkøbsværdien, der hidrører fra præmier betalte før 1. januar 1954; dette resultat opnås ved inden seks måneder efter genkøbet at genanbringe hele genkøbsbeløbet, jfr. renteforsikringslovens § 9. Det er herefter forståeligt, at man i praksis har nøjedes med — i de relativt få tilfælde, hvor der indtil nu i det hele taget har fundet genkøb sted — at genkøbe den del af forsikringerne, der hidrører fra præmier betalte før 1. januar 1954. Resultatet er jo ganske det samme, som fuldt genkøb med efterfølgende fuld genanbringelse vil give.

Den i stk. 1, 2. pkt., indeholdte regel er helt ny. Den skal ifølge udvalgsflertallet »tjene til at afværge en utilsigtet udnyttelse af overgangsreglerne gennem en delvis ophævelse af en ordning, eventuelt med en påfølgende overførsel af beløbet til en ny ordning alene med henblik på herved at opnå en skattebesparelse«.

Udvalgsflertallets lovforslag hindrer, at ældre renteforsikringer kan frigøres for dobbeltbeskatningen, og det forekommer ikke rimeligt.

Det er blevet anført, at de pensionssikrede

vidste, hvad de gik ind til ved indtrædelsen i pensionsordningen (dobbeltbeskatningen); her-til må dog bemærkes, at der lige fra forsikringen blev tegnet, eller indtrædelsen i pensionskassen fandt sted, har været lovsikret mulighed for ved genkøb og genanbringelse at frigøre sig for denne dobbeltbeskatning.

Det forekommer i øvrigt uforståeligt, hvorfor udvalgsflertallet ønsker, at reglen i stk. 1, 2. pkt., også skal gælde for P-rateforsikringer. For P-kapitalforsikringer, hvor der i alle tilfælde skal være afgiftsfrihed for den del af udbetalingen m.v., der hidrører fra arbejdstagerens bidrag før den nye lovs ikrafttræden, gælder der ingen sådan regel, jfr. betænkningen, pag. 80, ad stk. 2: »I modsætning til, hvad der gælder for de i stk. 1 omhandlede ordninger (rente- og rateforsikringer) vil der ikke været noget til hinder for, at den afgiftsfri del af midlerne (fra en P-kapitalforsikring) — der i øvrigt ofte vil være udskilt i en særskilt arbejdstagerpolice — hæves forlods«. Begrundelsen er formodentlig den, at midlerne alligevel før eller senere kommer skattefrit ud; men det samme gælder jo for P-rateforsikringer, jfr. lovudkastets § 9, stk. 2. Og med den foran foreslåede ændring af lovudkastets § 9, stk. 2, vil det samme komme til at gælde for P-forsikringer.

Lovforslagets § 17, stk. 1, foreslås herefter ændret, således at 2. pkt. i stk. 1 udgår.

Kommentar til mindretalsudtalelsen

(Udvalgets medlemmer bortset fra Bork.).

ad lovudkastets § 7.

- a) Da der i loven om tilsyn med pensionskasser er givet nærmere regler om arbejdsta- gernes rettigheder m.v., er det efter flertal- lets opfattelse ikke påkrævet at indføre spe- cielle skattemæssige betingelser vedrørende disse ordningers indhold, jfr. bemærknin- gerne til lovudkastets § 7, stk. 2. Hvis de begrænsninger vedrørende arbejdsgiverfor- behold, der er foreslået i § 7, stk. 1 b smh. m. stk. 2, også skulle gælde for pensions- kasser, ville dette i realiteten virke som en ændring af tilsynsloven. En sådan ændring kan det efter flertallets opfattelse ikke til- komme nærværende udvalg at foreslå.
- b) Efter mindretallets forslag skulle der gives adgang for en arbejdsgiver til at tage forbe- hold om tilbagebetaling af en del af et ka- pitalindskud, hvis arbejdstageren fratræder, før hele kapitalindskuddet er indtjent. I rea- liteten ville dette være ensbetydende med en fradragsret for arbejdsgiveren før pensione- ringsudgiften var endeligt afholdt af ham. Spørgsmålet må derfor ses i sammenhæng med ovenej eiserne om fradragsret for hen- læggelser til en præmieforsknudskonto eller lignende, jfr. herom bemærkningerne til § 11, stk. 1. Af de dér anførte grunde kan flertallet ikke gå ind for den af mindretal- let foreslåede særregel vedrørende kapital- indskud.

ad lovudkastets § 28.

Spørgsmålet om skattemæssig ligestilling af rente- og kapitalforsikring er nærmere behand- let i bemærkningerne til lovudkastets § 28, stk. 3. Flertallet foreslår, at der - svarende til den gældende ordning - indrømmes et skattefrit fradrag på 30 pct. af løbende udbetalinger fra renteforsikringer m.v., der efter deres art kunne være behandlet som »P-ordninger«, men for hvilke der er valgt begrænset fradragsret.

Mindretallet foreslår under henvisning til visse forsikringstekniske beregninger at tilveje- bringe ligestillingen ved, at 60 pct. af udbeta-

lingerne fra *alle* livrenter og lignende, tegnet med begrænset fradragsret, behandles som ind- komstskattefrit kapitalforbrug. Efter flertallets opfattelse giver mindretallets forslag ikke no- gen tilfredsstillende løsning, idet den som om- talt i bemærkningerne til lovudkastet ville øge uligheden i beskattningen af private pensioner i form af løbende ydelser på den ene side og tje- nestemandspensioner, ATP og aftægtsydelser m.v. på den anden side.

En generel løsning af ligestillingsproblemet vil efter flertallets mening kun kunne opnås gennem en ophævelse af fradragsretten på 2.500 kr. årligt for livsforsikringspræmier og indskud på børneopsparings- og selvpensione- ringskonti (jfr. udkastets § 28, stk. 2, jfr. § 29). Fradraget, der med ændrede (udvidede) beløbsgrænser har eksisteret, siden det blev ind- ført i statsskatteoven af 1922, har i hele den forløbne periode haft stor betydning for livs- forsikringsvirksomheden i Danmark og i de se- nere år for opsparingen i pengeinstitutterne.

Det er forsikringsselskabernes og pengeinsti- tutternes opfattelse, at ophævelse af denne fra- dragsret ville have meget skadelige virkninger dels på livsforsikringsdækningen her i landet og dels på den betydelige og samfundsgavnligt opsparing, der foregår gennem de danske pen- geinstitutter og forsikringsselskaber. Under hen- syn hertil har udvalgsflertallet ikke ment at bur- de stille forslag om at ophæve den omhandlede fradragsret.

ad lovudkastets § 9.

Mindretallets forslag vedrører den del af løbende, livsbetingede udbetalinger fra rente- forsikringer m.v., der måtte hidrøre fra indbe- talinger før (normalt) 1. januar 1954, d.v.s. fra indbetalinger, for hvilke der efter de dagæl- dende regler alene var begrænset fradragsret. For sådanne udbetalinger bør der efter mindre- tallets opfattelse gælde tilsvarende lempelser i skattepligten som for udbetalinger fra rentefor- sikring m.v., der er omfattet af lovudkastets § 28. På dette punkt kan flertallet henholde sig

til bemærkningerne til lovudkastets § 28, stk. 7, hvor det bl.a. er omtalt, at der også før 1. januar 1954 var fuld indkomstskattepligt for de omhandlede løbende udbetalinger, således at der ikke i denne henseende er sket nogen ændring i de beskatningsvilkår, der var gældende ved forsikringernes og pensionsordningernes oprettelse.

ad lovudkastets § 17.

Som omtalt i bemærkningerne til lovudkastets

§ 17, stk. 1, sidste afsnit, skal bestemmelsen i § 17, stk. 1, 2. punktum, tjene til at afværge en utilsigtet udnyttelse af overgangsreglerne gennem ophævelse af den del af en ordning, der måtte være afgiftsfri som følge af overgangsreglerne, eventuelt med påfølgende overførsel af beløbet til en ny ordning, alene med henblik på herved at opnå skattebesparelse. Flertallet mener, at skattetænkning af denne art bør søges modvirket og kan derfor ikke tilslutte sig mindretallets standpunkt.

Om beskatningen af forsikrings- og pensionsordninger m.v. i Norge og Sverige

NORGE

I. Historisk oversigt.

Indtil 1952 var reglerne vedrørende den skattemæssige behandling af livsforsikringer og pensionsordninger på mange områder omtrent de samme i Norge som her i landet. Som det fremgår af det følgende, var der dog også væsentlige forskelle.

Præmie til *frivillig* livsforsikring kunne — hvad enten der var tale om en kapitalforsikring eller en renteforsikring — ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst alene fradrages inden for et ret beskedent fradragsbeløb (oprindelig 200 kr. for alle, senere 3-500 kr. efter skatteklasse, d.v.s. forsørgerforhold).

Derimod var der i henhold til en positiv lovbestemmelse fuld fradragsret for »tvungne indskud« i pensionskasse m.v. og til bl.a. aldersforsikring uanset forsikringens art. Denne bestemmelse antoges at omfatte såvel lovbestemte indskud (offentlige pensionsordninger) som indskud, som personer i lønnet stilling kontraktmæssigt var forpligtet til at erlægge. Efter praksis gav bestemmelsen også arbejdstagere fritagelse for beskatning af arbejdsgeberbidrag til en pensionsordning i form af pensionskasse eller aldersforsikring m.v. (samtidig med at arbejdsgiveren havde fradragsret).

Beskatningen af udbetalingerne afhang af karakteren af den pågældende pensionsordning eller forsikring. Løbende udbetaling i form af livrente m.v. var fuldt indkomstskattepligtig, uanset om der kun havde været begrænset fradragsret for indbetalingerne. Derimod var *jornnejorogelse* ved livsforsikring fritaget for indkomstbeskatning. Der har været rejst spørgsmål om, hvorvidt denne bestemmelse ikke måtte antages alene at tage sigte på selve »gevinsten« ved livsforsikring, d.v.s. det, der udbetales ud over de indbetalte præmier. Efter denne fortolkning ville bestemmelsen ikke have været til

hinder for at behandle den del af forsikringssummen der svarer til de indbetalte præmier, efter de almindelige regler om, hvad der er skattepligtig indkomst. I praksis har man imidlertid stedse antaget, at den i bestemmelsen hjemlede skattefrihed omfattede hele livsforsikringssummen, uanset hvem der havde betalt præmierne, og uanset om præmierne var blevet indkomstbeskattet. Med støtte i nogle domme antoges der endvidere at være skattefrihed for engangsbeløb, der udbetaltes til afløsning af ret til løbende pension.

Da disse regler fandtes utilfredsstillende i flere henseender, blev der ved kongelig resolution af 8. oktober 1948 nedsat et embedsmandsudvalg, der skulle undersøge spørgsmålet om en revision af reglerne. Ifølge udvalgets kommissorium, som nærmere udformet af finans departementet, skulle udvalget bl.a. undersøge behovet for og betimeligheden af regler, som åbnede adgang til fradrag for udgifter til pensionsformål for personer, der ikke var lønmodtagere. Udvalget skulle endvidere overveje mulige ændringer i de gældende regler om beskatning af pensionsydelse, pensionsfonds m.v. Det fremhævedes, at udvalget under sit arbejde skulle sigte efter at finde frem til regler, der tog hensyn til de pensionsformål og pensionsformer, som det var ønskeligt at støtte ud fra samfundsmæssige og pensionstekniske hensyn.

Udvalget, der fik navnet: »Skattelovudvalget for pensionsordninger«, afgav betænkning i marts 1950. To år senere, i marts 1952, blev der fremsat et lovforslag, der var udarbejdet på grundlag af betænkningen, men som dog afveg ikke uvæsentligt fra udvalgets forslag. Lovforslaget blev efter visse ændringer vedtaget af Odelstinget i december 1952.

Om indholdet af betænkningen og lovforslaget henvises til bemærkninger i forbindelse

med nedenstående gjennomgang af de nugældende regler.

De bestemmelser, som skal omtales i det følgende, findes dels i skattelovene af 18. august 1911 med senere ændringer (skatteloven for landet og skatteloven for byerne) og dels i »regler«, der med hjemmel i de pågældende lovbestemmelser er fastsat ved kongelig resolution. Da de pågældende bestemmelser i de to skattelove er ens, vil der i det følgende kun blive refereret til landskatteloven (landsktl.).

II. Fradragsret for indbetalinger til pensionsordninger i ansættelsesforhold og til »private« forsikringer.

A. Pensionsordninger i ansættelsesforhold.

1. Arbejdsgiveren.

Landsktl. § 44, 1. led: »Fra det ansatte bruttobeløb av inntekten dras ... Til avdrag kommer således:

a. Driftsomkostninger, derunder innbefattet lønninger ... Omkostninger til sikring av pensjoner kommer, når de ikke er pålagt i eller i henhold til lov, bare til fradrag etter regiene under bokstav k.

k. Arbejdsgivers tilskudd til privat pensjonsordning i arbeidsforhold (privat tjenestepensjonsordning), som er i samsvar med regler gitt av Kongen. Pensjonsytelsene må ikke overstige de pensjoner (inklusive eventuelle dyrtidstillegg), som til enhver tid er fastsatt for medlem av Statens Pensjonskasse. Fradrag kan kreves for:

1. Den skattepliktiges andel av årets premie til dekning av bestemte pensjonsytelser.
2. Inntil 150 pst. av det beløp som nevnt under 1, betalt av den skattepliktige til premiefond, dog bare så langt fondet ikke derved kommer til å overstige 10 ganger det beløp, som er nevnt under 1, og heller ikke summen av den skattepliktiges andel av de framtidige premier for de oppførte pensjonsytelser. Kongen kan gi regler om bruk av fondets midler.
3. Tilskudd til pensjonsfond med inntil det beløp, som er fastsatt av vedkommende departement i samsvar med regler, som Kongen gir. Fradrag kan kreves, når premien eller tilskuddet er endelig innbetalt til pensjonsordningen innen 3 måneder etter utgangen av vedkommende inntektsår.«

Ifølge den omtalte betænkning udelukker bestemmelsen i litra a ikke, at en arbeidsgiver kan fradrage bidrag til en pensionsordning, der ikke oppfyller betingelserne i litra k. Det er dog en forudsætning herfor, at ordningen er sådan, at arbeidstageren skal medregne - eller i alt fald rent faktisk medregner - bidraget i sin skattepligtige indkomst.

Udtrykket: »privat tjenestepensjonsordning« blev indført i lovbestemmelsen i 1960 i stedet for ordene: »bedriftspensjonsordning for arbeidere og funksjonærer i den skattepliktiges næring«. Årsagen til denne ændring var, at der fandtes at være et vist behov for at kunne oprette fælles pensionsordninger for virksomheder i samme branche samt et behov for at kunne oprette pensionsordninger for arbeidstagere, der ikke er knyttet til en bestemt arbeidsgiver (f. eks. havnearbejdere).

Pensionsordningen skal være i overensstemmelse med regler, som kongen fastsætter. Sådanne regler findes i »Regler om private tjenestepensjonsordninger« af 19. december 1958 med ændringer af 24. november 1961 og 31. august 1962. Pensionsordningen skal i henhold til § 1 i »reglerne« være oprettet i en af følgende 3 former:

a. Forsikring, som er tegnet under navn af »Tjenestepensjonsforsikring etter skattelovene« i et selskab, som har tilladelse til at drive livsforsikringsvirksomhed i landet.

b. Pensionskasse, som er forsikringsteknisk opbygget (Øg godkendt af forsikringsrådet som »Tjenestepensjonskasse etter skattelovene«.

c. Pensionsfond, som er godkendt af forsikringsrådet som »Pensjonsfond etter skattelovene«.

d. Pensionsordning, som bygger på aftale mellem organisationer for arbeidsgivere og arbeidstagere, og som er godkendt af socialdepartementet som »Tariffestet pensjonsordning etter skattelovene«.

Ved skatteligningen er ligningsmyndighederne berettiget til at gå ud fra, at pensionsordning med betegnelse som nævnt er i overensstemmelse med »reglerne«.

Ifølge § 4 i »reglerne« kan der fra en tjenestepensjonsordning som omhandlet kun ydes:

- a. alderspension fra tidligst det fyldte 67. år, medmindre socialdepartementet har godkendt en lavere pensionsalder,
- b. enkepension,

- c. børnepension til barnets fyldte 21. år, eller så længe barnet er uarbejdsdygtigt,
- d. invalidepension indtil opnået pensionsalder,
- e. præmiefritagelse under uarbejdsdygtighed,
- f. engangsudbetaling ved dødsfald (højest det dobbelte af forskellen mellem den maksimale årlige enke- og børnepension ifølge loven og den faktisk udbetalte enke- og børnepension).

»Reglerne« indeholder endvidere meget detaljerede forskrifter om, hvem pensionsordningen skal omfatte (i princippet alle arbejdstagere ved den eller de pågældende virksomheder), og hvem den kan omfatte (fra november 1961 også arbejdsgiveren) samt om vilkårene for optagelse i pensionsordningen, om forholdsmæssighed mellem pensionerne til de enkelte arbejdstagere, om samordning (nedsættelse) med ydelser fra anden tjenstepensionsordning (ikke egen pensionsforsikring, jfr. nedenfor) og ydelser fra det offentlige, herunder navnlig »alders-trygd« (folkepension), om den forsikredes ejendomsret til den for ham opsamlede »naturlige« præmiereserve og om midlernes anvendelse ved pensionsordningens eventuelle ophør.

Der er også fastsat detaljerede bestemmelser om anvendelse af midler i præmiefonds og om tjenstepensionsfonds. Herom skal gøres enkelte bemærkninger.

Midler i en *præmiefond* (fond for forskudspræmie) skal fortrinsvis anvendes til dækning af

- a. arbejdsgiverens andel af årets præmie,
- b. engangspræmie svarende til »naturlig« præmiereserve,
- c. forhøjelse af løbende pensioner.

Hvis præmiefonden udgør mere end 3 gange arbejdsgiverens andel af årets præmie, kan indtil 20 pct. af det overskydende beløb dog også anvendes til udbetaling af visse tillægs- og supplementspensioner, som bevilges for indtil et år ad gangen.

Begrebet »*tjenstepensionsfond*« har ikke noget sidestykke her i landet. I nogle henseender kan disse fonds dog minde om de i § 21 i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v. omhandlede hjælpe- og understøttelsesfonds. Der findes to former, opsamlingsfonds og suppleringsfonds. En *opsamlingsfond* er - som navnet antyder - at betragte som en slags forløber for en egentlig (fast) pensionsordning. Når fonden, der kan omfatte grupper af arbejdstagere, for hvilke der ikke er oprettet fast pensionsord-

ning, har nået en vis størrelse ($\frac{1}{4}$ af »naturlig« præmiereserve for de maksimale pensioner ifølge loven), skal midlerne efter nærmere fastsatte regler anvendes til oprettelse af en fast pensionsordning med sikring af bestemte pensionsydelser til de af fonden omfattede arbejdstagere. Indtil fonden eventuelt når den nævnte størrelse, kan der bevilges pension for ét år ad gangen. En *suppleringsfond* kan omfatte arbejdstagere, som ikke har kunnet optages i den faste pensionsordning på grund af alder m.v. Af fondens midler bevilges pension for indtil ét år ad gangen. Der er dog *ret* til pension, som dækkes af beløb, der i forbindelse med oprettelse af fast pensionsordning er overført fra en opsamlingsfond til en suppleringsfond.

Arbejdsgiverens årlige bidrag til en pensionsfond kan som hovedregel højst udgøre 1.000 kr. for hver arbejdstager, der er omfattet af fonden.

2. Arbejdstageme.

Landsktl. § 44, 1. led:

»... Til avdrag kommer således: ...

h.l. Tvungne innskudd i vikarkasse. Tvungne premier til ulykkes- og sykeforsikring for den skattepligtige med familie, premie etter § 22 1 lov om uføretrygd, premie til forsørgertrygd for barn, premie til arbeidsløshetstrygd, som den trygdede svarer, premie til alderstrygd og krigspensjonering og premie til enke- og mors-trygd. Fradrag for disse premier gis med 65 prosent - eller med inntil kr. 300,- av det betalte beløp.

2. Den trygdedes tilskudd til offentlig pensjonsordning i arbeidsforhold og likeså tilskudd som nevnt i bokstav k, 1 og 3, betalt av den trygdede til privat pensjonsordning i arbeidsforhold.«

Vedrørende punkt 1 bemærkes, at »trygde- og pensjonslovgivningen« for tiden er under revision i forbindelse med udarbejdelse af ny lov om folkepension.

Ordene »offentlig pensjonsordning i arbeidsforhold« i punkt 2 omfatter bl.a. pensionsordninger for tjenestemænd i stat, kommune og offentlige institutioner. For sådanne ordninger stilles ingen særskilte krav med hensyn til ordningens indhold.

For så vidt angår arbejdstageres bidrag til »private« tjenstepensionsordninger er det derimod en betingelse for fradragsretten, at ordningen er i overensstemmelse med »reglerne«.

Arbejdstagere kan ikke foretage fradrag for indbetalinger til præmiefond, cfr. nedenfor om egne pensionsforsikringer. En arbejdstagers eventuelle bidrag til pensionsfond kan ikke overstige 500 kr. pr. år.

B. Egen pensionsforsikring.

Landsktl. § 44, 2. led:

»Fradrag kan kræves for i inntektsåret betalt:

1. Premie som nevnt i første ledd, bokstav k, 1 og 2, til egen pensjonsforsikring, når pensjonsytelsene ikke overstiger den høyeste pensjon (inklusive eventuelle dyrtidstillegg), som til enhver tid er fastsatt for Statens Pensjonskasse, og forsikringen for øvrigt er i samsvar med regler, som Kongen gir. Har den skattepliktige pensjonsrettigheter, som er sikret ved premier, som han tidligere har fått fradrag for etter denne bestemmelse eller etter første ledd, bokstav h, eller som hans arbeidsgiver har sikret for ham, skal grensebeløpet dog ikke være større enn, at de samlede pensjonsytelser svarer til det i første punktum nevnte beløp. Dette gjelder ikke, når pensjon i arbeidsforhold er sikret ved tidligere skattlagt premie eller tilskudd.

Fradrag etter denne bestemmelse kan ikke utgjøre mere enn 25 pst. av gjennomsnittet av den skattepliktiges inntekt ved ligningen i det år, fradrag kræves og de to foregående år.»

Ifølge § 1 i de ved kongelig resolution af 19. december 1952 fastsatte »Regler om egen pensionsforsikring« kan egen pensionsforsikring tegnes i selskab, som har tilladelse til at drive livsforsikringsvirksomhed i landet, eller i anden forsikringsteknisk opbygget pensionsindretning, godkendt af kongen. Forsikringen skal være betegnet som »Egen pensionsforsikring etter skattelovene«. Socialdepartementet kan dog efter ansøgning i særlige tilfælde godkende forsikring i udenlandsk selskab som »Egen pensionsforsikring etter skattelovene«.

Ved skatteligningen er ligningsmyndighederne berettigede til at gå ud fra, at en forsikring med betegnelse som nævnt er i overensstemmelse med reglerne.

Med hensyn til ydelseernes form bemærkes, at der kan ydes sædvanlig alderspension m.m. efter omtrent samme regler, som gælder for tjenstepensionsordninger. Herudover er der adgang til at tegne »inntektsforsikring med tillæg«, d.v.s. rateforsikring kombineret med opsat livrente (også benævnt livrente med garanti). Dette gælder dog kun for så vidt angår

livrente til den forsikrede (alderspension), og udbetalingsperioden for rateforsikringen (garantiperioden) må ikke overstige 10 år. Ved forsikredes død udbetales eventuelt resterende rater til efterlevende ægtefælle, subsidært efterlevende børn, der er under 21 år eller er uarbejdsdygtige, mere subsidært andre begunstigede ifølge policen og mest subsidært til forsikredes dødsbo med et engangsbetrag.

Pensionsforsikringen, herunder en eventuel rateforsikring, kan ikke tilbagekøbes (konverteres) uden tilladelse fra socialdepartementet.

Det i indledningen omtalte skattelovudvalg havde ikke ment, at rateforsikring burde anerkendes som egen pensionsforsikring. Som det fremgår af lovforslaget, fandt finansdepartementet imidlertid, at denne forsikringsform »kunne være et ønskeligt supplement, hvis de egne pensionsforsikringer skal kunne blive lige egnet til sikring af de efterlatte som de kollektive pensjonsordninger«. Der kan i denne forbindelse henvises til bemærkninger i notatet om reglerne i Sverige.

Henvisningen i lovbestemmelsen til litra k, nr. 1 og 2, indebærer, at der ud over fradrag for »årets præmie« kan kræves fradrag for indbetaling til »præmiefond« i det i litra k nr. 2 angivne omfang.

Bestemmelsen om, at fradraget ikke kan overstige gennemsnitsindtægten for de sidste 3 år, omfatter alene præmie til egen pensionsforsikring. Bidrag til tjenstepensionsordning kan fradrages uanset denne begrænsning.

Den nævnte bestemmelse om et relativt maksimum for det årlige fradrag i indkomsten må ses i sammenhæng med bestemmelserne om, at ydelserne i henhold til pensionsforsikringen med tillæg af anden pension, der er sikret ved ikke indkomstbeskattede indbetalinger, ikke må overstige højeste statstjenestemandspension (under hensyn til den pågældendes indkomst og »pensionsanciennitet«, cfr. reglerne vedrørende tjenstepensionsordninger). Skattelovudvalget havde for egne pensionsforsikringer af praktiske grunde foreslået en indirekte afgrænsning af pensionens størrelse ved bestemmelser om en absolut (beløbsmæssig) grænse for det årlige fradrag i indkomsten (2.500 kr. for forsørgere og 1.500 kr. for andre skatteydere). Finansdepartementet (og Odelstinget) fandt imidlertid, at der måtte lægges afgørende vægt på, at reglerne på dette område så vidt muligt blev de samme for egne pensionsforsikringer som for tjenstepensionsordninger.

C. Egen livsforsikring og syge- og ulykkesforsikring.

Landsktl. § 44, 2. led:

»Fradragsdrag kan kreves for i inntektsåret betalt:

2. Premie til livsforsikring, som den skattepliktige har erhvervet, og som ikke går inn under punkt 1, med inntil følgende beløp:

' 500 kr. for skattepliktige i 1. klasse.

1.000 kr. for skattepliktige i 2. klasse og høyere klasse samt for ektefeller, som lignes etter § 16, fjerde ledd.

Herunder kan også kreves fradrag for engangspremie eller avløsningspremie, som er betalt i de sidste 10 år, når forsikringen er i kraft ved inntektsårets utgang, og beløpet ikke tidligere er kommet til fradrag i inntekten. Når engangspremie for livsforsikring ikke i sin helhet betales kontant, men delvis tilveiebringes ved lån, blir renter av lånet å sidestille med forsikringspremie.

3. Premie til frivillig syke- og ulykkesforsikring med tilsammen inntil 700 kr.

Ektefeller, som lignes etter § 16, fjerde ledd, kan tilsammen ikke kreve større fradrag enn bestemt i forrige punktum.«

a. Livsforsikring.

Tidligere var det en betingelse, at forsikringen var tegnet i et norsk selskap m. v. eller i selskap m. v., der var berettiget til å drive forsikringsvirksomhet i Norge. Denne bestemmelse blev opphevet i 1960.

Sondringen mellom skattepliktige i 1. klasse og andre skattepliktige, der er afgørende for fradragsgrensen (500 kr. respektive 1.000 kr.), svarer stort sett til den her i landet gjeldende sonndring mellom ikke-forsørgere og forsørgere.

Også premier til egentlige renteforsikringer kan fradrages etter denne bestemmelse. Dette gjælder dog ikke, hvis der er tale om »Egen pensjonsforsikring etter skatteloven«, selv om fradrag helt eller delvis er nægtet efter de foran under B omtalte bestemmelser.

Det er efter praksis en betingelse for fradrag retten, at forsikringen er tegnet på den skattepliktiges eller sambeskattet ægtefælles eller barns liv. Hvem forsikringssummen skal tilfalde, er derimod uden betydning.

Bestemmelserne om fordeling af fradrag for engangs- og afløsningspremie over 10 år blev indført i 1947. Bestemmelsen om, at renter af

lån, der er optaget til betaling af engangspremie, sidestilles med forsikringspremie, indebærer, at sådanne renter kun kan fradrages i det omfang, de kan rummes inden for fradragsgrensen. Bestemmelsen, der i øvrigt gjælder uden hensyn til, om lånet er optaget i vedkommende forsikringsselskab eller andetsteds, bør sammenholdes med de her i landet gjældende regler om en begrænsning i fradrag retten for renter af lån, der er optaget mod sikkerhed i visse livsforsikringspolicer (ligningslovens § 18).

b. Syge- og ulykkesforsikring.

Fradragsgrensen, der er fælles for alle skattepliktige, blev ved lov af 22. juni 1962 forhøjet fra 300 kr. til de nugældende 700 kr.

Såvel de heromhandlede udgifter som de i landskatteloven § 44, 1. led, bogstav h, nr. 1, omhandlede udgifter til bl. a. »tvungen« ulykkes- og sygeforsikring er omfattet af det for lønmodtagere i henhold til landskatteloven § 44, 1. led, bogstav g, gjældende »mindstefradrag« på 8 pct. af lønnen, dog maksimalt 1.500 kr. For lønmodtagere kan udgifter til syge- og ulykkesforsikring m. m. derfor ikke fradrages særskilt, med mindre det godtgøres, at de faktiske samlede udgifter, der er omfattet af »mindstefradraget«, overstiger dette.

III. Indkomstbeskatning af udbetalinger fra forsikringer og pensionsordninger i ansættelsesforhold.

Landsktl. 8 42:

»Til inntekt henregnes livrente og pensjon

Formueforøkelse ved livsforsikring (kapitalforsikring) regnes ikke som inntekt. Engangs- og avløsningsbeløp og andre kapitalytelser, sikret ved premier eller tilskudd, som det er gitt fradrag for ved ligningen med annen hjemmel enn § 44, annet ledd, punkt 2, regnes likevel som inntekt. Slike beløp skatlegges dog ikke som inntekt, så langt de innen 3 måneder fra utbetalingsdagen blir innbetalt som premie for forsikring som nevnt i § 44, annet ledd, punkt 1.

Når livrente ifølge polise tegnet i selskap, som har eller har hatt tillatelse til å drive livsforsikringsvirksomhet her i landet, er erhvervet ved premie, som det ikke har været gitt fra drag for ved ligningen, eller ved premie, hvorfor fradrag har været gitt med hjemmel i § 44,

anriet ledd, punkt 2, regnes som inntekt bare den del av livrenten som — etter regler gitt av vedkommende departement — anses å gå ut over tilbakebetaling av premie for forsikringen.

Bestemmelsene i nest foregående ledd, annet og tredje punktum, og i foregående ledd gjelder tilsvarende for ytelser fra annen pensjonsordning i arbeidsforhold enn pensjonsforsikring.«

Ved disse bestemmelser er der tilveiebragt hjemmel for en konsekvent gjennomførelse på forsikrings- og pensjonsområdet av P-princippet, idet udbetalinger, der hidrører fra fuldt fradragsberettigede indbetalinger, inndkomstbeskattes fuldt ud. Hvis — eller i det omfang — der ikke er indrømmet fradrag for indbetalingene ved ligningen, eller der kun har været begrænset fradragsret efter reglerne om fradrag for præmier til livsforsikringer i lovens § 44, 2. led, punkt 2, (»socialt« fradrag), er udbetalingerne enten helt skattefri (engangsudbetalinger), eller der skal kun svares indkomstskat af den del, der antages at overstige de indbetalte beløb (løbende ydelser).

Som det fremgår af lovbestemmelserne, gælder der dog den undtagelse, at livrente ifølge forsikring tegnet i udlandet skal indkomstbeskattes fuldt ud, selv om præmierne ikke har kunnet fradrages i indkomsten. I denne forbindelse bemærkes, at bestemmelserne om begrænset skattepligt af livrente kun omfatter ydelser fra forsikring eller fra pensionsordning i ansættelsesforhold. Anden form for livrente, i. eks. aftægtsydelser, indkomstbeskattes fuldt ud.

Det er uden betydning, hvad årsagen er til, at der ikke er indrømmet fradrag (bortset fra eventuelt »socialt« fradrag) ved ligningen. Forholdet kan f. eks. være det, at præmiebeløb til egen pensionsforsikring ikke har kunnet fradrages på grund af den førømtalte begrænsning af fradragsretten til 25 pct. af gennemsnitsindtægten for de sidste 3 år. Hvis forholdet kan dokumenteres, er må der være ret til reduceret beskatning af en tilsvarende del af udbetalingerne. En anden situation er den, at den forsikrede i en kortere eller længere periode ikke har været skattepligtig i Norge på grund af ophold i udlandet og derfor i den pågældende periode ikke har kunnet udnytte fradragsretten. Også i dette tilfælde må der kunne gøres krav på reduceret beskatning af udbetalingerne i det nævnte omfang. Det er herved uden betydning, om den pågældende har kunnet fradrage præmierne ved skatteansættelse i det pågældende udland, hvil-

ket efter gasldende praksis ville være tilfældet ved skatteansættelse her i landet.

Med hensyn til kapitalydelser fra livsforsikringer (kapitalforsikringer) — herunder i første række livsforsikringer, der er tegnet som led i pensionsordninger i ansættelsesforhold — samt *tilsvarende* ydelser fra anden pensionsordning i ansættelsesforhold (altså *ikke* udbetaling af tilbagekøbsværdi af livrenteforsikring eilet vederlag for opgivelse af retten til en løbende pension, d. v. s. udtrædelsesgodtgørelse fra pensionskasse m. v.) gælder den overgangsregel, at hvis forsikringen m. v. er tegnet før den 1. januar 1942, skal der ikke svares indkomstskat af beløb, der hidrører fra præmier m. v. betalt før lovens ikrafttrædelse den 12. december 1952. Dette gælder, selv om der er indrømmet fuldt fradrag for præmierne m. v. ved ligningen, og selv om arbejdsgiveren har betalt og fradraget præmierne m. v., samtidig med at beløbene er holdt uden for opgørelsen af arbejdstagerens skattepligtige indkomst.

Denne indrømmelse til »gamle« kapitalpensionsordninger, som i øvrigt først kom ind i lovforslaget under Odelstingets behandling af dette, er bl. a. motiveret med, at forsikringsselskaberne først i årene under den sidste verdenskrig var begyndt at markere »pensionspolicer« på en sådan måde, at det ville være muligt at finde frem til dem. Reglerne kan sammenholdes med den mere vidtrækkende overgangsregel i rfl.'s § 6 c om afgiftsfrihed for »gamle« kapitalpensionsordninger.

I medfør af bestemmelserne om begrænset skattepligt for visse livrenteydelser har socialdepartementet bl. a. fastsat, at livsvarig rente skal medregnes i indkomsten med en vis procent, afhængig af livrentens opsættelsestid (30 pct. ved en opsættelsestid på under 10 år, 40 pct. ved en opsættelsestid på 10-20 år og 50 pct. ved en opsættelsestid på 20 år og derover). For ophørende livrente, overlevelserente m. v. er fastsat lignende regler.

Med hensyn til rateforsikring (»inntektsforsikring«), herunder garantidelen af livrente med garanti, bemærkes, at man siden 1938 har krævet den del af raterne, der udgør rentetilvækst i tiden fra forfaldsdagen for første rate, medregnet i indkomsten i sin helhed uden hensyn til, hvorledes raterne i øvrigt skal behandles i skattemæssig henseende.

Dagpenge i henhold til syge- og ulykkesforsikringer er ikke omfattet af de citerede bestem-

meiser. Tidligere var sådanne ydelser genstand for indkomstbeskatning, hvad enten præmierne havde kunnet fradrages fuldt ud i medfør af landsktl. § 44, 1. led. litra k (»tvungen« ulykkes- og sygeforsikring), eller der kun havde været begrænset fradragsret i henhold til landsktl. § 44, 2. led, punkt 3 (frivillig syge- og ulykkesforsikring). I 1955 blev der imidlertid i landsktl. § 42, 2. led, indføjet bestemmelser, hvorefter sådanne ydelser samt en række andre sociale ydelser, herunder arbejdsløshedsunderstøttelse, er fritaget for indkomstbeskatning.

IV. Formuebeskatning af livsforsikringer.

Ifølge landsktl. § 37, litra e, skal tilbagekøbsværdi af livsforsikring (kapitalforsikring) som hovedregel medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige formue, dog kun i forhold til det samlede beløb, hvormed policerne, d. v. s. forsikringssummerne, for den enkelte skattepligtige overstiger følgende grænser:

15.000 kr. for skattepligtige i 1. klasse (ikke-forsørgere),

30.000 kr. for skattepligtige i 2. klasse og højere klasser (forsørgere).

SVERIGE

I. Historisk oversigt.

Medens man i Norge såvel som i Danmark først i 1950'erne har indført P-princippet (fuld fradragsret for indbetalinger og fuld indkomstbeskatning af udbetalinger) for egen pensionsforsikring (renteforsikring), har dette princip i Sverige været gældende i en lang årrække for såvel egen pensionsforsikring (P-forsikring) som tilsvarende forsikring tegnet som led i pensionsordning i ansættelsesforhold (»i samband med tjänst«).

Da der jævnsides hermed har været regler, hvorefter livrente i henhold til såkaldt R-forsikring, d. v. s. livrenteforsikring, der ikke er P-forsikring, og for hvilken der derfor ikke er ret til fuldt fradrag for præmierne, kun skal medregnes i indkomsten med en nærmere angiven del, som i princippet kan anses at svare til renteaftkastningen på forsikringens præmie reserve, har man således i Sverige på et forholdsvis tidligt tidspunkt tilvejebragt en ordning, der sikrer, at livrenteforsikringer ikke er genstand for dobbeltbeskatning.

Vedrørende den skattemæssige behandling af pensionsordninger i ansættelsesforhold bemærkes, at »kommunalskattelagen« (KL) i § 33 med anvisning 1 bl. a. indeholder bestemmelser om en arbejdstagers ret til fra »intækt av tjänst« at fradrage beløb, som han i forbindelse med ansættelsen har betalt til egen eller efterlevenes pensionering. Tidligere var disse bestemmelser formuleret på en sådan måde, at de antoges at hjemle fradragsret også for præmier til kapitalpensionsforsikring (men ikke bidrag til pensionsopsparingsordning) og i konsekvens heraf

skattefrihed for arbejdsgiverens andel af sådanne præmier. Da dernæst bestemmelserne i KL § 19 om indkomstskattefrihed for udbetaling af kapitalforsikring måtte antages at omfatte også udbetaling af kapitalpensionsforsikring, forudsat at arbejdstageren under ansættelsen havde erhvervet en endelig (»oantastbar«) ret til forsikringen, havde man således — indtil 1950, jfr. nedenfor under punkt III - også i Sverige ligesom i Danmark en ordning med fuldstændig skattefrihed for pensionsordning i form af kapitalforsikring.

Særlige regler gælder om en arbejdsgivers ret til at fradrage indbetalinger og hensættelser til »pensionsstiftelser«. Disse regler må ses på baggrund af, at man ikke i Sverige har en lovgivning svarende til reglerne i loven om tilsyn med pensionskasser vedrørende afdækning af en virksomheds pensionsforpligtelser og betryggende anbringelse af pensionskassens midler m. m. De svenske regler var oprindeligt meget liberale, men er efterhånden strammet væsentligt.

I nedenstående gennemgang af de nugældende svenske beskatningsregler vedrørende livsforsikringer og pensionsordninger m. v. er medtaget yderligere bemærkninger om tidligere gældende regler og om baggrunden for ændringer af disse. Dette gælder navnlig med hensyn til det skattemæssige pensionsforsikringsbegreb, der under hensyn til dets komplicerede opbygning og på grund af dets centrale placering i nærværende sammenhæng samt den interesse, der knytter sig til udviklingen af dette begreb ved bedømmelsen af spørgsmålet om en revision

af de her i landet gældende regler på området, vil blive behandlet ret udførligt i det følgende afsnit.

II. Det skattemæssige pensionsforsikringsbegreb.

Allerede den første »kommunalskattelag« af 1928 indeholdt bestemmelser om fuldt fradrag ved indkomstopgørelsen for indbetalinger til »pensionsforsikring« og fuld indkomstbeskatning af udbetalingerne (bortset fra et særligt fradrag i livrente i henhold til »pupillforsikring«, d. v. s. overlevelserente til efterlevende barn). Ifølge anvisning 1 til lovens § 31 skulle kapitalforsikring kombineret med livrenteforsikring også betragtes som pensionsforsikring, når kapitalforsikringssummen androg højst 4.000 kr., dog højst livrentens dobbelte årsbeløb.

I 1932 udvidedes det skattemæssige pensionsforsikringsbegreb til også at omfatte forskellige former for livrente med garanti, d. v. s. kombinationer af rateforsikring (»inkomstforsikring«) og renteforsikring. Baggrunden for disse ændringer var, at man ønskede at fremme en allerede igangværende udvikling inden for den individuelle pensionsforsikring i retning af en mere tilfredsstillende sikring af efterladte (omfattende også ufødte børn og fremtidig ægtefælle som i den kollektive pensionsforsikring).

I en betænkning afgivet i 1948 af »1944 års allmänna skattekommitté« (i det følgende kaldet skattekomiteen eller blot komiteen) foresloges bl. a. en betydelig indskrænkning af det skattemæssige pensionsforsikringsbegreb med det formål at modvirke, at personer med stor indkomst og/eller formue tegnede pensionsforsikringer alene eller hovedsagelig med det formål at opnå en skattemæssigt fordelagtig kapitalanbringelse. Da det navnlig var den i 1932 godkendte forsikringskombination, livrente med garanti, der stimulerede til forsøg på skatteflugt, foreslog man, at denne kombination helt udgik af reglerne om P-forsikringer. For komiteen var det herved afgørende, at man gennem en af komiteens forsikringstekniske ekspert afgiven redegørelse havde fået den opfattelse, at det ville være muligt inden for den individuelle pensionsforsikring at skabe en tilfredsstillende sikring af efterlevende ægtefælle og børn uden anvendelse af livrente med garanti.

Skattekomiteens forslag på dette punkt blev ikke fulgt. Fra forsikringselskaberne gjordes

gældende, at den foreslåede form for familiepensionsforsikring (omfattende ufødte børn, men ikke fremtidig ægtefælle) ikke var tilfredsstillende. Man fremhævede endvidere, at al erfaring fra arbejdet med tegning af livsforsikringer viste, at personer i den arbejdsduelige alder havde meget lidt interesse for individuelle pensionsforsikringer i form af rene livrenter eller overlevelserefter. Under hensyn til disse indvendinger og under hensyn til, at det ansås at være betænkeligt at forringe den skattemæssige behandling af forsikringsformer, hvis udbredelse man gennem skattelovgivningen i høj grad havde medvirket til, blev den omhandlede forsikringsform bibeholdt som P-forsikring. For dog i nogen grad at begrænse den af skattekomiteen påpegede fare for misbrug gennemførtes en bestemmelse, hvorefter en forsikringskombination som omhandlet kun kan betragtes som pensionsforsikring, såfremt præmien skal tiisvares over et åremål, der er højst 5 år mindre end åremålet for den garanterede rente. Sidstnævnte åremål må som tidligere ikke overstige 20 år.

Herudover gennemførtes forskellige ændringer af de omhandlede bestemmelser i anvisning 1 til KL § 31. Således blev bestemmelserne vedrørende livrente med garanti fuldstændigt omformuleret, idet der i lovteksten indførtes et nyt begreb »försörjningsränta«. Endvidere foretoges forskellige realitetsændringer, hvoraf enkelte af de vigtigste skal omtales nedenfor. Forløbet skal dog gives en oversigt over hovedpunkterne i de nugældende regler.

Ifølge anvisning 1 til KL § 31 skal ved pensionsforsikring (som hovedregel) forstås forsikring, ifølge hvilken der ikke udbetales andre beløb end

- 1) alderspension ophørende senest ved den forsikredes død,
- 2) invalidepension ophørende senest ved uarbejdsdygtighedens eventuelle ophør,
- 3) »efterlevandepension« eller
- 4) med alders-, invalide- eller »efterlevande«-pension forbundet kapitalbeløb, som ikke må overstige højeste årlige alders- eller invalidepension med tillæg af det højeste årlige beløb for eventuel enkepension, og som skal udbetales, når udbetalingen af pensionen påbegyndes eller ophører, eller forsikringen ophører.

Alderspension må tidligst udbetales fra det fyldte 55. år, medmindre lavere pensionsalder

kan anses rimelig under hensyn til den forsikredes erhverv eller andre omstændigheder.

Ved »efterlevandepension« forstår pension, som efter den forsikredes død skal udbetales, sålænge person (er) nævnt i forsikringsaftalen lever.

Pensionen kan være ophørende, men løbetiden skal være mindst 5 år. For alderspension, der ophører tidligst ved det fyldte 63. år, skal løbetiden dog kun være mindst 1½ år. Denne undtagelse blev gennemført i 1960 som følge af indførelsen af »den allmänna tillægspensioneringen«.

Uanset det foran anførte skal som »efterlevandepension« også anses pension, som udbetales efter den forsikredes død, uafhængigt af om nogen lever (»försörjningsränta«), under forudsætning af bl.a.

- a) at sådan rente er kombineret med livsvarig alderspension eller livsvarig pension til ægtefælle eller barn, samt at rentens årsbeløb ikke overstiger den livsvarige pensions årsbeløb,
- b) at renten skal udbetales i højst 20 år og - ved kombination med alderspension - længst til det tidspunkt, da den forsikrede ville være fyldt 90 år,
- c) at præmierne for den kombinerede forsikring skal betales over et åremål, der er højst 5 år mindre end det længste åremål for »försörjningsränta«, samt
- d) at det i forsikringsaftalen er fastsat, at der ikke er ret til tilbagekøb eller belåning af forsikringen og ej heller ret til sådan ændring af forsikringen, at den ophører at være pensionsforsikring.

Man bemærker, at det — i modsætning til tidligere - ikke kræves, at pensionen skal være livsvarig, medmindre forsikringen omfatter »försörjningsränta«.

Når bortses fra det før omtalte krav vedrørende præmiebetalingsperioden og enkelte mindre betydningsfulde ændringer, er realiteten i reglerne om »försörjningsränta« i øvrigt den samme som i de tidligere regler, nemlig at det i en aftale om livsvarig pension kan aftales, at pensionen, efter at den forsikrede er død eller - ved alderspension - har opnået pensionsalderen, skal udbetales i et bestemt åremål på ikke over 20 år uafhængigt af, om eller hvor længe den efterlevende, respektive den forsikrede, lever (såkaldt livrente med garanti).

Bortset fra bestemmelsen vedrørende »för-

sörjningsränta« kombineret med pension »til make eller barn« gælder der ikke noget vilkår om, hvem der kan være begunstiget (»förmånstager«) i henhold til en pensionsforsikring. Komiteen havde foreslået, at en pensionsforsikring kun måtte omfatte bl.a.

- a) alderspension til den forsikrede,
- b) invalidepension til den forsikrede,
- c) »efterlevandepension« til den forsikredes ægtefælle, den forsikredes eller hans ægtefælles børn, børnebørn og forældre.

Dette forslag blev altså ikke fulgt. I propositionen er det vedrørende »efterlevandepension« (der tidligere skulle være enke- eller børnepension) anført, at når »försörjningsränta«, der udbetales uafhængigt af nogens liv, henføres til pensionsforsikring, må som pensionsforsikring også kunne godkendes en forsikring, ifølge hvilken »efterlevandepension« skal ophøre ved en eller anden efterlevendes død, uanset om forsikringen ikke kan anses som enke- eller børnepensionsforsikring.

Den bestemmelse om forbud mod tilbagekøb og belåning m.m., som kræves optaget i en forsikringsaftale, der omfatter »försörjningsränta«, kan ikke antages at være ubetinget bindende for forsikringsselskabet. Mellem forsikringsselskaberne er der imidlertid indgået en aftale, hvorefter tilbagekøb m.m. kun kan ske efter tilladelse fra et særligt nævn (»Svenska Livsförsäkringsbolags Skattenämnd«), hvilken tilladelse kun kan opnås under særlige omstændigheder.

De omhandlede ændringer blev gennemført i 1950 med virkning for forsikringer tegnet den 1. januar 1951 eller senere.

III. Fradragsret for indbetalinger og beskatning af udbetalinger.

A. P-forsikring.

1. Fradragsretten.

Ifølge KL § 46, 2. mom., kan fradrages præmie betalt i indkomståret (»beskatningsåret«) til pensionsforsikring, som ejes af den skattepligtige selv eller hans ægtefælle eller umyndige børn.

Fradragsretten gælder uanset præmiens (og pensionens) størrelse og uden hensyn til præmiebetalingens varighed. I modsætning til, hvad der gjaldt før 1950, er der altså også fuld fradragsret for engangspræmie. Det må dog her ved erindres, at de foran omtalte regler om,

hvad der skal forstås ved pensionsforsikring, indeholder et vilkår med hensyn til præmiebetalingsperioden for forsikring, der omfatter »försörjningsränta«.

I denne forbindelse bemærkes også, at såfremt præmiebetalingsperioden er under 5 år, kan forsikringen i h.t. KL § 31 klassificeres som kapitalforsikring (K-forsikring), jfr. nedenfor. Denne bestemmelse tager efter motiverne bl.a. sigte på tegning af straks begyndende livrente, som jo kun kan ske ved engangsindbetaling, og hvor det ofte vil være ufordelagtigt at fradrage præmien og til gengæld blive fuldt indkomstbeskattet af udbetalingerne.

Som foran nævnt indeholder reglerne om det skattemæssige pensionsforsikringsbegreb - med en enkelt lille undtagelse - ikke noget vilkår med hensyn til begunstigelsen. Af anv. 1 til KL § 46 fremgår imidlertid, at der ikke indrømmes fradrag for bl.a. præmie til P-forsikring i de tilfælde, hvor udgiften må anses som en ikke-fradragsberettiget leveomkostning som omhandlet i KL § 20, og hvor beløbet samtidig udgør skattepligtig indkomst for den, som beløbet kommer til gode, f.eks. når præmien er erlagt til forsikring for husassistent.

Bortset fra denne begrænsning er det for så vidt uden betydning for fradragsretten, på hvis liv og til fordel for hvem forsikringen er tegnet. Dette forhold har givet anledning til misbrug, hvilket er baggrunden for nogle nedenfor under 2. omtalte ændringer i 1959 i reglerne om beskattningen af P-forsikringer.

2. Beskattningen.

Udbetaling fra P-forsikringer, såvel løbende ydelser som udbetaling af tilbagekøbsværdi og bonus m.m., er altid undergivet fuld indkomstbeskatning (KL § 32). Ved udbetaling af tilbagekøbsværdi kan de særlige regler om en mere lempelig beskatning af akkumuleret indkomst dog eventuelt finde anvendelse.

Ifølge anv. 10 til KL § 32 sidestilles med tilbagekøb sådan ændring af forsikringsaftalen, at forsikringen overgår til at blive en kapitalforsikring. Denne bestemmelse omfatter ifølge bemærkninger i 1950-propositionen også visse tilfælde af omskrivning til fripolice, nemlig hvis forsikringen omfatter »försörjningsränta«, og omskrivningen til fripolice medfører, at den faktiske præmiebetalingsperiode bliver mere end 5 år mindre end garantiperioden. For at undgå denne virkning af omskrivning til fri-

police (f.eks. som følge af præmierestance) må garantiperioden eventuelt samtidig afkortes.

Skattepligten påhviler i almindelighed den til udbetalingen berettigede (eller ved dispositioner forsikringens ejer). Under hensyn til, at en genkaldelig begunstiggelse i forsikringstagerens levende live kan genkaldes, lige indtil beløbet er udbetalt (eller i alt fald til det er forfaldet til udbetaling), har man dog antaget, at udbetalinger i henhold til en genkaldelig begunstiggelse i forsikringstagerens levende live må beskattes hos forsikringstageren. Denne praksis er imidlertid blevet underkendt af domstolene i et tilfælde, hvor der i henhold til en genkaldelig begunstiggelse i forsikringstagerens levende live skete udbetaling til to skattefri institutioner (juridiske personer). Bl.a. derfor er der i 1959 i KL § 53, 4. mom., fastsat bestemmelser, hvorefter forsikringstageren eventuelt skal svare indkomstskat af beløb, som på grund af en begunstiggelsesbestemmelse (genkaldelig eller uigenkaldelig) udbetales fra en P-forsikring til den begunstigede i forsikringstagers levende live. Dette gælder efter en lovændring i 1964, uanset om forsikringen er tegnet som led i et ansættelsesforhold (»tagits i samband med tjänst«) eller ej. Forsikringstageren skal dog ikke indkomstbeskattes, hvis han ved udbetaling af et tilsvarende beløb til den begunstigede ville have haft fradragsret for beløbet, f.eks. som omkostning eller som »periodisk understød« i henhold til bestemmelserne herom. Bestemmelserne i KL § 46, 2. mom., om fradragsret for periodiske understøttelser omfatter ikke understøttelse til personer, der tilhører yderens husstand og heller ikke tilskud til andens undervisning eller opfostring, medmindre ydelserne udgør skadeserstatning. Der indrømmes heller ikke fradragsret for periodiske understøttelser til juridiske personer.

Lovændringen i 1964 vedrørte også den skattemæssige virkning af, at ejendomsretten til pensionsforsikring i andre tilfælde end ved forsikringstagerens død overgår til anden juridisk person end »pensionsstiftelse«. Bestemmelserne herom - punkt 10 i anvisningerne til KL § 32 — gælder uanset om forsikringen er led i et ansættelsesforhold eller ej, og de medfører, at et beløb svarende til forsikringens værdi på tidspunktet for ejendomsrettens overgang skal anses for udbetalt fra P-forsikring til forsikringstageren. Tilsvarende regler gælder for den, som ved forsikringstagerens død - eller eventuelt medens forsikringstageren lever - har fået

overdraget retten til at disponere over forsikringen, og som derefter overdrager ejendomsretten til en anden.

B. K-forsikring.

1. Fradragsretten.

Ifølge KL § 46, 2. mom. 3) og 4), kan udgifter til kapitalforsikringer, som ejes af den skattepligtige eller hans ægtefælle eller umyndige børn - ud over visse sygeforsikringsudgifter i henhold til loven om »allmän försäkring« — fradrages inden for et samlet beløb på 500 kr. for forsørgere (i nærmere angiven forstand) og 250 kr. for andre skatteydere.

Uanset de faktiske udgifter skal fradraget udgøre mindst 300 kr. for forsørgere og 150 kr. for andre skatteydere.

2. Beskatningen.

Udbetalinger fra K-forsikringer er som hovedregel undtaget fra indkomstbeskatning (KL § 19)

Herved må det tages i betragtning, at forsikringsselskaberne skal svare indkomstskat af hele nettoafkastningen af den del af formuen, der kan henføres til K-forsikringer (KL § 30 med anvisning). Denne beskatning — bortset fra beskatningen af det egentlige overskud ved forsikringsvirksomheden - træder i stedet for indkomstbeskatning hos forsikringstageren af en beregnet rente af forsikringens præmiereserve.

Også livrenteforsikring, der ikke er P-forsikring, behandles som K-forsikring, såvel ved beskatningen af forsikringstageren som ved beskatningen af forsikringsselskabet. For sådan livrenteforsikring, tegnet før den 1. januar 1951, gælder dog fortsat de tidligere regler om reduceret beskatning af ydelser i henhold til såkaldt R-forsikring.

C. Syge- og ulykkesforsikring.

1. Fradragsretten.

Præmie til syge- eller ulykkesforsikring kan som hovedregel alene fradrages inden for samme fradragssamme og i det hele efter samme regler som præmie til K-forsikring (KL § 46, 2. mom.).

Præmie til syge- eller ulykkesforsikring, der er tegnet »i samband med tjenst«, kan dog fradrages fuldt ud (KL § 33, 1. mom.).

2. Beskatningen.

For syge- eller ulykkesforsikring, der ikke er tegnet »i samband med tjenst«, gælder, at ydelser i anden form end livrente (dagpenge m.m.) er fritaget for indkomstbeskatning (KL § 19), samt at livrente skal medregnes i indkomsten med en vis del (10-80 pct.) afhængig af modtagerens alder, idet dog livrente i henhold til obligatorisk forsikring i henhold til loven om »yrkesskadeförsäkring« (lovpligtig ulykkesforsikring) er indkomstskattepligtig i sin helhed (KL § 32).

Alle ydelser - bortset fra refusion af udgifter til læge m.m. - fra syge- eller ulykkesforsikring, der er tegnet »i samband med tjenst«, skal medregnes i indkomsten fuldt ud (KL § 32).

IV. Bemærkninger vedrørende pensionsordning i ansættelsesforhold.

a. Arbejdstagere.

I henhold til KL § 33, 1. mom., kan fra »intækt av tjänst« fradrages bl.a. beløb, som den pågældende har betalt til pensionsforsikring, som »tagits i samband med tjenst« samt beløb, som den pågældende »i samband med tjänsten« har betalt for egen eller efterladtes pensionering på anden måde end ved forsikring. I henhold til anv. 1 skal dog en pensionsordning uden forsikring opfylde tilsvarende vilkår, som gælder for, at en livsforsikring kan betragtes som en P-forsikring.

b. Arbejdsgivere.

I henhold til KL § 29, 1. mom., kan fra bruttoindtægt af »rörelse« (industri m.m.) bl.a. fradrages »avlönningar, pensioner, periodiska understöd eller därmed jämförliga periodiska utbetalningar och andra kostnader för personal, som är eller varit anställd i rörelsen«.

I medfør af disse bestemmelser kan en arbejdsgiver fradrage bl.a. enhver indbetaling (også engangspræmie) til forsikring tegnet som led i en pensionsordning for arbejdstagere i den pågældende virksomhed. Arbejdsgiveren har fradragsret, selv om forsikringen er en K-forsikring, men i så fald må arbejdstageren medregne præmien i sin skattepligtige indkomst og har kun fradragsret efter de foran omtalte regler i KL § 46, 2. mom.

Vedrørende fradrag for beløb, som afsættes til »pensionsstiftelse«, gælder specielle regler.

Hvad der skal forstås ved en pensionsstiftelse i denne forbindelse fremgår delvis af anv. 6 til KL § 53. Foruden pensionsstiftelse oprettet i henhold til en særlig lov om aktieselskabers pensions- og andre personalstiftelser omfatter det skattemæssige pensionsstiftelsesbegreb anden pensionsstiftelse under forudsætning af, at vedtægterne er godkendt af vedkommende tilsynsmyndighed og indeholder bestemmelser om, at stiftelsens formål *udelukkende* er pensionering »på grund af tjenst«, at formålet skal være uforandret, så længe stiftelsen består, og at stiftelsens midler ved opløsning m.m. skal anvendes enten til pensionering som nævnt eller til velgørende eller andet alment nyttigt formål. Såfremt stiftelsen opfylder disse betingelser, har arbejdsgiveren fradragsret under følgende i anv. 2 a til KL § 29 angivne forudsætninger:

1. »Avsättningen« skal vedrøre pensionering, som er anordnet i overensstemmelse med de i anv. 1 til KL § 31 foreskrevne vilkår for,

at en livsforsikring kan betragtes som en P-forsikring.

2. Det afsatte beløb skal indbetales til stiftelsen kontant eller i form af aktier, obligationer eller »därmed jämförliga tillgångar«, hvormed for aktieselskaber m.v. sidestilles et af arbejdsgiveren til stiftelsen udstedt gældsbevis indeholdende bestemmelse om forrentning med mindst 3 og højst 6 pct. p.a.

3. Fradrag indrømmes kun i det omfang, stiftelsens formue ikke ved »avsättningen« bringes til at overstige en forsikringsteknisk beregnet »pensionsreserve« (præmiereserve) for de af arbejdsgiveren (altså ikke stiftelsen) indgæede forpligtelser til at yde løbende eller fremtidig pension til arbejdstagere (dog ikke hovedaktionærer) eller deres efterladte. Herved gælder, at forpligtelse til at yde fremtidig pension kun medregnes, såfremt arbejdstageren ved fratrædelse før pensionsbegivenhedens indtræden har ret til den ved fratrædelsen indtjente pension (såkaldt »fribrev«).

Formanden
UDBYTTEDELINGSNÆVNET
Laksegade 19, København K. CE 11340.

J. Nr. G 6.

København den 19. februar 1966.

Hr. departementschef H. P. Gøtrik
Skattedepartementet
Holmens Kanal 42
K.

Kære departementschef Gøtrik.

Idet jeg henviser til drøftelsen på mit kontor angående de i tidligere skrivelser fra udbytte-delingsnævnet rejste spørgsmål om udskillelsen af de midler, der af en arbejdsgiver overføres til en social fond med henblik på at forbedre kårerne for hans personale, kan jeg meddele, at nævnet på sit møde den 24. f.m. behandlede resultatet af overvejelserne under den nævnte forhandling.

Der blev redegjort for, at det påtænkes:

- at foretage en sontring inden for skattelovgivningen mellem pensionslignende sociale fonds (alene til formål at yde understøttelse til personer, der tidligere har været ansat i arbejdsgiverens virksomhed eller til sådanne afdøde arbejdstageres efterladte ægtefælle, herunder fraskilt eller frasepareret ægtefælle eller efterlevende børn, herunder stedbørn og adoptivbørn, under 24 år) og andre sociale fonds, d.v.s. andre fonds oprettet af en arbejdsgiver til forbedring og betryggelse af kårerne for nuværende eller tidligere ansatte i hans erhvervsvirksomhed,
- at det er hensigten at optage bestemmelser vedrørende pensionslignende fonds i det lovforslag, der vil blive fremsat til afløsning af den nugældende lov om beskatningen af rente-forsikringer, medens bestemmelser om ikke-pensionslignende fonds vil blive søgt indføjet enten i ligningsloven eller i loven om særlig indkomstskat,
- at der til de nævnte sociale fonds af en arbejdsgiver med fradragsret over den skattepligtige indtægt i alt højst vil kunne overføres og in-

destå i fondene en ydelse svarende indtil halvdelen af den pågældende virksomheds samlede lønudgifter i det senest afsluttede regnskabsår, hvilket beløb dog under hensyn til formålet efter indstilling fra udbytte-delingsnævnet vil kunne forhøjes til i alt 75 pct. af den nævnte lønudgift,

at det for pensionslignende fonds vil blive krævet, at fondsmidlerne skal være anbragt efter tilsvarende regler, som gælder for pensionskasser, der er omfattet af loven om tilsyn med pensionskasser, idet de nærmere regler herom fastsættes af finansministeriet efter indhentet udtalelse fra handelsministeriet,

og

at ydelserne til sociale fonds med ikke-pensionslignende formål på nærmere af finansministeriet efter aftale med arbejdsministeriet fastsatte vilkår med hensyn til fondsbestyrelsens valg måde, sammensætning m.v. samt med hensyn til regler for midlernes anvendelse til samfundsgavnligt formål i tilfælde af fondens opløsning, inden for det ovennævnte samlede beløb vil kunne forblive indestående i yderens erhvervsvirksomhed, men dog således, at der af skattemyndighederne foretages en vurdering af værdien af fondens fordring på yderen under hensyntagen til fordringens sikkerhed, forrentning m.v.

Til denne redegørelse ønskede nævnet knyttet følgende bemærkninger:

Set fra nævnets synspunkt må spørgsmålene om oprettelse af sociale fonds med pensionslignende formål og sociale fonds med andre velfærdsfremmende formål ses i nøje sammenhæng. Nævnet lægger derfor afgørende vægt på, at lovforslag på de to områder fremsættes samtidig, og at der for så vidt angår de ikke-pensionslignende fonds søges gennemført de under vor forhandling nævnte lempelser af de

udskillelseskrav med hensyn til fondsmidlerne, der hidtil har været gjort gældende som et vilkår for, at yderen med virkning for den skattepligtige indtægt kunne fradrage sine bidrag til fonden.

Under denne forudsætning kan nævnet acceptere den samlede begrænsning for de ydelser, der med virkning for den skattepligtige indkomst efter de foreslåede retningslinier vil kunne overføres til og indestå i sociale fonds. Man ønskede dog gerne at modtage nærmere oplysning om, hvilke synspunkter der af skattemyndighederne vil blive lagt til grund ved kursfastsættelsen for ydelser til fonds med ikke-pensionslignende formål.

Nævnet har forståelse for, at det under hensyn til de i udvalget om beskatning af forsikrings- og pensionsordninger m.v. fremførte betænkkeligheder med hensyn til muligheden for omgåelse af pensionskasselovgivningen, såfremt de af nævnet oprindelig fremsatte ønsker med hensyn til fondsmidlernes anbringelse følges, kan være hensigtsmæssig for så vidt angår pensionslignende fonds at fordre fondsmidlerne an-

bragt efter de for pensionskasser fastsatte regler. Man ønsker dog fremhævet, at disse regler vil gøre arbejdsgiverne mindre tilbøjelige til at oprette understøttelsesfonds, som har til formål at supplere sådanne aktuelle pensioner fra en virksomheds pensionsordning, der som følge af prisudviklingen er blevet utilstrækkelige. I denne forbindelse henledes opmærksomheden på, at de nugældende bestemmelser, hvorefter fratrædelsesgodtgørelser, der er af betydelig størrelse i forhold til lønudgiften, ikke kan fratrækkes arbejdsgiverens skattepligtige indtægt i ydelsesåret, men kan fordres afskrevet med lige store årlige beløb over en 10-årig periode, yderligere kan virke til gene for arbejdsgivere, som ønsker at yde supplerende hjælp til fratrådte arbejdstagere, som har været beskæftiget i deres virksomhed.

Nævnet ser derfor meget gerne disse vilkår lempede.

Med venlig hilsen

Deres hengivne
sign. *Coin*.

AFSKRIFT

STATSANSTALTEN FOR LIVSFORSIKRING
Kampmannsgade 4, København V.
Telefon C 608. Postkonto 1871

12. november 1962.

Til Folketingsudvalget
vedrørende forslag til lov om ændring i lov
om beskattningen af renteforsikringer m.v.
Christiansborg
K.

*Vedrørende lovsforslag nr. 34 — fremsat 6 11
1962*

Til det foreliggende lovforslag vil Statsanstalten gerne udtale, at det i et vist omfang imødekommer de i tidens løb fremsatte ønsker om en skattemæssig ligestilling mellem livsforsikringer og pensionsforsikringer.

Såfremt ordningen kunne begrænses til private forsikringer tegnet med en konstant præmie af en sådan størrelse, at præmien kunne anbringes under det begrænsede fradrag, ville vi mene, at ordningen ikke skulle kunne volde store administrative vanskeligheder. Men det må anses for givet, at en sådan begrænsning ikke kan gennemføres. Når der således åbnes adgang til at anvende lovens bestemmelser ved allerede løbende privat-forsikringer og alle former for firmapensionsordninger (renteforsikringer), åbner man derved adgang til en fuldstændig fri op- og nedregulering af præmiebeløbet fra år til år.

Det må huskes, at sammensætningen af de beløb - opsparingsbeløb eller forsikringspræmier - som den enkelte skatteyder anbringer under det begrænsede fradrag stadigvæk vil være underkastet ændringer, og det vil derfor være tillokkende for den enkelte skatteyder (og arbejdsgiver), at den forsikrede til enhver tid kan benytte større eller mindre dele af en pensionsforsikringspræmie til at udfylde det, som måtte mangle i et fuldt skattefrit fradrag.

Det meget omfattende reguleringsarbejde, som vil være forbundet hermed, og som ikke vil kunne udskydes til senere behandling, vil ikke

mindst i den nuværende situation med personalemangel påføre Statsanstalten (og de private selskaber) uoverskuelige vanskeligheder og en uforholdsmæssig forøgelse af omkostningerne også under hensyn til de skattelempler, den enkelte forsikrede kan opnå. Statsanstalten vil meget nemt selv under ændrede forhold komme i den situation, at den bliver ude af stand til at opfylde de forsikredes krav om regulering.

Under den orienterende drøftelse, som forsikringsselskaberne har ført med skattedepartementet om et lovudkast, har det været foreslået at konvertere en delvis skattefrihed for udbetalingerne til en tilsvarende delvis skattefrihed for indbetalingerne, og der er mellem Statsanstalten og de private selskaber fuld enighed om, at en sådan løsning vil medføre så store administrative fordele, at det stærkt må henstilles, at loven opbygges efter dette princip. For ligningsmyndighederne skulle ordningen ikke give administrative besværligheder.

Uden i øvrigt at ville gå i enkeltheder med formuleringen af et ændret forslag, vil vi pege på, at løsningen med det forøgede præmiefradrag vil bevare den skattemæssige struktur, som renteforsikringer altid har haft, nemlig fuld beskattning af udbetalte pensioner.

Vi gør endvidere opmærksom på, at spørgsmålet om en revision af renteforsikringsloven for tiden behandles i et udvalg. En ordning med forøget præmiefradragsret vil bevare friheden for dette udvalg til nøjere at overveje alle forhold, som måtte komme i betragtning.

Som det er nævnt i indledningen, imødekommer lovforslaget i et vist omfang ønskerne om en skattemæssig ligestilling mellem livsforsikringer og pensionsforsikringer. Da udbetalingen efter kapitalforsikringer — placeret under det begrænsede fradrag — er skattefri, må en jævnføring gå ud på, at den del af udbetalingen efter en renteforsikring — placeret under det begrænsede fradrag - som er kapitalforbrug, ikke skal beskattes. Forsikringsteknisk kan det påvises, at den del af en *lix* renteudbetaling, som er kapitalforbrug vil være stigende med alderen, et for-

hold der i øvrigt er umiddelbart indlysende. Skatteteknisk vil det dog ikke være praktisk at skulle arbejde med satser, der varierer med alderen, og man må da vælge en sats, der på rimelig måde repræsenterer et gennemsnitligt kapitalforbrug. En sats på 60 pct. vil efter Statsanstaltens skøn være et rimeligt udtryk for det gennemsnitlige kapitalforbrug. Satsen, som for øvrigt er anvendt i Norge i samme relation, er måske dog nærmest i underkanten under hensyn til, at livrenter og pensionsforsikringer normalt først kommer til udbetaling til personer i fremrykket alder. Ønskes det, er Statsanstalten rede til at give en talmæssig belysning af forholdet.

Statsanstalten er klar over, at en løsning af problemet med en udvidet præmiefradragsret

måske ikke umiddelbart vil være så forståelig for offentligheden som en løsning, hvor skattefriheden gives for en del af pensionsudbetalingen. Men under hensyn til de påviste administrative vanskeligheder må vi så stærkt som muligt henstille, at løsningen med den udvidede præmiefradragsret vælges.

En radikal løsning af hele problemet, som ikke vil volde administrative vanskeligheder, og som vil være letfattelig for almenheden, og som vil virke stærkt tillokkende til tegning af pensionsforsikringer, vil være at tillade, at et vist beløb af enhver pensionsindtægt, f.eks. de første 2.500 kr., kun beskattes for 40 ‰'s vedkommende.

Statsanstalten for Livsforsikring.

AFSKRIFT

København, den 15. november 1962.

Til Folketinget vedrørende
forslag til lov om ændring i
lov om beskatningen af rentefor-
sikringer m.v.
(Lovforslag nr. 34 af 6/11 1962).

*Supplement til Statsanstaltens skrivelse af 12/11
1962 og Assurandør-Societetets skrivelse af
13/11 1962.*

I følgende opstilling er angivet det gennem-
snitlige kapitalforbrug og det gennemsnitlige
renteforbrug i den enkelte årlige pensionsudbe-
taling, når en pensionist begynder at hæve pen-
sion i de nedenfor anførte aldre. Det drejer sig
om en pension, der udbetales, så længe pensio-
nisten lever.

Når pensions- hævning begyn- der i alder	er kapitalforbrug og renteforbrug	
50	48 %	52 %
55	54 %	46 %
60	60 %	40 %
65	66 %	34 %
70	71 %	29 %

Under hensyn hertil findes det rimeligt at an-
sætte det gennemsnitlige kapitalforbrug til
60 % og det gennemsnitlige renteforbrug til
40 %

Beregningen er foretaget for mænd, med en
rentefod på 5 % p a , og med en dødelighed,
der svarer til befolkningens dødelighed i 1951-
53. Hvis man ændrer den rentefod, beregnin-
gen er baseret på, vil den procentvise fordeling
på kapital forbrug og renteforbrug blive ændret,
men ændringen er så ubetydelig, at de angivne
tal kan tages som et rimeligt udtryk for forholdet.

For Assurandør-Societetet

sign. Volmer A. Bork.

For Statsanstalten for Livsforsikring

sign. C. A. Busch-Petersen.

EKSTRAKT - AFSKRIFT

ASSURANDØR-SOCIETETET

København, den 13. november 1962.

Til Folketingsudvalget vedrørende
forslag til lov om ændring i
lov om beskattningen af rente-
forsikringer m.v.
(Lovforslag nr. 34 af 6/11-1962).

Lov-sag nr. 98 r.

Som det fremgår af det i Folketinget den 6. ds. fremsatte lovforslag, tilsigter dette at udjævne den skattemæssige forskelsbehandling af kapital- og renteforsikringer.

For så vidt angår kapitalforsikringerne er der inden for de ved lov om beskattning af renteforsikringer fastsatte grænser fradragsret for præmien i den skattepligtige indkomst, uden at denne fradragsret modsvares af beskattning af forsikringssummerne ved udbetaling, ej heller af den del af disse, der hidrører fra rentetilvæksten inden summens udbetaling.

Præmien for renteforsikringer er derimod ubegrænset fradragsberettiget, men til gengæld indkomstbeskattes renteudbetalingerne fuldt ud, uanset at en del af ydelserne hidrører fra et kapitalforbrug.

Ved den ved lov nr. 214 af 16/6-62 gennemførte forhøjelse af fradragsbeløb for kapitalforsikringspræmier m.v. 1.000 kr. og 600 kr. til 1.500 kr. og 1.000 kr. henholdsvis for forsørger og ikke-forsørger er den skattemæssige forskelsbehandling blevet skærpet. Det foreliggende lovforslag tilsigter at modvirke dette ved at tillade renteforsikringspræmier henført under det nævnte forsikringsfradrag med den virkning, at 30 % af den del af pensionsydelse, der hidrører fra de således begrænsede præmiebeløb, fritages for indkomstbeskatning. Som begrundelse for fradragets størrelse 30 % henviser bemærkningerne til, at samme fradrag sker i livrenteindtægter m.v. ved beregning af den indtægtsbestemte folke- og invalidepension.

Societetet tillader sig hertil at bemærke følgende:

Ved adskillige tidligere lejligheder har societetet over for Folketinget og administrationen påpeget urimeligheden i forskelsbehandlingen af kapital- og renteforsikringer, og societetet kan derfor helt tilslutte sig lovforslagets tilsigtede ensartethed i den skattemæssige behandling af

de to forsikringsformer. Det er imidlertid societetets opfattelse, at lovforslaget ikke har den tilsigtede virkning. Som allerede fremhævet i societetets skrivelse af 3/2 1956 til folketingsudvalget vedrørende skattereformforslaget, må ca. 40 % af pensionsforsikringsydelse, i gennemsnit anses for renter, medens de resterende ca. 60 % består i et forbrug af selve den opsparede kapital. Den skattemæssige ulighed, der opstår ved, at en udbetalt kapitalforsikringssum kun formuebeskattes, medens den ratevise udbetaling af den opsparede formue i renteforsikringstilfælde indkomstbeskattes fuldt ud, vil derfor alene kunne fjernes, såfremt der indrømmes fritagelse for indkomstbeskatning af 60 % af de udbetalte pensionsforsikringsydelser incl. bonus. Societetet tillader sig derfor indtrængende at henstille, at lovforslaget ændres i overensstemmelse hermed, således at de foreslåede 70 % i renteforsikringslovens § 5, litra d, ændres til 40 %; det forudsættes som nævnt herved, at bonusudbetalinger i forbindelse med løbende pensionsudbetalinger indkomstbeskattes sammen med disse, og at det i lovforslag nr. 29 af 26/10 1962 omhandlede skattemedslag kun får virkning for den del af pensionsudbetalingerne, der ikke er kapitalforbrug, d.v.s. 40 %.

Det bemærkes i øvrigt, at societetet ikke kan anerkende henvisningen til reglen i § 5, stk. 3, nr. 2, litra a, i folkepensionsloven som en begrundelse for at begrænse fritagelsen for indkomstbeskatning af pensionsbeløbene til 30 %, allerede fordi folkepensionsbestemmelsen hviler på helt andre forudsætninger end det foreliggende lovforslag. Bestemmelsen indførtes ved lov nr. 111 af 29/3 1960 som en ændring til § 41 i den dagældende lov om folkeforsikring og må ses i sammenhæng med den samtidig gennemførte skærpelse af reglerne for fradrag i den indtægtsbestemte folkepension for indtægter hidrørende fra formueafkast. Societetet vil, om ønskes, gerne mundtligt over for udvalget nærmere redegøre for dette forhold.

Ærbødigt

P. K. V.

Poul Vissing.

I M. Bojesen-Koefoed.

